নগাঁও ছোৱালী কলেজ আলোচনী

Nowgong Girls' College Magazine

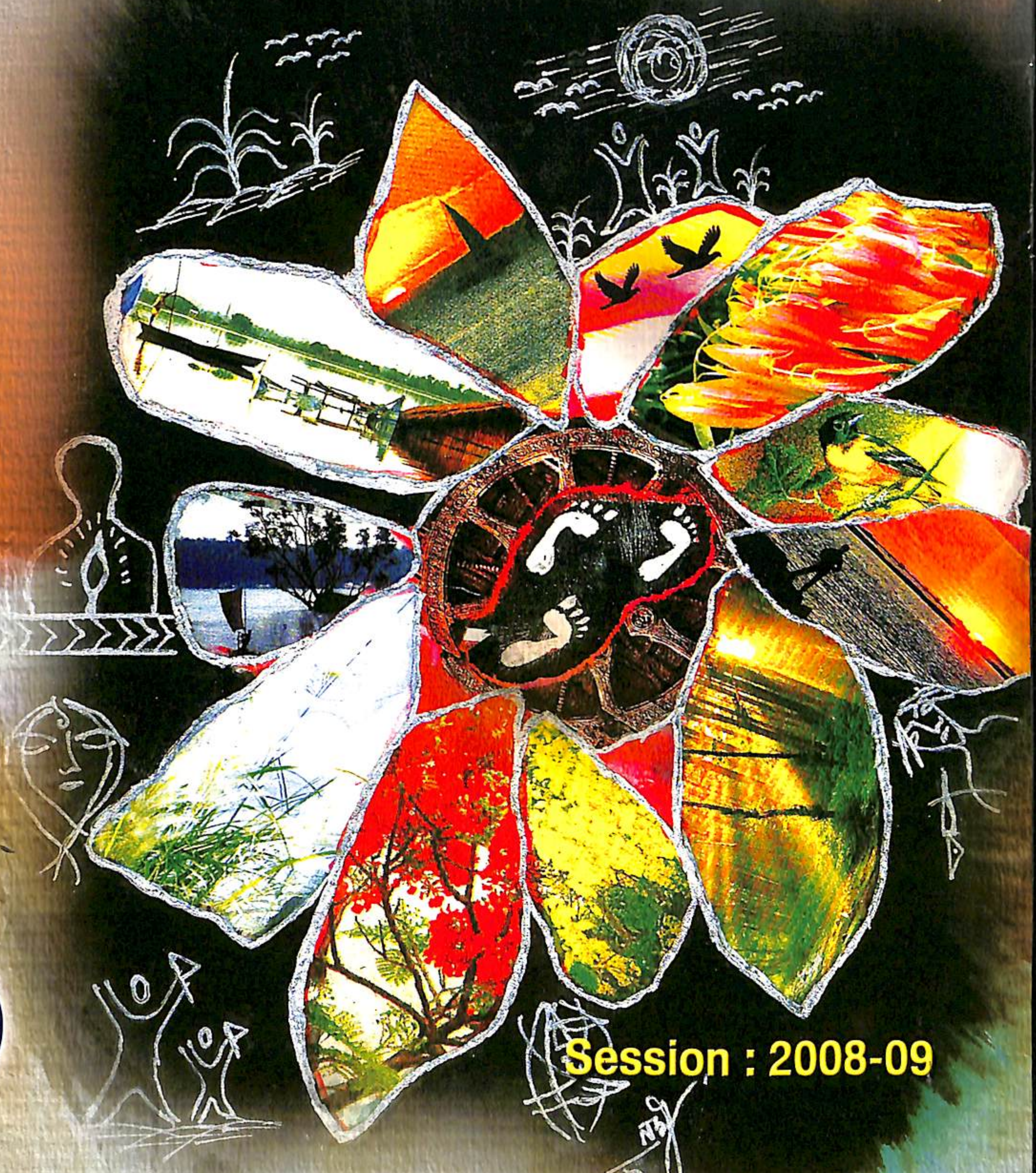

Session : 2008-09

নগাঁও ছোৱালী কলেজ আলোচনী

Nowgong Girls' College Magazine

২০০৮ - ২০০৯ চন

NOWGONG GIRLS' COLLEGE MAGAZINE

Annual Publication, 2008-2009

নগাঁও ছোৱালী কলেজ আলোচনী ঃ বাৰ্ষিক প্ৰকাশ, ২০০৮-২০০৯ চন

সম্পাদনা সমিতি

উপদেষ্টামণ্ডলী ঃ

জ্যোতিৰ্ময় জানা, অধ্যাপক, ইংৰাজী বিভাগ
গৌতম গোস্বামী, মুৰব্বী অধ্যাপক, দৰ্শন বিভাগ
প্ৰদীপমোহন দুৱৰা, মুৰব্বী অধ্যাপক, বুৰঞ্জী বিভাগ
দীপক শৰ্মা, মুৰব্বী অধ্যাপক, অৰ্থনীতি বিভাগ
ড° বিশ্বজিৎ দাস, অধ্যাপক, অসমীয়া বিভাগ
ড° বিপুল মালাকাৰ, অধ্যাপক, অসমীয়া বিভাগ

সভাপতি ঃ

ড° অজন্তা দত্ত বৰদলৈ, অধ্যক্ষা

তত্ত্বাবধায়ক ঃ

মুনি কাকতি, অধ্যাপিকা, ইংৰাজী বিভাগ
সঞ্চিতা বৰা, অধ্যাপিকা, দৰ্শন বিভাগ

সম্পাদিকা ঃ

নমী গগৈ, অসমীয়া বিভাগ

সহ-সম্পাদিকা ঃ

নীহাৰিকা গোস্বামী, অসমীয়া বিভাগ

সম্পাদনা সহযোগী ঃ

পিংকিমণি ডেকাৰজা, দৰ্শন বিভাগ
ত্ৰিবেণী বৰা, দৰ্শন বিভাগ

প্ৰকাশিকা ঃ অধ্যক্ষা, নগাঁও ছোৱালী কলেজ।

বেটুপাত ঃ নমী গগৈ

ছপা ঃ গিগাবাইট্চ প্ৰেছ এণ্ড পাব্লিকেশ্যন, মিলনপুৰ, নগাঁও।

উৎসৰ্গ

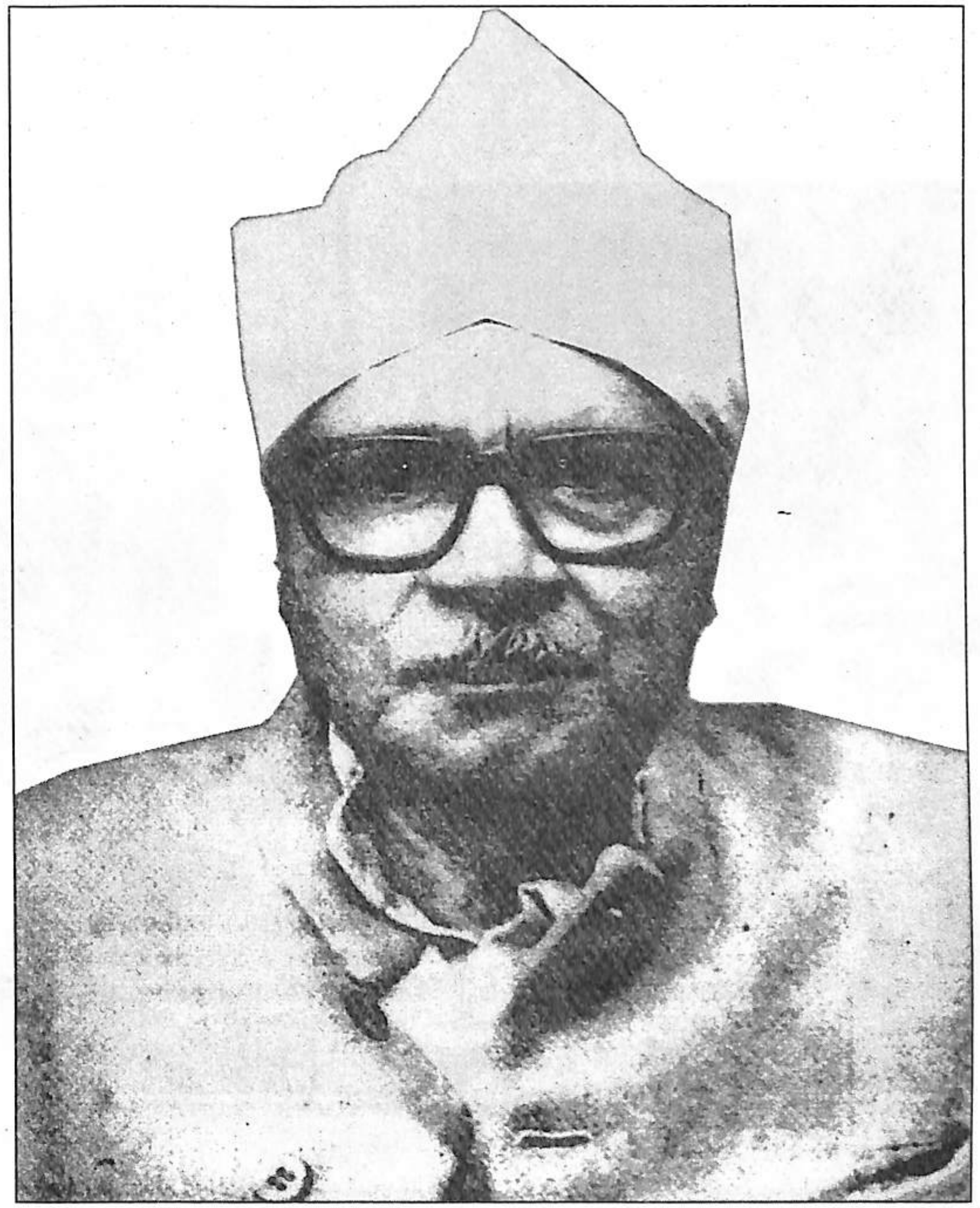

নগাঁও ছোৱালী কলেজৰ প্ৰধান স্থপতি, প্ৰতিষ্ঠাপক অধ্যক্ষ, শিক্ষাবিদ, সাহিত্যিক

স্বৰ্গীয় মহেশচন্দ্ৰ দেৱ গোস্বামী

কাৰ্য্যকাল ঃ ১৯৬২-১৯৮০

ড° অজন্তা দত্ত বৰদলৈ
অধ্যক্ষা, নগাঁও ছোৱালী কলেজ

‘নগাঁও ছোৱালী কলেজ আলোচনী’ সম্পাদনা সমিতি

বাঁওফালৰ পৰা ক্ৰমে ঃ ড° বিশ্বজিৎ দাস, সঞ্চিতা বৰা, মুনি কাকতি, মঞ্জু জয়ছোৱাল,
ড° অজন্তা দত্ত বৰদলৈ, ড° বিপুল মালাকাৰ, নমী গগৈ (সম্পাদিকা)

কলেজ কৰ্তৃপক্ষ আৰু কাৰ্যালয়ৰ কৰ্মচাৰীবৃন্দ

বাঁওফালৰ পৰা বহি ক্ৰমে ঃ সৰ্বশ্ৰী তীৰ্থজ্যোতি উজিৰ, মহিৰাম বৰা, কমল চন্দ্ৰ মুক্তিয়াৰ, ড° অজন্তা দত্ত বৰদলৈ,
মঞ্জু জয়ছোৱাল, কিশোৰ কুমাৰ শৰ্মা, মুনীন্দ্ৰ শইকীয়া, ৰবীন চন্দ্ৰ শইকীয়া, কুলেন চন্দ্ৰ শইকীয়া।

বাঁওফালৰ পৰা থিয়হৈ ক্ৰমে ঃ সৰ্বশ্ৰী গিৰিধৰ হাজৰিকা, টংকেশ্বৰ শইকীয়া, হৰকান্ত শইকীয়া, ৰামদেউ সিং,
মিতালী বৰা, ৰামচন্দ্ৰ দাস, বদন চন্দ্ৰ ভূএগ্ৰা, জোনমণি শইকীয়া, ৰেব শইকীয়া, মনেশ্বৰ ৰাভা।

কলেজৰ শিক্ষক-শিক্ষয়িত্ৰীসকলৰ একাংশ

বাঁওফালৰ পৰা বহি ক্ৰমে ঃ সৰ্বশ্ৰী ড° মনিকা শইকীয়া, জোনালী মুদৈ, সঞ্জিতা সিংহা, লীনা বৰা হাজাৰী, অমিয়া পাটৰ, ড° অজন্তা দত্ত বৰদলৈ, মঞ্জু জয়ছোৱাল, ৰীতা বৰা, কল্পনা ভট্টাচাৰ্য, ৰীতা কলিতা, পিক্‌লি বুঢ়াগোহাঁই।

বাঁওফালৰ পৰা থিয়হৈ ক্ৰমে ঃ কুলেন চন্দ্ৰ শইকীয়া, গৌৰীশংকৰ নাৰ্জাৰী, স্মৰজিৎ ওজা, উদয়ভান ভগৎ, কল্যান বৰা, দীপক শৰ্মা, বিজয় প্ৰসাদ সিংহ, নিজাম উদ্দিন আহমেদ, শৰৎ হাজৰিকা, গৌতম কুমাৰ গোস্বামী।

সূচীপত্ৰ

সম্পাদকীয় ∻ ১১
- From the Principal's Desk ∻ ১৩
- বৰ্তমানৰ শিক্ষানীতি — ✦ চন্দনা ডেকা ∻ ১৭
- সন্ত্ৰাসবাদ ঃ এক নতুন বিশ্বযুদ্ধ ✦ ত্ৰিবেণী বৰা ∻ ২১
- নাৰী সবলীকৰণ — ✦ নৱজিৎ মজুমদাৰ ∻ ২৮
- পৌৰাণিক আৰু সংস্কৃত .... ✦ মীৰা বৰুৱা ∻ ৩৩
- সন্ত্ৰাসবাদ ঃ এক নতুন বিশ্বযুদ্ধ ✦ মুনমী বৰা ∻ ৩৫
- লোকনাট্য আৰু হবিব.... ✦ ড° বিপুল মালাকাৰ ∻ ৩৮
- বৰ্তমানৰ শিক্ষানীতি ঃ ✦ বনশ্ৰী বৰা ∻ ৪১
- নাৰী শিক্ষা আৰু ... ✦ অমিয়া পাটৰ ∻ ৪৫
- জীৱন যাপন কলা — ✦ ৰ'জী ডেকা ∻ ৪৮
- এব্‌ছাৰ্ড নাটক ✦ মৌচুমী শইকীয়া ∻ ৫০
- প্ৰসংগ ঃ মুছলমান যুগৰ... ✦ সংগীতা বৰা ∻ ৫১
- জেহাদ, জেহাদি আৰু... ✦ আইমণি হাজৰিকা ∻ ৫২
- মোৰ অনুভৱৰ নাৰী ✦ মন্দিতা কলিতা ∻ ৫৩
- উচ্চাকাংক্ষা ✦ কল্পনা দাস ∻ ৫৪
- বিজ্ঞানৰ যুগত দৰ্শন... ✦ জয়শ্ৰী কলিতা ∻ ৫৫
- কৌটিলীয় অৰ্থশাস্ত্ৰ ✦ জুমুলী শৰ্মা ∻ ৫৭
- ক'লাজ ✦ নমী গগৈ ∻ ৫৯
- অনুভৱ ✦ মৰমী গায়ন ∻ ৫৯
- এটা কবিতাৰ কাৰণেই ✦ চন্দ্ৰানী পাল ∻ ৬০
- ধৰ্ষিতা সংস্কৃতিৰ মনোবেদনা ✦ হিমাক্ষী বৰা ∻ ৬০
- বন্ধুত্ব ✦ তৰালী বৰা ∻ ৬১
- সুদীৰ্ঘ যাত্ৰা ✦ পাপৰি গোস্বামী ∻ ৬১
- ভগ্ন স্বপ্নৰ বিননি ✦ ফাহমিন আখতাৰ ∻ ৬২
- সপোন ✦ কাকলি বৰা ∻ ৬২
- এটি সভ্যতাৰ... ✦ মানালী কাশ্যপ ∻ ৬৩
- তেজীমলা ✦ চাহনাজ পাৰবিন ∻ ৬৩
- তোলৈ একলম ✦ শিখামণি দেৱী ∻ ৬৪
- কলং ✦ বনশ্ৰী বৰা ∻ ৬৪
- শান্তিৰ বিপ্লৱ ✦ কাকলি ডেকা ∻ ৬৫
- সপোনৰ অসম ✦ মুনমী বৰা ∻ ৬৫
- লিমাৰিক ✦ নীহাৰিকা গোস্বামী ∻ ৬৬
- সংকল্প ✦ ত্ৰিবেণী বৰা ∻ ৬৭
- বাস্তৱত অতীতৰ কল্পনা ✦ জ্যোতি মণি তামুলী ∻ ৭০

- ডাৱৰ ভৰা আকাশ ✦ ছায়াময়ী দেৱী ✧ ৭৪
- আশাৰ বালিঘৰ... ✦ ভাস্বীতী গোস্বামী ✧ ৭৭
- Empowerment of Women... ✦ Hiren Chetty ✧ ৮১
- The Silent Valley... ✦ Sangeeta Choudhuri ✧ ৮৬
- Problems of Modern... ✦ Boney Devi Das ✧ ৯০
- Chipko : The Movement... ✦ Himadri Hazarika ✧ ৯২
- Objects of Human... ✦ Sanchita Bora ✧ ৯৬
- Global Financial Crisis ✦ Pinky Barah ✧ ১০০
- संगीत एक गुरुमुखी... ✦ मानाली काश्यप ✧ १०३
- गुरु और शिष्य... ✦ डिम्पी दास ✧ १०४
- आयुर्वेदस्य विकशनम... ✦ सञ्जिता सिंह ✧ १०५
- ईश्वर अल्लाह तेरी नाम ✦ माधवी कुमारी शर्मा ✧ १०७
- संसद ✦ विजय प्रसाद सिंह ✧ १०८
- प्रदूषण ✦ अंचल कुमारी राय ✧ १०८
- आतंकवाद ✦ श्रदधा रानी डेका ✧ १०९
- कलंग ✦ माधवी कुमारी शर्मा ✧ १०९
- हिन्दी भाषा की... ✦ रानी कौर ✧ ११०
- कचौड़ी और रसगुल्ला ✦ संगीता कुमारी पासी ✧ ११०
- দেবী ✦ সংগীতা সরকার ✧ ১১৩
- মৃত্যুঞ্জয় ✦ সুস্মৃতি জানা ✧ ১১৫
- সৌন্দর্য্যে অভিশাপ ✦ দীপিকা পাল ✧ ১১৭
- ত্যাগ ✦ ঝুমা সূত্রধর ✧ ১১৯
- শিলঙের অপূর্ব সৌন্দর্য্যে... ✦ সুনীতা পাল ✧ ১২০
- মা ✦ সুনীতা পাল ✧ ১২১
- আশা ✦ পলি কর ✧ ১২১
- নীরৱতা ✦ রাখী দেৱনাথ ✧ ১২৩
- পাখী ✦ পলি কর ✧ ১২৩
- কলং ✦ সুস্মৃতি জানা ✧ ১২৮
- মুখা-মুখি ✧ ১৩৫
- প্ৰশ্নোত্তৰ শিতান ✧ ১৪১
- প্ৰাচীৰৰ সেউজীয়া সুবাস ✦ ত্ৰিবেণী বৰা ✧ ১৪৭
- একাংকিকা নাটক ঃ অবৈধ ✦ ত্ৰিবেণী বৰা ✧ ১৫০
- একাংকিকা নাটক ঃ আধুনিকতাৰ শিকলি চিঙি ✦ ভাস্বতী গোস্বামী ✧ ১৫৩
- পৃথিৱীৰ সৰ্বপ্ৰথম ✧ ১৫৭
- সাধাৰন সম্পাদিকাৰ প্ৰতিবেদন ✦ ৰিমঝিম দাস ✧ ১৫৮
- সংগীত সম্পাদিকাৰ প্ৰতিবেদন ✦ অঙ্কুৰীমা চুতীয়া ফুকন ✧ ১৫৯
- সাংস্কৃতিক সম্পাদিকাৰ বাৰ্ষিক প্ৰতিবেদন ✦ মল্লিকা হাজৰীকা ✧ ১৬০

সম্পাদকীয়

সামাজিক অৱক্ষয় ঃ পৰিৱৰ্তনৰ এক প্ৰাসংগিক চিন্তা

দ্বিতীয় মহাসমৰৰ কামান গৰজনিত অসমৰ হাজাৰ হাজাৰ বছৰীয়া পুৰণি সভ্যতা আৰু সংস্কৃতি জানোচা আগ্নেয়াস্ত্ৰৰ দাবানলত দহিপুৰি ছাই হৈ যায়, সেই চিন্তাই শ্ৰেষ্ঠ অসমীয়া গণশিল্পী বিষ্ণুৰাভাৰ হিয়াক খুলি খুলি খোৱাৰ দৰেই, সাম্প্ৰতিক সময়ত দেশখনৰ সচেতন ছাত্ৰ-ছাত্ৰীবো চিন্তা জন্মে — বিশ্বায়নৰ আগ্ৰাসন, পাৰমাণৱিক বোমাৰ কুচ-কাৱাজে আৰু লক্ষ্মীনাথ বেজবৰুৱাই ক'বৰ দৰে ৰঘুমলা সদৃশ বাঢ়ি অহা পশ্চিমীয়া অপসংস্কৃতিয়ে কোটি কোটি বছৰীয়া মানৱ সভ্যতাৰ সৰল-সংস্কৃতি, সৰল আচৰণ তথা মানৱতাক পুৰি নিঃশেষ কৰি পেলাব নেকি? অসমীয়া কৃষ্টি, সংস্কৃতি আৰু সভ্যতাৰ টোপোলাটোৰ ৰহঘৰা, মৌচাকবোৰৰ পৰা নিগৰি ওলোৱা ৰসাল টোপালবোৰক গৰললৈ ৰূপান্তৰিত কৰাৰ প্ৰস্তুতি প্ৰায় শেষেই কৰিব নেকি? এনে বিপৰ্যয়ৰ সন্মুখত সচেতন বিজ্ঞ মহলৰ লগতে ভাৰতীয় ৰুচিবান ছাত্ৰ-ছাত্ৰী সমাজকো সাগৰত সাঁতুৰি-নাডুৰি পাৰনোপোৱা মনস্তাত্বিক দ্বন্দ্ব আৰু চিন্তাই গিলি পেলাব নেকি? পৃথিৱীৰ ইমূৰৰ পৰা সিমূৰলৈ পাৰমাণৱিক অস্ত্ৰৰ প্ৰস্তুতিয়ে যদি মানৱ জাতিলৈ বিভিষিকা কঢ়িয়াই আনে। যদি সন্ত্ৰাসবাদী, নক্সালপন্থী, শাসকৰ আগ্নেয়াস্ত্ৰৰ ঝণ্‌ঝননিত সাধাৰণ নাগৰিকৰ জীয়াই থকাৰ অধিকাৰ বিপদাপন্ন হৈ উঠে?

মুদ্ৰাস্ফীতিৰ অনিয়ন্ত্ৰিত গতিবেগত দেশৰ সাধাৰণ নাগৰিকৰ অৰ্থনৈতিক অৱস্থা সংকটজনক। নাজল্-নাথল্ খাটিখোৱা সমাজৰ ছাত্ৰ-ছাত্ৰীৰ অৱস্থা। দৈনন্দিন নিম্নতম প্ৰয়োজনীয় দ্ৰব্য কেইবিধৰ আকাশলংঘী মূল্যই প্ৰমাণ কৰে আমাৰ অগ্ৰগতি শূন্যৰ ঘৰত। বিশ্বায়নৰ ৰঙীন বাতাবৰণৰ পোহৰত ছাত্ৰ-ছাত্ৰী সমাজৰ সপোন কেৱল উচ্চশিক্ষা, ডিগ্ৰী, ডক্টৰেট, ডিপ্ল'মা অৰ্জন। সংস্থাপনৰ উচ্চাকাংক্ষাত মোহগ্ৰস্ত হৈ তেওঁলোকে ভোগবাদৰ দাসত্ব বিনা প্ৰতিবাদে মানি লৈছে। পাহৰি গৈছে তেওঁলোকে মানৱীয় অনুভূতিহীন এই প্ৰতিযোগিতাযে মাথোন এক অভিশাপস্বৰূপ।

আমি এনে অভিশাপত লীন হৈ যাবলৈ নিবিচাৰো। বিচাৰো অভিশাপমুক্ত হ'বলৈ। আমি প্ৰগতিৰ পোষকতা কৰো দৈনন্দিন মৌলিক সমস্যা সমূহৰ সমাধানৰ জৰিয়তে, সাধাৰণ মানুহৰ স্বাধীনতা আৰু নিৰাপত্তা সুনিশ্চিত কৰণৰ মাজেৰে। আমাক সঁচা অৰ্থত এটা পৰিৱৰ্তনৰ প্ৰয়োজন।

পৰিৱৰ্তন আপোনা-আপুনি নাহে

Diecyৰ বিখ্যাত গ্ৰন্থ The law of constitution ত আছে, "সাধাৰণ মানুহে প্ৰশ্ন কৰে অমুক অমুক পৰিৱৰ্তনবোৰ কৰিলেই দেখোন সমাজৰ সকলো খেলি-মেলি আঁতৰ হ'ব, পোপে এই ব্যৱস্থাবোৰ হাতত নলয় কিয়?" — প্ৰকৃতাৰ্থত বৈপ্লৱিক পৰিৱৰ্তন কৰিবলৈ সাম্প্ৰতিক সময়ত কোনো ব্যক্তিয়েই পোপ নহয়, কোনো মন্ত্ৰী নহয়। ছাত্ৰ-ছাত্ৰী হিচাপে সাম্প্ৰতিক সময়ত আমি ইয়াকে দেখিছো। তাৰ মাজতো এপাচি শাকত ক'ৰবাত এটা জালুক থকাৰ কথাও শুনিছো, পিছে দেখা হ'লে নাই। জনসাধাৰণৰ মংগল সাধিবলৈ, ৰাজনীতিলৈ যোৱা ধৰণৰ পৌৰাণিক চিন্তাৰ এতিয়া পৰিৱৰ্তন হৈছে। মধ্যবিত্ত, সংখ্যাগৰিষ্ঠ জনতাক এতিয়া লাগে এক্সট্ৰা ইনকাম, বে-নামী পাৰ্মিট, ঠিকা, ঋণ আৰু ক'ত কি? সমাজৰ চিন্তাদূত ছাত্ৰ-ছাত্ৰীৰ সংখ্যাগৰিষ্ঠই এতিয়া ব্যস্ত কেৱল কেৰিয়াৰ সজোৱাত। পুঁজিপতিসকলৰ কথা বাৰু বাদেই দিলো, মধ্যবিত্ত জনতাৰ সংখ্যাগৰিষ্ঠই যদি লেমটৌগিৰি কৰি ব্যক্তিগত সুবিধা সৰকোৱাত ব্যস্তহৈ পৰে, তেন্তে মধ্যবিত্ত

সমাজখনে জ্যোতিপ্ৰসাদৰ বা বিষ্ণুৰাভা দিৱসৰ দৰে অনুষ্ঠান পাতি জাতিটোক মহৎ কৰিবলৈ যোৱাটো একপ্ৰকাৰৰ মিথ্যাচাৰ আৰু ভণ্ডামী নহ'বনে? এনে সুবিধাবাদীৰ সমাজত জাত-পাত, পূজা-যজ্ঞ, মিলাদ-মেহফিলৰ মাজত সাধাৰণ মানুহৰ সমাজক ব্যস্ত ৰাখি বিভাজনৰ পথ বহলোৱাৰ সুবিধা শাসকবৰ্গক দিয়া হৈছে। আনহাতে পুৰণি প্ৰবাদতটো আছেই —হেনো প্ৰজা যেনেকুৱা, প্ৰজাৰ ভাগ্যত শাসনো তেনেকুৱাই। গতিকে, পৰিৱৰ্তন মনমোহন সিঙে বা কোনোবা ধৰ্ম যাজকে আনি দিব নোৱাৰে। এনে সন্ধিক্ষণত দেশৰ সচেতন বুদ্ধিজীৱী (যাৰ দৃষ্টিত সাহিত্য, সংস্কৃতি কেৱল পণ্য নহয়) ৰ সৈতে দেশৰ শিক্ষাগুৰুসকলো অতিৰিক্ত ভাৱে এটা ধনাত্মক গুৰুদায়িত্বৰ বাবে সাজু হওক। আজিৰ ছাত্ৰ-ছাত্ৰীক পথ দেখুৱাওক। সাজু কৰি তোলক প্ৰকৃত অৰ্থত এটা পৰিৱৰ্তনৰ বাবে। কাৰণ পৰিৱৰ্তন কোনো জৈৱিক পুষ্পবৃষ্টি নহয়, নহয় কোনো প্ৰাকৃতিক দুৰ্ঘটনা।

- নমী গগৈ, সম্পাদিকা

From the Principal's Desk

'Education is still at a very low ebb throughout Assam, and that little is confined entirely to the male sex.' – So wrote John M'Cosh in 1835 in his *Topography of Assam*. Why was this gender discrimination ? M'Cosh gives the answer : 'Learning was thought too dangerous a power to be entrusted to females : and no man would marry a girl if she could read or write', Opposition to women's education has a long history, which cannot be narrated in a few words. Even the nineteenth century, which brought about a drastic change of outlook on almost every subject in every society, could not extend a whole-hearted and unanimous support to the question of women's education. In mid-1880s, Lambodar Bora opposed the education of women by defining it as 'Learning to write letters (*i.e. love-letters*); not keeping away from dramas and novels even for a moment; forgetting regular domestic works like spinning and weaving; becoming weak, useless, and skin and bone; making the mind restless, dishonest and hard; learning how to treat bridegrooms with negligence and forgetting the kind of works women are meant for.' To Bora, education for women was a device 'to transform women into men, flowers into thunder and lakes into deserts.' Significantly, this Bora wrote a number of essays on the necessity of education, and the duties and responsibilities of students, but nowhere did he speak in favour of the education of women. Education liberates the mind and women's education is considered indispensable for the liberation of women. Bora was scared of this and, therefore, he caricatured women's liberation as a phenomenon instigating women 'to divorce their husbands or not to accept them, to go out alone to flower-gardens to refresh themselves with fresh air, ... to drive out father-in-laws and mother-in-laws from the houses or deny them food, to get domestic works like cooking and serving done by their husbands ...'.

Did not this prejudiced attitude of the male-dominated society to women's education change in the twentieth century ? Or has it not changed even in the twenty-first ? Yes, it has, quite remarkably, though not fully. The huge gap between male-female literacy rates is just an indicator. According to the 2001 census, the male literacy rate in India is more than 75%, whereas the female literacy rate is just 54.16%. This is a clear proof of gender discrimination in Indian society. The picture of Assam is a bit better so far as gender discrimination is concerned, though the average literacy rate in the state is disappointing. In Assam in 2001, the literacy of women was 61.87% while that of their male counterpart was 71.83%.

Though both society and the government are encouraging education in general and women's education in particular, the prevalence of huge illiteracy even in the twenty-first century is a matter to be concerned about. While we come to the question of women's education in particular, we feel compelled to say that both society and the government have still a lot more to do in this field to ensure an equal and equitable development of human resources and an improvement in the quality of life both at home and outside.

'Education is the panacea of all evils', said Swami Vivekananda. It enables a person to solve

his or her problems by himself or herself. The Swami, therefore, gave a lot of emphasis on mass education. However, by education he meant an all-round development of man. He said : 'We want that education by which character is formed, strength of mind is increased, the intellect is expanded, and by which one can stand on one's feet'. This was his general opinion on education, not women's education in particular.

Coming to the specific question of women's education, Vivekan'nanda expressed his anguish at the servile condition of Indian women since time immemorial. 'They (i.e. *women)'* deplored the Swami, 'have all the time been trained in helplessness, servile dependence on others, and so, they are good only to weep their eyes out at the slightest approach of a mishap or danger.' He stressed upon the need for such education for women as would make them strong not only intellectually, but also physically and mentally. He insisted : 'Along with other things they (i.e. *women)* should acquire the spirit of valour and heroism. In the present day, it has become necessary for them also to learn self-defence.'

Now the question is : Have women nothing to do for themselves, i.e. for the elevation of their own status and position ? Should they perpetually keep waiting for persons like Rammohan and Vidyasagar to do everything for them ? We do not expect twenty-first century women to be so callous and indifferent in matters relating to their own interest. We do feel that it is time for women themselves to understand the necessity of their empowerment through proper education and training. Modern world is highly competitive where women have to secure a space for themselves or, in Virginia Woolf's words, have 'a room' of their own, by virtue of their education and excellence. They have to assert that they can play a significant role not only in the development of their own families but also in the development of the nation : they apart from giving a strong economic support to their families, can promote the education of their children and help in the measures against population rise and the reduction of infant mortality rate. The high rate of female illiteracy and drop-out are putting a serious question-mark on the advancement of India as a strong nation. No one-winged bird can ever fly. Society in general and women in particular must understand that the empowerment of women through education is indispensable if society has to rise and make progress in different fields.

After visiting Assam three times in late nineteeth century, Ramkumar Vidyaratna, a scholarly Brahmo preacher from Bengal, praised Assamese women, saying : 'The women of Assam are comparatively free ... They are industrious and artistic by nature. They are strong and more intelligent and courageous than men. Even the upper-class Assamese women can weave exquisite silk of different kinds and make beautiful clothes for everyday wear. They are not much fond of ornaments....' Then this scholarly preacher deplored the absence of women's education in Assam, saying : 'It is sad that women's education does not enjoy much favour in the province. If Assamese society favoured the education of its women, the women in Assam must have progressed quite remarkably.' Now, we strongly feel that while the twenty-first century Assamese women must defend the time-honoured image of Assamese women in the face of 'globalization', they must move forward with the resolution that they have to progress remarkably in this fast-changing global scenario and secure a potent space for themselves by virtue of their education and edification.

Dr. Ajanta Dutta Bordoloi, *Principal*
Nowgong Girls' College

অসমীয়া বিভাগ

প্ৰবন্ধ

বৰ্তমানৰ শিক্ষানীতি— ইয়াৰ সমস্যা আৰু সমাধান

চন্দনা ডেকা, *স্নাতক ৩য় বৰ্ষ, অৰ্থনীতি বিভাগ*

শিক্ষা হৈছে মানৱ সমাজৰ ভাৱ-অনুভূতি, চিন্তা আৰু ক্ৰিয়া-প্ৰক্ৰিয়াসমূহৰ মূল পৰিচালিকা শক্তি। পৰিৱেশৰ লগত হোৱা ক্ৰিয়া-প্ৰক্ৰিয়াৰ ফলত মানুহৰ অভিজ্ঞতাৰ যি পৰিপুষ্টি আৰু সংস্কাৰ সাধন হয়, তাকে সাধাৰণ অৰ্থত শিক্ষা বোলা হয়। শিক্ষাই মানুহৰ মনৰ অজ্ঞানতাৰ এন্ধাৰ দূৰ কৰি জ্ঞানৰ কিৰণেৰে বুদ্ধিৰ বিকাশ আৰু যথাস্থানত তাক প্ৰয়োগৰ ক্ষেত্ৰত মুখ্য ভূমিকা গ্ৰহণ কৰে। শিক্ষা এনে এক মাধ্যম যাৰ জৰিয়তে মানুহে নতুন চিন্তা-ধাৰণা আৰু উদ্ভাৱন শক্তিৰে ভাল-বেয়া বিচাৰ কৰি জীৱনৰ নতুন পথ নিৰ্বাচন কৰিব পাৰে। শিক্ষাৰ জৰিয়তেহে জীৱনৰ সাৰ্থকতা সম্ভৱ। শিক্ষা মানুহৰ জীৱনৰ এক অবিচ্ছেদ্য অংশ হোৱাৰ উপৰি সফলতাৰ মূল চাবি-কাঠি। শিক্ষাইহে মানুহৰ জীৱনলৈ পূৰ্ণতা আনি দিয়ে।

শিক্ষা এক ধাৰাবাহিক প্ৰৱাহ হোৱা হেতুকে পৰিবৰ্তনশীল সমাজ ব্যৱস্থাৰ লগতে শিক্ষা ব্যৱস্থাটোতো বিভিন্ন ধৰণৰ উত্থান-পতন পৰিলক্ষিত হয়। পুৰণিকলীয়া শিক্ষাব্যৱস্থাটোৰ লগত বৰ্তমানৰ শিক্ষাব্যৱস্থাটো তুলনা কৰিলে বহুখিনি বৈসাদৃশ্য দেখা যায়। উন্নত প্ৰযুক্তিবিদ্যাই আজিৰ শিক্ষা ব্যৱস্থাটোক আধুনিকতাৰ ৰঙেৰে ৰঙীন কৰাৰ লগতে তুলনামূলকভাৱে বহুখিনি সহজসাধ্যও কৰি তুলিছে। কিন্তু এই আধুনিকীকৰণে নৱ-প্ৰজন্মলৈ কিমান সাৰ্থকতা কঢ়িয়াই আনিছে সেইটোহে প্ৰধানতঃ চিন্তনীয় বিষয়। বৰ্তমানৰ সমাজ ব্যৱস্থাটো সমস্যা জৰ্জৰিত হোৱাৰ লগতে শিক্ষাব্যৱস্থাটোও বিভিন্ন সমস্যাৰ দ্বাৰা গুৰুতৰভাৱে আক্ৰান্ত। সমস্যাসমূহ গভীৰভাৱে অনুধাৱন কৰিলে ইয়াৰ কাৰণ আৰু উৎসৰ বিভিন্নতা স্পষ্টভাৱে পৰিলক্ষিত হয়। সমস্যাসমূহৰ কিছুমান প্ৰত্যক্ষভাৱে আৰু আন কিছুমান অন্যান্য কাৰিকৰী প্ৰভাৱত পৰোক্ষভাৱে উৎপত্তি হয়। যিহেতু গভীৰ চিন্তাশক্তিয়ে আমাক শিক্ষাৰ ক্ষেত্ৰত উদ্ভৱ হোৱা সমস্যাসমূহৰ কাৰণ আৰু উৎসৰ কাষলৈ লৈ যায় তেনেস্থলত সেইবোৰৰ সমাধানৰ জৰিয়তে শিক্ষা ব্যৱস্থাটোক সাফল্যমণ্ডিত কৰি তোলাটো অসম্ভৱ নহয়। ইয়াৰ বাবে প্ৰয়োজন কেৱল গভীৰ চিন্তা, অবিৰত প্ৰয়াস আৰু দৃঢ় মানসিকতা।

বৰ্তমান সময়ৰ শিক্ষাৰ ক্ষেত্ৰত বৰ্দ্ধিত ভৰ্তি মাচুল এক প্ৰধান অন্তৰায়ৰূপে পৰিগণিত হৈছে। এখন উন্নয়নশীল দেশৰ নিবাসী হিচাপে দেশৰ প্ৰায় গৰিষ্ঠসংখ্যক লোকে দৰিদ্ৰ সীমাৰেখাৰ তলত জীৱন নিৰ্বাহ কৰি আছে। তেনেক্ষেত্ৰত উচ্চশিক্ষাৰ বাবে প্ৰতিবছৰে ইমান টকা-পইচা ব্যয় কৰাটো কিমান দূৰ সম্ভৱপৰ? প্ৰতিবছৰে তীব্ৰ হাৰত বাঢ়ি অহা ভৰ্তি মাচুলে মধ্যবিত্ত আৰু নিম্নশ্ৰেণীৰ লোকৰ সন্মুখত এক ভয়াবহ সমস্যাৰ সৃষ্টি কৰিছে। দেশৰ এচাম পুঁজিপতি লোকে সন্তানৰ উচ্চশিক্ষাৰ নামত বিনাদ্বিধাই ধন ব্যয় কৰিব পাৰে আৰু তাৰ তুলনাত আন এচামৰ বাবে নিজৰ সন্তানক মেট্ৰিকৰ দেওনাখন পাৰ কৰোৱাটোও বহু দূৰৰ কথা হৈ পৰে। গতিকে শিক্ষা ব্যৱস্থাটো কেৱল ধনীশ্ৰেণীৰ পক্ষপাতী হৈ পৰা যেন বোধ হয়। তেন্তে দুখীয়া শ্ৰেণীৰ বাবে শিক্ষা লাভৰ উপায় কি? নে শিক্ষা দুখীয়া শ্ৰেণীৰ বাবে অপ্ৰয়োজনীয়? দেশৰ সমূহ নৱ-প্ৰজন্মক শিক্ষা আৰু জ্ঞানৰ জ্যোতিৰে সুনাগৰিক হিচাপে গঢ়ি তোলাই যদি শিক্ষাৰ লক্ষ্য আৰু উদ্দেশ্য হয় তেন্তে এনে পক্ষপাতিত্ব কিয়?

আজিৰ সময়ৰ এই ভয়ঙ্কৰ সমস্যাটো সমাধান কৰাটো যে অসম্ভৱ তেনে নহয়। চৰকাৰে বিভিন্ন আঁচনি ৰূপায়ণৰ জৰিয়তে ইয়াক নিৰ্মূলৰ ক্ষেত্ৰত অগ্ৰণী ভূমিকা গ্ৰহণ কৰিব লাগিব। ছাত্ৰ-ছাত্ৰীৰ মেধাশক্তিৰ ভিত্তিত শিক্ষামূলক বৃত্তি প্ৰদান কৰি চৰকাৰে উচ্চশিক্ষা লাভৰ ক্ষেত্ৰত অৰিহণা যোগাব পাৰে। তাৰোপৰি নিম্নশ্ৰেণীৰ

ছাত্ৰ-ছাত্ৰীৰ নামভৰ্তিৰ ক্ষেত্ৰত কিছু শতাংশ ৰেহাই দিয়াৰ ব্যৱস্থা কৰাটো প্ৰয়োজন। বিভিন্ন সামাজিক অনুষ্ঠান সমূহেও মেধাসম্পন্ন দুখীয়া ছাত্ৰ-ছাত্ৰীক আৰ্থিক সহায় আগবঢ়াব পাৰে।

আজিৰ শিক্ষাব্যৱস্থাৰ আন এক উল্লেখনীয় আৰু গুৰুত্বপূৰ্ণ সমস্যা হৈছে বিশৃংখল পৰীক্ষা ব্যৱস্থাটো। বিগত কিছু বছৰৰ পৰা পৰীক্ষাৰ ক্ষেত্ৰত বিশৃংখলতাৰ পয়োভৰ বাৰুকৈয়ে পৰিলক্ষিত হৈ আহিছে। হাইস্কুল-উচ্চতৰ মাধ্যমিক পৰ্যায়ত পৰীক্ষাৰ পূৰ্বে প্ৰশ্নকাকত উপলব্ধ হোৱা আৰু মহাবিদ্যালয়-বিশ্ববিদ্যালয় পৰ্যায়ত পৰীক্ষাৰ বহী নিৰীক্ষণৰ ক্ষেত্ৰত সৃষ্টি হোৱা বিশৃংখলতাৰ জোৱাৰে শিক্ষা ব্যৱস্থাটো ভীষণভাৱে ক্ষতিগ্ৰস্ত কৰিছে। যাৰ বলি হ'ব লগা হৈছে স্কুল-কলেজৰ সমূহ ছাত্ৰ-ছাত্ৰী। তাৰোপৰি স্নাতক মহলাৰ পৰীক্ষাৰ ফলাফল সমূহ সময়মতে নিদিয়াৰ বাবে ছাত্ৰ-ছাত্ৰীয়ে পৰবৰ্তী পৰীক্ষাত অৱতীৰ্ণ হ'বলৈ প্ৰয়োজনতকৈ কম সময় পায়। সেয়ে কম সময়ৰ ভিতৰত বুজন পৰিমাণৰ পাঠ্যক্ৰম শেষ কৰি পৰীক্ষাৰ বাবে নিজকে সাজু কৰিব লগা হয়। লগতে অনিয়মিত ফলাফল ঘোষণাই ছাত্ৰ-ছাত্ৰীৰ স্নাতকোত্তৰ অন্যান্য উচ্চস্তৰৰ শিক্ষানুষ্ঠানত নামভৰ্তিৰ ক্ষেত্ৰটো কিছু সমস্যাৰ সৃষ্টি কৰিছে। পৰীক্ষাৰ বহী নিৰীক্ষণ কেলেংকাৰীত জড়িত অধ্যাপক-অধ্যাপিকাক পৰৱৰ্তী পৰীক্ষাৰ বহী পুনৰ নিৰীক্ষণৰ দায়িত্ব দিয়াটো কিমানদূৰ ন্যায়সঙ্গত? ই ছাত্ৰ-ছাত্ৰীৰ ভৱিষ্যত উজ্জ্বল কৰাত সহায়ক হ'বনে?

পোনপটীয়া দৃষ্টিৰে চালে শিক্ষা ব্যৱস্থাত জড়িত ওপৰ মহলৰ অৱহেলা আৰু উদাসীন মনোভাৱে এই সমস্যাৰ মূল উৎস হিচাপে ধৰা দিয়ে। ওপৰ মহলৰ অৱহেলিত আৰু বিশৃংখলিত পৰীক্ষা ব্যৱস্থাৰ বাবে ক্ষতিগ্ৰস্ত আৰু হতাশাগ্ৰস্ত হ'ব লগা হৈছে নিৰীহ ছাত্ৰ-ছাত্ৰী। ই কিমানদূৰ যুক্তিসঙ্গত? এই বিশৃংখলতাৰ পৰা উত্তৰণৰ বাবে সৰ্বপ্ৰথমে পৰীক্ষা ব্যৱস্থাটোক লক্ষ্য সচেতন, নিয়ন্ত্ৰিত আৰু উদ্দেশ্যপ্ৰণোদিত কৰি তুলিব লাগিব। ইয়াৰ বাবে ওপৰ মহলে প্ৰথম আৰু তৎপৰ পদক্ষেপ লোৱাটো নিতান্ত প্ৰয়োজনীয়। লগতে সমূহ অভিভাৱক আৰু ছাত্ৰ-ছাত্ৰীয়ে তীব্ৰ সচেতনতা আৰু সহযোগিতা আগবঢ়ালে এই সমস্যা অনতিপলমে নিৰ্মূল হ'ব।

শিক্ষা সম্পৰ্কত চৰকাৰৰ দ্বাৰা ৰূপায়িত ক্ৰুটিপূৰ্ণ আঁচনিসমূহে বহুক্ষেত্ৰত সমস্যাৰ সৃষ্টি কৰা দৃষ্টিগোচৰ হয়। আজিৰ সময়ৰ শিক্ষা ব্যৱস্থাটো কেৱল উচ্চ পৰ্যায়তে সমস্যা জৰ্জৰিত নহয়, প্ৰাথমিক পৰ্যায়তো অনিয়ন্ত্ৰিত আৰু অসফল হৈ পৰিছে। বৰ্তমান ৰাজ্যচৰকাৰে ৰূপায়ণ কৰা আঁচনি অনুসৰি প্ৰাথমিক বিদ্যালয়ৰ মধ্যাহ্ন ভোজন ব্যৱস্থা অতি পুতৌলগা। দুপৰীয়াৰ আহাৰৰ বাবদ ছাত্ৰ-ছাত্ৰী আৰু শিক্ষক-শিক্ষয়িত্ৰীৰ বহু সময় অপব্যয় হয়। ইয়াৰ পৰিবৰ্তে পঢ়াশালিৰ পাঠদানৰ সময় কিন্তু বঢ়োৱা হোৱা নাই। ফলত ছাত্ৰ-ছাত্ৰীয়ে প্ৰয়োজনতকৈ কমকৈ শিক্ষা লাভ কৰাৰ লগতে অধ্যয়নৰ পৰা বিভ্ৰান্ত হৈ পৰা দেখা যায়। ছাত্ৰ-ছাত্ৰীয়ে শিক্ষা নে আহাৰ গ্ৰহণৰ বাবে বিদ্যালয় অভিমুখে ৰাওনা হ'ব? দুপৰীয়াৰ আহাৰৰ বজাৰ কৰা আদি কামত শিক্ষক-শিক্ষয়িত্ৰীসকলৰ ব্যস্ততাই পাঠদানত বহুখিনি ব্যাঘাত জন্মাইছে। প্ৰাথমিক পৰ্যায়তে ছাত্ৰ-ছাত্ৰীক শৈক্ষিক উন্নয়নৰ বাবে সুপৰিকল্পিত আৰু সুনিয়ন্ত্ৰিতভাৱে তথা সুপৰিচালিতভাৱে গঢ় দিয়াটো আৱশ্যক। তাৰোপৰি প্ৰাথমিক শিক্ষাই ছাত্ৰ-ছাত্ৰীৰ প্ৰতিভা বিকাশ আৰু জ্ঞান আহৰণৰ মূল সুঁতি। তেনেস্থলত চৰকাৰৰ দ্বাৰা ৰূপায়িত এনে ধৰণৰ আঁচনিসমূহে শিক্ষা ব্যৱস্থাৰ সুনিয়ন্ত্ৰিত আৰু উন্নয়নৰ ক্ষেত্ৰত এক গুৰুত্বপূৰ্ণ অন্তৰায়ৰ উদ্ভাৱন ঘটাইছে।

চৰকাৰে এনে ক্ৰুটিপূৰ্ণ আঁচনিৰ পৰিবৰ্তে অন্যান্য উন্নয়নমূলক আঁচনি ৰূপায়ণৰ জৰিয়তে শিক্ষা ব্যৱস্থাটো সাৰ্থক কৰাত অৰিহণা যোগাব পাৰে। বিদ্যালয়সমূহত সময়মতে বিনামূলীয়া কিতাপ-বহী বিতৰণ কৰা, শৌচাগাৰ-প্ৰস্ৰাৱগাৰ তথা বিশুদ্ধ খোৱাপানীৰ ব্যৱস্থা, পৰ্যাপ্ত পৰিমাণৰ ডেস্ক-বেঞ্চ আদি নিৰ্মাণ আদি কাৰ্য ছাত্ৰ-ছাত্ৰীৰ মৌলিক আহিলাৰ অভাৱ দূৰীকৰণত সহায়ক হৈ পৰিব। তাৰোপৰি শিক্ষক-কৰ্মচাৰীৰ নিয়মীয়া দৰমহা দি নিয়মীয়া পাঠদানৰ ব্যৱস্থা কৰিব লাগে। কেৱল চৰকাৰেহে এনে পদক্ষেপ ল'ব পাৰে তেনে নহয়। যিহেতু প্ৰাথমিক পৰ্যায়ৰ শিক্ষাই ছাত্ৰ-ছাত্ৰীৰ ভৱিষ্যতৰ পথ নিৰ্দ্ধাৰণ কৰে, গতিকে ইয়াৰ বাবে শিক্ষক-শিক্ষয়িত্ৰী আৰু অভিভাৱক তথা সমাজেও সক্ৰিয় ভূমিকা অৱলম্বন কৰাটো প্ৰয়োজন।

অসম আন্দোলনৰ সময়ৰ পৰাই শিক্ষা ব্যৱস্থাৰ লগত জড়িত প্ৰশাসনীয় ব্যৱস্থা অতি নিম্নমানৰ হৈ পৰা দেখা যায়। চৰকাৰৰ মন্ত্ৰী, বিধায়ক আৰু এক শ্ৰেণীৰ অসাধু বিষয়াই স্কুলবোৰৰ শৈক্ষিক পৰিৱেশ বিনষ্ট কৰিছে। ব্যক্তিস্বাৰ্থক অগ্ৰাধিকাৰ দিয়াৰ বাবে মহানগৰ আৰু অন্যান্য নগৰ-চহৰৰ স্কুলসমূহত শিক্ষকৰ ভিৰ, আনহাতে গ্ৰামাঞ্চলৰ স্কুলত শিক্ষকৰ অভাৱ। নিষ্ক্ৰিয় হৈ পৰা স্কুলৰ পৰিচালনা সমিতিবোৰ আজিও সক্ৰিয় হৈ উঠা নাই। স্কুলৰ প্ৰশাসন সম্পূৰ্ণৰূপে স্থবিৰ হৈ পৰিছে। তাৰোপৰি জ্যেষ্ঠ গুণী-জ্ঞানী অভিজ্ঞ শিক্ষকৰ অৱসৰৰ পাছত মেধাৰ ভিত্তিত নিয়োগ ব্যৱস্থা হোৱা নাই। মন্ত্ৰী-বিধায়কৰ মনোনয়নত নিম্ন অৰ্হতা থকা শিক্ষক কিছুমানৰ নিযুক্তিয়ে শিক্ষা ব্যৱস্থাটোক ধ্বংসমুখী কৰি তুলিছে। এনে পৰিস্থিতিত শিক্ষাৰ প্ৰতি আগ্ৰহী এচাম সচেতন অভিভাৱক সন্তানৰ ভৱিষ্যতৰ প্ৰতি শংকিত হৈ পৰিছে।

যিহেতু উচ্চ-প্ৰশাসনীয় বিষয়াৰ দ্বাৰা নিয়োজিত অপৰিপক্ক শিক্ষক-শিক্ষয়িত্ৰীৰ বাবে এই সমস্যাৰ উদ্ভাৱন ঘটিছে গতিকে প্ৰশাসনীয় বিষয়াই নিজৰ ক্ষমতাৰ অপপ্ৰয়োগ কৰাৰ পৰা তৎকালিন অৱসৰ লোৱাটো অত্যাৱশ্যক। দেশৰ ভৱিষ্যতৰ প্ৰতি লক্ষ্য ৰাখি, মোটা অঙ্কৰ টকাৰ বিনিময়ত ব্যক্তিস্বাৰ্থক অগ্ৰাধিকাৰ দিয়াৰ পৰিবৰ্তে মেধাশক্তিৰ ওপৰতহে গুৰুত্ব আৰোপ কৰিব লাগে। এইক্ষেত্ৰত শিক্ষক-শিক্ষয়িত্ৰীসকলেও অগ্ৰণী ভূমিকা ল'ব লাগিব। শিক্ষকেই যিহেতু জ্ঞানৰ জ্যোতি বিলোৱাৰ মূল উৎস সেয়ে ছাত্ৰ-ছাত্ৰীক প্ৰয়োজনীয় শিক্ষা আৰু জ্ঞান দিয়াৰ বাবে নিজকে প্ৰস্তুত কৰি তুলিব লাগিব। অভিজ্ঞতা আৰু চেষ্টাৰে আহৰণ কৰা জ্ঞানৰ সম্ভাৰ ছাত্ৰ-ছাত্ৰীৰ মাজত সমভাৱে বিতৰণৰ জৰিয়তে নিজৰ দায়িত্ব আৰু কৰ্তব্য নিষ্ঠাৰে পালন কৰিব লাগিব। তেতিয়াহে শিক্ষা ব্যৱস্থাটো সফল হ'ব।

শিক্ষাৰ ক্ষেত্ৰত অভিভাৱকৰ ভূমিকাই সবাতোকৈ গুৰুত্বপূৰ্ণ, কিন্তু আমাৰ অধিকাংশ অভিভাৱকেই এই কথাৰ গুৰুত্ব উপলব্ধি নকৰে। ছাত্ৰ-ছাত্ৰীক স্কুললৈ পঠিওৱা আৰু টিউশ্যনৰ ব্যৱস্থা দিয়াটোৱেই প্ৰধান দায়িত্ব বুলি ভাৱে। কিন্তু সেয়াই জানো অভিভাৱকত্ব? শিক্ষা প্ৰক্ৰিয়াটো এটা ত্ৰিভূজৰ নিচিনা। ছাত্ৰ, শিক্ষক আৰু অভিভাৱক— এই তিনিটা ত্ৰিভূজৰ তিনিটা বাহুৰ নিচিনা। কেনো এটাৰ অনুপস্থিতিতেই শিক্ষা সম্পূৰ্ণ আৰু সফল হ'ব নোৱাৰে। শিক্ষকে শিকাই, ছাত্ৰই শিকে আৰু অভিভাৱকে ছাত্ৰ-ছাত্ৰীক পথ প্ৰদৰ্শন কৰিব। তেতিয়াহে শিক্ষা শুদ্ধ আৰু সৎ পথেৰে ধাৱমান হ'ব। সৰুৰেপৰাই যদি অভিভাৱকে ছাত্ৰ-ছাত্ৰীক সুচিন্তা, সুবুদ্ধি আৰু সুজ্ঞান প্ৰদান কৰে তেন্তে সেই ল'ৰা-ছোৱালীয়ে উচ্ছৃংখল সামাজিক পৰিৱেশতো নিজকে উপযুক্ত কৰি তুলিবলৈ সক্ষম হ'ব। এগৰাকী দাৰ্শনিক পণ্ডিতে কৈছিল— "An educated mother is equal to one hundred teacher" কিন্তু এই "educated" অৰ্থাৎ শিক্ষিত শব্দটোৱে কেৱল ডিগ্ৰীধাৰীক নুবুজায়। প্ৰকৃতাৰ্থত ঘৰখনেই শিক্ষা আহৰণৰ প্ৰথম তথা মূল পঢ়াশালি আৰু অভিভাৱকেই হৈছে প্ৰথম শিক্ষক। বৰ্তমান সময়ৰ অভিভাৱকসকলৰ মাজত আন এটা বদ্ধমূল ধাৰণাৰ তীব্ৰ প্ৰচলন দেখা যায় যে— "ইংৰাজী মাধ্যমত পঢ়িলেহে ল'ৰা-ছোৱালী স্মাৰ্ট হয়।" প্ৰতিজন অভিভাৱকে নিজৰ সন্তান ডাক্তৰ-ইঞ্জিনিয়াৰ হোৱাৰ সপোন ৰচে। তাৰ পৰিৱৰ্তে নিজৰ বুদ্ধিমান সন্তান এজন প্ৰকৃত শিক্ষক হোৱাটো কেতিয়াও নিবিচাৰে। কিন্তু মেধাৱী ছাত্ৰ-ছাত্ৰীয়েই যদি উপযুক্ত অৰ্হতা লাভ কৰি শিক্ষকতা নকৰে তেন্তে ভৱিষ্যত প্ৰজন্ম প্ৰকৃত শিক্ষা লাভৰ পৰা বঞ্চিত হৈ পৰিব। শিক্ষা ব্যৱস্থাই বৰ্তমানতকৈও অধিক ধ্বংসাত্মক ৰূপ ল'ব। তাৰবাবে অভিভাৱক আৰু ছাত্ৰ-ছাত্ৰী উভয়েই এতিয়াৰ পৰা সজাগতা অৱলম্বন কৰাটো প্ৰয়োজন।

অসম আন্দোলনৰ পাছৰ পৰাই অৰ্থাৎ আশীৰ দশকৰ পৰাই আমাৰ সমাজ ব্যৱস্থা ভীষণভাৱে নিম্নগামী হৈ পৰা পৰিলক্ষিত হয়। যিয়ে আমাৰ প্ৰচলিত শিক্ষা ব্যৱস্থাটোত ব্যাপকভাৱে এক বিনষ্টকাৰী প্ৰভাৱ বিস্তাৰ কৰিছে। বৰ্তমানৰ শিক্ষা ব্যৱস্থাই আশানুৰূপ ফলাফল লাভ কৰিব নোৱাৰাৰ মূলতে আমাৰ ক্ৰুটিপূৰ্ণ তথা অপৰিপক্ক সমাজ ব্যৱস্থা বুলি ক'লে হয়তো ভুল নহ'ব। বিগত কিছু বছৰৰ পৰা শিক্ষাৰ উৎকৃষ্ট পৰিৱেশ

সৃষ্টিৰ বাবে চৰকাৰ, সমাজ কাৰোবে আগ্ৰহ নোহোৱা হ'ল। শিক্ষা জগতত ভুমুকি মাৰিলে আজি অৰাজকতা প্ৰত্যক্ষভাৱে দৃষ্টিগোচৰ হয়। আন্দোলনৰ পাছৰ পৰাই আৰম্ভ হ'ল আমাৰ সমাজ ব্যৱস্থা আৰু শিক্ষা ব্যৱস্থাৰ স্খলন।

শিক্ষাৰ সেই হৃত প্ৰকৃত পৰিবেশ পুনৰ নিৰ্মাণৰ বাবে প্ৰথমে সমাজ সংস্কাৰ কৰিব লাগিব। এই দায়িত্ব সমাজৰ প্ৰতিজন ব্যক্তিয়েই গ্ৰহণ কৰিব লাগিব। সমাজ ব্যৱস্থা উন্নত কৰি নতুন প্ৰজন্মক প্ৰগতিৰ পথত অগ্ৰসৰ কৰিব লাগিব। তেতিয়াহে শিক্ষাই সাৰ্থকতা কঢ়িয়াই আনিব। সমাজ ব্যৱস্থাৰ উন্নতি অবিহনে শিক্ষা ব্যৱস্থাৰ অগ্ৰগতি আৰু সম্প্ৰসাৰণ অসম্ভৱ।

অধ্যয়নে শিক্ষাৰ প্ৰতি আগ্ৰহ জন্মায়। কিন্তু আজিৰ নতুনচাম ছাত্ৰ-ছাত্ৰীৰ মাজত অধ্যয়নৰ স্পৃহা দেখা নাযায়। তাৰ পৰিবৰ্তে এক অৱহেলাৰ আৰু অমনোযোগিতাৰ ভাৱে গা কৰি উঠিছে। এইক্ষেত্ৰত প্ৰধানকৈ দুটা কাৰকে প্ৰেৰণা যোগাইছে। বৰ্তমান সময়ত তীব্ৰ জনপ্ৰিয়তা লাভ কৰা টিউশ্যন ব্যৱস্থাই বিদ্যালয়ত পাঠ গ্ৰহণৰ প্ৰতি ছাত্ৰ-ছাত্ৰীৰ অমনোযোগিতাত সঁহাৰি আগবঢ়াইছে। টিউশ্যনত প্ৰশ্নসমূহৰ সমাধান অনায়াসে লাভ কৰা বাবে ছাত্ৰ-ছাত্ৰীয়ে পাঠ্যক্ৰম সমূহ নিজাববীয়াকৈ পঢ়াৰ প্ৰয়াস নকৰে। তাৰোপৰি বৰ্তমান সময়ত সকলো বিষয়তে টিউশ্যন ল'ব পৰাটো এক গৌৰৱৰ কথা হৈ পৰিছে। কিন্তু টিউশ্যনে ছাত্ৰ-ছাত্ৰীৰ মেধাশক্তি বৃদ্ধিত সহায় নকৰে। তাৰ পৰিবৰ্তে ছাত্ৰ-ছাত্ৰীক মুখস্থ বিদ্যাতহে পাৰ্গত কৰি তোলে। তাৰোপৰি "শিক্ষা লাভ কৰিলে কি হ'ব, ধনহে লাগে। ধন হ'লেই মনৰ সকলো আশা পূৰণ কৰিব পাৰি"— এনেধৰণৰ জঘন্য মনোবৃত্তি গঢ়ি তোলাৰ বাবে আজিৰ ছাত্ৰ-ছাত্ৰী শিক্ষা লাভৰ পৰা নিজেই বঞ্চিত হৈ পৰিছে। এনে ধৰণৰ সমস্যা সমূহৰ সমাধানৰ একমাত্ৰ সম্বল হৈছে ছাত্ৰ-ছাত্ৰীৰ দৃঢ় মানসিকতা আৰু অবিৰত প্ৰচেষ্টা।

উপৰোক্ত পৰ্যালোচনাৰ পৰা দেখা যায় যে আজিৰ সময়ত প্ৰচলিত আমাৰ শিক্ষা ব্যৱস্থাটো বিভিন্ন সমস্যাৰ জটিল মেৰপাকত সোমাই আছে। প্ৰতিটো সমস্যাই জটিল আৰু গুৰুত্বপূৰ্ণ; কিন্তু তাৰ অৰ্থ এইটো নহয় যে সেইবোৰৰ পতন ঘটোৱা অসম্ভৱ। শিক্ষা ব্যৱস্থাটোক সমস্যামুক্ত কৰি সাফল্যমণ্ডিত কৰি তুলিবলৈ সমূহ ছাত্ৰ-ছাত্ৰী, অভিভাৱক তথা সমাজৰ প্ৰতিজন ব্যক্তিৰে সজাগতা আৰু আগ্ৰহৰ প্ৰয়োজন। লগতে সমস্যাৰ সৃষ্টি কৰিব পৰা প্ৰতিটো কাৰক তথা উৎসৰ ওপৰত কঠোৰতম ব্যৱস্থা গ্ৰহণ কৰিব লাগিব। তাৰ বাবে লাগিব গভীৰ চিন্তা, অবিৰত প্ৰয়াস, দৃঢ় মানসিকতা আৰু তীব্ৰ সহযোগিতা। ✦

তুমি কেতিয়াওঁ পৰ্বতটো জয় কৰাৰ কথা নাভাবিবা, তুমি জয় কৰা কেৱল নিজক।

— জিম হুইটেকাৰ

জীৱনৰ চৰম জয়লাভ ঘটে আত্মাৰ মহত্বৰ যোগেদি, অস্ত্ৰৰে নহয়।

— বাৰুক স্পিনোজা

মানুহ জন্মতেই দুষ্ট নহয়, তেওঁ বেমাৰী হোৱাৰ লেখিয়াকৈ পিচতহে দুষ্ট হয়।

— ভল্টেয়াৰ

সন্ত্ৰাসবাদ ঃ এক নতুন বিশ্বযুদ্ধ

ত্ৰিবেণী বৰা, *স্নাতক ৩য় বৰ্ষ, দৰ্শন বিভাগ*

নিজৰ স্বাৰ্থসিদ্ধি আৰু ৰাজনৈতিক উদ্দেশ্য সফল কৰাৰ কাৰণে সকলো ধৰণৰ শক্তি তথা অস্ত্ৰ-শস্ত্ৰ প্ৰয়োগ কৰা বা প্ৰয়োগত বিশ্বাস কৰাৰ উপায় বা পথকে সন্ত্ৰাসবাদ বুলি ক'ব পৰা যায়। বিৰোধী দল, সম্প্ৰদায় বা ৰাষ্ট্ৰীয় কৰ্তৃপক্ষক ভীতিবিহুল কৰিবলৈ, ধমকি দিবলৈ, হত্যা বা প্ৰশাসন ব্যৱস্থাৰ ওপৰত নিজৰ প্ৰভুত্ব চলাবলৈ অস্ত্ৰ-শস্ত্ৰৰ ঘৃণনীয় প্ৰয়োগ কৰা দেখা যায়।

বৰ্তমান প্ৰায় গোটেই বিশ্ব সন্ত্ৰাসবাদৰ গ্ৰাসত পৰিছে, ৰাজনৈতিক স্বাৰ্থ পূৰণ কৰাৰ কাৰণে সামগ্ৰিক হিংসা আৰু সামগ্ৰিক হত্যাৰ কুৎসিত পথ গ্ৰহণ কৰা দেখা যায়। ভৌতিক দৃষ্টিত সমৃদ্ধ আৰু বিকশিত জ্ঞান কৰা দেশবোৰতো সন্ত্ৰাসবাদৰ এনেকুৱা প্ৰকৃতি বিশেষ ৰূপত ঠন ধৰি উঠা দেখা যায়। আমেৰিকাৰ ৰাষ্ট্ৰপতি কেনেডি, ভাৰতৰ প্ৰধানমন্ত্ৰী শ্ৰীমতী ইন্দিৰা গান্ধী আৰু ৰাজীৱ গান্ধীৰ নৃশংস হত্যা, আমেৰিকা বিশ্ব বাণিজ্য কেন্দ্ৰ ধ্বংস কাৰ্য, ইত্যাদি কিছুমান ঘটনা আন্তঃৰাষ্ট্ৰীয় সন্ত্ৰাসবাদৰ কেইটামান উল্লেখযোগ্য উদাহৰণ হিচাপে দাঙি ধৰিব পাৰি।

পৃথিৱীৰ যিকোনো দেশতেই সন্ত্ৰাসবাদীসকলে প্ৰায় একে ধৰণৰ পদ্ধতি গ্ৰহণ কৰা দেখা যায়। সন্ত্ৰাসবাদীসকলে অতি গুৰুত্বপূৰ্ণ ব্যক্তি আৰু ৰাজনীতিবিদক অপহৰণ কৰে, উৰাজাহাজ অপহৰণ কৰে, সাৰ্বজনীন নেতাক হত্যা কৰে, বোমা বিস্ফোৰণ কৰে আৰু ঐতিহাসিক সা-সম্পত্তি ধ্বংস কৰে। এই ধৰণৰ সকলোবোৰ কাৰ্যৰ অন্তৰালত সন্ত্ৰাসবাদীসকলৰ এটা সু-নিশ্চিত লক্ষ্য থাকে — 'সন্ত্ৰাসবাদ প্ৰতিষ্ঠা কৰি নিজৰ অভীষ্ট আদায় কৰা।'

ৰাম আহুজাৰ ভাষাত 'ৰাজনৈতিক উদ্দেশ্যত এটা সম্প্ৰদায় বা তাৰ এটা ডাঙৰ অংশক ভয় খুৱাই নিজৰ অভীষ্ট সিদ্ধি কৰা, ই এটা নিষ্ঠুৰ আচৰণ।' ('The violent behaviour designed to generate fear in the community, or a substantial segment of it for political purpose is really brutal.') 'সন্ত্ৰাসবাদ মূলতঃ হ'ল সংগঠিত হিংসাৰ দ্বাৰা এটা সংগঠন বা দলে নিজৰ স্পষ্ট লক্ষ্য পূৰণৰ বাবে ব্যৱহাৰ কৰা এটা পদ্ধতি।' ('A method whereby an organised group or party seeks to achieve its avowed aims Chiefly through the systematic use of violence.') [Encyclopaedia of social science.] Advanced Learner's Dictionary of Current English অনুসৰি — 'ৰাজনৈতিক উদ্দেশ্য পূৰ্ণ কৰাৰ কাৰণে হিংসা আৰু ভীতি প্ৰয়োগ কৰাটো হ'ল সন্ত্ৰাসবাদ।' 'Longman's Modern English Dictionary অনুসৰি 'শাসন কৰিবলৈ বা ৰাজনৈতিক বিৰোধ প্ৰকট কৰিবলৈ ভীতিক এক বিধিৰ ৰূপত প্ৰয়োগ কৰাটো প্ৰতিষ্ঠা কৰিবলৈ চেষ্টা কৰাটোৱে সন্ত্ৰাসবাদ।'

সন্ত্ৰাসবাদৰ বৈশিষ্ট্যসমূহত দেখা যায় যে সন্ত্ৰাসবাদ ৰাষ্ট্ৰ নাইবা সমাজৰ বিৰোধী, ইয়াৰ ৰাজনৈতিক উদ্দেশ্য আছে। ই অবৈধ আৰু বে-আইনী; সন্ত্ৰাসবাদে শত্ৰুৰ উপৰি সাধাৰণ মানুহকো ভয় দেখুৱায় আৰু এওঁলোকৰ ওপৰত ভীতিৰ জৰিয়তে সন্ত্ৰাস প্ৰয়োগ কৰি পীড়িত কৰে আৰু বশ কৰাৰ কু-প্ৰয়াস চলায়।

সন্ত্ৰাসবাদৰ আন বৈশিষ্ট্য সমূহ হৈছে —নিজৰ উদ্দেশ্য আৰু আদৰ্শ অবিৰত প্ৰচাৰ কৰা আৰু জনসাধাৰণৰ অধিক সংখ্যকৰ সমৰ্থন আদায় কৰা, নিজৰ সংগঠনৰ শক্তি বঢ়োৱা, বিশেষকৈ যুৱ সম্প্ৰদায়ক আকৰ্ষিত কৰা আৰু নিজৰ আদেশ পালনৰ বাবে তেওঁলোকৰ শৰীৰ আৰু মনক প্ৰস্তুত কৰা নাইবা সংগঠনৰ কাৰণে জীৱন বলিদান দিবলৈ প্ৰস্তুত কৰি

তোলা, দাবী-ধমকি, হত্যা-হিংসা, অপহৰণ, আৰু ৰাজহুৱা সম্পত্তি সমূলি নষ্ট কৰি চৰকাৰ নাইবা শাসকৰ ওপৰত নিজৰ দাবী আদায়ৰ কাৰণে হেঁচা প্ৰয়োগ কৰা, বিৰোধী নাইবা চোৰাংচোৱা বুলি ভবাসকলক কোনো ধৰণৰ ক্ষমা নকৰা, এওঁলোকক শেষ কৰাৰ কাৰণে আৱশ্যকীয় সকলো ধৰণৰ উপায় গ্ৰহণ কৰা, সন্ত্ৰাসবাদী সকলৰ পথত বাধা প্ৰদান কৰা সকলক ধ্বংস কৰা, তেওঁলোকৰ গতিপথত থকা সকলো বাধা দূৰ কৰা, নিজৰ সমৰ্থক আৰু অনুসৰণকাৰী সকলক সকলো প্ৰকাৰৰ সহায় কৰা নাইবা সমৰ্থক বা অনুসৰণকাৰীক গ্ৰেপ্তাৰ কৰাৰ পিছত তেওঁলোকক মুকলি কৰাৰ কাৰণে সম্ভৱপৰ সকলো উপায় প্ৰয়োগ কৰা। নিজৰ শক্তি বা জনপ্ৰিয়তাৰ পৰিচয় দিয়াৰ বাবে শাসন বা সেনাবাহিনীৰ মনোবল ভাঙিবলৈ যত্ন কৰা, ৰাষ্ট্ৰৰ সুৰক্ষা, শান্তি বা অখণ্ডতাৰ বাবে সদায় সকলো ধৰণৰ ভয়াবহতা উৎপন্ন কৰা যাতে ৰাষ্ট্ৰৰ ভয়, আতংক আৰু অনিশ্চয়তা বাতাবৰণ বিৰাজ কৰে ৰাষ্ট্ৰৰ অন্যান্য আতংকবাদী দলক জগাই তোলা যাতে চৰকাৰৰ ই মূৰৰ কামোৰণি হৈ পৰে ইত্যাদি।

সাধাৰণতে প্ৰায়ভাগ ক্ষেত্ৰতে কম শক্তি সম্পন্ন কিছুমান ৰাষ্ট্ৰই, ওচৰ-চুবুৰীয়াই ৰাষ্ট্ৰত সন্ত্ৰাসবাদ প্ৰয়োগ কৰা দেখা যায়। ভাৰত চৰকাৰে বিশ্বাস কৰে যে, জম্মু কাশ্মীৰত ধৰ্মযুদ্ধ আৰু স্বাধীনতাৰ নামত যিবোৰ সন্ত্ৰাসবাদী হিংসামূলক কাৰ্য চলি আছে, সেইবোৰ প্ৰতিবেশী ৰাষ্ট্ৰ পাকিস্তানৰ দ্বাৰা প্ৰযোজিত আৰু প্ৰেৰিত সন্ত্ৰাসবাদীৰ দ্বাৰা সংগঠিত কাৰ্য। কেতিয়াবা আন্দোলন বা সন্ত্ৰাসবাদ দমনৰ নামত ৰাষ্ট্ৰযন্ত্ৰয়ো পুলিচ আৰু সেনাবাহিনীৰ দ্বাৰা ৰাইজৰ ওপৰত দমন আৰু নিৰ্যাতনৰ জৰিয়তে সন্ত্ৰাসবাদ প্ৰয়োগ কৰা দেখা যায়।

ৰাষ্ট্ৰৰ দ্বাৰা নিয়োজিত বা ৰাষ্ট্ৰশক্তি জড়িত থকা সন্ত্ৰাসবাদেও বিশ্ব ৰাজনীতিত গুৰুত্বপূৰ্ণ স্থান দখল কৰা দেখা গৈছে। অৱশ্যে ই বিভিন্ন প্ৰকাৰৰ। ৰাষ্ট্ৰৰ ক্ষমতা অটুট ৰখাটোৱেই ইয়াৰ মূল উদ্দেশ্য। কেতিয়াবা বিশেষ দল একোটাৰ সা-সুবিধাবোৰ সংৰক্ষণ কৰি ৰখাৰ কাৰণে ৰাষ্ট্ৰৰ ক্ষমতাক সন্ত্ৰাসবাদী কাৰ্যত ব্যৱহাৰ কৰা হয়। প্ৰায়ে ৰাষ্ট্ৰশক্তি জড়িত সন্ত্ৰাসবাদে ক্ষমতা সম্পৰ্কক, পৰিবৰ্তন কৰিব বিচৰা বৈপ্লৱিক শক্তিবোৰৰ বিৰুদ্ধে নাইবা ৰাষ্ট্ৰৰ শক্তিক দুৰ্বল বুলি ভবা শক্তিবোৰৰ বিৰুদ্ধে গোপনে আৰু অবৈধভাৱেও ব্যৱহাৰ হয়। মধ্য আমেৰিকাত কমিউনিষ্ট বিপ্লৱক বাধা দিবলৈ সৃষ্টি কৰা মৃত্যু বাহিনীৰ পৰা আৰম্ভ কৰি বৃটিছ চৰকাৰৰ লগত একতা সূত্ৰত আবদ্ধ উত্তৰ আয়াৰলেণ্ডৰ ৰাজভক্ত সকললৈকে সকলোবোৰ ৰাষ্ট্ৰৰ দ্বাৰা প্ৰেৰিত সন্ত্ৰাসবাদী সংগঠন। এই দলবোৰে নিজৰ প্ৰতিপত্তি নিশ্চিত কৰিবলৈ আৰু নিজৰ ক্ষমতা সংৰক্ষণ কৰাৰ চেষ্টা চলাই থাকে।

বিভিন্ন সময়ত আত্মসমৰ্পণকাৰী সন্ত্ৰাসবাদী-সকলক ৰাষ্ট্ৰশক্তিয়ে প্ৰত্যক্ষ আৰু পৰোক্ষভাৱে সাহায্য আগবঢ়াই চৰকাৰ বিৰোধী সন্ত্ৰাসবাদী সকলৰ বিৰুদ্ধে কামত লগোৱা দেখা যায়। চৰকাৰৰ সমৰ্থন-পুষ্ট এইসকলে সন্ত্ৰাসবাদী আশ্ৰিত অঞ্চলত ভয় আৰু ত্ৰাসৰ সৃষ্টি কৰে যাতে ৰাইজৰ আবেগ, অনুভূতি আদায় কৰিবলৈ সক্ষম হোৱা সন্ত্ৰাসবাদীসকল ছিন্নমূল হয় নাইবা সমৰ্থন হেৰুৱায়। উত্তৰ-পূৰ্ব ভাৰতত এই ধৰণৰ ৰাষ্ট্ৰ নিয়োজিত সন্ত্ৰাসবাদৰ যথেষ্ট প্ৰমাণ আছে।

ৰাজনৈতিক বিপ্লৱ বা বিশেষ পৰিবৰ্তনৰ প্ৰতি থকা ভয় আৰু সন্দেহে প্ৰেৰিত সন্ত্ৰাসবাদক সমৰ্থন কৰে। কিয়নো বেছিভাগ নাগৰিকেই চৰকাৰক তেওঁলোকৰ গেৰাণ্টৰ হিচাপে বিবেচনা কৰে। পৃথিৱীৰ প্ৰায় সকলো ৰাষ্ট্ৰতে গোটৰ দ্বাৰা প্ৰয়োজিত সন্ত্ৰাসবাদ দেখা যায়। সাধাৰণতে এইধৰণৰ সন্ত্ৰাসবাদ ৰাষ্ট্ৰ বা শাসনৰ বিৰুদ্ধে বিচ্ছিন্নতাবাদী আন্দোলনৰ ৰূপত ভুমুকি মাৰে আৰু পিছলৈ সন্ত্ৰাসবাদী কাৰ্য প্ৰণালীলৈ গতি কৰে। উদাহৰণ স্বৰূপে, পাঞ্জাৱত ভিন্দ্ৰানেৱালা গোটৰ দ্বাৰা সংঘটিত খালিস্তানী সন্ত্ৰাসবাদ, যিসকলে পাঞ্জাৱত পৃথক আৰু স্বাধীন খালিস্তান তৈয়াৰ কৰিব বিচাৰিছিল। শ্ৰীলংকাৰ লিবাৰেচন টাইগাৰচ অৱ তামিল ঈলম (LTTE) এনেকুৱা বিচ্ছিন্নতাবাদী সিদ্ধান্তৰ ওপৰত আধাৰিত সংগঠন। আইৰিচ ৰিপাব্লিকান আৰ্মি, ৰাছিয়াৰ চেচনীয়া বিদ্ৰোহী, অসমৰ ইউনাইটেড লিবাৰেচন ফ্ৰণ্ট অৱ আসাম (ULFA) আদিয়ে ৰাষ্ট্ৰৰ পৰা পৃথক হৈ স্বাধীন ৰাষ্ট্ৰ প্ৰতিষ্ঠা কৰিব বিচাৰে। অপৰাধ সম্পৰ্কীয় সন্ত্ৰাসবাদে মানুহৰ মাজত আতংক সৃষ্টিৰ বাবে হিংসাক মুখ্য উপায় হিচাপে ব্যৱহাৰ কৰে আৰু ৰাজনৈতিক

ক্ষমতা হস্তগত কৰাৰ বাবে ধনৰ প্ৰয়োগ কৰে। ডাউড ইব্ৰাহিমৰ নিচিনা অন্ধকাৰ জগত (under world)ৰ অপৰাধীসকলৰ দ্বাৰা পৰিচালিত সন্ত্ৰাসবাদী কাৰ্যবোৰ এই শ্ৰেণীৰ ভিতৰত পৰে।

মাদক দ্ৰব্য সম্পৰ্কীয় সন্ত্ৰাসবাদে ধন আহৰণৰ কাৰণে মাদক দ্ৰব্যৰ (ক'কেইন, ব্ৰাউন চুগাৰ ইত্যাদি) চোৰাং কাৰবাৰী সকলক সহায় কৰে। সংবাদ পত্ৰত প্ৰকাশিত বাতৰি অনুসৰি কুখ্যাত আন্তঃৰাষ্ট্ৰীয় সন্ত্ৰাসবাদী ওচামা বিন লাডেনে মাদক দ্ৰব্যৰ চোৰাং কাৰবাৰ কৰি প্ৰচুৰ পৰিমাণৰ ধন সংগ্ৰহ কৰে। বিচাৰ্য বিষয়ৰ ওপৰত প্ৰতিষ্ঠিত সন্ত্ৰাসবাদে পৰমাণু অস্ত্ৰ নিষিদ্ধকৰণ, ভূমি সংঘৰ্ষ, ভাষা-সংস্কৃতি ৰক্ষণ, শিল্পউদ্যোগ স্থাপনত প্ৰাথমিকতাৰ দাবী, নিৰ্বাচনত জয়ী হোৱাৰ নিশ্চয়তা ইত্যাদি বিষয়ৰ ওপৰত ভিত্তি কৰি সংঘটিত হোৱা সন্ত্ৰাসবাদ। উদাহৰণ হিচাপে, পশ্চিমবংগ নক্সালবাদী সন্ত্ৰাসবাদ মাটিহীন কৃষক শ্ৰমিকক মালিকীস্বত্ব প্ৰদানৰ বাবে সংঘটিত হৈছিল, বিহাৰৰ পিপুলচ্ ৱাৰ গ্ৰুপ (people's war group) নামৰ সন্ত্ৰাসবাদী সংগঠনটো এনেকুৱা বহুতো দাবীক কেন্দ্ৰ কৰি গঢ়ি উঠিছে। জম্মু-কাশ্মীৰৰ কেইটামান সন্ত্ৰাসবাদী সংগঠনে হিংসা আৰু ধমকি প্ৰয়োগ কৰি নিৰ্বাচনী প্ৰক্ৰিয়া প্ৰভাৱিত কৰিব বিচাৰে। সন্ত্ৰাসবাদীসকলে নিজৰ লক্ষ্যত উপনীত হোৱাৰ কাৰণে তলত উল্লেখ কৰা ধৰণৰ কাৰ্য প্ৰণালী গ্ৰহণ কৰা দেখা যায় —

সমাজৰ কোনো বিশেষ শ্ৰেণী একোটাকৈ অন্য শ্ৰেণীৰপৰা পৃথক পৃথক কৰা তথ্য, তেওঁলোকৰ মাজত থকা সম্প্ৰীতি ধ্বংস কৰাৰ বাবে হিংসা বিয়পাই দিয়া, জ্বলনশীল পদাৰ্থ, বোমা-বাৰুদ তথা আগ্নেয় অস্ত্ৰ ব্যৱহাৰৰ দ্বাৰা ধ্বংসমূলক কাৰ্য কৰা, যথেষ্ট লোকৰ মৃত্যু নাইবা আহত হোৱা আৰু প্ৰয়োজনীয় সেৱাৰ ওপৰত কু-প্ৰভাৱ পৰা ধৰণৰ বৰ্বৰোচিত হিংসাত্মক কাৰ্য সম্পাদন কৰা, গুৰুত্বপূৰ্ণ লোক অপহৰণ তথা হত্যা নাইবা তেনেকুৱা লোকক অপহৰণ কৰা বা হত্যা ভাবুকিৰ দ্বাৰা চৰকাৰৰ ওচৰত অনুচিত দাবী উত্থাপন কৰা আৰু এই দাবীবোৰ চৰকাৰক জনাবলৈ প্ৰয়াস কৰা, বেংক ডকাইতি, বিমান অপহৰণ ইত্যাদি অনেক কু-কাৰ্য সন্ত্ৰাসবাদীসকলে কৰা দেখা যায়।

গোটেই বিশ্বতে সন্ত্ৰাসবাদ সৃষ্টি এটা মুখ্য কাৰণ হ'ল শোষণ আৰু অন্যায়। ইয়াৰ বাবে আগৰে পৰাই বিশ্বত বহুতো সন্ত্ৰাসবাদমূলক কাৰ্য চলি আহিছে। সাম্ৰাজ্যবাদৰ জৰিয়তে অনুন্নত আৰু দুখীয়া দেশবিলাকৰ ওপৰত শোষণ চলাই অহা হৈছে। স্বাধীন ভাৰতবৰ্ষতো শোষণ আৰু অন্যায় চলিয়েই আছে। এনেকুৱা পৰিস্থিতিত সন্ত্ৰাসবাদীসকলে ৰাইজৰ ওচৰত প্ৰচাৰ চলায় যে তেওঁলোক সন্ত্ৰাসবাদী নহয়, মাত্ৰ শোষণ আৰু অন্যায় বিৰোধী। বহুতো ক্ষেত্ৰত জনসাধাৰণে এইটো বিশ্বাসো কৰে আৰু সন্ত্ৰাসবাদীৰ ওপৰত সাময়িকভাৱে হ'লেও আস্থা প্ৰকাশ কৰে। শোষণৰ ফলত হোৱা আৰ্থিক বৈষম্য, ভাষিক নাইবা আঞ্চলিক বৈষম্যই সন্ত্ৰাসবাদ সৃষ্টিত বিশেষ অৰিহণা যোগায়।

নিবনুৱা, দৰিদ্ৰতা, অশিক্ষা, স্বজন-তোষণ, ভ্ৰষ্টাচাৰ আদি বহুতো কাৰণত বৰ্তমান সময়ত যুৱক বিলাকৰ মনত অসন্তুষ্টি চলি থাকে। বৰ্তমান সময়ৰ যুৱকসকলে ভৱিষ্যত জীৱনত বিশেষ কিবা এটা কৰাৰ তীব্ৰ আকাংক্ষা এটা পুহি ৰাখে। কিন্তু এই আকাংক্ষা বা ইচ্ছাক বাস্তৱায়িত কৰিবলৈ ধনৰ দৰকাৰ হয়। আনহাতে চৰকাৰী সা-সুবিধা গ্ৰহণৰ ক্ষেত্ৰতো স্বজন-প্ৰীতি, ঘোচ ইত্যাদি উপসৰ্গবিলাকে তেওঁলোকৰ মাজত তীব্ৰ অসন্তোষ আৰু বিদ্বেষৰ সৃষ্টি কৰে। ফলত ধন সংগ্ৰহ কৰিবলৈ নাইবা বিদ্বেষৰ ফলত হিংসাপূৰ্ণ কাম কৰিবলৈ তেওঁলোকে নিচাযুক্ত দ্ৰব্যৰ ব্যৱসায় আৰু সন্ত্ৰাসবাদীসকলৰ লগত চামিল হৈ যায়।

পৃথিৱীত এনেকুৱা কিছুমান ৰাষ্ট্ৰ আছে যিবোৰে আজিও সন্ত্ৰাসবাদী সকলক প্ৰশিক্ষণ আৰু আৰ্থিক সাহাৰ্য প্ৰদান কৰে। বাহিৰা দেশৰ সন্ত্ৰাসবাদ বাধা দিয়াত সহায় নকৰি প্ৰতিবেশী নাইবা বেলেগ দেশৰ আভ্যন্তৰত অস্থিৰতা সৃষ্টি কৰাৰ বাবে সন্ত্ৰাসবাদীসকলক আৰ্থিক আৰু ৰাজনৈতিকভাৱে সহায় প্ৰদান কৰে। পাকিস্তানে ভাৰতত এই ধৰণৰ আতংক সৃষ্টি কৰিবলৈ বিচাৰে যাৰবাবে ISI, লস্কৰ ই তৈবা, জৈচে মহম্মদ আদি সংগঠন বিলাকে সক্ৰিয়ভাৱে কাম কৰে।

অবৈধ অস্ত্ৰ-শস্ত্ৰৰ ব্যৱসায় আজিকালি যথেষ্ট বৃদ্ধি পাইছে। অত্যাধুনিক আৰু ভয়ানক অস্ত্ৰ অবৈধভাৱে

লাভ কৰা বৰ্তমান সময়ত বিশেষ টান কাৰ্য নহয়। বহুকেইখন ৰাষ্ট্ৰই অবৈধভাৱে আধুনিক অস্ত্ৰৰ ব্যৱসায় কৰা যেন অনুমান হয়। আধুনিক মৰণাস্ত্ৰৰ সহজলভ্য হোৱা কাৰণেও সন্ত্ৰাসবাদে গতি লাভ কৰিছে।

বিশ্বৰ দেশবিলাকত ভ্ৰষ্টাচাৰৰ পয়োভৰ হৈছে। ৰাজনৈতিক নেতা, উচ্চ আমোলা, ব্যৱসায়ী আৰু শিল্পপতি সকলৰ আচৰণ দেখি নতুন যুৱকসকলৰ ধৈৰ্যৰ বান্ধ চিঙি গৈছে। উচ্চস্তৰৰ পদাধিকাৰী সকলো ভ্ৰষ্টাচাৰ আৰু দুৰ্নীতিত লিপ্ত হৈ পৰাৰ প্ৰমাণ হৈ গৈছে। পৰ্বত প্ৰমাণ দুৰ্নীতিৰ ফলত শিক্ষিত-অশিক্ষিত যুৱকসকল চাকৰি, ব্যৱসায়, উদ্যোগ সকলোতে অন্যায়, বৈষম্য আৰু শোষণৰ বলি হৈছে। এই কাৰণবোৰে সন্ত্ৰাসবাদ বৃদ্ধিত বিশেষ সহায় কৰিছে। ন্যায় ব্যৱস্থাত হোৱা অযথা পলমেও সন্ত্ৰাসবাদী কাৰ্য চলি থকাত সহায় কৰে। বিভিন্ন দেশৰ ন্যায়াধীশ সকলো ভ্ৰষ্টাচাৰী আৰু ঘোচখোৰ হৈ পৰিছে। তেওঁলোকে উপঢৌকন, ভেটি আদি লৈ মোকৰ্দমাবোৰ বৰ দীঘলীয়া কৰে যাৰ ফলত সন্ত্ৰাসবাদীসকলে নিৰ্ভীকভাৱে তেওঁলোকৰ কাৰ্য চলাই যাব পাৰে।

ৰাজনৈতিক দলবোৰেও সন্ত্ৰাসবাদ বৃদ্ধিত সহায় কৰে। এই দলবোৰে ভোট লাভ কৰাৰ আশাত বিভিন্ন ধৰণৰ বেয়া কাম কৰিবলৈ সাজু হৈ থাকে। ৰাজনৈতিক দলবোৰে নিৰ্বাচনত জয়ী হ'বলৈ সন্ত্ৰাসবাদী সংগঠনৰ সহায় লোৱা দেখা যায়। কেতিয়াবা ৰাজনৈতিক দলে সন্ত্ৰাসবাদী আৰু গুণ্ডা প্ৰকৃতিৰ লোকক নিজক দলৰ পৰা নিৰ্বাচনত প্ৰাৰ্থিত্বও দিয়া দেখা যায়।

সন্ত্ৰাসবাদ বৃদ্ধি পোৱাৰ কেইটামান অন্যান্য কাৰণ হ'ল - (১) চোৰাংচোৱা আৰু প্ৰশাসনৰ বিফলতা (২) নৈতিক শিক্ষাৰ অভাৱ (৩) মূল্যবোধৰ অৱক্ষয়।

সন্ত্ৰাসবাদী সংগঠনবোৰক দুটা স্তৰত অধ্যয়ন কৰিব পাৰি ঃ

১। আন্তঃৰাষ্ট্ৰীয় পৰ্যায়ত ঃ বৰ্তমান বিশ্বৰ অনেক দিশত (কম বা বেছি পৰিমাণে) সন্ত্ৰাসবাদ থকা দেখা যায়। উদাহৰণ হিচাপে—

(ক) ইউৰোপীয় দেশবোৰত ঃ
সংঘীয় জাৰ্মান গণৰাজ্য — মেনহাঁফ
ফ্ৰান্স — ব্ৰেটনে, পোলেলিবাৰেচন
আয়াৰলেণ্ড — আইৰিচ লিবাৰেচন আৰ্মি
তাৰ্কী — তাৰ্কী পিপুলচ লিবাৰেচন আৰ্মি
ইটালী — বিগেট দোচে

(খ) আমেৰিকা দেশবোৰত ঃ
আৰ্জেণ্টিনা — (ERP) যুৰ্চিতো ৰিভিলিউচনাৰী দল পুৱো
বলিভিয়া — (ELN) যুচিভোদ লিবাৰেচন নেচনেল
উত্তৰ আমেৰিকা — ব্লেক পেন্থৰ

(গ) আফ্ৰিকাত ঃ
ইথিওপিয়া — (ELF) ইৰিট্ৰীয়ন লিবাৰেচন ফ্ৰন্ট

(ঘ) পূৱ এচিয়াত ঃ ৰেংগী চেংকিগুণ। (জাপান)

(ঙ) পশ্চিম এচিয়াত ঃ
পেলেষ্টাইন — (PLO) পেলেষ্টাইন লিবাৰেচন অৰ্গেনাইজেচন।
ইৰাক — আলকায়দা, তালিবান।

(চ) শ্ৰীলংকা ঃ (LTTE) লিবাৰেচন টাইগাৰচ অৱ তামিল ঈলম।

(ছ) পাকিস্তান ঃ ISI, লস্কৰ-ই-তৈবা, জৈচে মহম্মদ।

২। ৰাষ্ট্ৰীয় স্তৰত ঃ স্বাধীনতা প্ৰাপ্তিৰ লগে লগে ভাৰতবৰ্ষত সন্ত্ৰাসবাদে মূৰ দাঙি উঠিছিল। ভাৰতৰ নাগালেণ্ড, মিজোৰাম, কাশ্মীৰ, পশ্চিমবংগ, বিহাৰ, অসম, অন্ধ্ৰপ্ৰদেশ, পঞ্জাব আদি ৰাজ্যত সন্ত্ৰাসবাদী সংগঠন গঢ়ি উঠিছে। বৰ্তমান সময়ত ভাৰতত সক্ৰিয় হৈ থকা কেইটামান সন্ত্ৰাসবাদী সংগঠন হ'ল —

ISI, জৈচে মহম্মদ, লস্কৰ-ই-তৈবা, চিমি, পিপুলচ বাৰ গ্ৰুপ, আলফা, NDFB, খাপলাং গোট।

সন্ত্ৰাসবাদী কাৰ্যকলাপ বিশ্বৰ বিভিন্ন দেশত সংঘটিত হৈ আছিল যদিও এই ঘটনাক ৰাষ্ট্ৰীয় ঘটনা বা ৰাষ্ট্ৰীয় সমস্যা হিচাপে ঘোষণা কৰা হৈছিল কিন্তু ২০০১ চনৰ ১১ ছেপ্তেম্বৰত। আমেৰিকা যুক্তৰাষ্ট্ৰৰ নিউয়ৰ্কত অৱস্থিত বিশ্ব বাণিজ্য কেন্দ্ৰত (WTC) আৰু ৱাচিংটন চহৰৰ পেণ্টাগণত হোৱা সন্ত্ৰাসবাদী আক্ৰমণে সন্ত্ৰাসবাদক আন্তঃৰাষ্ট্ৰীয় আতংকবিদ ওচামা বিন লাডেনৰ বুদ্ধি আৰু কৌশলৰ পৰিচয় দিছিল। আমেৰিকাই ১১ ছেপ্তেম্বৰ ঘটনাৰ বাবে ওচামা বিন লাডেন আৰু আফগানিস্তানৰ তালিবান মিলেচিয়াক দোষী সাব্যস্ত কৰি আফগানিস্তানৰ ওপৰত আক্ৰমণ কৰি আফগানিস্তানৰ পৰা তালিবান মিলেচিয়াৰ শাসন দলিয়াই পেলায়, কিন্তু সন্ত্ৰাসবাদীসকলক আমেৰিকাৰ সৈনিকে কৰায়ত্ব কৰিব নোৱাৰিলে। সন্ত্ৰাসবাদীৰ মুখ্য তালিকাত আছিল ওচামা বিন লাডেন আৰু মৌলানা মহম্মদ ওমৰ।

১২ ছেপ্তেম্বৰ তাৰিখে ৰাষ্ট্ৰসংঘৰ নিৰাপত্তা পৰিষদে (security council) আমেৰিকাৰ ওপৰত হোৱা সন্ত্ৰাসবাদী আক্ৰমণ নিন্দা কৰি ১৩৬৮ নং প্ৰস্তাৱ গ্ৰহণ কৰে। ইয়াৰ পিচতে ২৪ ছেপ্তেম্বৰত নিৰাপত্তা পৰিষদে ১,৩৭৩ নং প্ৰস্তাৱ গ্ৰহণ কৰে। এই প্ৰস্তাৱ আন্তঃৰাষ্ট্ৰীয় সন্ত্ৰাসবাদ দমন কৰা কাৰণে বিভিন্ন উপায়ৰ ৰূপৰেখা তৈয়াৰ কৰা হয়। এই প্ৰস্তাৱত অন্যান্য কথাৰ উপৰি ইয়াকো কোৱা হয় যে কোনো এখন দেশেই যাতে সন্ত্ৰাসবাদীসকলক কোনো প্ৰকাৰৰ সাহাৰ্য্য প্ৰদান নকৰে আৰু এই সন্ত্ৰাসবাদ নিৰ্মূলকৰণত সকলোৱে সহযোগিতাও কামনা কৰা হয়।

২০০৪ চনৰ ১১ মাৰ্চ তাৰিখে স্পেইনৰ ৰাজধানী মাদ্ৰিদত বৰ ভয়ানক ধৰণৰ সন্ত্ৰাসবাদী আক্ৰমণ চলে। মাদ্ৰিদ আৰু ইয়াৰ ওচৰ-পাজৰ ষ্টেচন আৰু ট্ৰেইনত সৰ্বমুঠ ১০টা বোমা সংস্থাপন কৰে যিবোৰৰ দুটা বোমাৰ কিছু সময়ৰ ভিতৰতে বিস্ফোৰণ ঘটে। এই বিস্ফোৰণৰ ফলত ২৫০ জন লোক নিহত হয় আৰু ১৫০০ তকৈ অধিক লোক আহত হয়। স্পেইনৰ গৃহমন্ত্ৰী এঞ্জেল এস্বেচেবাস্ক বিচ্ছিন্নতাবাদী সংগঠনে ETA ক এই কাৰ্যৰ বাবে দোষী সাব্যস্ত কৰে। কিন্তু ওচামা বিন লাডেনৰ সন্ত্ৰাসবাদী সংগঠন অলকায়দাই আমেৰিকাই ইৰাকৰ ওপৰত চলোৱা আক্ৰমণৰ বাবে স্পেইনে আমেৰিকাক সহায় কৰাৰ বাবে ইয়াৰ পোতক তোলা বুলি নিজৰ দায়িত্ব নিজে স্বীকাৰ কৰি লয়। লণ্ডনৰ প্ৰকাশত এখন দৈনিক অল কুটচ অল আৰবীলৈ পঠোৱা এখন চিঠিত অলকায়দাই কয় যে — 'এইটো ইউৰোপত আৰম্ভণিহে মাত্ৰ। মুছলমান বিৰোধী ৰাষ্ট্ৰক সহায় যোগোৱাৰ বাবে ইয়াতকৈ ভয়াৱহ পৰিণতিৰ মুখামুখি হ'ব লাগিব যিটোৰ আঘাত স্পেইনে বহুবছৰ ধৰি পাহৰিব নোৱাৰিব।

ভাৰতত সন্ত্ৰাসবাদৰ ভিন্ন ৰূপ (Various forms of terrorism in India) ঃ

ভাৰতত সন্ত্ৰাসবাদে বেলেগ ৰূপত প্ৰকাশ পোৱা দেখা যায়।

১। খালিস্তানী সন্ত্ৰাসবাদ — এই সন্ত্ৰাসবাদ পাঞ্জাৱত বিশেষ ৰূপত প্ৰকাশ পাইছিল। ভিন্দ্ৰানৱালৰ নেতৃত্বত স্বাধীন খালিস্তান ৰাষ্ট্ৰ প্ৰতিষ্ঠাৰ উদ্দেশ্য লৈ এই সন্ত্ৰাসবাদে গা কৰি উঠিছিল। ১৯৮৪-৮৫ চনত এই সন্ত্ৰাসবাদে এটা ভয়াবহ পৰ্যায়ত উপনীত হৈছিল। গুৰুদ্বাৰবিলাক অস্ত্ৰাগাৰত পৰিণত হৈছিল। অসংখ্য নিৰপৰাধী লোক (যি সকলৰ অধিকাংশই হিন্দু আছিল)ৰ মৃত্যু হৈছিল। খালিস্তানী উগ্ৰবাদী সকলে জ্বলোৱা হিংসাৰ জুইত পাঞ্জাৱৰ সুখ, শান্তি আৰু বিকাশ সকলোবোৰ স্তব্ধ হৈ পৰিছিল। এইবোৰৰ চৰম প্ৰতিফলন প্ৰধানমন্ত্ৰী ইন্দিৰা গান্ধীৰ হত্যাৰ জৰিয়তে প্ৰকাশ পাইছিল। যাৰ প্ৰতিক্ৰিয়া স্বৰূপে শিখৰ ওপৰত চলা হাংগামাত ৩০০তকৈ অধিক শিখ লোকৰ মৃত্যু হ'ল। কিন্তু এনে এটা সময় আহিল যেতিয়া পাঞ্জাৱত মানুহে নিজেই সন্ত্ৰাসবাদী কাৰ্য-কলাপত বিৰক্ত হৈ হেৰোৱা সুখ ঘূৰাই আনিবৰ বাবে পুলিচ আৰু চৰকাৰৰ লগত সহযোগিতা কৰিব ধৰিলে। বিখ্যাত পুলিচ বিষয়া কে. পি. এচ. গীলৰ উপলব্ধ সঠিক ৰণনীতি ১৯৯৩-৯৪ চনত চৰকাৰে প্ৰয়োগ কৰি পাঞ্জাৱত সন্ত্ৰাসবাদ শেষ কৰি পেলালে।

২। নক্সালবাদী সন্ত্ৰাসবাদ (Naxalite Terrorism) — নক্সালবাদী সন্ত্ৰাসবাদৰ জন্মস্থান পশ্চিমবংগ। ১৯৬৭ চনত নক্সালবাদীসকলে মূৰ দাঙি উঠি চীনৰ দ্বাৰা সাহায্য লাভ কৰি ১৯৬৯ চনত ভাৰতীয় কমিউনিষ্ট পাৰ্টি (মাক্সবাদী লেনিনবাদ) গঠনৰ জৰিয়তে সন্ত্ৰাসবাদী কাৰ্য আৰম্ভ কৰিলে। নক্সালবাদী নেতা চাৰু মজুমদাৰে ঘোষণা কৰিলে 'চীনৰ চেয়াৰমেন আমাৰ চেয়াৰমেন।' বিহাৰত বৰ্তমানো সক্ৰিয় সন্ত্ৰাসবাদী সংগঠন 'পিপুলচ ৱাৰ গ্ৰুপ' (PWG) আচলতে নক্সালবাদী সংগঠনৰ এটা শাখা। প্ৰাপ্ত বাৰ্তাৰ মতে ১৯৬৯ৰ পৰা ১৯৯২ চনলৈ নক্সালবাদী সন্ত্ৰাসবাদীসকলে ২,৭১১ জন লোকক হত্যা কৰে, ৭১৫ জন জমিদাৰ আৰু মহাজনৰ সা-সম্পত্তি লুটপাত কৰে আৰু ২১ বাৰ বেংক লুটপাতৰ চেষ্টা

কৰে আৰু ৯,৯৮৭টা অন্যপ্ৰকাৰৰ হিংসাত্মক ঘটনা সংঘটিত কৰে। ২০০২ চনৰ মে' মাহত PWGৰ সক্ৰিয় সদস্যই ২জনী মহিলা আৰু ২টি শিশুৰে সৈতে কেইবাজনো লোকক সামূহিক হত্যা কৰে।

৩। অসমৰ আলফা আৰু বড়ো সন্ত্ৰাসবাদ — অসমত ১৯৮০ চনৰ পিছত সন্ত্ৰাসবাদে গা কৰি উঠে। সদৌ অসম ছাত্ৰ সন্থাই (AASU) অসমৰ পৰা বিদেশী আৰু অবৈধ নাগৰিক বাহিৰ কৰি দিয়া এওঁলোকৰ ভোটাৰ তালিকাৰ পৰা বাদ দিয়াৰ বাবে চৰকাৰৰ ওচৰত দাবী উত্থাপন কৰিলে আৰু চৰকাৰে যেতিয়া এই দাবী মানি নল'লে তেতিয়া এই আন্দালনে হিংসাত্মক ৰূপ লয় আৰু প্ৰায় ৫০০০ লোকৰ মৃত্যু হয়। আছুৰ আন্দোলন ফলস্বৰূপে অসম গণ পৰিষদ দলে ৰাজ্যত চৰকাৰ গঠন কৰিলে, তেতিয়া সকলোৰে আশা কৰিছিল হিংসাত্মক আন্দোলনৰ সমাপ্তি ঘটিব। কিন্তু আভ্যন্তৰীণ দ্বন্দ্বৰ কাৰণে অসম গণ পৰিষদ দুৰ্বল হয় আৰু ইউনাইটেড লিবাৰেচন ফ্ৰন্ট অৱ আছাম নামৰ (ULFA) সন্ত্ৰাসবাদী সংগঠনটোৱে খুউব শক্তিশালী ৰূপত আত্মপ্ৰকাশ কৰে। অসংখ্য হত্যা-লুণ্ঠন আৰু অপহৰণৰ ঘটনাত সমগ্ৰ অসম কঁপি উঠে। আলফাই নিজৰ স্থিতি ৰক্ষা কৰি থকা সময়তে সদৌ বড়ো ছাত্ৰ সন্থাই (ABSU) উপেন ব্ৰহ্মৰ নেতৃত্বত পৃথক ৰাজ্যৰ দাবীত আন্দোলন আৰম্ভ কৰি দিয়ে। প্ৰথমৰ পৰাই হিংসাত্মক কাৰ্যৰে পৰিচালিত হয় আৰু গোটেই অসমতে ভয়াবহ সন্ত্ৰাসৰ পৰিবেশ সৃষ্টি কৰে। বড়োসকলৰ এই আন্দোলনৰ ফলশ্ৰুতিত এচাম বড়ো যুৱক-যুৱতীয়ে হাতত অস্ত্ৰ লৈ স্বাধীন বড়োলেণ্ডৰ দাবীত সশস্ত্ৰ বিদ্ৰোহ আৰম্ভ কৰে। বড়ো চিকিউৰিটি ফোৰ্চ (BSF), বড়োলেণ্ড লিবাৰেচন টাইগাৰ্চ (BLT), নেচেনেল ডেমোক্ৰেটিক ফ্ৰন্ট অৱ বড়োলেণ্ড ইত্যাদি নামৰ বিদ্ৰোহী সংগঠনৰ নামত অসমৰ এটা ব্যাপক অংশত সন্ত্ৰাসবাদী কাৰ্যকলাপ সংঘটিত হ'বলৈ ধৰে। ফলত বিস্ফোৰণ, হত্যা, গোষ্ঠী সংঘৰ্ষ, বিৰোধী ৰাজনৈতিক মতবাদীক হত্যা ইত্যাদিৰ মাধ্যমত এই সন্ত্ৰাসবাদে আত্মপ্ৰকাশ কৰে।

আনহাতে অসমৰ কাৰ্বি আংলং আৰু উত্তৰ কাছাৰ জিলাত কেইবাটাও সন্ত্ৰাসবাদী গোট সক্ৰিয় হৈ আছে। DHD বৰ্তমান অতি সক্ৰিয় ৰূপত আত্মপ্ৰকাশ কৰিছে। মিজোৰামত মাৰ পিপল কনভেনচন, নগালেণ্ডৰ NSCN, ত্ৰিপুৰাত TNV আদিয়ে চেগাছোৱোকাকৈ সন্ত্ৰাসবাদী কাৰ্যকলাপ চলাই আছে। সম্প্ৰতি মাল্টা নামৰ ইছলামী সংগঠনৰ সদস্য অসমত কৰ্মৰত হৈছে।

৪। LTTE দ্বাৰা পৰিচালিত সন্ত্ৰাসবাদ — সন্ত্ৰাসবাদৰ এটা প্ৰত্যক্ষ ৰূপ হ'ল লিবাৰেচন টাইগাৰচ অব তামিল ঈলমৰ দ্বাৰা পৰিচালিত সন্ত্ৰাসবাদ। এই সংগঠনৰ মুখ্য ব্যক্তি বা কামাণ্ডাৰ হ'ল — ভেলুপিল্লাই প্ৰভাকৰণ। শ্ৰীলংকাৰ এই সন্ত্ৰাসবাদী সংগঠনটোক বিশ্বৰ লোকে মানৱতাৰ শত্ৰু হিচাপে গণ্য কৰে। এই সংগঠনৰ দ্বাৰা পৰিচালিত হিংসা ভাৰত আৰু শ্ৰীলংকাতে সীমাবদ্ধ নাথাকি সমগ্ৰ বিশ্বৰ কাৰণে ভয়ৰ কাৰণ হৈ পৰিছে। প্ৰভাকৰণৰ সহযোগীসকলে শ্ৰীলংকাৰ এজন প্ৰধানমন্ত্ৰীৰ লগতে বহুতো অভিজ্ঞ আৰু প্ৰবীন ৰাজনৈতিক নেতাক হত্যা কৰিছে। LTTEৰ দ্বাৰা পৰিচালিত সন্ত্ৰাসবাদত হাজাৰ সৈনিক নিৰপৰাধী লোক, বৃদ্ধ, শিশু আৰু মহিলাৰ মৃত্যু হৈছে। ভাৰতবৰ্ষৰ প্ৰাক্তন প্ৰধানমন্ত্ৰী ৰাজীৱ গান্ধীক যিজনী আত্মঘাতী মহিলাৰ দ্বাৰা হত্যা কৰা হৈছিল সেই ষড়যন্ত্ৰ প্ৰভাকৰ বা LTTEৰ দ্বাৰা পৰিচালিত হৈছিল।

৫। কাশ্মীৰৰ সন্ত্ৰাসবাদ — ভাৰতবৰ্ষই যোৱা অৰ্দ্ধশতিকা জুৰি কাশ্মীৰ সমস্যাত ভুগি আছে আৰু দুখনকৈ ইন্দো-পাকিস্তান যুদ্ধৰ মুখামুখি হ'ব লগা হৈছে। কিন্তু যোৱা ২০ বছৰমানৰ পৰা জম্মু-কাশ্মীৰত হিংসা আৰু ধ্বংসৰ তাণ্ডৱ চলোৱা সন্ত্ৰাসবাদী সংগঠন ভয়ানক ৰূপত গঢ়ি উঠিছে। এই সন্ত্ৰাসবাদী সংগঠনৰ কাৰ্যকলাপে গোটেই জম্মু-কাশ্মীৰতে সুখ-শান্তি আৰু বিকাশ স্থবিৰ কৰি তুলিছে। কাশ্মীৰৰ সন্ত্ৰাসবাদ ইছলামী সন্ত্ৰাসবাদী সংগঠন যেনে — লস্কৰ ই তৈবা, জৈচে মহম্মদ, হিজবুল মুজাহিদীন আদি সংগঠনে চলাই আহিছে। ১৯৯৩ চনৰ অক্টোবৰ মাহত ৪০ জন সন্ত্ৰাসবাদীয়ে ৩১ দিন ধৰি জুলাই মাহত Al-Foram নামৰ সন্ত্ৰাসবাদী গোটটোৱে পাঁচজন বিদেশীক অপহৰণ কৰা, ১৯৯৯ চনৰ মে'ত IC-1814 বিমানৰ অপহৰণ, ২০০১ চনৰ ১৩ চেপ্তেম্বৰত ভাৰতীয় সংসদৰ ওপৰত চলোৱা আক্ৰমণ, ২০০২ চনৰ ১ অক্টোবৰত জম্মু-কাশ্মীৰত বিধান সভাৰ বাহিৰত বোমা বিস্ফোৰণ, ২০০১ চনৰ ৩ নৱেম্বৰত দক্ষিণ দিল্লীৰ বজাৰ অঞ্চলত হোৱা আক্ৰমণ, ২০০২ চনৰ ২৪ ছেপ্তেম্বৰত গুজৰাটৰ গান্ধীনগৰৰ অক্ষয়ধাম মন্দিৰত হোৱা আক্ৰমণ, ২০০২ চনৰ ২৫ আগষ্টত মুম্বাইৰ তাজ হোটেলৰ সন্মুখত আৰু মুম্বাদেৱী মন্দিৰৰ ওচৰৰ চবেৰী বজাৰত হোৱা শক্তিশালী বিস্ফোৰণ সন্ত্ৰাসবাদী কাৰ্যৰ কেইটামান উদাহৰণ মাত্ৰ।

গতিকে, যদিও আমি সন্ত্ৰাসবাদৰ বিষয়ে বিস্তৃত আলোচনা কৰিলো, তথাপিও আমি সন্ত্ৰাসবাদৰ বিৰুদ্ধে সিমানেই সজাগ বুলি ক'ব পাৰিমনে? ছোৱালীক ল'ৰাই জোকোৱা, মদ খাই আহি পৰিবাৰৰ ওপৰত অত্যাচাৰ কৰা এক প্ৰকাৰৰ সন্ত্ৰাসেই নহয়জানো? নিজৰ ভিতৰতে থকা সন্ত্ৰাসৰ বীজৰ পৰা ছোমালিয়াৰ জলদস্যুসকলে অপহৰণ কৰা বাণিজ্যিক জাহাজলৈকে সকলোবোৰ এক নতুন বিশ্বযুদ্ধৰেই সূচনা কৰে। গতিকে সকলো সজাগ হ'ব'ৰ হ'ল, আভ্যন্তৰীণ ক্ষেত্ৰতো আৰু বাহ্যিক ক্ষেত্ৰতো। ✦

সহায়ক গ্ৰন্থ ঃ

১। সমসাময়িক ৰাজনৈতিক বিষয় ঃ তালুকদাৰ, হিৰণ্য।

পৃথিৱীৰ বৃহত্তম

বৃহত্তম মহাদেশ	—	এছিয়া — ৪১,৬৬৭,৭২০ বৰ্গ কিঃ মিঃ
বৃহত্তম মহাসাগৰ	—	প্ৰশান্ত মহাসাগৰ — ১৬৬,২৪০,০০০ বৰ্গ কিঃ মিঃ
বৃহত্তম দেশ	—	ৰাছিয়া — ১৭,০৭৫,০০ বৰ্গ কিঃ মিঃ
বৃহত্তম জলপ্ৰপাত	—	গুয়েইবা (ব্ৰাজিল) ১৩,৩০০ কিউবিক মিঃ (জনপ্ৰবাহ)
বৃহত্তম উপসাগৰ	—	মেক্সিকো উপসাগৰ
বৃহত্তম মৰুভূমি	—	চাহাৰা (দঃ আফ্ৰিকা)
বৃহত্তম প্ৰাসাদ	—	ভেটিকান (ৰোম)
বৃহত্তম ব-দ্বীপ	—	সুন্দৰবন (ভাৰত)
বৃহত্তম নদীদ্বীপ	—	মাজুলী (অসম, ভাৰত)
বৃহত্তম হ্ৰদ	—	কাস্পিয়ান সাগৰ
বৃহত্তম দ্বীপপুঞ্জ	—	ইন্দোনেচিয়া
বৃহত্তম দ্বীপ	—	গ্ৰীণলেণ্ড
বৃহত্তম ৰেলওৱে প্লেটফৰ্ম	—	খড়্গপুৰ (ভাৰত)
বৃহত্তম ওলমা দলং	—	ভেৰাজানো (নিউ ইয়ৰ্ক)
বৃহত্তম গুহা	—	গুফাৰ বাৰ্জাৰ (ফ্ৰান্স)
বৃহত্তম দূৰবীন	—	কেলিফোৰ্ণিয়াৰ মাউণ্ট পালোমাৰৰ দূৰবীন
বৃহত্তম গম্বুজ	—	পিট্‌চবাৰ্গ (আমেৰিকা)
বৃহত্তম টেঙ্ক	—	টালা টেঙ্ক (কলকাতা, ভাৰত)
বৃহত্তম চিৰিয়াখানা	—	এতোছা ৰিজাৰ্ভ
বৃহত্তম মূৰ্তি	—	ষ্টেচু অৱ লিবৰ্টি (আমেৰিকা)
বৃহত্তম হীৰাৰ খনি	—	কিম্বৰ্লি (দঃ আফ্ৰিকা)
বৃহত্তম সাগৰ	—	মালয় সাগৰ (৮১,৪৩,১০০ বৰ্গ কিঃ মিঃ)
বৃহত্তম আগ্নেয়গিৰি	—	টুপুনগেটো (চিলি)
বৃহত্তম জলপ্ৰপাত	—	ভেনেজুয়েলা (উচ্চতাত)

নাৰী সবলীকৰণ —সম্ভাৱনা আৰু বাধাসমূহ

নৱজিৎ মজুমদাৰ

শস্য শ্যামলা সুন্দৰ বসুন্ধৰাৰ সংসাৰৰূপী ৰথৰ এটি মহত্বপূৰ্ণ চকা নাৰী। এই নাৰীৰ সহযোগতেই সমাজ আৰু প্ৰগতি সম্ভৱ। নাৰীয়েই সৃষ্টিৰ আধাৰ আৰু নাৰীয়েই হৈছে শক্তিৰ স্বৰূপ। এই নাৰী সকল হৈছে সমাজৰ এক স্পৰ্শকাতৰ শ্ৰেণী। শিক্ষা, স্বাস্থ্য, নিয়োগ, অৰ্থনৈতিক কাম-কাজৰ লগত জড়িত থকা অনেক বিষয়বোৰে পুৰুষৰ তুলনাত নাৰীৰ অৱস্থিতিৰ দিশৰ পিনে আঙুলিয়ায়। দেশ এখনৰ সৰ্বাঙ্গীণ বিকাশত পুৰুষৰ সমানেই নাৰীৰ ভূমিকা আছে যদিও কোনো কোনো ক্ষেত্ৰত নাৰী হৈ পৰিছে অৱহেলিত। এনে এক পৰ্যায়ত বাহ্যিক তথা আভ্যন্তৰীণ দিশত নাৰী এক সংকোচময় পৰিৱেশত থাকিব লগা হৈছে। নাৰীক এই পৰিবেশৰ পৰা মুক্ত কৰিবলৈ 'নাৰী সবলীকৰণ' নামৰ এক ভাৱধাৰাৰ উদ্ভৱ হৈছে।

নাৰী সবলীকৰণৰ অৰ্থ ঃ বৰ্তমান গোটেই বিশ্বজুৰি নাৰী মুক্তি আন্দোলনৰ বাবে তোলপাৰ লগাই থকা এটি জাগৰণ হৈছে, 'নাৰী সবলীকৰণ' (Women Empowerment)। এক কথাত ক'বলৈ হ'লে নাৰী সবলীকৰণ হৈছে পুৰুষ প্ৰধান সমাজত অৱহেলিত নাৰী সকলৰ ৰাজনৈতিক, অৰ্থনৈতিক, সামাজিক আৰু শৈক্ষিক ভাৱে সজাগতা বৃদ্ধি কৰাৰ ক্ষেত্ৰত সৃষ্টি কৰা এক মনঃস্তাত্বিক জগৰণ। বৰ্তমান নাৰীসকলে আধুনিক যুগৰ বিভিন্ন ক্ষেত্ৰত প্ৰত্যাহ্বান সমূহৰ সন্মুখত মূৰ তুলি জীয়াই থকাৰ সাহসৰ প্ৰয়াসৰ বাবে নাৰী সবলীকৰণ অত্যন্ত জৰুৰী হৈ পৰিছে। ইংৰাজীত ক'বলৈ হ'লে Women empowering means to let women live their own life in a way they think appropriate on the basis of their condition, family circumstances, qualities and capabilites of which they themselves are the best judges. Demand for empowering is not a demand for equality or superiority, it is the demand to let, them realize their own true self'. L.C.hich shouldn't be denied to them on any basis whatover, anywhere, anytime and anyplace.

নাৰীৰ সামাজিক স্থিতিঃ সমাজত নাৰীৰ স্থিতি বিভিন্ন সময়ত বিভিন্ন ধৰণে প্ৰৱাহিত হৈ আহিছে। কোনো সময়ত যদি নাৰী পূজিত হৈছে দেৱী ৰূপে আৰু কোনো সময়ত নাৰীয়ে মৃত্যুদণ্ড পাবলগীয়া হৈছে ডাইনী ৰূপে। এনেদৰেই নাৰী ক্ৰমৱৰ্দ্ধমান গতিত পৰম্পৰাৰ পৰা বাস্তৱৰ পৰ্যায় পাইছে। প্ৰাচীন কালত দেৱী কামাখ্যাৰূপী নাৰীক কামৰূপত পূজা কৰাৰ কথা আমি যোগিনীতন্ত্ৰত পাওঁ —

"কামৰূপং দেৱীক্ষেত্ৰং কুত্ৰপি তৎসম ন চঃ
অন্যত্ৰ বিৰলা দেৱী কামৰূপে গৃহে গৃহে।।"

অৱশ্যে বৰ্তমান পৰ্যন্ত কামাখ্যাৰ উপৰি অন্যান্য দেৱীৰূপে খ্যাত সৰস্বতী, লক্ষ্মী, দুৰ্গা আদিক কামৰূপত পূজা কৰা হয়। বৈদিক যুগত নাৰীৰ স্থিতি আছিল পুৰুষৰ সমানে। সেই সময়ত নাৰীয়ে বেদপাঠ কৰিছিল আৰু গায়ত্ৰী মন্ত্ৰও উচ্চাৰণ কৰিছিল। সেই সময়ত মৈত্ৰেয়ী, গাৰ্গী আদি উচ্চ শিক্ষিতা নাৰী আৰু ৰোমশা, লোপামুদ্ৰা আদি মহিলা ঋষিৰ নাম শুনোহক। মধ্যযুগত নাৰীয়ে যুদ্ধতো অংশগ্ৰহণ কৰিছিল আৰু বৰৰাণী ফুলেশ্বৰী লেখীয়া নাৰীয়ে ৰাজসিংহাসনতো বহিছিল। এই ক্ষেত্ৰত ৰাণী লক্ষ্মীবাই, ৰাণী দুৰ্গাৱতী আদিৰ নামো উল্লেখযোগ্য। অসমত মূলাগাভৰুৱে যুদ্ধত অংশগ্ৰহণ কৰাৰ কথাও আমি জানো। তেতিয়াৰ নাৰীৰ সন্মান আৰু মৰ্যাদা আছিল অসীম। কিন্তু কালক্ৰমত মনু স্মৃতিৰ যুগৰে পৰা নাৰীৰ স্থান সমাজত ক্ৰমে নিম্নগামী হ'বলৈ ধৰে। নাৰীক কোনো বয়সতে স্বাধীনতা দিয়াৰ পক্ষপাতী নাছিল মনু। সেই সময়ত নাৰী হৈ পৰিল পুৰুষৰ ওচৰত বন্দী তথা অসামৰিক বন্দী শিবিৰৰ চিৰস্থায়ী বাসিন্দা। সেয়ে ৰচিত হৈছিল এষাৰ বাক্য —'পিতা ৰক্ষতি কৌমাৰে, ভৰ্তা ৰক্ষতি যৌৱনে, ৰক্ষন্তি স্থবিৰে পুত্ৰা ন স্ত্ৰী স্বতন্ত্ৰম্ অৰ্হতি' অৰ্থাৎ কুমাৰী অৱস্থাত থাকোতে ছোৱালীক পিতাকে ৰক্ষা কৰে। যৌৱন কালত স্বামীয়ে ৰক্ষা কৰে আৰু বৃদ্ধা অৱস্থাত পুত্ৰই ৰক্ষা কৰে। গতিকে তিৰোতা সকলে স্বাধীনতা আহৰণ কৰিব নোৱাৰে। সেই তেতিয়াই যি নাৰীৰ কঁকাল ভাঙিল সেই হাড় আৰু যোৰা নালাগিল। মনুস্মৃতিৰ যুগতে বাল্যবিবাহ, সতীদাহ প্ৰথা, বিধবাৰ যন্ত্ৰমাময় জীৱন ইত্যাদিৰ মাজেৰে স্ত্ৰীজাতিক নানা ভাবে নিৰ্যাতন কৰাৰ পথ মুকলি হয়। বিশেষকৈ মুছলমান সকলৰ আগমণৰ পিছৰে পৰা নাৰীসকলৰ বন্দিত্বৰ দুৱাৰৰ শিকলি আৰু টানকৈ বান্ধ খায়। পৰ্দাপ্ৰথাৰ সূত্ৰপাত হ'বলৈ আৰম্ভ কৰিলে। নাৰীৰ দেৱীৰ নিচিনা স্থান লোপ পালে। নাৰীৰ অপমান হ'বলৈ ধৰিলে।

১৮৫৬ চনত ঈশ্বৰচন্দ্ৰ বিদ্যাসাগৰৰ চেষ্টাত প্ৰবল বিৰোধৰ মাজতো বিধৱা বিবাহ আইনত সিদ্ধ হয়। ইয়াৰ আগেয়ে সনাতন পন্থী সকলৰ তীব্ৰ বাধা নেওচি ১৮২৯ চনত ৰাজা ৰামমোহন ৰায়ৰ চেষ্টাত সতীদাহ প্ৰথা বন্ধ হয়। স্ত্ৰীশিক্ষা আৰু নাৰীমুক্তিৰ ক্ষেত্ৰতো তেওঁলোকৰ আছিল উদাৰ দৃষ্টিভংগী। নাৰীক সম্পত্তিৰ অধিকাৰ দিবলৈ চেষ্টা কৰে ৰাজৰামমোহন ৰায়ে। একেটা উদেশ্য লৈ গুজৰাটত স্থাপিত হয় আৰ্যসমাজ। মুম্বাই, পুনা, মাদ্ৰাজত স্ত্ৰীপ্ৰগতিৰ বাবে আগবাঢ়ি অহাসকলৰ মাজত মহৰ্ষি কাৰ্ভে, ৰামবাঈ আৰু শুভলক্ষ্মী সুব্ৰাহ্মণিয়ামৰ নাম উল্লেখযোগ্য। এনেদৰেই আমি প্ৰাচীন কালৰ পৰা বৰ্তমানলৈ নাৰীৰ সামাজিক স্থিতিৰ উমান ল'ব পাৰো।

নাৰী সবলীকৰণৰ ক্ষেত্ৰত সাংবিধানিক গুৰুত্ব ঃ এখন ৰাষ্ট্ৰৰ উৎপত্তিৰ ক্ষেত্ৰত জনসমষ্টি অপৰিহাৰ্য। এই জনসমষ্টিৰ ভিতৰত পুৰুষ আৰু নাৰী উভয়েই পৰে। ৰাষ্ট্ৰ পৰিচালনাৰ বিষয়াবোৰো নাৰী-পুৰুষ উভয়ৰে ওচৰত দ্বায়বদ্ধ। সেয়েহে ৰাষ্ট্ৰৰ সংবিধানত পুৰুষৰ লগতে নাৰীৰ সা-সুবিধাৰ কথাও সোমাই পৰে। ৰাষ্ট্ৰ সংঘৰ চনদৰ ১,৮,১৩ আৰু ৫৫ নং অনুচ্ছেদত নাৰীৰ সা-সুবিধাৰ বিধান আছে। ভাৰতীয় সংবিধানৰ বিভিন্ন পৰিকল্পনাতো মহিলাৰ সা-সুবিধাৰ কথা উল্লেখ আছে। নাৰী সকলৰ বাবে ভাৰতীয় সংবিধানত যৌতুক নিবাৰণ আইন, দেহ ব্যৱসায় নিষিদ্ধ আইন, গৰ্ভস্থ ভ্ৰূণৰ লিঙ্গ নিৰূপণ নিষিদ্ধকৰণ আইন, বাল্যবিবাহ নিয়ন্ত্ৰণ আইন, পাৰিবাৰিক হিংসাৰ পৰা নাৰী সুৰক্ষা আইন আদি সন্নিৱিষ্ট কৰা হৈছে। আমাৰ বৰ্তমানৰ পঞ্চবাৰ্ষিক পৰিকল্পনাত নাৰীৰ সবলীকৰণ এটা প্ৰধান উদ্দেশ্যে হিচাপে লোৱা হৈছে। চৰকাৰে মহিলাসকলৰ আৰ্থিক, শাৰিৰীক ও মানসিক উৎকৰ্ষ সাধনত বলিষ্ঠ পদক্ষেপ গ্ৰহণ কৰিছে। বৰ্তমান অসমত স্বৰ্ণজয়ন্তী গ্ৰাম স্বৰোজগাৰ যোজনাৰ অধীনত ৩১ ডিচেম্বৰ ২০০৫ লৈ ৭৭৭৮ টা আত্মসহায়কগোট গঠন কৰা হৈছে আৰু তাৰে ৩৩৮৪ টা গোটেই হৈছে নাৰীসকলৰ বাবে। ষষ্ঠ পৰিকল্পনাত প্ৰথমবাৰৰ বাবে নিয়োগ তথা অৰ্থনীতিৰ বিভিন্ন ক্ষেত্ৰত নাৰীয়ে অৰিহণা যোগাই নাৰীৰ উপাৰ্জনৰ পথ তথা নাৰীক কৰ্মী হিচাপে শক্তিশালী কৰাৰ আৱশ্যকতাৰ কথা অন্তৰ্ভুক্ত কৰা হয়। নৱম পৰিকল্পনাত বৃহৎ কৌশলৰাজিৰ অন্যতম ৰূপে, 'নাৰী অনুভাগ' আঁচনি গ্ৰহণ কৰা হয়। ইয়াৰোপৰি ভাৰত চৰকাৰে নাৰীৰ কুশল মংগলৰ বাবে এগৰাকী কেন্দ্ৰীয় মন্ত্ৰীকো নিযুক্তি দিছে। সংবিধানত সন্নিবিষ্ট কৰা এই আটাইবোৰ বিষয়ে প্ৰত্যক্ষভাৱে নহ'লেও পৰোক্ষভাৱে হ'লেও নাৰী সবলীকৰণত সহায়ক হ'ব।

নাৰী সবলীকৰণৰ প্ৰয়োজনীয়তা ঃ নাৰী অৱলা, কাঁচজাতীয়, ঈশ্বৰৰ থুনুকা সৃষ্টি। দৰাচলতে তেওঁলোক অৱলা নহয়, তেওঁলোকক অৱলা কৰি ৰাখিছে পুৰুষপ্ৰধান সমাজখনেহে। কুসংস্কাৰ, অন্ধ-বিশ্বাস, প্ৰতিহিংসাপৰায়ণতা, অস্পৃশ্যতা, আদিয়ে নাৰীৰ স্বাধীনতাত হেঙাৰ ৰূপে থিয় দিছে। এই হেঙাৰ ভাঙি নাৰীসকল আগবাঢ়ি আহিবলৈ হ'লে তেওঁলোকক সহায় কৰিব নাৰী সবলীকৰণে। প্ৰখ্যাত সাহিত্যিক তথা অৰ্থনীতিবিদ, নোবেল বটাঁ বিজয়ী অধ্যাপক অৰ্মত্য সেনেও অনুভৱ কৰিছিল, উন্নতিয়ে স্বাধীনতা আৰু ইয়েই সলনি হ'ব সবলীকৰণলৈ। সেয়ে তেওঁ বিভিন্ন ৰাষ্ট্ৰৰ উন্নতিৰ বাবে নাৰীৰ সবলীকৰণ বিষয়টোৰ ওপৰত গুৰুত্ব দিছিল। যিহেতু মানৱ সমাজৰ আধা অংশ নাৰীয়ে বৈষম্যতা, অক্ষমতা, অবিচাৰ আৰু অসমতাত ভোগী আছে। আৰ্থ-সামাজিক তথা সাংস্কৃতিক দিশত নাৰীয়ে

ন্যায্য বিচাৰৰ পৰা বঞ্চিত হৈছে। এইবোৰৰ সুবিধাৰ পৰা যাতে নাৰী বঞ্চিত নহয় তাৰ বাবেও নাৰী সবলীকৰণ প্ৰয়োজনীয়। নাৰী সকলৰ ওপৰত চলি অহা বিভিন্ন ধৰণৰ কুসংস্কাৰ বোৰৰ বাবে সংবিধানত অনেক পৰিকল্পনা তথা আইনৰ সৃষ্টি কৰা হৈছে। এই পৰিকল্পনা আৰু আইনে নাৰীৰ ক্ষেত্ৰত কোনো বৈষম্যৰ সৃষ্টি কৰা নাই সচাঁ, কিন্তু ৰূপায়ণেহে তেওঁলোকৰ প্ৰতি চিৰদিন অবিচাৰ কৰি আহিছে আৰু উন্নয়ন প্ৰক্ৰিয়াৰ সুবিধাবোৰৰ পৰা তেওঁলোক বঞ্চিত হৈছে। তদুপৰি আমাৰ ভাৰতীয় সংবিধানত নাৰীৰ কাৰণে সমান ব্যৱহাৰ কৰাৰ কথা সন্নিৱিষ্ট কৰা হৈছে, কিন্তু এয়া সংবিধানত সন্নিৱিষ্ট এক ভাৱধাৰাহে, ৰাস্তৱত তাৰ সুকীয়া প্ৰতিচ্ছৱিহে দেখিবলৈ পোৱা যায়। সেয়েহে নাৰীসকলৰ মাজত এক মনঃস্তাত্ত্বিক জাগৰণৰ প্ৰয়োজন আহি পৰিছে আৰু এই মনঃস্তাত্ত্বিক জাগৰণৰে অন্য এক নাম নাৰী সবলীকৰণ।

স্বামী বিবেকানন্দই কৈছিল, "There is no change for the welfare of the world unless condition of women is improved. It is not possible for a bird to fly only with one wing." সেয়েহে আমি পুৰুষৰ সমানে নাৰীক সবল কৰাৰ ক্ষেত্ৰত উৎকৃষ্ট পদক্ষেপ ল'ব লাগে। কিয়নো নাৰীৰ সবলীকৰণেহে প্ৰকৃতাৰ্থত মানৱ অধিকাৰৰ প্ৰকৃত নিৰাপত্তা দান কৰিব পাৰিব। গতিকে আমি এই আলোচনাৰ পৰা ক'ব পাৰো যে বৰ্তমান সময়ত নাৰী সবলীকৰণ অত্যন্ত প্ৰয়োজনীয় বিষয় হৈ পৰিছে।

নাৰী সবলীকৰণৰ বাধা ঃ বংকিম চন্দ্ৰ চট্টোপাধ্যায়ে কৈছিল, "নাৰীৰ আঠটা ভূমিকা— ঘৰত দাসী, শয্যাত অপ্সৰা, বিপদত বন্ধু, ৰোগত বৈদ্য, কাৰ্যত মন্ত্ৰী, ক্ৰীড়াত সখী, বিদ্যাত শিষ্য, ধৰ্মত গুৰু।" হয়, নাৰীয়ে সমাজত এই আটাইকেইটা ভূমিকা নিষ্ঠা সহকাৰে পালন কৰি আছে। কিন্তু সমাজৰ পৰা তেওঁলোকে পাইছে কি? তাৰ ফলস্বৰূপে তেওঁলোকে সমাজৰ পৰা পাইছে অনেক বাধা আৰু এই বাধাবোৰেই নাৰী সবলীকৰণৰ ক্ষেত্ৰত সমস্যা ৰূপে থিয় দিছে। এই সমস্যা সমূহৰ ভিতৰত অৰ্থনৈতিক সমস্যাটোৱেই নাৰী সবলীকৰণৰ ঘাই অন্তৰায়। আমাৰ দৰে কৃষিপ্ৰধান দেশত কৃষিৰ সৈতে জড়িত কাৰ্যৰ প্ৰায় ৭০%ৰ পৰা ৮০%কাৰ্য নাৰী সকলে কৰে। কিন্তু এই দেশখনতে নাৰীৰ অৰ্থনৈতিক কাম-কাজৰ হাৰ হ'ল মাত্ৰ ৪২ শতাংশ। ইয়াৰোপৰি সহস্ৰ গৰাকী নাৰী মালিক হিচাপে ক্ষুদ্ৰ ব্যৱসায়ৰ লগত জড়িত হৈছে অৰ্থনৈতিক স্বাৱলম্বীতাৰ বাবে। কিন্তু বৃহৎ পৰিসৰৰ নতুন বিপনন প্ৰতিষ্ঠানে বৰ্তমানে সেইবোৰ গ্ৰাস কৰিব ধৰিছে। ফলত তেওঁলোকৰ অৰ্থনৈতিক বিকাশ বৰ বেছি হ'ব পৰা নাই। অসংগঠিত খণ্ডত পুৰুষ শ্ৰমিকৰ তুলনাত নাৰীক কম মজুৰি দিয়া হয়। ফলত মহিলা সকল অৰ্থসংক্ৰান্তীয় বিষয়ত পুৰুষৰ তুলনাত পিছপৰি আছে। ইয়াৰোপৰি চৰকাৰী-বেচৰকাৰী যিকোনো প্ৰতিষ্ঠানতে পুৰুষৰ তুলনাত নাৰীৰ নিয়োগৰ সুবিধা কম। সেয়ে নাৰী সকলৰ অৰ্থ উপাৰ্জন কৰাৰ ক্ষেত্ৰত কিছু অসুবিধাই দেখা দিছে। এনেধৰণৰ অৰ্থনৈতিক সমস্যাই নাৰীসকলৰ সবলীকৰণত বাধাৰ সৃষ্টি কৰিছে।

মহাত্মা গান্ধীয়ে কৈছিল, "If you educate a man you educate an individual and if you educate a woman you educate the family." কিন্তু গান্ধীজীৰ এই উক্তিক এতিয়ালৈকে মানুহে বুজিবলৈ চেষ্টা কৰা নাই, যাৰ ফলত বৰ্তমানেও ভাৰতত পুৰুষৰ তুলনাত নাৰীৰ সাক্ষৰতাৰ হাৰ কম হৈ গৈয়ে আছে আৰু ইয়ে নাৰী সবলীকৰণৰ এটা সমস্যা হৈ পৰিছে। বৰ্তমানলৈকে ভাৰতত পুৰুষৰ তুলনাত নাৰীৰ সাক্ষৰতাৰ হাৰ কম হোৱাৰ নিদৰ্শন দাঙি ধৰিব তলৰ তালিকাখনে —

ইয়াত ১৯৫১—২০০১ লৈ ভাৰতত সাক্ষৰতাৰ হাৰ দেখুওৱা হ'ল —

	১৯৫১	১৯৬১	১৯৭১	১৯৮১	১৯৯১	২০০১
পুৰুষ	২৪.৯%	৩৪.৪%	৩৯.৫১%	৪৬.৭৪%	৬৩.৯%	৭৩.৩%
মহিলা	৭.৯%	১২.৯%	১৮.৪৪%	২৪.৮৮%	৩৯.৪%	৫৩.৭%

ওপৰৰ তালিকাখনৰ পৰা বুজা গ'ল যে দিনে দিনে শিক্ষাৰ হাৰ বাঢ়ি গৈ আছে, কিন্তু পুৰুষৰ তুলনাত নাৰীৰ শিক্ষাৰ হাৰ এতিয়াও নিম্নগামী হৈয়েই আছে। শিক্ষাই যিহেতু দেহ, মন আৰু আত্মাৰ সুসামঞ্জস্য বিকাশ সাধন কৰে সেয়েহে বৰ্তমান শিক্ষাও নাৰী সবলীকৰণৰ সমস্যা হৈছে।

সমাজত প্ৰচলিত কুসংস্কাৰ, অন্ধবিশ্বাস আদিও নাৰী সবলীকৰণৰ সমস্যা হৈ পৰিছে। নাৰীৰ সামাজিক ক্ষমতা প্ৰদান এটা সুদীৰ্ঘ আৰু কঠিন কাৰ্য; কাৰণ ইয়াৰ বাবে মানুহৰ ধ্যান-ধাৰণাৰ পৰিৱৰ্তনৰ প্ৰয়োজন। শিক্ষাৰ পোহৰৰ পৰা বঞ্চিত গাঁৱলীয়া সমাজব্যৱস্থাত নাৰী সকলৰ প্ৰতি ধ্যান-ধাৰণা সাধাৰণতে ঠেক। কিছুমান দেশত প্ৰতিষ্ঠিত হৈছে কিছুমান নাভুত-নাশ্ৰুত আইন। উদাহৰণ স্বৰূপে পাকিস্তানৰ আইন মতে ধৰ্ষণকাৰী পুৰুষক শাস্তি বিহিবলৈ হ'লে ঘটনাটো নিজ চকুৰে দেখা চাৰিজন মুছলমান পুৰুষ সাক্ষী লাগে। এনেধৰণৰ বৈষম্য-মূলক আইনে নাৰীৰ সবলীকৰণৰ ক্ষেত্ৰত সদায়েই সমস্যাৰ সৃষ্টি কৰিব। এনেদৰে নাৰীসকল যদি অবিচাৰৰ পাত্ৰ হৈয়েই থাকে, তেতিয়াহ'লে নাৰীসবলীকৰণ সম্ভৱ হ'ব কেনেকৈ? বহুতো সমাজত এতিয়াও কন্যা সন্তানতকৈ পুত্ৰ সন্তানক অধিক গুৰুত্ব দিয়া হয়। সেইবাবেই কোনো অভিভাৱকে জন্মৰ আগতে কন্যা ভ্ৰূণ নষ্ট কৰে। নিজ কন্যাৰ প্ৰতি কৰা এনে নিষ্ঠুৰতাইয়ো নাৰী সবলীকৰণত সমস্যাৰ সৃষ্টি কৰে।

নাৰী সকলৰ অসজাগতাও নাৰী সবলীকৰণৰ এটা সমস্যা। চেণ্টাৰ ফ'ৰ চচিয়েল ৰিচাৰ্চৰ এক অধ্যয়নৰ পৰা এইটো পৰিলক্ষিত হৈছে যে আমাৰ দেশৰ প্ৰায় পাঁচ কৌটি নাৰী তেওঁলোকৰ ঘৰত অত্যাচাৰৰ বলি হয় আৰু মাত্ৰ ০.১ শতাংশ নাৰীয়ে তেওঁলোকৰ প্ৰতি কৰা দুব্যৱহাৰৰ বিষয়ে আপত্তি দৰ্শাবলৈ সাহস গোটায়। গতিকে নাৰীসকলে যদি নিজে নিজৰ সমস্যা সমাধানৰ বাবে আগবাঢ়ি নাহে তেতিয়া হ'লে নাৰী সবলীকৰণত অনেক বাধাই দেখা দিব। নাৰীৰ পৰস্পৰৰ প্ৰতি কৰা প্ৰতিহিংসাপৰায়ণতাইও নাৰী সবলীকৰণত বাধাৰ প্ৰাচীৰ হিচাপে থিয় দিয়ে।

নাৰী সবলীকৰণৰ ক্ষেত্ৰত ৰাজনৈতিক সমস্যা এটা আছে। পুৰুষৰ তুলনাত মহিলাৰ ৰাজনীতিত প্ৰৱেশৰ সুবিধা তেনেই কম। উদাহৰণস্বৰূপে ভাৰতবৰ্ষত এতিয়া শাসক আৰু পৰিচালকৰ দায়িত্বত থকা নাৰীৰ সংখ্যা শতকৰা ৮ ভাগতকৈ কম। ইয়াৰোপৰি চলন-ফুৰণৰ ক্ষেত্ৰতো নাৰীয়ে পায় অনেক বাধা। উদাহৰণস্বৰূপে অসমীয়া সংস্কৃতিৰ সম্পদস্বৰূপ সত্ৰত এতিয়াও নাৰীৰ প্ৰৱেশ নিষেধ। কিন্তু এই বাধা আঁতৰাবলৈ অমৃতা প্ৰীতম আৰু মামনি ৰয়চম গোস্বামী গৈছিল যদিও তেওঁলোক সফল হ'ব নোৱাৰিলে। তাৰ কাৰণ মানুহৰ পৰম্পৰাগতভাৱে চলি অহা কু-নীতি নিয়ম।

এনেদৰেই আমি নাৰী সবলীকৰণৰ বিভিন্ন বাধা সমূহৰ ওপৰত দৃষ্টিপাত কৰিব পাৰো।

নাৰী সবলীকৰণৰ সম্ভাৱনা ঃ বৰ্তমান নাৰী সবলীকৰণ সম্ভৱপৰ হ'বলৈ হ'লে নাৰী সকলে কিছুমান গুণ আয়ত্ব কৰিব লাগিব। এই গুণ সমূহক দুটা ভাগত ভগাব পাৰি। এটা হৈছে বাহ্যিক গুণ আৰু আনটো হৈছে আভ্যন্তৰীণ গুণ। বাহ্যিক গুণবোৰৰ ভিতৰত স্বাস্থ্য, শিক্ষা আৰু সজাগতা, পৰিয়ালত সামাজিক মৰ্যদা, সিদ্ধান্ত গ্ৰহণত অংশগ্ৰহণ, চলন-ফুৰণত স্বাধীনতা, জীৱন তথা সম্পত্তিৰ নিৰাপত্তা আদি পৰে আৰু আভ্যন্তৰীণ গুণবোৰৰ ভিতৰত আত্মসজাগতা আৰু আত্ম-বিশ্বাসেই প্ৰধান। অৱশ্যে ইয়াতোকৈ ডাঙৰ কথাটো হৈছে মানুহৰ ধ্যান-ধাৰণা। সমাজৰ পৰা কুসংস্কাৰ, অন্ধবিশ্বাস, অস্পৃশ্যতা, নিৰক্ষৰতা আদিকো আঁতৰাই পঠাব লাগিব। ছোৱালীবোৰক স্কুল-কলেজৰ শিক্ষাৰ উপৰিও বৃত্তিমূলক শিক্ষা দিয়াৰ ব্যৱস্থাও চৰকাৰে কৰিব লাগিব।

প্ৰত্যেক গৰাকী নাৰীয়ে উন্নত চিন্তা-চৰ্চা, শিক্ষা-দীক্ষাৰে, প্ৰথমে নিজৰ মনটোক সংকীৰ্ণতাৰ গণ্ডীৰ পৰা স্বাধীন কৰিব লাগিব আৰু তেতিয়াহে মূল অৰ্থত নাৰী সবলীকৰণ শব্দটোৱে পূৰ্ণতা লাভ কৰিব পাৰিব। নাৰী সবলীকৰণৰ সম্ভাৱনা অতি প্ৰখৰ হ'ব তেতিয়াহে যেতিয়া তেওঁলোক মনঃস্তাত্ত্বিক ভাৱে জাগৰিত হ'ব আৰু এই জাগৰণ আনিব অৰ্থনৈতিক স্বাৱলম্বীতাই আৰু ঐক্য সংগ্ৰামে। অৱশ্যে বৰ্তমান চৰকাৰে নাৰী সকলক অৰ্থনৈতিকভাৱে স্বাৱলম্বী কৰিবলৈ অনেক কাৰ্যপন্থা হাতত লৈছে। নাৰীসকলক আত্মসহায়ক গোটৰ নিচিনা বিভিন্ন গোটৰ কাম-কাজ কৰিবলৈ চৰকাৰী বেংক সমূহে কম হাৰত ঋণ দিয়াৰ ব্যৱস্থা কৰিছে। বৰ্তমান কিছুমান সৰু উদ্যোগ আদিত কৰ্মীৰূপে কেৱল মহিলাক নিযুক্তি দিয়াও দেখা যায়। উদাহৰণস্বৰূপে (NRL) Energy Station Numaligarh Refinery Complex ত শতকৰা ১০০ ভাগ নাৰীয়ে সকলো কাৰ্য নিয়াৰিকৈ কৰে। এই নাৰীসকলক জুই নুমুওৱা (Fire training), বিক্ৰী (Selling) আৰু হিচাপৰক্ষণ (Accounting) ৰ প্ৰশিক্ষণ দিয়ে। চিলঙত আৰম্ভ হ'বলগীয়া তেল বিপনন কেন্দ্ৰটোও নাৰীৰদ্বাৰা পৰিচালিত হ'ব বুলি

শোধানগাৰ কৰ্তৃপক্ষই জানিবলৈ দিয়ে। এনেদৰে যদি অন্যান্য উদ্যোগ আদিতো নাৰী সকলক লগোৱা হয় তেতিয়া হ'লে হয়তো নাৰী সবলীকৰণে চৰম পৰ্যায় পাবলৈ বৰ বেছি সময় নালাগিব।

ৰাজনৈতিক ক্ষেত্ৰতো নাৰীয়ে ৰাষ্ট্ৰৰ সবাতোকৈ উচ্চ আসনখনত অধিষ্ঠিত হ'ব পাৰিছে। উদাহৰণ স্বৰূপে ভাৰতৰ ৰাষ্ট্ৰপ্ৰধান গৰাকীয়েই হৈছে বৰ্তমান নাৰী। শিক্ষা আদিৰ ক্ষেত্ৰতো নাৰীয়ে পুৰুষৰ সমানেই পাৰদৰ্শিতা দেখুৱাব পাৰিছে। কাৰিকৰী দিশতো নাৰীয়ে পুৰুষৰ সমানেই যোগ্যতা অৰ্জন কৰিবলৈ সক্ষম হৈছে। বৰ্তমান সময়ত নাৰীয়ে সামাজিক বাধা সমূহ আঁতৰাই বহু উচ্চতালৈ যাব পাৰিছে। আধুনিক শিক্ষা তথা পৰিবেশে নাৰীক সমাজত স্থান আৰু মহত্বৰ পৰিচয় দিছে। বৰ্তমান ৰীতা ফাৰিয়া (১৯৬৬) নামৰ নাৰীগৰাকীয়ে ভাৰতৰ পৰা গৈয়েই মিছ ওৱাৰ্লড স্থান ল'বলৈ সক্ষম হৈছে। কুমাৰী ৰাছেন্দ্ৰী পালৰ লেখীয়া নাৰীয়ে এভাৰেষ্ট শৃংগ বিজয় কৰিবলৈও সক্ষম হৈছে। নাৰীবাদৰ সমৰ্থক নাৰীসকলে বৰ্তমান নিজক আগবঢ়াই নিবলৈ চেষ্টা চলাই আহিছে। নিজৰ উপৰি গোটেই নাৰী জাতিটোক পদে পদে আগবঢ়াই নিবলৈ তেওঁলোক সচেষ্ট হৈছে।

এনেদৰে আমাৰ সজাগ জনসাধাৰণে যদি নাৰী সবলীকৰণত থকা সমস্যা সমূহ সমাধান কৰি উৎকৃষ্ট পদক্ষেপ লয় তেতিয়াহ'লে আমাৰ সমাজত নাৰী সবলীকৰণৰ সম্ভাৱনাৰ ফলাফল অতি সুখদায়ক হ'ব।

নাৰী সবলীকৰণৰ বাবে কেৱল নাৰী সজাগ হ'লেই ন'হব, নাৰীৰ লগতে পুৰুষেও সমানে হাত উজান দিব লাগিব। চৰকাৰে নাৰী সবলীকৰণৰ বাবে বিভিন্ন কাৰ্যপন্থা হাতত ল'লেই নাৰী সবলীকৰণ নহয়, তেওঁলোকে উক্ত কাৰ্যপন্থা সমূহ সুপৰিকল্পিতভাৱে ব্যৱহাৰ হৈছে নে নাই তাৰ প্ৰতিও সজাগ দৃষ্টি ৰাখিব লাগিব। নাৰী সবলীকৰণৰ ক্ষেত্ৰত অন্তৰায়ৰ সৃষ্টি কৰা অৰ্থনৈতিক, সামাজিক, ৰাজনৈতিক, শৈক্ষিক আদি সমস্যা সমূহ আঁতৰ কৰাৰ ক্ষেত্ৰত আমাৰ সমাজে গুৰুত্ব দিব লাগে। ইয়াৰোপৰি নাৰীসকলে নিজৰ মনৰ পৰা সংশয় ভাৱ আঁতৰাই আগবাঢ়ি আহিলেহে নাৰী সবলীকৰণে চূড়ান্ত পৰ্যায় পাব। পৃথিৱীৰ প্ৰায়ভাগ দেশতে আলোড়নৰ সৃষ্টি কৰা নাৰী সবলীকৰণৰ ভাৱধাৰা সফল হ'বলৈ হ'লে পুৰুষ নাৰী উভয়ৰে ঐক্যতা অত্যন্ত প্ৰয়োজনীয়। ইয়াৰ অবিহনে নাৰী সবলীকৰণ অসম্ভৱ। ✦

প্ৰসঙ্গ পুথি

১। "নাৰী তুমি অন্যান্য" — উলুপী বৰুৱা।
২। "তৃতীয় বিশ্ব বাসিনীৰ দৃষ্টিত নাৰী আৰু সমাজ" — ড° অনিমা গুহ।
৩। "প্ৰয়াস" — পশ্চিম গুৱাহাটী মহাবিদ্যালয়।
৪। "পয়োভৰা" —মাৰ্চ, ২০০৯
৫। "পয়োভৰা" — অক্টোবৰ, ২০০৬

✦ UNDP ৰ সৌজন্যত নগাঁও ছোৱালী কলেজত অনুষ্ঠিত সদৌ অসম ভিত্তিত 'নাৰী সবলীকৰণ' শীৰ্ষক ৰচনা প্ৰতিযোগিতাত দ্বিতীয় পুৰস্কাৰপ্ৰাপ্ত। শ্ৰীনৱজিৎ মজুমদাৰ পশ্চিম গুৱাহাটী কলেজৰ ৩য় বাৰ্ষিকৰ ছাত্ৰ।

সুখ এক অসচেতন মানসিক অৱস্থা, সচেতনভাৱে সুখী হ'ব খুজিলেই সুখ নাইকীয়া হৈ যায়।

— জে. কৃষ্ণমূৰ্তি

শৰীৰৰ কাৰণে ব্যায়াম যেনেকৈ দৰকাৰী, ঠিক তেনেকৈ মনৰ কাৰণে দৰকাৰী কিতাপ পঢ়াৰ অভ্যাস।

— ছাৰ ৰিচাৰ্ড ষ্টীল

পৌৰাণিক আৰু সংস্কৃত সাহিত্যত ৰাধাৰ চৰিত্ৰ — এটি আলোকপাত

মীৰা বৰুৱা, *প্ৰৱক্তা, সংস্কৃত বিভাগ*

ৰাসলীলাৰ ৰাধাকৃষ্ণৰ প্ৰেম কালজয়ী প্ৰেমৰূপে জগতত পৰিচিত। এই প্ৰেম হ'ল আধ্যাত্মিক প্ৰেমৰ প্ৰতীক স্বৰূপ। জীৱাত্মা আৰু পৰমাত্মাৰ মধুৰ মিলনৰ এক সুন্দৰ নিদৰ্শন হ'ল ৰাসলীলাৰ প্ৰেমিক যুগল ৰাধাক জীৱাত্মা আৰু কৃষ্ণক পৰমাত্মাৰ মূৰ্ত্তৰূপে কল্পনা কৰা হয়।

ৰাসলীলাৰ মূল নায়িকা ৰাধাৰ চৰিত্ৰত দৃষ্টিপাত কৰিলে দেখা যায় যে পৌৰাণিক সাহিত্যত এই চৰিত্ৰৰ বিষয়ে এক মননীয় তত্বপূৰ্ণ আলোচনা দাঙি ধৰিছে। এই সন্দৰ্ভত ৰাধা চৰিত্ৰৰ এক বিশ্লেষণাত্মক আলোচনা দাঙি ধৰা ব্ৰহ্মবৈৱৰ্ত্ত পুৰাণৰ কথা প্ৰথমেই উল্লেখ কৰিব লাগিব। এই পুৰাণত ৰাধাৰ জন্ম আৰু কৃষ্ণৰ সৈতে তেওঁৰ বিহাৰ লীলাৰ এক মনোৰম বৰ্ণনা পোৱা যায়। জন্ম বৃত্তান্ত অনুসৰি ৰাধাক পৰমাত্মা শ্ৰীকৃষ্ণৰ পৰা উৎপত্তি হোৱা এক দেৱী ৰূপত কল্পনা কৰা হৈছে। তেওঁৰ উৎপত্তি সম্বন্ধে এই পুৰাণত বৰ্ণিত আছে যে প্ৰাচীন কালত বৃন্দাবনৰ ৰাসমণ্ডলত এক শোভনীয় ৰত্নময় সিংহাসনত বিৰাজমান প্ৰভু শ্ৰীকৃষ্ণৰ ৰমণক্ৰিয়াৰ বাবে অতিশয় ইচ্ছা জাগৃত হৈছিল। সেই ইচ্ছা পূৰণাৰ্থেই জগদীশ্বৰ দুই ৰূপত বিভক্ত হৈছিল। তেওঁৰ দক্ষিণ অংগ শ্ৰীকৃষ্ণ আৰু বাম অংগই ৰাধাৰূপে প্ৰকট হ'ল। ৰাধা চৰিত্ৰৰ উৎপত্তিৰ এনে তাৎপৰ্যপূৰ্ণ কাহিনীৰ উপৰি এই পুৰাণৰেই জন্মখণ্ডত ৰাধাৰ স্বৰূপৰ বৰ্ণনাৰ লগে লগেই শ্ৰীকৃষ্ণৰ লগত এওঁৰ বিধিবৎ বিবাহ সম্পৰ্কেও বৰ্ণনা পোৱা যায়। তদুপৰি ৰাসক্ৰীড়াৰ পৰিস্ফুট বৰ্ণনা কৰাই হ'ল এই পুৰাণৰ অন্যতম বিষয়। এনেদৰেই ৰাধাৰ চৰিত্ৰক মহান আৰু অনন্য নাৰী চৰিত্ৰ ৰূপে অংকণ কৰা অন্য এখন পুৰাণ হ'ল পদ্মপুৰাণ। ইয়াত ৰাধাৰ পূৰ্ণবিকশিত ৰূপ দেখিবলৈ পোৱা যায়। এই বিষয়ৰ স্পষ্ট প্ৰমাণ হ'ল এই পুৰাণৰেই ব্ৰহ্মখণ্ডৰ সপ্তম অধ্যায়ত পালন কৰা 'ৰাধাষ্টমী' ব্ৰত। কিন্তু ৰাধাৰ জন্ম সমন্ধীয় বৰ্ণনা এই পুৰাণত ব্ৰহ্মবৈৱৰ্ত্ত পুৰাণৰ বৰ্ণনাতকৈ কিছু পাৰ্থক্য যেন পৰিলক্ষিত হয়। এই পুৰাণৰ মতে ভাদমাহৰ শুক্লপক্ষৰ অষ্টমী তিথিত বৃষভানুৰ যজ্ঞভূমিত ৰাধা আৰ্বিভূত হৈছিল। ৰাধা উৎপত্তিৰ এনে বৰ্ণনাৰ উপৰিও এই চৰিত্ৰক মহিমামণ্ডিত ৰূপে উপস্থাপন কৰাটোও হ'ল এই পুৰাণৰ অন্যতম বৈশিষ্ট্য। এই উদেশ্যেই এই পুৰাণৰ পাতালখণ্ডৰ অনেক অধ্যায়ত বৃন্দাবনৰ অদ্ভূত মহিমা সম্পৰ্কে কিছু বৰ্ণনা দাঙি ধৰিছে। এনে এক অধ্যায়তেই ৰাধাৰ প্ৰসংগত কৈছে যে ৰাধা হ'ল আদ্যপ্ৰকৃতি আৰু কৃষ্ণ হ'ল বল্লভা। অৰ্থাৎ — 'ন তৎপ্ৰিয়া। প্ৰকৃতিস্ত্বাদ্যা ৰাধিকা কৃষ্ণবল্লভা'। পুনৰ এই পুৰাণৰেই অন্য এক অধ্যায়ত ৰাধাকৃষ্ণক জগতৰ আদৰ্শ নৰনাৰী ৰূপে চিত্ৰিত কৰি কৈছে যে — 'ন ৰাধিকা সমা নাৰী ন কৃষ্ণ সদৃশঃ পুমাণ।' ৰাধাৰ সমান কোনো নাৰী আৰু কৃষ্ণৰ সমান কোনো পুৰুষ নাই। কিন্তু দেৱী ভাগৱত পুৰাণত এই দুয়োখন পুৰাণৰ দৰেই কিছু বৰ্ণনাৰ অৱতাৰণা কৰিলেও এই পুৰাণত ৰাধাৰ উপাসনা আৰু পূজাবিধিৰ মনোৰম বৰ্ণনাৰ ওপৰতহে বেছিকৈ জোৰ প্ৰদান কৰা দেখা যায়। ৰাধাক এই পুৰাণত মহিমাপূৰ্ণ শক্তি স্বৰূপা দেৱীৰূপে উপস্থাপন কৰা হৈছে যাৰ প্ৰেৰণাত আজিও জগতত ৰাধাকৃষ্ণৰ যুগল মূৰ্ত্তিৰ গভীৰ পূজা-অৰ্চনা দেখিবলৈ পোৱা যায়। এনেদৰেই এই সন্দৰ্ভত শ্ৰীমদ্ভাগৱত পুৰাণ অধ্যয়ন কৰিলে পোৱা যায় যে, তাত যি ব্যাখ্যা দাঙি ধৰিছে সেই ব্যাখ্যা ব্যতিক্ৰম হোৱাৰ উপৰি আশ্চৰ্যৰ বিষয় যেন অনুভূত হয়। কিয়নো এই পুৰাণত ৰাধা নামাকৰণেৰে কোনো চৰিত্ৰৰ স্পষ্ট উল্লেখ নাই। যশোদা চৰিত্ৰৰ বাহিৰে অন্য কোনো

গোপীৰেই নাম নিৰ্দেশ কৰা হোৱা নাই। কেৱল কৃষ্ণৰ সৈতে কৰা অপূৰ্ব লীলাৰ বৰ্ণনাহে ইয়াত পোৱা যায়। ভাগৱত পুৰাণৰ দৰেই বিষ্ণু পুৰাণতো ৰাধাৰ চৰিত্ৰৰ পোনপটীয়া উল্লেখ পোৱা নাযায়। ইয়াত বৰ্ণিত কাহিনী মতে কোনো এক নিৰ্দিষ্ট গোপীৰ বৰ্ণনা পোৱা যায় যি গৰাকীৰ প্ৰেমে কৃষ্ণক অধিক আকৃষ্ট কৰিব পাৰিছিল যাৰ প্ৰেৰণাত শ্ৰীকৃষ্ণই অন্য গোপীসকলক উপেক্ষা কৰি তেওঁৰ সৈতে একান্ত সংগ লভিবৰ বাবে প্ৰবল ইচ্ছা কৰিছিল। এনেদৰেই ৰাসলীলাৰ অনন্য চৰিত্ৰ ৰাধাৰ স্থান পৌৰাণিক সাহিত্যত অন্যতম হোৱাৰ লগে লগেই সংস্কৃত সাহিত্য অন্বেষণ কৰিলেও এই চৰিত্ৰৰ উপস্থাপন কোনো গুণে কম হোৱা দেখা নাযায়। সংস্কৃত সাহিত্যৰ ৰচনা সম্ভাৰৰ আবিৰ্ভাৱৰ সময়ানুসৰি বিশ্লেষণ কৰিলে ৰাধাৰ চৰিত্ৰৰ বৰ্ণনা সমাবেশিত কাব্য প্ৰথম শতাব্দীৰ গাঁথা 'সপ্তশতীৰ' নাম প্ৰথমেই উল্লেখ কৰিব লাগিব। প্ৰাকৃত ভাষাত ৰচিত এই গ্ৰন্থখনৰ অনেক গাঁথাত ব্ৰজলীলাৰ মনোৰম বৰ্ণনাৰ লগত সংগতি ৰাখি ৰাধা চৰিত্ৰৰ মহিমাও অংকণ কৰা হৈছে। সংস্কৃত সাহিত্যৰ অন্য এজন মহান কবি ভাসৰ দ্বাৰা প্ৰণীত বালচৰিত নাটক সম্পূৰ্ণ কৃষ্ণবিষয়ক হ'লেও ইয়াত বৰ্ণিত কাহিনীয়ে ৰাধাৰ চৰিত্ৰক অলপ হ'লেও স্পৰ্শ কৰা দেখা যায়। এই নাটকত এক হালী নৃত্যৰ বৰ্ণনা পোৱা যায় য'ত কৃষ্ণই গোপীসকলৰ সৈতে নৃত্যৰ অৱতাৰণা কৰিছিল। এই নৃত্যত নৃত্যৰত অনেক গোপীৰ মাজত যি গৰাকীক কৃষ্ণই অধিকতম স্থান প্ৰদান কৰিছিল তেওঁকেই ৰাধা বুলি কল্পনা কৰা হৈছিল।

এই ৰাধা চৰিত্ৰৰ উপস্থাপনৰ বিষয়ত পৌৰাণিক গল্প সাহিত্যইও যে এই চৰিত্ৰক উপেক্ষিতা কৰি যোৱা নাই তাৰ স্পষ্ট প্ৰমাণ হ'ল পঞ্চতন্ত্ৰৰ সাধুকথা সম্বলিত কাহিনীসমূহ। ইয়াৰেই এক কাহিনীত বৰ্ণিত মতে তন্তুবায়ৰ পুত্ৰ কৃষ্ণই ৰাজকন্যাক কৈছিল যে গোপকূলত তোমাৰ দৰেই সৌন্দৰ্যৱতী ৰাধা নামেৰে মোৰ এগৰাকী পত্নী আছিল। সেয়েহে তোমাৰ প্ৰতি আকৃষ্ট হৈ অন্তঃপুৰত প্ৰৱেশ কৰিছো। এনে কাহিনীৰ দ্বাৰা অতীতত যে গোপকূলত লোক প্ৰসিদ্ধ ৰাধাকৃষ্ণ দম্পতী যুগল বিৰাজিত আছিল সেই কথাৰ স্পষ্ট প্ৰমাণ পোৱা যায়। প্ৰেমাভিমানিতা নায়িকা ৰূপে ৰাধিকাক অংকণ কৰাটোও হ'ল সংস্কৃত সাহিত্যৰ অন্য এক কৃতিত্ব। এই কৃতিত্বৰ মুকুট শিৰত লৈ প্ৰসিদ্ধ নাট্যকাৰ ভট্টনাৰায়ণে তেওঁৰ অন্যতম নাটক 'বেণীসংহাৰ'ৰ নান্দী শ্লোকত ৰাধাৰ চৰিত্ৰৰ এক মনোৰম বৰ্ণনা দাঙি ধৰিছে। শ্ৰীকৃষ্ণৰ প্ৰতি অভিমানত দগ্ধ হৈ ৰাসলীলাৰ হৃদয়োল্লাস কেলি ত্যাগ কৰি গুছি যোৱা ৰাধাৰ অনুসন্ধানত ৰত কৃষ্ণৰ ভৰি যমুনাৰ বালিত বৈ যোৱা ৰাধাৰ খোজৰ ওপৰত পৰিলত কলেৱৰ ৰোমাঞ্চিত হোৱা কৃষ্ণৰ বৰ্ণনা কৰাৰ জৰিয়তে ৰাধাক এক অভিমানী প্ৰেমিকা ৰূপেও অলংকৃত কৰা হৈছে। কিন্তু এই ৰাধিকাকেই ১২ শতাব্দীত ৰচিত প্ৰখ্যাত গীতিকাব্য 'গীতগোবিন্দ'ত জয়দেৱে প্ৰেমৰ উদাত্ত ভাৱনাৰে অভিভূতা এগৰাকী নাৰীৰ ৰূপত চিত্ৰিত কৰিছে। ৰাধাকৃষ্ণৰ প্ৰেমৰ আধ্যাত্মিকতা অভিব্যক্ত কৰাটোৱে আছিল এই গীতি কাব্যখনৰ মূল উদেশ্য। সেয়েহে এই প্ৰেমিক যুগলৰ মিলনক জীৱ ব্ৰহ্মাৰ মিলন ৰূপে বৰ্ণনা কৰিলেও ৰাধিকাক বাস্তৱিক জীৱনৰ লগত খাপ খোৱাকৈ এগৰাকী আৱেগ প্ৰৱণা প্ৰেমিকা ৰূপেও কল্পনা কৰিছে। ৰাধা কৃষ্ণৰ এনে মধুৰ তথা তাৎপৰ্যপূৰ্ণ প্ৰেমৰ আকৰ স্বৰূপ এই কাহিনীৰ প্ৰতি আকৃষ্ট হৈ ১৬ শতাব্দীত গৌড়ীয় বৈষ্ণৱ কবি শ্ৰীৰূপ গোস্বামীয়েও তেওঁৰ ৰচনাৰাজিৰ বেছিভাগতেই মূল বিষয় স্বৰূপে ৰাধাকৃষ্ণৰ ললিত লীলা বৰ্ণনা কৰিছিল য'ত ৰাধাৰ চৰিত্ৰই এক অন্যতম স্থান দখল কৰিছিল। ✦

সংসাৰ ধুমুহাতে গঠিত হয় চৰিত্ৰ।

— গ্যেটে

সন্ত্ৰাসবাদ ঃ এক নতুন বিশ্বযুদ্ধ

মুনমী বৰা, *স্নাতক ২য় বৰ্ষ*

সম্প্ৰতি সন্ত্ৰাসবাদী কাৰ্যকলাপৰ ফলস্বৰূপে বিশ্বৰ কেতবোৰ অঞ্চলৰ স্বাভাৱিক জীৱন যাত্ৰা আৰু আইন শৃংখলা ব্যাহত হৈ পৰিছে। বিশেষকৈ পেলেষ্টাইন, লেবানন, শ্ৰীলংকা, লেটিন আমেৰিকা, পাকিস্তান আৰু ভাৰতবৰ্ষৰ কেতবোৰ অঞ্চলত সন্ত্ৰাসবাদী কাৰ্যকলাপে গা কৰি উঠা দেখা গৈছে। মাৰ্কিন যুক্তৰাষ্ট্ৰ, গ্ৰেট বৃটেইন প্ৰভৃতিতো যে সন্ত্ৰাসবাদী কাৰ্যকলাপ সংঘটিত হোৱা নাই তেনে নহয়। সকলোতে সন্ত্ৰাস বিয়পি আছে। বৰ্তমান যুগত সন্ত্ৰাস হৈ পৰিছে বিশ্ববাসীৰ ত্ৰাসৰ কাৰণ। সুদূৰ আমেৰিকাৰ পৰা আমাৰ অসমলৈকে সন্ত্ৰাস বিয়পি পৰিছে। মুঠতে ক'বলৈ গ'লে সন্ত্ৰাসবাদ এক আন্তৰ্জাতিক সমস্যাত পৰিণত হৈছে। অৰ্থাৎ সন্ত্ৰাসবাদ হৈ পৰিছে এক নতুন বিশ্বযুদ্ধ।

সন্ত্ৰাসবাদ যিহেতু এক নতুন আন্তৰ্জাতিক সমস্যাত পৰিণত হৈছে, সেয়েহে এই সন্দৰ্ভত বিশেষজ্ঞসকলে যথেষ্ট আলাপ-আলোচনা আগবঢ়াইছে। এন্‌চাইক্লোপেডিয়া অৱ ছোচিয়েল চায়েন্সৰ মতে সন্ত্ৰাসবাদ, "এটি বিপ্লৱ অথবা প্ৰতি বিপ্লৱ সংঘটিত কৰাৰ উদেশ্যে বিৰোধী শক্তি এটিয়ে চৰকাৰৰ আইন-শৃংখলা লঘু কৰিবলৈ লোৱা ব্যৱস্থা আৰু ইয়াৰ জৰিয়তে গোটেই চৰকাৰখনৰেই শক্তি হ্ৰাস কৰিবলৈ বিচৰা হয়। জনগণৰ শক্তি হিচাপে বলপূৰ্বক চৰকাৰৰ ওপৰত প্ৰভাৱ বিস্তাৰ কৰাৰ ওপৰতে সন্ত্ৰাসবাদৰ নৈতিক আৰু ৰাজনৈতিক যুক্তিযুক্ততা প্ৰমাণ কৰা হয়।" চালমাৰ্চ জনচনৰ মতে ৰাজনৈতিক লক্ষ্যতে উপনীত হোৱাৰ বাবে সন্ত্ৰাসবাদ এবিধ উপায়। গুৰুতৰ হিংসাত্মক কাৰ্যৰ জৰিয়তে ভীতি প্ৰদৰ্শনমূলক কাৰ্যসম্পন্ন কৰা হয় আৰু মনস্তাত্বিক পৰিৱৰ্তন আনিবলৈ বহু ক্ষেত্ৰতে ধ্বংসাত্মক কাৰ্য প্ৰতীক হিচাপে সংঘটিত কৰা হয়। প্ৰকৃতপক্ষে এহাতে গণতান্ত্ৰিক আৰু আনহাতে অ-কাৰ্যকৰী স্বৈৰাচাৰী শাসনৰ বিৰুদ্ধে সন্ত্ৰাসবাদক এপাত অস্ত্ৰ হিচাপে ব্যৱহাৰ কৰা হয় বুলি ওৱাল্টাৰ লেকুৱাবে উল্লেখ কৰিছে। মুঠতে ৰাজনৈতিক উদেশ্য সাধনৰ বাবে অথবা চৰকাৰক কোনো কাম কৰিবলৈ বাধ্য কৰোৱাৰ উদেশ্যে হত্যা, অপহৰণ, বোমা বিস্ফোৰণ ইত্যাদিত লিপ্ত হোৱা কাৰ্যসমূহ সন্ত্ৰাসবাদৰ কাৰ্যসূচীৰ ভিতৰত অন্তৰ্ভূক্ত হৈ আহিছে। সাধাৰণতে সমাজত ত্ৰাসৰ সৃষ্টি কৰাটোৱেই এনেবোৰ কাৰ্যৰ প্ৰাথমিক লক্ষ্য। সন্ত্ৰাসবাদৰ কাৰ্যক্ৰণিকাত এটি গোট অথবা এজন মানুহেই এখন বৃহৎ সমাজত ত্ৰাসৰ সৃষ্টি কৰিব পাৰে। সাধাৰণতে সন্ত্ৰাসবাদীয়ে এনেবোৰ লক্ষ্যত উপনীত হ'বলৈ বিচাৰে —

১। প্ৰতিপক্ষৰ সামৰিক তথা নৈতিক বল দুৰ্বল কৰি পেলোৱা।

২। প্ৰতিপক্ষক প্ৰতিটো ক্ষেত্ৰতে হেঁচা দি ৰাখিবলৈ চেষ্টা কৰা, অৰ্থাৎ প্ৰতিপক্ষই যাতে আইন-শৃংখলা ৰক্ষাৰ বাহিৰে আন কামত মনোনিবেশ কৰিবলৈ সুযোগ নাপায় তাৰবাবে সঘনাই হিংসাত্মক কাৰ্য সংঘটিত কৰাত সন্ত্ৰাসবাদীসকল সাজু থাকে।

৩। যিকোনো প্ৰকাৰেই নহওঁক সন্ত্ৰাসবাদীসকলক মানি চলিবলৈ জনসাধাৰণক বাধ্য কৰা।

৪। সন্ত্ৰাসবাদীসকলে হিংসাত্মক কাৰ্য সংঘটিত কৰাৰ বেলিকা ন্যায় আৰু অন্যায়ৰ মাজত কোনো ধৰণৰ পাৰ্থক্য বিচৰা প্ৰয়োজন অনুভৱ নকৰে। তেওঁলোকে নৈতিক-অনৈতিক ইত্যাদিও বিবেচনা নকৰে।

৫। সন্ত্ৰাসবাদৰ নীতি অনুসৰিয়েই তেওঁলোকে লোৱা কাৰ্যৰ অন্তৰালত কোনো দৰ্শন জড়িত থকাৰ কথা প্ৰচাৰ কৰে।

৬। সন্ত্ৰাসবাদী কাৰ্য এটি ক্ষুদ্ৰ গোটৰ দ্বাৰা যিদৰে সংঘটিত হ'ব পাৰে, তেনেদৰেই একোখন সমাজৰ আটাইবোৰ লোকেই তেনে কাৰ্যত ব্ৰতী হ'ব পাৰে। সমগ্ৰ সমাজখনেই জড়িত হোৱাৰ ক্ষেত্ৰত

সন্ত্ৰাসবাদৰ প্ৰতি সমৰ্থন আগবঢ়োৱা পেলেষ্টাইনী সমাজৰ কথাকে আঙুলিয়াব পাৰি। লিবিয়া, ইৰাণ প্ৰভৃতিয়েও সামগ্ৰিকভাৱে সন্ত্ৰাসবাদী কাৰ্যকলাপত জড়িত হৈ পৰা দেখা গৈছিল।

৭। ধৰ্ম, গোষ্ঠী আৰু স্বৈৰাচাৰী শাসন-শোষণৰ বিৰুদ্ধে গণতান্ত্ৰিক শাসন প্ৰতিষ্ঠাৰ উদেশ্যে সন্ত্ৰাসবাদী কাৰ্য সংঘটিত হোৱা বিভিন্ন দেশত দেখিবলৈ পোৱা যায়।

৮। কোনো এটা বিষয়ে যথোচিত প্ৰচাৰ কাৰ্য চলোৱাৰ উদেশ্যেও সন্ত্ৰাসবাদী কাৰ্যত ব্ৰতী হ'বলৈ লোৱা দেখা যায়। শেহতীয়াকৈ প্ৰমাণ পোৱা গৈছে যে ধ্বংসাত্মক কাৰ্যই ততালিকে প্ৰচাৰ মাধ্যমত গুৰুত্বপূৰ্ণ স্থান দখল কৰিবলৈ সমৰ্থ হয়। নতুন নতুন সংগঠন সমূহেও সেই হেতুকে সন্ত্ৰাসবাদী কাৰ্যকেই কৰ্তৃপক্ষৰ দৃষ্টি আকৰ্ষণৰ উদেশ্যে লোৱা দেখা গৈছে।

প্ৰকৃতপক্ষে ওপৰত উল্লেখিত কাৰণ আৰু বৈশিষ্ট্যসমূহ সন্ত্ৰাসবাদৰ বাহ্যিক স্বৰূপহে। ইয়াৰ অন্তৰালত থকা কাৰণ মানসিক আৰু সেই কাৰণসমূহ অনুধাৱন কৰিবলৈ হ'লে নিম্নলিখিত বিষয়সমূহ বিশ্লেষণ কৰাটো উচিত বুলি বিশেষজ্ঞসকলে অভিমত ব্যক্ত কৰিছে। সেইকেইটা হ'ল —

(ক) ৰাষ্ট্ৰৰ প্ৰশাসনৰ চৰিত্ৰ, ৰাষ্ট্ৰৰ সৈতে ব্যক্তিৰ ৰাজনৈতিক সম্পৰ্ক আৰু ব্যৱহাৰিক দিশসমূহ।
(খ) সামাজিক অগ্ৰগতিৰ ধাৰা, অৰ্থনৈতিক বিকাশ আৰু জনসাধাৰণৰ মাজত সম্পদ বিতৰণৰ প্ৰক্ৰিয়া।
(গ) ইয়াৰোপৰি দেশখনৰ ভৌগোলিক স্থিতি, চাৰিওফালৰ দেশসমূহৰ ৰাজনৈতিক আদৰ্শত শাসন ব্যৱস্থা আৰু দৃষ্টিভঙ্গী ইয়ো হৈ পৰে কোনো কোনো সময়ত সন্ত্ৰাসৰ কাৰণ।

সাম্প্ৰতিক সময়ত সন্ত্ৰাসবাদী কাৰ্যকলাপে গোটেই বিশ্ব কঁপাইছে। ইয়াৰ উদাহৰণ অসমতো বিৰাজমান। অসমখন আন্তঃৰাষ্ট্ৰীয় ইছলামিক সন্ত্ৰাসবাদীৰ এটা প্ৰধান আশ্ৰয়স্থলত পৰিণত হৈছে আৰু সেই সংগঠনবোৰে যে ভাৰতবৰ্ষৰ অন্যান্য ৰাজ্যত সন্ত্ৰাসৰ জাল বিস্তাৰ কৰিবলৈ অসমখন কৰিড'ৰ হিচাপে ব্যৱহাৰ কৰি আহিছে। যোৱা ৩০ (২০০৮) অক্টোবৰৰ ভয়ানক হত্যাবোৰ অসমৰ কাৰণে নতুন নাছিল। অসম হত্যাৰ দেশ যেন হৈ পৰিছে বৰ্তমানত, হত্যা আমাৰ ভাত-মাছ খোৱাৰ কথা। হত্যা কৰাটো হত্যাকাৰীসকলে এটা গৌৰৱৰ কাম বুলি ভাবি আহিছে, প্ৰকৃত শোক বা অনুতাপ তেওঁলোকে কেতিয়াও প্ৰকাশ নকৰে। হত্যা কৰাটো তেওঁলোকৰ কাৰণে এক যুক্তিসংগত গণতান্ত্ৰিক অধিকাৰ, সেই কাৰণে তেওঁলোকে ৰাইজৰ আদালতত বিচাৰৰ বাবে আত্মসমৰ্পণ কৰাটোৰ কথা কল্পনাও কৰিব নোৱাৰে। তেওঁলোকৰ দ্বাৰা সংঘটিত হত্যাৰ সন্মুখত আমি সদায় সামূহিকভাৱে অসহায় হৈয়েই আহিছো। আপাততঃ আজিৰ দিনত ইয়াৰ ব্যতিক্ৰম হৈছে। ধেমাজি হত্যাকাণ্ডৰ সময়তো এবাৰ তেনে ব্যতিক্ৰম হৈছিল এতিয়াও হৈছে। ব্যতিক্ৰম ইমানেই যে লাখ লাখ জনগণে জ্বলি থকা চাকি আৰু প্ৰাৰ্থনাৰ যোগে এক মতেৰে আনুষ্ঠানিকভাৱে এটা কথাই ব্যক্ত কৰিছিল, সেইটো হৈছে সন্ত্ৰাসবাদৰ দুটা চেহেৰা নাই। ভাল আৰু বেয়া সন্ত্ৰাসবাদ নাই। সকলো সন্ত্ৰাস বন্ধ হ'ব লাগে আৰু সন্ত্ৰাসবাদ দমন কৰিবৰ উদেশ্যে কঠোৰতকৈয়ো কঠোৰ চৰকাৰী ব্যৱস্থা ল'ব লাগে। আমাক শান্তি লাগে, সন্ত্ৰাস নালাগে। কিন্তু ইয়াৰ মাজতেই আকৌ সন্ত্ৰাসে কঁপালে মহানগৰী মুম্বাইক। ২৬ (২০০৮) নৱেম্বৰত এক অভাৱনীয়, অবিশ্বাস্য নৃশংসতা প্ৰদৰ্শন কৰিলে, সন্ত্ৰাসবাদীসকলে মুম্বাইত। সন্ত্ৰাসবাদীয়ে চলোৱা এই ভয়ানক আক্ৰমণে অকল বাণিজ্যিক মহানগৰীখনকে নহয়, দেশৰ হৃদস্পন্দন কাৰ্যতঃ স্তব্ধ কৰি তুলিলে। বিগত ১৫ বছৰত মুম্বাইত ভয়াবহ সন্ত্ৰাসবাদী আক্ৰমণৰ ঘটনাক্ৰম ঃ

১২ মাৰ্চ, ১৯৯৩ ঃ বিভিন্ন প্ৰান্তত সংঘটিত ধাৰাবাহিক বোমা বিস্ফোৰণত কমেও ২৫৭ জন লোক নিহত হোৱাৰ উপৰি আহত হৈছিল প্ৰায় ৭০০ জন। বম্বে ষ্টক একচেঞ্জ, বহুকেইখন হোটেল, বিমান বন্দৰ, পাছপ'ৰ্ট কাৰ্যালয়কে ধৰি বিভিন্ন গুৰুত্বপূৰ্ণ কেন্দ্ৰত সংঘটিত হৈছিল বিস্ফোৰণ।

২৫ আগষ্ট, ২০০৩ ঃ গেট ৱে অব ইণ্ডিয়াৰ সমীপকে ধৰি দুই ঠাইত সংঘটিত দুটা বিস্ফোৰণত নিহত হৈছিল ৪৬ জন লোক।

১১ জুলাই, ২০০৬ ঃ উপ-মহানগৰীয় ৰেল

আৰু ষ্টেচনত সংঘটিত সাতটাকৈ বিস্ফোৰণত নিহত হৈছিল দুই শতাধিক।

২৬ নৱেম্বৰ, ২০০৮ ঃ সাতটাকৈ সন্ত্ৰাসবাদী আক্ৰমণত নিহত হৈছিল ভালেসংখ্যক লোক।

ঠিক এইদৰেই সন্ত্ৰাসবাদী কাৰ্যকলাপত কোঙা হৈছিল ৩০ অক্টোবৰত অসমখন। সেইদিনা যিটো পৰিস্থিতিৰ সৃষ্টি হ'ল তাৰফলত নিঃস্ব হৈ গ'ল বহু পৰিয়াল, কোঙা হ'ল বহুতৰ জীৱন। মুঠৰ ওপৰত সন্ত্ৰাসবাদীহঁত হৈছে মানৱ জাতিৰ শত্ৰু। কিয়নো কোনো ধৰ্মগ্ৰন্থই মৌলবাদী কাৰ্যক কেতিয়াও সমৰ্থন কৰা নাই। এই মৌলবাদীসকল কিন্তু শান্তিৰ এক বৃহৎ শত্ৰুৰূপে পৰিগণিত হৈছে, লাগে সেয়া যি ধৰ্মৰেই মৌলবাদী নহওক কিয়। সন্ত্ৰাসবাদৰ ঐতিহাসিক ধাৰা নিয়ন্ত্ৰণৰ ব্যৱস্থা চলি আহিছে যদিও ই সম্পূৰ্ণৰূপে নিয়ন্ত্ৰণাধীন হোৱা নাই। বিশ্বৰ প্ৰতিখন দেশতেই সন্ত্ৰাসবাদ নিয়ন্ত্ৰণৰ ক্ষেত্ৰত লোৱা ব্যৱস্থাও ভিন ভিন ধৰণৰ হোৱা দেখা গৈছে। ভাৰতীয় আৰক্ষী সেৱাৰ জ্যেষ্ঠ বিষয়া কে, এম, মাথুৰে 'Law and Order : Admministration with special reference to Terrorism.' নামৰ ৰচনাত উল্লেখ কৰিছে যে দ্ৰুত গতিত জনসংখ্যা বৃদ্ধি, হতাশা, সাৰ্বজনীন শিক্ষা, শিক্ষিত নিবনুৱাৰ সংখ্যা বৃদ্ধি, অৰ্থনৈতিক বিকাশ আৰু ক্ৰমবৰ্দ্ধমান ৰাজনৈতিক চেতনাই আইন-শৃংখলাৰ সমস্যাটো ক্ৰমাৎ জটিল কৰি তুলিছে। আনহাতে সমাজৰ বিভিন্ন অংশৰ দুৰ্নীতি, সন্ত্ৰাস দমনত ৰাজনৈতিক হস্তক্ষেপ, অভিযুক্ত লোকৰ বিৰুদ্ধে যথোচিত আইনগত ব্যৱস্থা লোৱাত হেমাহী ইত্যাদিৰ বাবেও সন্ত্ৰাসবাদী কাৰ্যকলাপ বৃদ্ধি পাইছে বুলি তেওঁ উল্লেখ কৰিছে। "পুঁজিবাদী সমাজত ব্যাপক জনসাধাৰণৰ ৰাজনৈতিক আৰু সামাজিক ক্ৰিয়া কলাপৰ ক্ৰমাগত বৃদ্ধিয়ে অতি স্পষ্টৰূপে দেখুৱাই দিছে যে এই ব্যৱস্থাৰ মাজত ব্যাপক জনসাধাৰণৰ সংহতি কিছু পৰিমাণে সহজ কৰি তুলিব পৰা আত্মিক সামাজিক নিয়ন্ত্ৰণৰ সেই প্ৰতিষ্ঠানবোৰৰ মুঠেও সাৰ্থক নহয় বুলি প্ৰমাণ দিয়ে।" — Political Terrorism : an Indictment of Imperialism. এই গ্ৰন্থখনিত আকৌ উল্লেখ কৰা হৈছে পুঁজিবাদৰ অধীনত সামাজিক নিয়ন্ত্ৰণৰ সেই লক্ষ্যবোৰে ইতিহাসৰ বস্তুনিষ্ঠ নিয়মবোৰ অস্বীকাৰ কৰে" আৰু ব্যাপক জনসাধাৰণৰ মৌলিক স্বাৰ্থৰ বিপৰীতে যায়। নিজৰ আধিপত্য অটুট ৰখাৰ কাৰণে বুৰ্জোৱা শ্ৰেণীটোৱে দমনমূলক সামাজিক নিয়ন্ত্ৰণৰ আশ্ৰয় ল'বলৈ বাধ্য হয়, ইয়াৰ লগতে সন্ত্ৰাসবাদে ক্ৰমবৰ্দ্ধমান ভূমিকা গ্ৰহণ কৰে।'

সন্ত্ৰাসক নিৰ্মূল কৰাৰ উদেশ্যে প্ৰশাসন জাগি উঠিছে যদিও সম্পূৰ্ণ সফলতা লাভ কৰাৰ পৰা তেওঁলোক বঞ্চিত হৈ আছে। তেওঁলোক চেষ্টাত ব্ৰতী হৈ থাকে। সন্ত্ৰাসক নিৰ্মূল কৰাৰ কৰ্তব্য প্ৰকৃততে দেশৰ সকলো নাগৰিকৰে। আমি সকলো নাগৰিক এতিয়া নিজ নিজ কৰ্তব্যৰ প্ৰতি সচেতন হ'বৰ হ'ল। এতিয়া আমি আমাৰ কৰ্তব্যলৈ আহো। আমাৰ হাতত এতিয়া দুটা কাম আছে। এটা কাম হৈছে আত্মৰক্ষা। ৩০ অক্টোবৰ দৰে ঘাতক বিস্ফোৰণ আৰু হত্যা-হিংসাৰ পৰা ভৱিষ্যতে আত্মৰক্ষা কৰিবৰ বাবে মন-কাণ দিয়াৰ, এয়া বাঢ়ি যোৱা সময় আৰু বাঢ়ি নাযাওঁতেই চিন্তা কৰাৰ সময় সমাগত। প্ৰত্যেক নাগৰিকে যদি নিজে এজন পুলিচ হয় তেন্তে এনে ধৰণৰ ঘটনা বোধ কৰাত বহুখিনি সহায় হ'ব। নাগৰিকে এটা চকু সজাই ল'ব লাগিব সেয়া হৈছে সন্দেহৰ চকু, নতুন মুখ, সেই মুখৰ সন্দেহজনক খোজ-কাটল, চাৱনি তেওঁৰ কৰ্মৰ প্ৰতি সদায়ে সন্দেহৰ চকুৰে চাব লাগিব। প্ৰয়োজন সাপেক্ষে সংগঠিতভাৱে সন্দেহ আৱৰ্তিত ব্যক্তিক সোধ-পোছ কৰিবও লাগিব, তাৰ পাছতহে পুলিচ। যদি প্ৰত্যেক নাগৰিকৰ ষষ্ঠ ইন্দ্ৰিয় সজাগ হয় তেন্তে জেহাদীয়েই হওক বা আন কোনো সন্ত্ৰাসবাদীয়েই কোনো দুষ্কাৰ্য সহজে সাধিব নোৱাৰিব। দ্বিতীয়তে আহিল ৰাজনৈতিক আশ্ৰয়। ৰাজনৈতিক দলৰ হাতত যেতিয়া শাসনভাৰ থাকে আৰু শান্তি ৰক্ষাৰ গুৰুভাৰ অৰ্পিত হয় তেনেস্থলত মানুহেও তেওঁলোকৰ পিনে আশাৰে চাবই। সেয়েহে আমি ৰাজনৈতিক দিশৰ ওপৰতো নজৰ দিব লাগিব। ৰাজনৈতিক নেতাসকলক আমাৰ বিবেকৰ ওপৰত ভিত্তি কৰি নিৰ্বাচিত কৰিব লাগিব। তেনেহ'লেহে আমি সকলোৱে এক হৈ সন্ত্ৰাসবাদ নিৰ্মূল কৰিব পাৰিম। মুঠৰ ওপৰত সন্ত্ৰাসবাদৰ সকলো বাট আমি বন্ধ কৰিব লাগিব। তেওঁলোকক আমাৰ কৰ্মৰ দ্বাৰা শিকাব লাগিব যে আমি শান্তি বিচাৰো, কেৱল শান্তি, সন্ত্ৰাস নহয়। ✦

লোকনাট্য আৰু হবিব তনবীৰ

ড° বিপুল মালাকাৰ, *প্ৰৱক্তা, অসমীয়া বিভাগ*

ভাৰতীয় লোকনাট্যৰ আধাৰ হৈছে কথকতা পৰম্পৰা। লোকৰঞ্জনৰ বিশিষ্ট মাধ্যমৰূপে লোকনাট্যই গুৰুত্বপূৰ্ণ স্থান দখল কৰি আছিছে। লোক সংস্কৃতিৰ সৈতে জড়িত নাট্যধৰ্মী অনুষ্ঠানেই লোকনাট্যৰূপে অভিহিত। লোকনাট্যত অভিনয়, সংগীত আৰু নৃত্যৰ সুসমন্বয় ঘটে। লোকনাট্যত কোনো ধৰণৰ মঞ্চৰ প্ৰয়োজন নাই। পোহৰ, কাৰিকৰী কৌশল তথা চমকৰ দৰকাৰ নাই; প্ৰয়োজন মাথোঁ অভিনেতাসকলৰ অফুৰন্ত প্ৰাণশক্তিৰ আৰু দৰ্শকৰ সৈতে সংযোগ স্থাপনৰ সৰল পোনপটীয়া ভাষাৰ।

লোকনাট্য নৃত্য-গীতৰ সমষ্টি। গীত আৰু নৃত্যৰ আধিক্য এইবিধ নাটৰ অন্যতম বৈশিষ্ট্য। ধৰ্মীকৃত আৰু উৎসৱ অনুষ্ঠানৰ লগত লোকনাট্যৰ কাহিনী ধৰ্মনিৰপেক্ষ আৰু ধৰ্মীয়ভাব প্ৰধান হ'ব পাৰে। লোকনাট্যৰ কাহিনী মুখ্যতঃ তলত দিয়া ধৰণে ভাগ কৰি দেখুৱাব পাৰি —

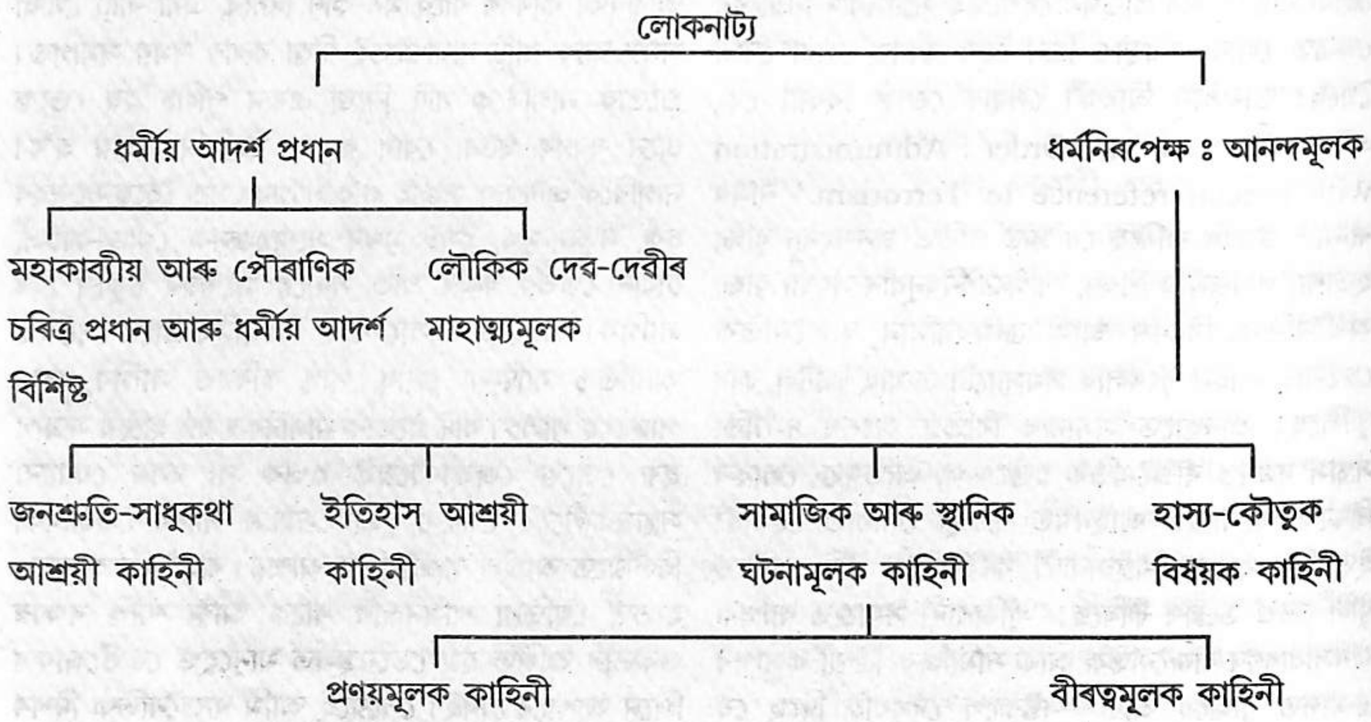

ভাৰতীয় লোকনাট্য জগতত হবিব তনবীৰ এটি পৰিচিত নাম। নিজ দেশৰ মাটিৰ গোন্ধ হবিব তনবীৰৰ ৰন্ধ্ৰে ৰন্ধ্ৰে সোমাই আছে। তেওঁৰ হৃদয়ত আছে ভাৰতীয় চৈতন্যবোধ। জনজীৱনৰ সৈতে ঘনিষ্ঠতা আৰু লোকনাট্যৰ সৈতে প্ৰত্যক্ষ যোগাযোগৰ ফলস্বৰূপে হবিব তনবীৰে ভাৰতীয় নাটকক বহুদূৰ আগবঢ়াই লৈ যাবলৈ সক্ষম হৈছে।

অসাধাৰণ সৃষ্টিৰে লোক জীৱনৰ সমল বিচাৰি ফুৰা বৰ্ণিল ব্যক্তিত্বৰ অধিকাৰী হবিব তনবীৰৰ জন্ম হয় ১৯২৩ চনৰ ১ ছেপ্তেম্বৰত বৰ্তমান ছত্তীশগড়ৰ ৰাজধানী মধ্যপ্ৰদেশৰ ৰায়পুৰত। ১৯৬৯ চনত 'সংগীত নাটক অকাডেমী' পুৰস্কাৰ, ১৯৮২ চনত 'পদ্মশ্ৰী',

১৯৯৬ চনত 'সংগীত-নাটক অকাডেমী ফেল'শ্বিপ', ২০০২ চনত 'পদ্মভূষণ' সন্মান লাভ কৰে হবিব তনবীৰে। ইয়াৰ উপৰি ১৯৭২-৭৮ চনলৈ তনবীৰ আছিল ৰাজ্য সভাৰ সদস্য। ভাৰতীয় লোক নাটকৰ মহীৰূহ হবিব তনবীৰে ২০০৮ চনৰ ৮ জুন তাৰিখে ভূপালত শেষ নিশ্বাস ত্যাগ কৰে। তনবীৰ আছিল একেধাৰে কবি, নাট্যকাৰ, পৰিচালক আৰু দক্ষ অভিনেতা।

তনবীৰৰ জীৱন আছিল নাটকতকৈও নাটকীয়। ১৯৪৫ চনত তেওঁ ভাৰতীয় গণনাট্য সংঘৰ যোগ দিয়ে। ১৯৫৪ চনত তেওঁ দিল্লীত 'হিন্দুস্তানী থিয়েটাৰ' প্ৰতিষ্ঠা কৰে। হিন্দুস্তানী থিয়েটাৰ প্ৰযোজিত 'আগ্ৰা বজাৰ' আৰু শূদ্ৰকৰ 'মৃচ্ছকটিক'ৰ অনুবাদ 'মিট্টি কা গাড়ী' যথেষ্ট জনপ্ৰিয় নাটক। ১৯৫৫ চনত নাট্য মাধ্যমৰ লগত চিনাকি হ'বলৈ তেওঁ বিলাতলৈ যায়। ইয়াৰ পিছত তেওঁ বাৰ্লিন, ৰুছিয়া, আমেৰিকা আৰু ইউৰোপৰ বিভিন্ন দেশ ভ্ৰমণ কৰি যথেষ্ট পৰিমাণে নাট্য অভিজ্ঞতা অৰ্জন কৰে। ব্ৰেখটৰ সৃষ্টিৰ পৰা প্ৰেৰণা পাই ১৯৫৯ চনত তনবীৰে 'নয়া থিয়েটাৰ' গোষ্ঠী গঠন কৰে। ১৯৭০ চনত ই পেশাদাৰী থিয়েটাৰ ৰূপে আত্মপ্ৰকাশ কৰে। 'নয়া থিয়েটাৰ'ৰ শিল্পীবৃন্দ সমাজৰ সাধাৰণ শ্ৰেণীৰ মানুহ। হোজা, গঞা মানুহ। ১৯৭৩ চনত নাটকৰ এটি কৰ্মশালা পৰিচালনাৰ সময়ত ছত্তীশগড়ী লোকনাট্য 'নাচা'ৰ মাজত তনবীৰে প্ৰাণস্পন্দন বিচাৰি পায়। তনবীৰৰ প্ৰচেষ্টাত প্ৰথমবাৰৰ বাবে ছত্তীশগড়ী লোক ভাষাৰ অপূৰ্ব সমন্বয় ঘটিছিল 'গাঁও কা নাম শশুৰাল', 'মোৰ নাম দামাদ' (১৯৭৩-৭৪) নাটকত। নাটখন ছত্তীশগড়ী উপভাষাত ৰচিত। ছত্তীশগড় অঞ্চলৰ অন্যতম উৎসৱ 'ছেৰছেৰা'। শাৰদীয় পূৰ্ণিমাৰ ৰাতি গাঁৱৰ ল'ৰাবোৰে গৃহস্থৰপৰা খুজি-মাগি পোৱা খাদ্য বস্তুৰে বনভোজ পাতে। উল্লেখনীয় যে ছত্তীশগড় অঞ্চলৰ ছেৰছেৰা উৎসৱৰ লগত নামনি অসমৰ 'মহৌহো' উৎসৱৰ কিছু মিল আছে। নাটকখনত ঝাংলু আৰু মাংলুৱে ছেৰছেৰা সংগ্ৰহ কৰিবলৈ যাওঁতে মান্তি আৰু শান্তিক লগ পায় আৰু চুপতি আৰম্ভ কৰে। পিছলৈ 'দাদুৰিয়া' অৰ্থাৎ প্ৰেম সংগীতৰ প্ৰতিযোগিতা আৰম্ভ হয়। ঘটনাক্ৰমে মান্তিৰ পিতাক খণ্ডাল মূৰ্তি ধৰি উপস্থিত হয় আৰু ঝাংলুৱে মান্তিক বিয়া কৰাব বুলি কৈ তেওঁক জোকায়। মান্তিৰ পিতাকক টকাৰ লোভ দেখুৱাই এজন বৃদ্ধই বিয়া কৰায়। ঝাংলুৱে বন্ধুবোৰৰ সৈতে 'দিৱাৰ'ৰ ছদ্মবেশ লৈ মান্তিৰ শহুৰেকৰ ঘৰলৈ যায় আৰু গালি-শপনি পাৰিবলৈ ধৰে। কিছু সময়ৰ পিছত নাচ-গানেৰে মচগুল মেহফিলৰ পৰা ঝাংলুৱে মান্তিক লৈ মনে মনে গুছি যায়। ছেৰছেৰা উৎসৱৰ আধাৰত প্ৰযোজিত নাটখন নাচ-গান তথা ৰসিকতাৰে ভৰপুৰ।

ভাৰতীয় লোক নাট্যৰ ইতিহাসত হবিব তনবীৰৰ 'চৰণ দাস চোৰ' অন্যতম কৃতি। প্ৰথম অৱস্থাত নাটখনিৰ নাম আছিল 'চোৰ চোৰ'। ১৯৭৫ চনত ৰচিত 'চৰণদাস চোৰ' নাটকৰ বিষয়বস্তু ৰাজস্থানী লোক-কাহিনীৰ ওপৰত আধাৰিত। সৰ্বাধিক সফল আৰু চৰ্চিত নাটক চৰণ দাস চোৰৰ মূল উপপাদ্য বিষয় সত্যৰ সন্ধান। নাটকৰ আৰম্ভণিতে কোৱাছৰ জৰিয়তে সত্যৰ গুণ-গৰিমা প্ৰচাৰ কৰিছে — সকলোৱে যে সঁচা ক'ব নোৱাৰে। চোৰ চৰণ দাসে এদিন গুৰু ভজি তেওঁৰ ওচৰত প্ৰতিজ্ঞা কৰিলে — তেওঁ কেতিয়াও সোণৰ থালত ভাত নাখায়, হাতীত উঠি শোভাযাত্ৰাত যোগ নিদিয়ে, ৰাণীৰ লগত বিয়াত নবহে, ৰজা হৈ ৰাজ্য শাসন নকৰে আৰু মিছা কথা নকয়। অথচ তেওঁ চোৰ কৰিবলৈ নেৰে। সত্যবাদী চোৰ চৰণ দাসে ঘটনাক্ৰমে ৰাজভঁৰালত চুৰি কৰি ধৰা পৰিল। তেওঁৰ সত্যবাদিতাত ৰাণী মুগ্ধ হৈ চৰণদাসক সোণৰ থালত ভাল খাবলৈ, হাতীত উঠি শোভাযাত্ৰাত যোগ দিবলৈ, তেওঁৰ (ৰাণীৰ) লগত বিয়াত বহিবলৈ আৰু ৰজা হৈ ৰাজ্যশাসন কৰিবলৈ আমন্ত্ৰণ জনালে। সত্য ৰক্ষাৰ স্বাৰ্থত চৰণদাসে এই আটাইকেইটা প্ৰস্তাৱ এটা এটাকৈ প্ৰত্যাখ্যান কৰিলে। ৰাণীয়ে তেতিয়া খঙত একো নাই হৈ চৰণদাসক মৃত্যুদণ্ড দিয়ে। শেষত কোৱাছে ঘোষণা কৰিছে সত্যৰ পক্ষত অটল হৈ ৰোৱা বাবে চৰণ দাস সাধাৰণ চোৰ হৈও বিখ্যাত হ'ব পাৰিছে।

নাচ-গান হাস্য-ব্যঙ্গ-বিদ্ৰূপেৰে ভৰপুৰ নাটখনৰ পৰিণতি দুখদায়ক। নাটখনৰ মঞ্চ সজ্জাও সাধাৰণ। পোছাকো তথৈবচ। সত্যৰ কাৰণেই নিজৰ জীৱনকো তুচ্ছ জ্ঞান কৰা সাধাৰণ লোকৰ কথাকে নাটখনত দাঙি ধৰা হৈছে।

'হিৰমা কী অমৰ কহানী' (১৯৮৫) নাটকত নিপীড়িত মানুহৰ জীৱনৰ প্ৰতিফলন ঘটিছে। নাটখনত হিৰ্মা এজন জনজাতিয় নেতা। তেওঁ জংঘলৰ অধিকাৰ আৰু জনজাতী সংস্কৃতি অক্ষুন্ন ৰাখিবলৈ প্ৰয়াস কৰে। ৰাষ্ট্ৰীয় ব্যৱস্থাৰ বিৰুদ্ধে প্ৰত্যক্ষ সংঘাতত নামি পৰে আৰু শেষলৈ মৃত্যুবৰণ কৰে। জনজাতীয় জীৱন ধাৰাক সম্পূৰ্ণ ৰূপত দাঙি ধৰিবলৈ নাট্যকাৰ তনবীৰে প্ৰয়াস কৰিছিল। নাচ-গানৰ মাজেৰে কাহিনীক আগবঢ়াই নিয়াত তথা জনজাতীয় সংস্কৃতি ফুটাই তোলাত নাট্যকাৰ সফল হৈছে।

ভাৰতীয় লোকনাট্যৰ অন্যতম সফল নাট্যকাৰ হবিব তনবীৰৰ আন কেইখনমান নাটক হ'ল — 'বাহাদুৰ কলাৰিন' (১৯৭৭-৭৮), 'সোণে সাগৰ' (১৯৭৯), 'মঙ্গল দিদি' (১৯৮৩), 'সড়ক' (১৯৯৪), 'সুন বাহৰী' (২০০০) আৰু 'ৰাজৰক্ত' (২০০৬, আধাৰ ঃ ৰবীন্দ্ৰনাথ ঠাকুৰৰ উপন্যাস ৰাজৰ্ষি আৰু নাটক বিসৰ্জন)। ইয়াৰ উপৰি হবিব তনবীৰৰ পৰিচালনাত কেইবাখনো উল্লেখযোগ্য নাট সফল ভাৱে মঞ্চস্থ হৈছে।

হবিব তনবীৰৰ নাটকত লোকনাট্য জীৱন্ত আৰু প্ৰৱাহমান। দৰ্শকৰ বাবে তেওঁ নাটকত একো উপসংহাৰ নিৰ্দিষ্ট কৰি নিদিয়ে। তেওঁ ঘটনাৰ বিবৃতিকাৰহে মাথোন। ভাল-বেয়া বিচাৰৰ দায়িত্ব তেওঁ সদায় দৰ্শকৰ ওপৰত এৰি দিয়ে। ইয়াৰ উপৰি তেওঁ দৰ্শকৰ সক্ৰিয় সহযোগিতা কামনা কৰে। তনবীৰৰ নাটকত বহুত বেছি চৰিত্ৰৰ সমাৱেশ ঘটিলেও লোকনাট্যৰ পৰম্পৰাগত ৰীতিৰ সৈতে তেওঁ ক্লাছিক বা আধুনিক থিয়েটাৰৰ সামঞ্জস্য স্থাপন কৰে। লোকনাট্যৰ শিথিল কাহিনীক ন-কৈ সজাই পৰাই মঞ্চ উপযোগী কৰি গঢ়ি তোলাৰ ক্ষেত্ৰত হবিব তনবীৰ ভাৰতীয় লোকনাট্যৰ ইতিহাসত চিৰদিন অমৰ হৈ থাকিব। ◆

সমল সংগ্ৰহ ঃ

১। ড° অজিৎ শইকীয়া (সম্পা.) ঃ ছশ বছৰৰ অসমীয়া নাটক পৰম্পৰা আৰু পৰিবৰ্তন; ড° নবীন চন্দ্ৰ শৰ্মা; পৰম্পৰাগত ভাৰতীয় লোকনাট্য আৰু অসম; (২০০৮)

২। ড° তড়িৎ চৌধুৰী ঃ দেশে দেশে নাট্যকলা (১৯৯৪)

৩। ড° নীৰাজনা মহন্ত বেজবৰা ঃ পটভূমিকাত তুলনামূলক সাহিত্য (২০০২)

৪। যোগেন চেতিয়া ঃ আধুনিক নাট্যকলা ; (১৯৯৩)

৫। ড° শৈলেন ভঁৰালী ঃ অসমীয়া লোকনাট্য পৰম্পৰা; (১৯৮৪)

৬। হৰেকৃষ্ণ ডেকা (সম্পা.) ঃ গৰীয়সী ; চতুৰ্দশ বছৰ, অষ্টম সংখ্যা, মে' ২০০৭

৭। ড° লক্ষ্মীনন্দন বৰা (সম্পা.) ঃ গৰীয়সী, যোড়শ বছৰ, নৱম সংখ্যা, জুন, ২০০৯।

ভাৰতৰ দীৰ্ঘতম

	নাম	দৈৰ্ঘ্য
দীৰ্ঘতম নদী	গঙ্গানদী	২,৪৬৪ কিঃ মিঃ
দীৰ্ঘতম সুৰঙ্গপথ	জৱাহৰ টানেল	৩ কিঃ মিঃ
দীৰ্ঘতম ৰাজপথ	গ্ৰেণ্ড ট্ৰাঙ্ক ৰোড	২,৪০০ কিঃ মিঃ
দীৰ্ঘতম বান্ধ	হীৰাকুন্দ	৭৫,৭৪৮ ফুট
দীৰ্ঘতম ৰেল দলং	শোন ব্ৰীজ	১০,০৪৪ ফুট
দীৰ্ঘতম খাল	বিকানীৰ খাল	১২৮ ফুট
দীৰ্ঘতম প্লেটফৰ্ম	খড়্গপুৰ	২,৭৩৩ ফুট
দীৰ্ঘতম বাৰান্দা	ৰামেশ্বৰম মন্দিৰ	৪,০০০ ফুট

বৰ্তমানৰ শিক্ষানীতি ঃ সমস্যা আৰু সম্ভাৱনা

বনশ্ৰী বৰা, *স্নাতক তৃতীয় বৰ্ষ*

আৰম্ভণি ঃ

শিক্ষাই হৈছে প্ৰকৃত নাগৰিকৰে এখন সুস্থ দেশ আৰু এখন সুস্থ সমাজ গঢ়ি তোলাৰ মৌলিক উপাদান। এখন দেশৰ নৱপ্ৰজন্মক প্ৰয়োজনীয় সকলো দিশৰে পৰা উপযুক্ত কৰি তুলিব পাৰে কেৱল শিক্ষাই। আৰু দেশখনৰ ভৱিষ্যত নিৰ্ভৰ কৰিব নৱপ্ৰজন্মৰ কৰ্মদক্ষতা আৰু যোগ্যতাৰ ওপৰত আৰু সেই যোগ্যতা প্ৰতিপন্ন কৰিব দেশৰ শিক্ষা নীতিয়ে। এইক্ষেত্ৰত আমি দেখা পাওঁ যে এখন সমাজ সুপৰিকল্পিতভাৱে আৰু শৃংখলাবদ্ধভাৱে পৰিচালনা কৰাত শিক্ষানীতিৰ গুৰুত্ব বহুত বেছি। শিক্ষা নীতিৰ ওপৰতেই ভিত্তি কৰিব নৱপ্ৰজন্মৰ মানসিক তথা সামগ্ৰিক বিকাশ আৰু সেইয়া ভৱিষ্যতে প্ৰতিফলিত হ'ব তেওঁলোকৰ কৰ্মত, তেওঁলোকৰ চিন্তাধাৰাত, তেওঁলোকৰ আচাৰ-ব্যৱহাৰত। এনেস্থলত এই শিক্ষানীতিত থাকি যোৱা সামান্য ত্ৰুটিবোৰেই ভৱিষ্যতে ভয়াবহ সমস্যা হৈ দেখা দিয়াটো নিশ্চিত। আমাৰ দেশ বা ৰাজ্যও এই ব্যাধিৰ পৰা হাত সাৰিব পৰা নাই। বৰ্তমান আমাৰ শিক্ষানীতিত থকা একাধিক আঁসোৱাহ বা ত্ৰুটিৰ বাবেই আমি প্ৰতি পদে পদে নিজৰ বিপদৰ সন্মুখীন হ'ব লগা হৈছে। যি সময়ত সমগ্ৰ বিশ্বই 'গোলকীকৰণ' ব্যৱস্থাত সক্ৰিয়ভাৱে অংশগ্ৰহণ কৰি তালত তাল মিলাই খোজ পেলাইছে সেই সময়ত আমি বহুগুণে পিচ পৰি থাকিবলগীয়া হৈছে। পৰিবৰ্তনশীল সময়ৰ লগত নিজকে খাপ খুৱাই আগবঢ়াই নিয়াত ব্যৰ্থ হৈছো কেৰোণযুক্ত শিক্ষানীতিৰ বাবে। ইয়াৰ অন্তৰ্নিহিত কাৰণবোৰ আমি ফঁহিয়াই চালে দেখা পাম।

আমাৰ বৰ্তমান শিক্ষা ব্যৱস্থাত প্ৰচলিত পাঠ্যক্ৰমত বহু ত্ৰুটি ৰৈ গৈছে। শিক্ষাৰ মুখ্য উপাদান পাঠ্যক্ৰমত দেখা পোৱা এই ত্ৰুটিসমূহ তলত দিয়া ধৰণৰ—

পুথিত মানৱ জাতিয়ে কষ্টেৰে অৰ্জন কৰা আটাইখিনি জ্ঞান সঞ্চিত হৈ আছে। সেইবাবে পুথি অধ্যয়ন জ্ঞান আহৰণৰ এটা উপযুক্ত পদ্ধতি। কিন্তু পুথি অধ্যয়নৰ বাহিৰেও জীৱনত নিজ অভিজ্ঞতাৰে শিকিবলগীয়া অপাৰ কথা আছে। বৰ্তমান আমাৰ দেশৰ বহুতো ঠাইৰ বিদ্যালয়ৰ পাঠ্যক্ৰমত পুথিগত বিদ্যাৰ ওপৰত বেছি প্ৰাধান্য দিয়াৰ ফলত শিক্ষাৰ্থীৰ অভিজ্ঞতা বহু সংকীৰ্ণ হৈ থাকে আৰু তাৰ ফলত তেওঁলোকৰ ব্যক্তিত্বৰ আটাইবিলাক দিশ সমানে বিকশিত নহয় আৰু দ্বিতীয়তে, জীৱন সংগ্ৰামৰ বাবে তেওঁলোকক পাঠ্যক্ৰমে প্ৰস্তুত কৰি তুলিব নোৱাৰে।

বিভিন্ন জীৱ-জন্তুক একেবিধ আহাৰ খুৱাই সন্তুষ্ট কৰিবলৈ যোৱাৰ দৰে বৰ্তমান আমাৰ বিদ্যালয়সমূহৰ পাঠ্যক্ৰমে শিক্ষাৰ্থীৰ পাৰস্পৰিক পাৰ্থক্যৰ কথা চিন্তা নকৰি সকলোৰে ওপৰত একেধৰণৰ অভিজ্ঞতা সপি দিবলৈ চেষ্টা কৰিছে। ইয়াৰ ফলত সকলো শিক্ষাৰ্থী পাঠ্যক্ৰমৰ পৰা সমানে উপকৃত হ'ব পৰা নাই।

জীৱনৰ লগত প্ৰচলিত পাঠ্যক্ৰমৰ সংযোগ নিচেই কম। সাধাৰণ শিক্ষাৰ কথাই নকওঁ আনকি কৃষি, চিকিৎসা বিজ্ঞান, প্ৰযুক্তি বিজ্ঞান আদি বৃত্তিমূলক শিক্ষাৰ পাঠ্যক্ৰমো জীৱনৰ পৰা বহু আঁতৰত। ইয়াৰ ফলত এইবিলাক পাঠ্যক্ৰম কৃতকাৰ্যতাৰে শেষ কৰাৰ পাছতো ছাত্ৰ-ছাত্ৰীহঁত জীৱনত সমস্যা সমাধানৰ কাৰণে প্ৰস্তুত হৈ নুঠে।

শিক্ষাৰ জখলাত বগাওঁতে কিছুমানৰ উৰ্ধগামী গতি প্ৰাথমিক পৰ্যায়ত, কিছুমানৰ মাধ্যমিক পৰ্যায়ত আৰু আন কিছুমানৰ মহাবিদ্যালয় পৰ্যায়ত শেষ হয়। শিক্ষা জখলাৰ প্ৰতিটো বিন্দুৰ ব্যক্তিয়েই কৰ্ম জগতত জীৱিকাৰ এটা উপযুক্ত অৱলম্বন বিচাৰি পাব লাগিব। প্ৰত্যেকে শিক্ষাৰ্থীৰ বাবে কৰ্ম সংস্থানৰ কথা চিন্তা কৰা

পাঠ্যক্ৰম নিৰ্মাতাসকলৰ কাৰণে এটা নৈতিক দায়িত্ব। বৰ্তমান প্ৰচলিত পাঠ্যক্ৰম এই দায়িত্বৰ প্ৰতি যথেষ্ট উদাসীন।

পাঠ্যক্ৰম, পাঠদান আৰু মূল্যাংকণ এই তিনিওটা পৰস্পৰ নিৰ্ভৰশীল বস্তু। কিন্তু বৰ্তমান শিক্ষা ব্যৱস্থাত পৰীক্ষাৰ ওপৰত ইমান বেছি প্ৰাধান্য দিয়া হৈছে যে ই শিক্ষাৰ বাকী দুটা উপাদানক তেনেই বিকৃত কৰি পেলাইছে। অভিজ্ঞতা অৰ্জন নকৰাকৈয়ে শিক্ষাৰ্থী পৰীক্ষাৰ দেওনা পাৰ হৈছে। সেইদৰে পাঠ আহৰণৰ প্ৰয়োজনীয়তা অনুভৱ নকৰি অন্যান্য শিক্ষাৰ্থী পৰীক্ষাত কৃতকাৰ্য হৈছে। পাঠ্যক্ৰমত উপযুক্ত মূল্যাংকণ পদ্ধতি সন্নিবিষ্ট কৰিব নোৱাৰাৰ ফলতেই এনেবিলাক সমস্যাই দেখা দিছে।

বিদ্যালয়ত পাঠ্যক্ৰমৰ জৰিয়তে শিক্ষাৰ্থীক কোনো এটা বিষয়ত বিশেষজ্ঞ কৰি তোলাটো উদেশ্য নহয়। পাঠ্যক্ৰমে শিক্ষাক কিছুমান বহল বিষয়ত এটা সাধাৰণধৰ্মী জ্ঞান দিবলৈহে চেষ্টা কৰা উচিত। কিন্তু বৰ্তমান প্ৰচলিত পাঠ্যক্ৰমত বিজ্ঞান আদি কিছুমান বিষয় বিভক্ত কৰাৰ ফলত শিক্ষাৰ্থীৰ ধাৰণা বিকৃত আৰু অসম্পূৰ্ণ হৈ ৰয়।

বিভিন্ন বিষয়ৰ উপযোগী কাৰ্যসূচী সন্নিবিষ্ট নোহোৱাৰ কাৰণে প্ৰচলিত পাঠ্যক্ৰম শিক্ষাৰ্থী বাবে নিৰস আৰু আকৰ্ষণহীন হৈ উঠিছে। হেঁপাহেৰে ঢাপলি মেলাৰ পৰিবৰ্তে বিদ্যালয়ৰ নাম শুনিলে বহু ল'ৰা-ছোৱালী আতংকিত হৈ উঠে। পাঠ্যক্ৰমে বিদ্যালয়ত এনে নিৰানন্দ পৰিবেশ সৃষ্টি কৰিলে শিক্ষাৰ্থীৰ সাম্ভাব্যতাসমূহৰ বিকাশ যথেষ্ট পৰিমাণে বাধাগ্ৰস্ত হয়।

দেশৰ বেছিভাগ বিদ্যালয়ৰে পাঠ্যক্ৰম বিষয়কেন্দ্ৰিক, শিশুকেন্দ্ৰিক তথা শিক্ষাৰ্থীকেন্দ্ৰিক নহয়। ইয়াৰ ফলত শিক্ষক-শিক্ষয়ত্ৰীয়ে বিষয়বস্তুৰ ওপৰতহে গুৰুত্ব দিয়ে, শিক্ষাৰ্থীৰ ওপৰত গুৰুত্ব নিদিয়ে।

পাঠ্যক্ৰমে জ্ঞান আহৰণ, কৌশল আয়ত্বকৰণ, মনোভাৱ গঠন আদি শিক্ষাৰ প্ৰয়োজনীয় দিশসমূহতকৈ স্মৰণ শক্তিৰ ওপৰত, অৰ্থাৎ শিক্ষণীয় সামগ্ৰী মুখস্থ কৰি পৰীক্ষাঘৰত শুদ্ধকৈ লিখাৰ ওপৰত বেছি গুৰুত্ব দিয়ে। ইয়াৰ ফলত পৰীক্ষাৰ কেইদিনমান আগৰে পৰা ধুমধাম মুখস্থ কৰি পৰীক্ষাত সৰহ নম্বৰ পোৱাটোৱেই বেছিভাগ ছাত্ৰ-ছাত্ৰীৰ একমাত্ৰ লক্ষ্য হৈ পৰে। এনে পাঠ্যক্ৰমে পৰীক্ষা ভাল কৰা ছাত্ৰ-ছাত্ৰী সৃষ্টি কৰিব, কিন্তু প্ৰকৃতাৰ্থত শিক্ষিত, দক্ষ ব্যক্তি সৃষ্টি কৰিব নোৱাৰে।

বৰ্তমান পৰিস্থিতিত বাতৰিকাকত, আলোচনী, ৰেডিঅ', টেলিভিশ্যন আদি কিছুমান জনসংযোগ মাধ্যমেৰে শিক্ষাৰ্থীৰ ওপৰত পৰা অশুভ প্ৰভাৱ আঁতৰ কৰাৰ পন্থা উদ্ভাৱন কৰা আৰু বৃদ্ধি কৰাৰ উপায় উলিওৱা পাঠ্যক্ৰমৰ আগত ডাঙৰ প্ৰত্যাহ্বান স্বৰূপে দেখা দিছে। এই প্ৰত্যাহ্বানক এতিয়ালৈকে পাঠ্যক্ৰমে উপযুক্তভাৱে আদৰণি জনোৱা দেখা পোৱা নাযায়।

পাঠ্যক্ৰমত ভাৰতীয় ভাষাসমূহৰ অধ্যয়ণে উপযুক্ত স্থান লাভ কৰিব পৰা নাই। বিদ্যালয়ৰ ইংৰাজী ভাষাৰ অধ্যয়নত যিমান গুৰুত্ব দিয়া হয় মাতৃভাষাৰ অধ্যয়নত সিমান গুৰুত্ব দিয়া নহয়।

উপৰোক্ত আঁসোৱাহ সমূহৰ উপৰি আমাৰ শিক্ষানীতি অন্যান্য কিছুমান কাৰকৰ প্ৰভাৱতো ত্ৰুটিমুক্ত হ'ব পৰা নাই। সেইবোৰৰ ভিতৰত ৰাজনৈতিক কাৰক, অৰ্থনৈতিক কাৰক, অভিভাৱকৰ অমনোযোগিতা আৰু ছাত্ৰ-ছাত্ৰীৰ মৌনতা, শিক্ষকৰ অৱহেলা আদি।

কিছুমান ৰাজনৈতিক স্বাৰ্থ চৰিতাৰ্থ কৰিবৰ বাবে শিক্ষাকো এক মাধ্যম হিচাবে গ্ৰহণ কৰিছে এচাম ৰাজনৈতিক নেতাই। শিক্ষানীতি পৰিচালনা কৰিবৰ বাবে গঠন কৰা ব'ৰ্ড বা সমিতি আদিত কুটনীতিৰে পূৰ্ণ সদস্য ৰখা যিসকল লোক শিক্ষা ব্যৱস্থাৰ বিষয়ত একেবাৰে অনভিজ্ঞ। বিদ্যালয়, মহাবিদ্যালয় আদিত অযোগ্য ব্যক্তিক নিযুক্তি, নিযুক্তিৰ নতুন নতুন নীতি, দৰমহা প্ৰদান আদি সকলোতে ৰাজনীতি জড়িত হৈ পৰিছে আৰু এই ৰাজনৈতিক শক্তিক অতিক্ৰম কৰিবলৈ আমাৰ শক্তি, বুদ্ধিৰ অভাৱ। ঠিক সেইদৰে, এইবিলাকৰ প্ৰতিবাদ কৰিবলৈ অভিভাৱকৰ অমনোযোগিতাৰ বাবে ৰাজনীতি শক্তি অধিক সক্ৰিয় হৈ ৰ'ব পাৰিছে।

অন্যহাতে, শিক্ষকৰ অপূৰণীয় দাবী, প্ৰাপ্তি আদি চৰকাৰৰ পৰা আদায় কৰিব নোৱাৰা বাবে শাস্তি ভোগ কৰিছে ছাত্ৰ-ছাত্ৰীয়ে। একোখন স্কুল এজন মাত্ৰ শিক্ষকে দহ-বাৰ বছৰ চলোৱাৰ পিছতো কোনো চৰকাৰী স্বীকৃতি আৰু অনুদান নাপালে কোনো শিক্ষকৰে

শিক্ষাদান কৰাৰ উৎসাহ নাথাকে। গতিকে য'ত শিক্ষকৰ নিজৰ প্ৰয়োজনখিনিয়েই কষ্টৰ মূৰত আহৰণ কৰিব নোৱাৰে তেনেস্থলত ছাত্ৰ-ছাত্ৰীৰ হ'কে বা শিক্ষানীতিৰ সংশোধনীৰ কথা কেনেকৈ চিন্তা কৰিব?

এয়ে হ'ল আমাৰ শিক্ষানীতিৰ প্ৰকৃত ৰূপ। কিন্তু এই সমস্যা সমূহকে আলোচনা কৰি বহি থাকিলেই আমাৰ দায়িত্ব শেষ নহ'ব। গতিকে সমস্যা সমূহ সমাধান কৰিবলৈ হ'লে আমি কিছুমান কথালৈ লক্ষ্য ৰাখিব লাগিব। সেইয়া তলত ব্যাখ্যা কৰা হ'ল —

সমস্যা সমূহৰ সমাধান ঃ

দাৰ্শনিক ভেটি নাথাকিলে পাঠ্যক্ৰম দিশহাৰা হয়। পাঠ্যক্ৰম প্ৰতিষ্ঠিত হোৱা দাৰ্শনিক ভিত্তিৰ জৰিয়তেহে আমি পাঠ্যক্ৰমত অন্তৰ্ভুক্ত হোৱা প্ৰত্যেকবিধ কাৰ্যসূচীৰ অৰ্থ, লক্ষ্য আৰু তাৎপৰ্য উপলব্ধি কৰিব পাৰো। লক্ষ্য সম্বন্ধে সম্যক জ্ঞান নাথাকিলে শিক্ষক-শিক্ষয়িত্ৰী আৰু ছাত্ৰ-ছাত্ৰী কোনেও সেই পাঠ্যক্ৰম কাৰ্যকৰীভাৱে অনুসৰণ কৰিব নোৱাৰিব।

ব্যক্তিক বৰ্তমান আৰু ভৱিষ্যত জীৱনৰ বাবে প্ৰস্তুত কৰাটোৱেই হ'ল বহল অৰ্থত শিক্ষাৰ উদেশ্য। সেয়েহে জীৱন নিৰ্বাহ প্ৰণালীৰ পৰা সম্পূৰ্ণ বিচ্ছিন্ন এক পাঠ্যক্ৰম কাবোবাবে আকৰ্ষণীয় আৰু ফলপ্ৰসু নহয়। বিদ্যালয়ৰ বাহিৰৰ সমাজখনৰ চাহিদা, আশা-আকাংক্ষা, আচাৰ-ব্যৱহাৰ, জ্ঞান কৌশল আদিৰ লগত পাঠ্যক্ৰমৰ মিল নাথাকিলে সেই পাঠ্যক্ৰম কৃতকাৰ্যতাৰে শেষ কৰি শিক্ষানুষ্ঠানৰ পৰা ওলাই অহা ছাত্ৰ-ছাত্ৰী নিজৰ সমাজখনতে আচহুৱাৰ দৰে হ'ব, সমাজত প্ৰয়োজনীয় জ্ঞান, কৌশল আৰু মনোভাৱ তেওঁলোকে শিক্ষানুষ্ঠানত আহৰণ কৰি অহা নাই। সেয়েহে পাৰিবাৰিক আৰু সামাজিক জীৱনৰ লগত পাঠ্যক্ৰমৰ কিছু পোনপটীয়া সম্বন্ধ থকা একান্ত প্ৰয়োজন।

মানুহ এবিধ সামাজিক জীৱ, সমাজ অবিহনে মানুহ জীয়াই থাকিব নোৱাৰে। সামাজিক গুণ আয়ত্ব কৰা প্ৰত্যেক ব্যক্তিৰ বাবেই অতি প্ৰয়োজন। সেয়েহে সমাজবিদসকলে মানুহক সামাজিক কৰি তোলাটো শিক্ষাৰ এক প্ৰধান লক্ষ্য বুলি গণ্য কৰে। পাঠ্যক্ৰম ৰচনা কৰোতে সেইবাবে চাব লাগে যাতে তাত ছাত্ৰ-ছাত্ৰীক সামাজিক গুণ আয়ত্ব কৰোৱাব পৰা উপাদান উপযুক্ত পৰিমাণত সন্নিবিষ্ট হয়।

পাঠ্যক্ৰম তৈয়াৰ কৰোতে শিক্ষাদান পদ্ধতি, মূল্যাংকণ পদ্ধতি, অনুশাসন পদ্ধতি, আদি সকলো দিশ মনোবিজ্ঞান সন্মত হৈছে নে নাই হোৱা তাৰ প্ৰতি চকু ৰখা প্ৰয়োজন। দ্বিতীয়তে, সকলো স্তৰতে পাঠ্যক্ৰম সন্নিবিষ্ট কৰা সকলোবিলাক অভিজ্ঞতাৰ প্ৰকৃতি সেই সেই স্তৰৰ ল'ৰা-ছোৱালীৰ বুদ্ধি, ৰূপ, আগ্ৰহ আৰু সাধাৰণ প্ৰকৃতিৰ লগত খাপ খোৱা ধৰণৰ হ'ব লাগে।

পাঠ্যক্ৰমৰ বিভিন্ন উপাদানবিলাকৰ মাজত অৰ্থপূৰ্ণ সংযোগ থাকিব লাগে যাতে আটাইবিলাক উপাদান কিছুমান বহল লক্ষ্যত উপনীত হোৱাত ছাত্ৰ-ছাত্ৰীক সহায় কৰে।

শিক্ষাৰ্থীৰ ৰূপ, ৰুচি, বুদ্ধি, আৰ্থ-সাংস্কৃতিক স্তৰ, আৰ্থ-সামাজিক অৱস্থা, ভৌগোলিক অৱস্থান, আকাংক্ষাৰ স্তৰ আদিৰ প্ৰতি লক্ষ্য ৰাখি একে স্তৰতে একাধিক পাঠ্যক্ৰম প্ৰৱৰ্তন কৰা দৰকাৰ। এখন সাধাৰণ পাঠ্যক্ৰম প্ৰচলন কৰিলে মাত্ৰ সমাজৰ বিশেষ এবিধ ছাত্ৰ-ছাত্ৰীয়ে উপকৃত হ'ব পাৰে, বহুসংখ্যক ছাত্ৰ-ছাত্ৰীয়েই ইয়াৰ পৰা উপকাৰ আদায় কৰিবলৈ অপৰাগ হ'ব।

পোন্ধৰ-ষোল বছৰ পূৰ্ণ হোৱাৰ পিছত সৰহ সংখ্যক শিক্ষাৰ্থীৰ শিক্ষা সমাপ্ত হয় আৰু তেওঁলোক কৰ্ম জগতত প্ৰৱেশ কৰে বা কৰা উচিত। সেইবাবে বিদ্যালয়ৰ পাঠ্যক্ৰমত বৃত্তিমূলক দিশ সন্নিবিষ্ট হ'ব লাগে যাতে শিক্ষাৰ্থীয়ে নিজৰ দক্ষতাৰ লগত সামঞ্জস্য ৰাখি বিভিন্ন বৃত্তিৰ ব্যক্তিত্ব গঠন আদি শিক্ষাৰ আদৰ্শমূলক অনেক লক্ষ্য আছে যদিও প্ৰত্যেক ব্যক্তিকে জীৱনত সজ উপায়েৰে ধন ঘটি আৰ্থিকভাৱে স্বাৱলম্বী কৰি তুলিবলৈ চেষ্টা কৰাটো শিক্ষা ব্যৱস্থাৰ এক নৈতিক দায়িত্ব, কাৰণ আৰ্থিকভাৱে নিজৰ ওপৰত থিয় হ'বলৈ অপৰাগ হোৱা ব্যক্তিৰ জীৱনত শিক্ষাই প্ৰদান কৰা অন্যান্য সূক্ষ্ম গুণসমূহো সহজে বিকশিত হৈ নুঠে। সেইবাবে পাঠ্যক্ৰম প্ৰস্তুত কৰোতে এইটো দিশলৈ বিশেষভাৱে লক্ষ্য কৰা উচিত।

সময়ৰ লগে লগে প্ৰত্যেক সমাজত সামাজিক, ৰাজনৈতিক, অৰ্থনৈতিক আদি দিশত পৰিবৰ্তন ঘটে। ইয়াৰ উপৰি বৰ্তমান জগতত জ্ঞানৰ ভঁৰাল ইমান দ্ৰুত গতিত বৃদ্ধি পাইছে যে ইয়াক বহুতে জ্ঞানৰ বিস্ফোৰণ

বুলি আখ্যা দিছে। এনে পৰিবৰ্তনৰ পৰিপ্ৰেক্ষিতত বিদ্যালয়ৰ পাঠ্যক্ৰম যে সদায় একে হৈ থাকিব নোৱাৰে সেই কথা সহজেই উপলব্ধি কৰিব পাৰি। সেইবাবে পাঠ্যক্ৰমৰ সঘনে পুনঃ নিৰীক্ষণ হৈ থাকিব লাগে আৰু পাঠ্যক্ৰম ৰচনা কৰোতে তাত সময়ে সময়ে পৰিবৰ্তন আনিব পৰাৰ অৱকাশ ৰাখি যাব লাগে।

এই সমগ্ৰ দিশ কাৰ্যকৰী হ'বলৈ ছাত্ৰ-ছাত্ৰী, ছাত্ৰনেতা, অভিভাৱক, শিক্ষক, চৰকাৰ প্ৰতিটো গোটেই সজাগ আৰু সচেতন হোৱাটো অতি প্ৰয়োজনীয়।

ওপৰৰ আলোচ্য দিশবোৰে বৰ্তমান অসমৰ শিক্ষানীতিয়ে এতিয়াও বহু পৰিমাণে সংশোধিত হ'বলৈ বাকী আছে তাকেই প্ৰতিপন্ন কৰে। এইক্ষেত্ৰত আমি সকলোৱে গুৰুত্ব প্ৰদান কৰা উচিত যিহেতু শিক্ষানীতিয়েই হ'ল আমাৰ প্ৰগতিৰ মাপকাঠি। আনৰ লগত ফেৰ মাৰিবলৈ নহ'লেও অন্ততঃ নিজস্ব স্বকীয়তা বজাই ৰাখি পৰিবৰ্তনশীল সময়ৰ লগত সমানে খোজ মিলাবলৈও আমাৰ বৰ্তমান শিক্ষানীতিৰ সংশোধন কৰিব লাগিব আৰু তেতিয়াহে শিক্ষাৰ প্ৰকৃত লক্ষ্য আৰু উদ্দেশ্যৰে অসম সাৰ্থক হ'ব। ✦

পৃথিৱীৰ দীৰ্ঘতম আৰু উচ্চতম

দীৰ্ঘতম ৰেললাইন	—	ৰাছিয়াৰ চাইবেৰিয়ান ৰেলওৱে (৫৪,০০ মাইল)
সৰ্ববৃহৎ জাহাজ	—	কুইন এলিজাবেথ (ইংলণ্ড)
দীৰ্ঘতম প্ৰাচীৰ	—	চীনৰ প্ৰাচীৰ (১৫০০ মাইল)
বৃহত্তম মছজিদ	—	জুম্মা মছজিদ (দিল্লী, ভাৰত)
দীৰ্ঘতম সুৰঙ্গ পথ	—	চিমপ্লন (৭ মাইলৰো অধিক)
দীৰ্ঘতম দলং	—	চানফ্ৰান্সিচকো অকলেণ্ড ব্ৰীজ (আমেৰিকা) (১৮ কিঃ মিঃ দৈৰ্ঘ্য, বহন ক্ষমতা ১৭,৫০,০০০ কুইন্টল)
বৃহত্তম চহৰ	—	টোকিঅ' (জাপান)
বৃহত্তম গ্ৰন্থাগাৰ	—	লেনিন লাইব্ৰেৰী (ৰাছিয়া) (১ কোটি ৫০ লাখ গ্ৰন্থ আছে)
সৰ্বাধিক দ্ৰুতগামী নদী	—	ৰেন নদী (ফ্ৰান্স) (ঘণ্টাত ৪০ মাইল গতিৰে প্ৰবাহিত)
সৰ্বাধিক দ্ৰুতগামী প্ৰাণী	—	চিতাবাঘ (ঘণ্টাত ৭০ মাইলকৈ দৌৰিব পাৰে)
বৃহত্তম প্ৰাণী	—	নীলা ৰঙৰ তিমি মাছ (দীঘল ১০৬ ফুট, ওজন- ১৯৫ টন)
বৃহত্তম মিউজিয়াম	—	বৃটিছ মিউজিয়াম (লণ্ডন)
বৃহত্তম চিনেমা হল	—	ৰক্সি (নিউইয়ৰ্ক) (৬০০০ আসন আছে)
বৃহত্তম ৰেল ষ্টেচন	—	গ্ৰেণ্ড চেণ্ট্ৰেল টাৰমিনাল (নিউইয়ৰ্ক) (৪৭টা প্লেটফৰ্ম আছে)
বৃহত্তম ৰাজপথ	—	ব্ৰডওৱে (নিউইয়ৰ্ক)
বৃহত্তম গীৰ্জা	—	চেণ্ট পিটাৰ (ৰোম)
বৃহত্তম মাটিৰ বান্ধ	—	মঙ্গল বান্ধ (পাকিস্তান)
বৃহত্তম হোটেল	—	ষ্টিফেন হোটেল (চিকাগো) (৭০০টা ঘৰ আছে)
বৃহত্তম ফল	—	কোক দে মাৰ (সামুদ্ৰিক, নাৰিকল জাতীয় ফল)
বৃহত্তম পাৰ্ক	—	উড্ বাফালো নেশ্যনেল পাৰ্ক (কানাডা)
দীৰ্ঘতম নদী	—	মিচিচিপি (আমেৰিকা)

নাৰী শিক্ষা আৰু সমাজৰ প্ৰগতি

অমিয়া পাটৰ, *প্ৰৱক্তা, অসমীয়া বিভাগ*

সমাজৰ উন্নতিৰ মূল জীৱনী শক্তি হৈছে শিক্ষা। শিক্ষাৰ অবিহনে এখন দেশ, এটা জাতি অথবা এখন সমাজৰ উন্নতি বা প্ৰগতি কল্পনা কৰাটো অলীক সপোন মাথোন। সেয়ে সমাজত বাস কৰা লিঙ্গ, জাতি, বৰ্ণ, ধৰ্ম বৈষম্যভেদে সকলোৱে শিক্ষাৰ পোহৰত উমলিব লাগিব। কেৱল যিকোনো শিক্ষাৰে শিক্ষিত হ'লেই নহ'ব। সেই শিক্ষা হ'ব লাগিব গুণগত। কাৰণ বাস্তৱ ক্ষেত্ৰত দেখা যায় বহুতে উচ্চ শিক্ষাৰে শিক্ষিত হৈয়ো শিষ্টাচাৰ গুণটোকে আহৰণ কৰিব নোৱাৰে। সেইবাবে গুণগত শিক্ষাৰ প্ৰয়োজন আৰু চৰকাৰেও বৰ্তমানে প্ৰাথমিক পৰ্য্যায়ৰ পৰাই যাতে ল'ৰা-ছোৱালীয়ে গুণগত শিক্ষা আহৰণ কৰে তাৰ প্ৰতি ব্যৱস্থা গ্ৰহণ কৰিছে।

শিক্ষা বুলি কওঁতে ইয়াৰ বিভিন্ন বিষয়বস্তু আছে। গতিকে শিক্ষা বিভিন্ন প্ৰকাৰৰ বুলি ক'ব পাৰি। ধৰ্মীয় শিক্ষা, ৰাজনৈতিক শিক্ষা, আধ্যাত্মিক জ্ঞান লাভৰ শিক্ষা, কাৰিকৰী শিক্ষা, চিকিৎসা বিষয়ক শিক্ষা, জ্ঞান-বিজ্ঞান বিষয়ক শিক্ষা ইত্যাদি বিভিন্ন বিষয়ক শিক্ষা পোৱা যায়। এই আটাইবোৰ শিক্ষা আহৰণ কৰাৰ কঠিয়াতলী হৈছে শিশুৰ নিজৰ ঘৰখন। কাৰণ উল্লিখিত শিক্ষাসমূহ গ্ৰহণ কৰিবৰ বাবে প্ৰস্তুত কৰিবলৈ শিশুসকলৰ প্ৰাৰম্ভিক শিক্ষাৰ আৰম্ভণি ঘটে ঘৰখনতে আৰু এই শিক্ষাৰ শিক্ষয়িত্ৰী গৰাকী হ'ল শিশুটোৰ মাকগৰাকী। পৃথিৱীৰ প্ৰতিখন দেশৰ শিশুৰেই শিশু অৱস্থাত মাক অথবা আইতাকৰ কোলাত সোমাই প্ৰকৃতিৰ বিচিত্ৰ জগতখনৰ কল্পনা ৰাজ্যত ৰহস্যৰ অনুসন্ধান কৰি এটা সময়ত বাস্তৱ জগতখনৰ লগত পৰিচিত হয়। আটাইতকৈ ডাঙৰ কথা হ'ল শিশুৱে কথা ক'বলৈ শিকে প্ৰথম অৱস্থাত মাকৰ পৰাই। প্ৰতি জাতিৰ শিশুৰেই আৰম্ভণিতে মাকৰ পৰা নিজৰ নিজৰ মাতৃভাষা আহৰণ কৰে। গতিকে ভৱিষ্যতৰ দেশৰ নাগৰিক সকলৰ আদি গুৰু মাতৃগৰাকী অৰ্থাৎ মহিলাসকল সুশিক্ষাৰে শিক্ষিতা হ'লেহে সমাজৰ উন্নতি আশা কৰিব পাৰি। কিন্তু দুখৰ বিষয় মানৱ সভ্যতা প্ৰতিষ্ঠিত হোৱা সময়ৰ পৰাই প্ৰতিখন দেশতে পুৰুষৰ শিক্ষাৰ প্ৰতি যি গুৰুত্ব দিয়া হ'ল, নাৰী শিক্ষাৰ প্ৰতি তেনে কোনো গুৰুত্ব দিয়া দেখা নগৈছিল।

পৃথিৱীৰ অতি প্ৰাচীন সভ্য দেশ আৰ্যৱৰ্ত বা ভাৰতবৰ্ষত অতীত কালত যেতিয়া পঢ়াশালি গঢ়ি উঠা নাছিল, সেই সময়ত ল'ৰাৰ শিক্ষাৰ বাবে টোলসমূহত সমূহীয়া শিক্ষানুষ্ঠান গঢ়ি উঠিছিল। কিন্তু কন্যা শিশুৰ বাবে তেনে কোনো শিক্ষানুষ্ঠান গঢ়ি উঠা নাছিল। কন্যা সন্তানসকলে মাকক ঘৰুৱা কামত সহায় কৰিছিল আৰু জীৱন সম্পৰ্কে বুজি উঠাৰ আগতেই কাৰোবাৰ পত্নী হ'ব লগা হৈছিল। কোনো কোনো শিশুকন্যাই নিজৰ স্বামীৰ মুখ নেদেখাকৈয়ে বৈধব্যৰ যন্ত্ৰণাৰ মাজত দিন অতিবাহিত কৰিবলগা হৈছিল। গতিকে দেশৰ ভৱিষ্যতৰ নাগৰিকসকলৰ আৰম্ভণিৰ শিক্ষয়িত্ৰী গৰাকীক অজ্ঞানতাৰ অন্ধকাৰত এনেদৰে পুতি থোৱাৰ ফলত তেওঁলোকে সন্তানসকলক সুশিক্ষা দিয়াৰ পৰা বঞ্চিত হৈছিল।

কোনো এটা শক্তিক যিমানেই দমন কৰি নাৰাখক কিয় সেই দমনৰ পৰাই এক অদম্য শক্তিৰ জন্ম হয়। সমাজ ব্যৱস্থাই নাৰীক চাৰিবেৰৰ মাজত বান্ধি ৰাখিলেও কিছুসংখ্যক নাৰীয়ে নিজৰ আশাশুধীয়া প্ৰচেষ্টাক বাস্তৱ ৰূপ দি সমাজ আৰু জাতিৰ উন্নতিত অৰিহণা যোগোৱাৰ উদাহৰণ পোৱা যায়। এইসকলৰ ভিতৰত বৈদিক যুগত ভাৰতবৰ্ষত জন্মগ্ৰহণ কৰা গাৰ্গী নামৰ এগৰাকী বিদ্যাৱতীৰ নাম সৰ্বপ্ৰথমে ল'ব লাগিব। যি গৰাকী বিদুষী নাৰীয়ে নিজৰ পাণ্ডিত্যৰ বাবে সেই সময়ৰ সৰ্বশ্ৰেষ্ঠ শাস্ত্ৰজ্ঞ পণ্ডিত যাজ্ঞবল্ক্যৰো অন্তৰ কঁপাই তুলিছিল। বিদেহ ৰাজ্যৰ ৰজা জনকে অনুষ্ঠিত কৰা যজ্ঞস্থলীত গাৰ্গীয়ে যাজ্ঞবল্ক্যক পাণ্ডিত্যপূৰ্ণ প্ৰশ্নৰে

থকা-সৰকা কৰিছিল। লীলাৱতী নামৰ এগৰাকী বিদগ্ধা নাৰীয়ে নিজৰ পাণ্ডিত্যৰে গণিত আৰু জ্যোতিৰ্বিজ্ঞানৰ ক্ষেত্ৰত এক উল্লেখনীয় অৱদান আগবঢ়াই থৈ গৈছে। সেইদৰে ঋষি যাজ্ঞবল্ক্যৰ দুগৰাকী পত্নী মৈত্ৰেয়ী আৰু কাত্যায়নীৰ ভিতৰত মৈত্ৰেয়ীয়ে স্বামীৰ পৰা সা-সম্পদৰ পৰিবৰ্তে ব্ৰহ্মজ্ঞান বিচাৰিছিল। বিপুল সা-সম্পত্তিৰ গৰাকিনী হৈও তেওঁ জ্ঞানচৰ্চা আৰু অধ্যয়নত নিজকে ব্যস্ত ৰাখিছিল। সেয়ে আজিও বিজ্ঞ সমাজে মৈত্ৰেয়ীক শ্ৰদ্ধাৰে সোঁৱৰে।

আগতেই উল্লেখ কৰা হৈছে যে নাৰীয়ে পুৰুষৰ সমানে শিক্ষা লাভ কৰাৰ কোনো সুবিধা পোৱা নাছিল। অতি প্ৰাচীন কালত শৈশৱ কালছোৱাত পুত্ৰ সন্তানসকলে গুৰু গৃহত থাকি বিভিন্ন দিশত শিক্ষা লাভ কৰাৰ যি সুবিধা আছিল, কন্যা সন্তানৰ কাৰণে সেই সুবিধা নাছিল। তৎসত্বেও আত্ৰেয়ী নামৰ এগৰাকী বালিকাই তমসা নদীৰ পাৰত বাল্মিকী মুনিৰ আশ্ৰমত থাকি বেদৰ জ্ঞান আয়ত্ব কৰিছিল। কেৱল সেয়ে নহয়। বাল্মীকি মুনিৰ আশ্ৰমত থাকি ঋক, যজুৰ, অথৰ্ব এই আটাই কেইখন বেদ অধ্যয়ন কৰাৰ পাছত তেওঁ সুউচ্চ বিন্ধ্য পৰ্বত পাৰ হৈ অগস্ত্য মুনিৰ আশ্ৰমলৈ গৈ শাস্ত্ৰ অধ্যয়ন কৰিছিল। শিক্ষা লাভৰ বাবে এগৰাকী নাৰীয়েও ত্যাগ স্বীকাৰ কৰিব পাৰে আৰু সমাজৰ প্ৰগতিতযে অৰিহণা যোগাব পাৰে এই কথা আত্ৰেয়ীৰ আদৰ্শই সমাজক দেখুৱাই থৈ গৈছে।

মাতৃৰ পৰা শিক্ষা সন্তানসকলে অতি সহজে গ্ৰহণ কৰে। মাতৃৰ পৰা পোৱা শিক্ষাত উদ্বুদ্ধ হৈয়ে ৰজাৰ সন্তান হৈয়ো ৰাজ সিংহাসনৰ মোহ ত্যাগ কৰাৰ উদাহৰণো অলেখ আছে। এইখিনিতে এটি উদাহৰণ দাঙি ধৰাৰ মোহ সামৰিব পৰা নাই। মদালসা নামৰ এগৰাকী ৰাজমহিষীয়ে পুতেকহঁতক সদায় আধ্যাত্মিক জ্ঞান চৰ্চাৰ বাবে অনুপ্ৰাণিত কৰিছিল। ফলত ৰজাৰ সন্তানসকলে পিতাকৰ ৰাজ সিংহাসনত বহাৰ পৰা বিৰত থাকিল। ইফালে ৰজাইও বানপ্ৰস্থ গ্ৰহণ কৰিবৰ হ'ল। উপায়হীন হৈ মদালসাই ৰজাৰ নিৰ্দেশক্ৰমে কণিষ্ঠ পুত্ৰক ৰাজধৰ্ম পালনৰ শিক্ষা দিয়ে। যথাসময়ত সেই পুত্ৰক ৰাজধৰ্মৰ শিক্ষা সমাপ্ত কৰি ৰাজ্যভাৰ গতাই দিয়ে যদিও মদালসাই পুত্ৰক বিপদৰ সময়ত ব্ৰহ্মক সাৰোগত কৰি মন স্থিৰ কৰিবৰ বাবে উপদেশ দিয়ে। বৰ্তমান উচ্চ শিক্ষাৰে শিক্ষিত সমাজত বৈষয়িক সা-সম্পদক লৈ যি হিংসাত্মক ঘটনাৰ উদ্ৰেক হ'ব লাগিছে, সেই সময়ত এনে এগৰাকী মহিয়সী নাৰীৰ আদৰ্শ বিচাৰ কৰা সঁচাকৈয়ে প্ৰাসঙ্গিক হৈ পৰিছে।

ওপৰৰ আলোচনাৰ পৰা দেখা যায় যে প্ৰাচীন কালৰে পৰা দুই-এগৰাকী নাৰীয়ে শিক্ষা গ্ৰহণৰ সুবিধা পাইছিল বা নিজৰ আশাশুধীয়া চেষ্টাৰ বলত সেই সুবিধা আদায় কৰিছিল, সেই নাৰীসকলে সমাজৰ উন্নতিত যথেষ্ট অৰিহণা আগবঢ়াই থৈ গৈছে। তদুপৰি তাম্ৰপালী, সংঘমিত্ৰা, মীৰাবাঈ আদিয়ে সমাজত চলি থকা হিংসা অসূয়া দূৰ কৰি এখন সুন্দৰ সমাজ গঢ়িবলৈ ধৰ্মৰ বাণী অথবা ভগৱানৰ বাণী প্ৰচাৰ কৰা কাৰ্যত নিজৰ জীৱন উচৰ্গা কৰিছিল। কেৱল ধৰ্মীয় দিশতে নহয় যথেষ্ট সংখ্যক নাৰীয়ে সামাজিক, আধ্যাত্মিক আদি বিভিন্ন দিশত সমাজখনলৈ বৰঙণি আগবঢ়াইছে। ঝান্সীৰ ৰাণী লক্ষ্মীবাঈ, ৰাণী দুৰ্গাৱতী, চুলতানা বেজিয়া, ধাত্ৰীপান্না, মূলাগাভৰু, সৰোজিনী নাইডু, মাদাৰ টেৰেচা, কনকলতা, ভোগেশ্বৰী ফুকননী আৰু চন্দ্ৰপ্ৰভা শইকীয়ানীৰ ত্যাগৰ কথা কোনে নাজানে?

যি কি নহওক সময়ৰ পৰিবৰ্তনৰ লগে লগে মানুহৰ মনলৈ চেতনা আহিল। সমাজে চিন্তা কৰিলে যে পুৰুষসকলৰ লগতে নাৰীসকলেও শিক্ষাৰ পোহৰ পাব লাগে। এইছাটি বতাহ আমাৰ পূবৰ দেশবোৰৰ তুলনাত পশ্চিমৰ দেশবোৰলৈ আগতীয়াকৈ আহিল। আমাৰ ভাৰতবৰ্ষৰ ভিতৰত এই সভ্যতা প্ৰথমে কলিকতাবাসী সকললৈ আহিল। উনবিংশ শতিকাত যেতিয়া কলিকতীয়া শিক্ষিত ডেকাসকলৰ পশ্চিমীয়া জ্ঞান-বিজ্ঞানৰ সৈতে পৰিচয় ঘটিল, তেতিয়া তেওঁলোকৰ মনত জ্ঞানৰ উদয় হ'ল যে জ্ঞান-বিজ্ঞানৰ মধু পান কৰিবলৈ তেওঁলোকৰ সঙ্গিনীসকলো শিক্ষিতা হোৱা উচিত। গতিকে নাৰীশিক্ষাৰ বাবে এক জনমত গঢ়ি উঠিল।

অসমত নাৰী শিক্ষাৰ ক্ষেত্ৰত আগভাগ লয় খ্ৰীষ্টান মিচনেৰীসকলে। তেওঁলোকৰ যত্নতে ল'ৰাৰ শিক্ষাৰ বাবে পঢ়াশালি গঢ়ি উঠাৰ লগতে ছোৱালীসকলে পঢ়িবৰ বাবেও পঢ়াশালি গঢ়ি উঠিল। প্ৰথম অৱস্থাত আঢ্যৱন্ত অসমীয়া পৰিয়ালৰ কন্যাসকলে এই বিদ্যালয়সমূহত শিক্ষা গ্ৰহণ কৰিছিল। পিছত ই সম্প্ৰসাৰিত হয়। অসমৰ এগৰাকী স্বনামধন্যা নাৰী চন্দ্ৰপ্ৰভা শইকীয়া আৰু তেওঁৰ ভগ্নী ৰজনীপ্ৰভাই বহুত দূৰ পথ অতিক্ৰম কৰিও শিক্ষা গ্ৰহণ কৰিছিল। এইগৰাকী নাৰীয়ে এসময়ত অসমত প্ৰদেশ কংগ্ৰেছ মহিলা সমিতি গঠন কৰিছিল। এই অনুষ্ঠানে এতিয়াও অসমত এটি জাকত জিলিকা সামাজিক অনুষ্ঠানৰূপে সমাজৰ উন্নতিত অৰিহ্ণা যোগাই আহিছে।

সমাজৰ সকলো উন্নয়নমূলক কামৰ গুৰিতে একোখন অদৃশ্য হাতে ক্ৰিয়া কৰি আছে। সি বিদেশতে হওক, দেশতে হওক অথবা ৰাজ্যতে হওক। সেই অদৃশ্য হাতখন হৈছে একোগৰাকী নাৰীৰ। নাৰীৰ ত্যাগ আৰু আদৰ্শই জাতীয় নেতাসকলক জাতীয় প্ৰেমত উদ্বুদ্ধ হ'বলৈ কেনেদৰে অনুপ্ৰেৰণা যোগাইছিল, তাৰ উদাহৰণ অন্য দেশলৈ যাব নালাগে, আমাৰ ভাৰতবৰ্ষতে আছে। গান্ধীজীৰ নেতৃত্বত গঢ়ি উঠা ভাৰতৰ স্বাধীনতা আন্দোলনত নাৰীসকলে যি ত্যাগ দেখুৱাইছিল, সেই ত্যাগে গান্ধীজীৰ দৰে নেতা সকলক অধিক উৎসাহ দিছিল। সেইদৰে গান্ধীজীৰ পত্নী কস্তুৰীবাঈৰ যি ত্যাগ সি সঁচাকৈয়ে অতুলনীয়। গতিকে এনে ত্যাগ আৰু সমাজ সচেতন মন্ত্ৰৰে উদ্বুদ্ধ নাৰীসকলক নিৰক্ষৰতাৰ অন্ধকাৰৰ পৰা উলিয়াই আনি শিক্ষাৰ পোহৰত যদি অৱগাহন কৰাব পৰা যায়, তেন্তে সমাজৰ প্ৰগতি আশা কৰিব পাৰি। সেইবাবেই বোধকৰো ভাৰতৰ পঞ্চবাৰ্ষিক পৰিকল্পনাসমূহত নাৰী শিক্ষাৰ বাবে অধিক গুৰুত্ব দিয়া দেখা গৈছে। ৰাষ্ট্ৰীয় সাক্ষৰতা মিচনে সাক্ষৰতা অভিযানত নাৰী শিক্ষাৰ বাবে আচুতীয়া ব্যৱস্থা গ্ৰহণ কৰিছে। বৰ্তমান সমগ্ৰ ভাৰতবৰ্ষ জুৰি চলি থকা সৰ্বশিক্ষা অভিযান মিচনে ছোৱালী শিক্ষাৰ বাবে সুকীয়াকৈ ব্যৱস্থা গ্ৰহণ কৰিছে। যিহেতু বৰ্তমান সময়ত দেখা গৈছে যে নাৰীসকলে জ্ঞান-বিজ্ঞানৰ সকলো দিশতে নিজৰ স্থিতি সবল কৰি পুৰুষৰ সমানে আগবাঢ়ি গৈছে। এইবোৰ আলোচনা বাদ দিলেও কেৱল দেশৰ ভৱিষ্যতৰ নাগৰিকসকলক উপযুক্ত শিক্ষাৰে শিক্ষিত কৰিবলৈ ভৱিষ্যতৰ মাতৃসকলৰ শিক্ষাৰ অতি প্ৰয়োজন হৈ পৰিছে। তেতিয়াহে এখন সুস্থ আৰু প্ৰগতিশীল সমাজ আশা কৰিব পাৰি। ✦

সত্যৰ দ্বাৰাই সত্য লাভ কৰিব পাৰি। হিয়া দান কৰিলেহে হিয়া পাব পাৰি।

– মাৰ্চ্চল

আমি বন্ধু অবিহনে থাকিব পাৰোঁ কিন্তু চুবুৰীয়া অবিহনে থাকিব নোৱাৰো।

– থমাচ ফুলাৰ

শিক্ষাৰ এটা প্ৰকৃত উদ্দেশ্য হ'ল আন কিছুমান মানুহ সৃষ্টি কৰা, যিবোৰ মানুহে অনবৰত প্ৰশ্ন কৰি থাকে আৰু প্ৰশ্ন নকৰাকৈ থাকিব নোৱাৰে।

– বিছপ মোণ্ডল ক্ৰিটন

জীৱন যাপনৰ কলা — এক অনুভৱ

ৰ'জী ডেকা, *প্ৰৱক্তা, ৰাজনীতি বিজ্ঞান বিভাগ*

অৱশেষত দীঘলীয়া প্ৰতীক্ষাৰ অন্তত সেই বিশেষ দিনটো সমাগত হৈছিল আৰু যোৱা ২০০৬ চনৰ ১৪ ফেব্ৰুৱাৰীত আমাৰ বাংগালোৰ যাত্ৰা আৰম্ভ হৈছিল। উদেশ্যে "আৰ্ট অৱ লিভিং ফাউণ্ডেচন"ৰ ৰূপালী জয়ন্তী অধিবেশনত অংশ গ্ৰহণ কৰা! "আৰ্ট অৱ লিভিং" নামৰ আন্তৰ্জাতিক অনুষ্ঠানটিৰ প্ৰতিষ্ঠাতা গুৰু শ্ৰীশ্ৰীৰবি শঙ্কৰ। সমগ্ৰ বিশ্বত আধ্যাত্মিকতা আৰু যোগাত্মক চিন্তাৰ জৰিয়তে শান্তি সম্প্ৰীতি স্থাপন আৰু সফল জীৱন যাপনৰ লক্ষ্য আগত ৰাখি এই সংস্থাৰ প্ৰতিষ্ঠা কৰা হৈছিল। এই সংস্থাত বিজ্ঞানসন্মত পদ্ধতিৰ দ্বাৰা জীৱনৰ প্ৰাণশক্তিক পুৰামাত্ৰাই জাগৃত কৰাত, মনৰ চাপ আঁতৰ কৰাত আৰু সজাগতা বৃদ্ধি কৰাৰ ক্ষেত্ৰত প্ৰশিক্ষণ দিয়া হয়। এই আত্ম বিকাশ পদ্ধতিৰ জৰিয়তে হেজাৰ হেজাৰ লোকে দৈনন্দিন জীৱনত বহু বাধাৰ সন্মুখীন হৈও সফলতাৰ মুখ দেখিবলৈ সক্ষম হৈছে। জাতি, ধৰ্ম, বৰ্ণ, স্থান, পাত্ৰ নিৰ্বিশেষে বিশ্বৰ বিভিন্ন প্ৰান্তৰ সহস্ৰাধিক লোক এই সংস্থাৰ প্ৰতি আৰ্কষিত আৰু ইয়াৰ সদস্যভুক্ত।

১৬ ফেব্ৰুৱাৰীৰ নিশা প্ৰায় ১২ বজাত আমি বাংগালোৰ চহৰত গৈ উপস্থিত হৈছিলো। সমগ্ৰ বিশ্বৰ ১৫১ খন দেশৰ প্ৰতিনিধিৰ লগতে ভাৰতবৰ্ষৰ বিভিন্ন প্ৰান্তৰ পৰা হাজাৰ হাজাৰ লোকে উক্ত অনুষ্ঠানত যোগ দিছিলহি। আমাৰ অসমকে ধৰি উত্তৰ পূৰ্বাঞ্চলৰ প্ৰায় ৮০০ প্ৰতিনিধিয়ে উক্ত অনুষ্ঠানত অংশ গ্ৰহণ কৰিছিল। নিশাটো হোটেলতে কটাই পিছদিনা পুৱা ৭ বজাতেই আমি নিৰ্দিষ্ট কৰি দিয়া বাছত উঠি জাকোৰ এৰ'ড্ৰম য'ত মূল অনুষ্ঠান অনুষ্ঠিত হৈছিল তালৈ ঢাপলি মেলিছিলো।

সমাবেশ থলী এক বিশাল এলেকা আগুৰি আছিল। আগবেলাৰ অনুষ্ঠানসমূহ যেনে - যজ্ঞ, ধৰ্মালোচনী সভা আদি এক বিশাল সভাগৃহত অনুষ্ঠিত কৰা হৈছিল য'ত সমগ্ৰ ভাৰতৰ বিভিন্ন ধৰ্মৰ প্ৰতিষ্ঠিত ধৰ্মগুৰুসকলে ভাগ লৈছিল আৰু তেওঁলোকৰ বহুমূলীয়া বাণীৰে অধিবেশনথলীৰ সমগ্ৰ পৰিবেশ আধ্যাত্মিকতা আৰু পবিত্ৰতাৰে ভৰাই তুলিছিল।

অধিবেশনৰ আয়োজকসকলে সমগ্ৰ অনুষ্ঠানটো সুপৰিকল্পিত আৰু সুশৃংখলিতভাৱে পৰিচালনা কৰিছিল আৰু ইয়াত হাজাৰৰো অধিক স্বেচ্ছাসেৱী নিয়োজিত কৰা হৈছিল। বিশ্বৰ বিভিন্ন প্ৰান্তৰ আঢ়ৈ লাখ লোক সমাগত হোৱা অনুষ্ঠানটিত ক'তো কোনো বেমেজালিৰ সৃষ্টি হোৱা পৰিলক্ষিত হোৱা নাছিল। দৰ্শনাৰ্থীসকলৰ খোৱা-বোৱাৰ সুব্যৱস্থা কৰা হৈছিল আৰু কুপন যোগে শৃংখলিতভাৱে এক মূল্যৰ বিনিময়ত সকলোকে খাদ্যৰ যোগান ধৰা হৈছিল। অংশগ্ৰহণকাৰীসকলৰ জিৰণি লোৱাৰ বাবেও ঠায়ে ঠায়ে জিৰণি চৰা পাতি দিয়া হৈছিল। সমাবেশৰ লগত সংগতি ৰাখি এক বিশাল বাণিজ্য মেলাৰো আয়োজন কৰা হৈছিল।

নিশাৰ ভাগলৈ মূল অনুষ্ঠান অনুষ্ঠিত হৈছিল আৰু ইয়াৰ বাবে এক বিশাল এলেকা আগুৰি সুবৃহৎ মঞ্চ আৰু অংশগ্ৰহণকাৰীসকল বহাৰ বাবে সু-ব্যৱস্থা কৰা হৈছিল। যিহেতু, সমবেত হোৱা বিশাল জনসমুদ্ৰৰ বাবে অনুষ্ঠানটো নিচেই ওচৰৰ পৰা প্ৰত্যক্ষ কৰাটো সম্ভৱ নাছিল সেয়েহে ২০/২৫ খন বৃহৎ স্ক্ৰীন এৰ'ড্ৰমৰ বিভিন্ন স্থানত সংস্থাপিত কৰি দিয়া হৈছিল যাতে দৰ্শকে সুন্দৰকৈ অনুষ্ঠানটি উপভোগ কৰিব পাৰে।

ৰূপালী জয়ন্তী সমাৰোহ চাৰিদিনীয়া আছিল আৰু প্ৰত্যেক দিনাই বিভিন্ন দেশৰ সংস্কৃতিক অনুষ্ঠানসমূহ সেই দেশৰ প্ৰতিনিধি সকলে পৰিবেশন কৰিছিল। ইয়াৰোপৰি বিভিন্ন দেশৰ বিশিষ্ট ব্যক্তি সকলৰ অংশগ্ৰহণো আছিল ইয়াৰ এটা মন কৰিবলগীয়া দিশ। ভাৰতবৰ্ষৰো বিশিষ্ট ব্যক্তি সকল যেনে — ৰাষ্ট্ৰপতি আব্দুল কালাম, লালকৃষ্ণ আদৱানি, বিভিন্ন ৰাজ্যৰ ৰাজ্যপাল সকল, মুখ্যমন্ত্ৰীসকলে অংশগ্ৰহণ কৰি বিশ্বশান্তিৰ দিশটোৰ ওপৰত গুৰুত্ব আৰোপ কৰিছিল আৰু আৰ্ট অৱ লিভিং ফাউণ্ডেচনৰ এই দিশত অৱদানৰ বিষয়ে উল্লেখ কৰিছিল। শিল্প কলাক্ষেত্ৰৰ পৰাও বহুতো গণ্য-মান্য ব্যক্তি যেনে - হেমামালিনী, বিনোদ খান্না, এচ্.পি. বালাসুব্ৰমণিয়ম আদিয়ে অংশগ্ৰহণ কৰিছিল। সাংস্কৃতিক অনুষ্ঠানৰ অন্য এটি উল্লেখযোগ্য দিশ আছিল তিনিহাজাৰ আঠশ বাদ্যযন্ত্ৰীৰ দ্বাৰা পৰিবেশিত সঙ্গীতানুষ্ঠান।

ৰূপালী জয়ন্তী সমাবোহৰ আন এটি গুৰুত্বপূৰ্ণ অনুষ্ঠান আছিল শ্ৰীশ্ৰী ৰবিশংকৰৰ দ্বাৰা পৰিচালিত 'সুদৰ্শন ক্ৰিয়া'। সুদৰ্শন ক্ৰিয়া হৈছে প্ৰাচীন যোগ পদ্ধতিৰ আধাৰত উশাহ-নিশাহৰ বৈজ্ঞানিক নিয়ন্ত্ৰণৰ এক বিশেষ প্ৰণালী, যিয়ে আমাৰ সমগ্ৰ দেহ-মন আৰু আত্মাক এক জীৱনী শক্তিৰ দ্বাৰা প্লাৱিত কৰি দিয়ে আৰু আমাৰ সমগ্ৰ সত্বাতে সন্তুলন আৰু সমতা আনি দিয়ে। সুদৰ্শন ক্ৰিয়াৰ জৰিয়তে ব্যক্তিয়ে তেওঁৰ অসীম অন্তৰাত্মাৰ বিষয়ে উপলব্ধি কৰে, যাৰ দ্বাৰা ব্যক্তিয়ে তেওঁৰ জীৱনক সম্পূৰ্ণভাৱে সমৃদ্ধ কৰি নিজৰ লগতে বৃহৎ মানৱ সমাজৰ কল্যাণৰ বাবে উপযুক্ত কৰি তোলে।

এনেদৰেই আধ্যাত্মিকতা আৰু পবিত্ৰতাৰ বাতাবৰণৰ মাজত চাৰিদিনীয়া অনুষ্ঠানটি সম্পন্ন হৈছিল। মুঠৰ ওপৰত সমগ্ৰ অনুষ্ঠানটিয়ে আছিল সংগীত, ধ্যান আৰু প্ৰাৰ্থনাৰে মুখৰিত হোৱা এক বিৰল মহাসমাৰোহ। ✦

ভাৰতবৰ্ষৰ বিচিত্ৰ তথ্য

? ভাৰতৰ কোন ঠাইত প্ৰথমে ক্ৰিকেট খেলৰ আৰম্ভ হয়?

➪ ১৮৪৮ চনত, মুম্বাইত।

? ভাৰতত দূৰদৰ্শন কেন্দ্ৰ প্ৰথমে ক'ত আৰু কেতিয়া প্ৰতিষ্ঠা কৰা হয়?

➪ ১৯৫৯ চনত, নতুন দিল্লীত।

? ভাৰতত প্ৰথম দুমহলীয়া ৰেল কেতিয়া চলোৱা হয়?

➪ সিংহগড় এক্সপ্ৰেছ (মুম্বাইৰ পৰা পুনালৈ) ১৯৭৮ চনৰ ১২ এপ্ৰিলত।

? ভাৰতৰ কোন ঠাইত আৰু কেতিয়াৰে পৰা বেকাৰ ভাত্তা দিয়াৰ প্ৰথা প্ৰচলন কৰা হয়?

➪ ১৯৭৮ চনৰ ১ এপ্ৰিলৰ পৰা, পশ্চিমবঙ্গত।

? ভাৰতে কোন চনত প্ৰথমে অলিম্পিক খেলত যোগদান কৰে?

➪ ১৯২৪ চনত।

? আগ্ৰাৰ তাজমহল কেতিয়া নিৰ্মাণ কৰা হৈছিল?

➪ ১৭৫৪ চনত।

? ভাৰতত কেতিয়াৰেপৰা দশমিক মুদ্ৰা আৰু মেট্ৰিক পদ্ধতিৰ ওজন প্ৰচলন কৰা হয়?

➪ ১৯৫৭ চনৰ ১ এপ্ৰিলৰ পৰা।

এব্ছাৰ্ড নাটক

মৌচুমী শইকীয়া, *স্নাতক তৃতীয় বাৰ্ষিক, অসমীয়া বিভাগ*

এব্ছাৰ্ড নাটকত প্ৰচলিত নাটকীয় নীতি-নিয়মক উপেক্ষা কৰি অসংলগ্ন আৰু আপাত দৃষ্টিত অবাস্তৱ বিষয়-বস্তুৰ অৱতাৰণা কৰা হয়। বিভিন্ন সময়ত মানৱ সমাজৰ বিভিন্ন কাৰ্যৰ মাজত যুক্তি, সংগতি আৰু সামঞ্জস্য বিচাৰি নাপায় লেখক-সাহিত্যিক নাট্যকাৰ অবাক হয়। গোটেই জগতখনেই যেন তেওঁলোকৰ মনত অদ্ভুত আৰু উদ্ভট যেন লাগিবলৈ ধৰে আৰু এনে এখন জগতৰ প্ৰতিফলনৰ বাবে নাট্যকাৰ সকলে গতানুগতিক নাটকীয় ৰীতি বিসৰ্জন দিবলগীয়া হয়। প্ৰচলিত নাইবা সুগঠিত নাটকত সাধাৰণতে অৰ্থপূৰ্ণ আৰু সংগতিপূৰ্ণ সংলাপৰ সহায়ত কোনো কাহিনী নাইবা কোনো সমস্যা ৰূপায়িত কৰা হয়। ইবোৰত কাহিনীৰ আৰম্ভণি, বিকাশ আৰু পৰিণতি দেখুওৱা হয় আৰু ঘটনাৰ ঐক্য বজাই ৰখা হয়। এব্ছাৰ্ড নাটকত তেনে কোনো কাহিনী বা সমস্যাৰ ওপৰত গুৰুত্ব আৰোপ কৰা নহয়। কাহিনী বা ঘটনা বুলিবলৈ বিশেষ একো নাই আৰু থাকিলেও সি বিচ্ছিন্ন, ঐক্যহীন আৰু উদেশ্যহীন। ইয়াৰ কাৰণ সংলাপ প্ৰায়েই অৰ্থহীন, সংগতি, শৃংখলা আৰু যুক্তি তৰ্ক বৰ্জিত আৰু চৰিত্ৰসমূহো উৎকেন্দ্ৰিক, আপাতদৃষ্টিত দৈনন্দিন জীৱনৰ সৈতে খাপ নোখোৱা। প্ৰকৃততে কাব্যিক অনুভূতি একোটাকহে এই সকল নাট্যকাৰে নাটকীয় ৰূপ দিবলৈ বিচাৰে আৰু সেইবাবে তেওঁলোকে দৃষ্টি নিবদ্ধ কৰে কিছুমান কাব্যিক চিত্ৰকল্পৰ ওপৰত। আয়নাস্কোৰ 'এমিদি', 'ৰাইনোচেষ্ট', 'দি ছেয়াৰ্চ, চেমুৱেল বেকেটৰ 'ওৱেটিং ফৰ গোডো' আদি কেইখনমান উৎকৃষ্ট এব্ছাৰ্ড নাটক হিচাপে বিশ্বজোৰা খ্যাতি আৰু জনপ্ৰিয়তা লাভ কৰিছে। সেইদৰে এই প্ৰসংগত অৰুণ শৰ্মাৰ 'শ্ৰীনিবাৰণ ভট্টাচাৰ্য', 'আহাৰ' নাটক দুখনৰ কথা উল্লেখ কৰিব পাৰি।

জীৱনৰ শূন্যতা, ক্লান্তি, হতাশা আদি এব্ছাৰ্ড নাটকত প্ৰকাশ পালেও ইয়াক লেখকৰ তেনেই নিৰাশবাদী মনৰ অভিব্যক্তি বুলি ক'ব নোৱাৰি। ৰূঢ় বাস্তৱৰ সন্মুখীন হোৱাৰ বাবে ই এক প্ৰত্যাহ্বান স্বৰূপ। এই জগতত মানুহ অকলশৰীয়া। সেইবাবে মানুহে নিজৰ সমস্যা সমাধানৰ পথ নিজেই বিচাৰি উলিয়াব লাগিব। এব্ছাৰ্ড নাটকে সমস্যা সমাধানৰ উপায় নিদিয়ে কিন্তু বাস্তৱ জগতৰ নিষ্ঠুৰতাৰ প্ৰতি ই মানুহক সচেতন কৰি তোলে। ইয়াত বন্ধনৰ ভয় নাই, মুক্তিৰ আনন্দ আছে। মাৰ্টিন এছলিনে ক'বৰ দৰে — 'In the last resort the theatre of the Absurd does not provoke tears of despair but the laughter of liberation.' ✦

এটা কুৎচিত মনতকৈ এখন কুৎচিত মুখমণ্ডল অনেক গুণে উত্তম।

– টামাছ ইলিচ

বহুত আৰু বিৰাট ভুলৰ মাজেদি নহাকৈ কোনো মানুহেই মহান আৰু ভাল হ'ব নোৱাৰে।

– শ্বেইক্সপিয়েৰ

প্ৰসংগ ঃ মুছলমান যুগৰ শিক্ষাত নাৰীৰ স্থান

সংগীতা বৰা, *স্নাতক ২য় বৰ্ষ, শিক্ষা বিভাগ*

বৈদিক তথা বুদ্ধ যুগৰ দৰে মুছলমান যুগতো নাৰী শিক্ষা বিশেষ উৎসাহজনক নাছিল। সম্ভ্ৰান্ত পৰিয়ালৰ মহিলাৰ বাহিৰে সৰ্বসাধাৰণ পৰিয়ালৰ মহিলাসকলে শিক্ষা লাভৰ সুবিধা পোৱা নাছিল। মুছলমান সমাজত ধৰ্মীয় কাৰণত 'পৰ্দাপ্ৰথা' বা 'বোৰ্খা' পৰিধান নাৰীৰ কাৰণে বাধ্যতামূলক আছিল। পুৰুষসকলে পৰিয়ালৰ মহিলাসকলক ঘৰৰ বাহিৰলৈ গৈ শিক্ষা লাভ কৰাটো নিবিচাৰিছিল। ফলস্বৰূপে স্ত্ৰী শিক্ষা সাধাৰণভাৱে ক্ষতিগ্ৰস্ত হৈছিল।

অৱশ্যে মুক্তাৱত ল'ৰা-ছোৱালী উভয়কে শিক্ষা লাভ কৰিবলৈ দিয়া হৈছিল। কিন্তু নিৰ্দিষ্ট বয়সত অৰ্থাৎ যৌৱন প্ৰাপ্তিৰ লগে লগে ছোৱালীৰ শিক্ষা বন্ধ কৰি দিয়া হৈছিল। ফলত উচ্চ পৰ্যায়ৰ শিক্ষানুষ্ঠান মাদ্ৰাছাৰপৰা শিক্ষা লাভ কৰাত বঞ্চিত হৈছিল। কিন্তু সম্ভ্ৰান্ত বা ৰজাঘৰীয়া পৰিয়ালৰ মহিলাসকলে নিজাববীয়াকৈ নিজ গৃহৰ ভিতৰত সেই শিক্ষা লাভ কৰিবলৈ সক্ষম হৈছিল। উদাহৰণস্বৰূপে, মুছলমান যুগৰ কেইগৰাকী মান শিক্ষিত মহিলাৰ নাম এই ক্ষেত্ৰত উল্লেখ কৰিব পাৰি। তেওঁলোক হ'ল — চুলতানা ৰেজিয়া, গুলবদন বেগম, চালিমা চুলতানা, শোহন আনাগা, নুৰজাহান, মমতাজ মহল, জাহানাৰা, জিবুন্নিছা, বদৰুন্নিছা আদি।

উল্লেখযোগ্য যে সেইসময়ত 'নাৰী শিক্ষা' নগৰমুখী আৰু আভিজাত্য পৰিয়াল কেন্দ্ৰিক শিক্ষা বুলি ক'লেও ভুল নহ'ব। এই ক্ষেত্ৰত চুলতানসকলৰ ৰাজত্বকালত ৰেজিয়া চুলতানাৰ দৃষ্টান্তকে দাঙি ধৰিব পাৰি। তেওঁ গৃহ শিক্ষাত কেৱল লিখা পঢ়াই নহয়, বৰং যুদ্ধৰ কৌশল, অস্ত্ৰ চালনা আৰু ৰাজ্য প্ৰশাসন সম্বন্ধীয় শিক্ষাও লাভ কৰিছিল।

দ্বিতীয়তে, মোগলসকলৰ ৰাজত্ব কালত আভিজাত্য শ্ৰেণীৰ মহিলাৰ শিক্ষা অধিক উন্নত পৰ্যায়লৈ উঠিছিল। ৰজা বাবৰৰ জীয়েক গুলবদনে শিক্ষিতা হৈ উঠি 'হুমায়ুন নামা' গ্ৰন্থ ৰচনা কৰি খ্যাতি লাভ কৰিছিল।

তৃতীয়তে, ঔৰংগজেৱৰ জীয়ৰী জেবুন্নিছা শৈশৱ কালৰেপৰাই কবি আছিল বুলি জনা যায়। তেওঁ আৰবী আৰু পাৰ্চী ভাষাত কবিতা লিখিছিল। 'দেৱান-ই-মাকফি' জেবুন্নিছাৰ বিখ্যাত কাব্য গ্ৰন্থ।

সেইদৰে জাহানাৰাৰ কবিতাই জনসমাজত যথেষ্ট সমাদৰ লাভ কৰিছিল। চেলিনা চুলতানা, নুৰজাহান, মমতাজ মহল, বদৰুন্নিছা আদি শিক্ষিতা মহিলাই কলা-সাহিত্য চৰ্চা আদিত উচ্চ স্থান লাভ কৰিবলৈ সক্ষম হৈছিল। ✦

যাৰ দুই চকু নাই তেওঁ অন্ধ নহয়,
যিজনে নিজৰ দোষ ঢাকি আনৰ দোষ খুচৰি খুচৰি ফুৰে তেওঁহে প্ৰকৃত অন্ধ।

– মহাত্মা গান্ধী

জেহাদ, জেহাদী আৰু জেহাদৰ প্ৰকৃত অৰ্থ

আইমণি হাজৰিকা, *স্নাতক তৃতীয় বৰ্ষ*

বৰ্তমান সময়ৰ এটা বহু চৰ্চিত শব্দ বা নাম হ'ল 'জেহাদী'। দিল্লী, আহমেদাবাদকে ধৰি অলপতে দেশৰ বিভিন্ন ঠাইত বিভিন্ন সময়ত হৈ থকা বোমা বিস্ফোৰণ কিছুমানত জড়িত বুলি সততে প্ৰচাৰ হোৱা নামটো হৈছে 'জেহাদী সংগঠন'।

কিন্তু প্ৰকৃততে,'জেহাদী' শব্দৰ অৰ্থ এনে নহয়। 'জেহাদী' শব্দটো আহিছে মূল আৰবী শব্দ 'জিহাদ' বা জেহাদ' ৰ পৰা। ই এটা অতি পৱিত্ৰ শব্দ, কিন্তু বৰ্তমান সময়ত এনে এটা পৱিত্ৰ শব্দ কিছুমান অপৱিত্ৰ লোকৰ ক্ষেত্ৰত ব্যৱহাৰ হোৱা পৰিলক্ষিত হৈছে। সেয়ে এই লেখাটিত ইছলাম ধৰ্মত 'জেহাদ' বা 'জেহাদী' শব্দ মানে কি, ক'ত কেনে ধৰণে ইয়াৰ প্ৰয়োগ হয় ইত্যাদি বিষয়ে এক থুলমূল আলোচনা কৰাৰ প্ৰয়াস কৰিলো।

ইছলাম ধৰ্মত এনেদৰে কোৱা হৈছে যে জেহাদ হ'ল ইছলাম ধৰ্ম প্ৰচাৰ, ৰক্ষা আৰু উন্নতিৰ ক্ষেত্ৰত কিছুমান নিয়মৰ মাজেদি কৰা দলবদ্ধ প্ৰচেষ্টা। উক্ত নিয়মসমূহৰ ভিতৰত প্ৰধানকৈ শত্ৰু পক্ষৰ বৃদ্ধ, ৰুগীয়া, মহিলা আৰু ল'ৰা ছোৱালীক কোনো অনিষ্ট নকৰা, তেওঁলোকক খাদ্য বস্তু তথা পানীৰপৰা বঞ্চিত নকৰা ইত্যাদি। বহুতো লোকে 'জেহাদ' শব্দৰ অৰ্থ হিচাপে 'ধৰ্মযুদ্ধ' বা 'হলি ৱাৰ' বুলি ক'ব খেজে কিন্তু এয়া সত্য নহয়। 'জেহাদ প্ৰকৃততে চাৰি প্ৰকাৰৰ — 'জেহাদ-ই-আকবৰ', 'জেহাদ-বিল-ইলম', জেহাদ-বিল-মায়দা' আৰু 'জেহাদ-বিল-চাফ'। ইয়াৰ ভিতৰত আটাইতকৈ উত্তম জেহাদ হ'ল জেহাদ -ই-আকবৰ' ইয়াৰ অৰ্থ হ'ল নিজে নিজক সকলো বেয়া কামৰপৰা সংশোধন কৰা। জেহাদ-বিল-ইলম'ৰ অৰ্থ হ'ল জ্ঞানৰ পোহৰ বিলোৱা। জেহাদ-বিল-মায়দাৰ অৰ্থ হ'ল যিসকল লোকে, 'জেহাদ-বিল-চাফ'ত অংশ গ্ৰহণ কৰিব নোৱাৰে, তেনেলোকে নিজৰ টকা-পইচাৰ দ্বাৰা 'জেহাদ-বিল-চাফ'ত অংশ লোৱা জেহাদিসকলক সহায় কৰিব লাগে। চতুৰ্থ প্ৰকাৰ জেহাদ হ'ল 'জেহাদ-বিল-চাফ' অৰ্থাৎ ধৰ্ম ৰক্ষাৰ বাবে কৰা যুদ্ধ। এই জেহাদৰ আৰম্ভণি হয় শত্ৰু পক্ষৰ আক্ৰমণতহে। তেতিয়াও কিন্তু ওপৰত উল্লেখিত জেহাদৰ নিয়মসমূহ মানি চলিব লাগিব। জেহাদৰ মূল লক্ষ্যই হৈছে পৃথিৱীত শান্তি স্থাপন কৰা, জেহাদৰ নামত অশান্তি সৃষ্টি কৰাটো নহয়।

বৰ্তমান সময়ত পৃথিৱীৰ চৌদিশে বিয়পি পৰা ইছলামিক সংগঠন কিছুমানৰ ধ্বংসাত্মক কাৰ্যকলাপক কেতিয়াও 'জেহাদ' আখ্যা দিব নোৱাৰি। উক্ত সংগঠনবোৰে যদি, 'জেহাদ' শব্দটোৰ গইনা লৈ এনে অপকৰ্মবোৰ কৰিছে, তেন্তে সেয়া তেওঁলোকৰ এক ভ্ৰান্ত ধাৰণাহে। গতিকে সেই সংগঠনবোৰক বিনম্ৰ অনুৰোধ কৰা হ'ল যে তেওঁলোকে প্ৰকৃত 'জেহাদ'ৰ অৰ্থ উপলব্ধি কৰি নিজৰ ধৰ্মৰ মহত্ব অক্ষুন্ন ৰখাৰ চেষ্টা কৰে। ✦

প্ৰথমে নিজক বুজি লোৱা, তেতিয়াহে আনক বুজিব পাৰিবা।

—চক্ৰেটিছ

মোৰ অনুভৱত নাৰী

মন্দিতা কলিতা, *স্নাতক প্ৰথম বৰ্ষ, অসমীয়া বিভাগ*

নাৰী হ'ল জন্মদাত্ৰী। নাৰী নহ'লে জনম সম্ভৱ নহয়। ঠিক সেইদৰে নাৰী আনহাতে বিনাশকাৰী। কাৰণ নাৰীৰ হাততেই জীৱৰ সৃষ্টি আৰু নাৰীৰ হাততেই তাৰ বিনাশ। কাৰণ মাতৃ বসুমতীয়ে নৰকাসুৰৰ দৰে অসুৰক নিজ উদৰত ধাৰণ কৰি জন্ম দিছে আৰু সময়ত আন ৰূপত সেই পুত্ৰকে নিজ হাতেৰে মষিমূৰ কৰিছে।

নাৰী কাৰোবাৰ জন্মদাত্ৰী মাতৃ, আন কাৰোবাৰ চেনেহময়ী ভগ্নী, প্ৰেৰণাময়ী প্ৰেমিকা তথা ভাৰ্যা বা মৰমীয়াল বান্ধৱী নাইবা কাৰোবাৰ কৈশোৰৰ লগৰী। যি গৰাকীয়ে বিভিন্ন সময়ত কাৰোবাক মৰম, চেনেহ, ভালপোৱা দিব পাৰে, আৰু নানাজনক নিজৰ কামত সফলতা লাভ কৰিবলৈ যোগাব পাৰে অফুৰন্ত প্ৰেৰণা, সাহস আৰু ধৈৰ্য শক্তি। কাৰণ নাৰীয়েইতো হৈছে ধৈৰ্য, সাহস আৰু ত্যাগৰ প্ৰতীক। নহ'লেনো সীতা, জয়মতী আদিৰ দৰে সতীৰ কথা জানিব পাৰোনে? নাইবা মূলাগাভৰু, ঝান্সীৰ ৰাণী লক্ষ্মীবাঈ, সুনীতা উইলিয়ামছৰ লগতে মহাকাশচাৰী কল্পনা চাওলা আৰু বৰ্তমানৰ ৰাষ্ট্ৰপতি প্ৰতিভা পাটিলৰ দৰে নাৰীয়ে সুখ্যাতি অৰ্জন কৰিব পাৰেনে? ইয়াৰ গুৰিতে একাগ্ৰতা আৰু কৰ্তব্যনিষ্ঠা।

প্ৰকৃততে, নাৰী এগৰাকী গৃহিনী। নাৰীয়ে ঘৰ এখন সুন্দৰকৈ পৰিচালনা কৰে। ঘৰখন সুকলমে সুৰুচিভাৱে, সৌন্দৰ্যৰে সৌষ্ঠৱপূৰ্ণ কৰি তোলে। সময়ৰ লগে লগে দেশকো পৰিচালনা কৰি আহিছে নাৰীয়ে। ভাৰতবৰ্ষৰ ক্ষেত্ৰতে এই কথা প্ৰযোজ্য। গতিকে, নাৰী হ'ল অতুলনীয় আৰু পৃথিৱীৰ সৌন্দৰ্যৰ প্ৰতীক, কাৰণ নাৰীয়েই পৃথিৱীক শাসন কৰাৰ লগতে সৌন্দৰ্যও দান কৰিছে।

বৰ্তমান নাৰীয়ে যদিও উচ্চ পৰ্যায়ত আৰোহণ কৰিছে তথাপিও এগৰাকী নাৰী এখন সমাজত সুকলমে, সম্পূৰ্ণ স্বাধীনভাৱে থাকিব পৰা নাই। কাৰণ নাৰীক সমাজৰ লোকসকলে অবলা-দুৰ্বলাৰূপেই জ্ঞান কৰি থকা দেখা গৈছে। যদিও সকলো নাৰীয়ে নিজৰ ভৱিষ্যতৰ চিন্তা নিজেই কৰিব পৰাকৈ বিভিন্ন আঁচনি, নাৰী সবলীকৰণ আদিৰ ব্যৱস্থা গ্ৰহণ কৰিছে, তথাপিও বৰ্তমান সকলো নাৰীয়ে এইক্ষেত্ৰসমূহত সুবিধা গ্ৰহণ কৰিব পৰা নাই।

আজি বিশ্বায়ণৰ যুগতো নাৰী বলি হৈছে হত্যা, লুণ্ঠন, ধৰ্ষণ আৰু নানান অত্যাচাৰৰ। সেয়ে এই দুৰ্যোগপূৰ্ণ অৱস্থাৰপৰা নাৰীয়ে মুক্তি লাভ কৰিবলৈ হ'লে নাৰী নিজেই সচেতন হোৱাৰ লগতে বৰ্তমান সমাজখনো এইক্ষেত্ৰত সচেতন হ'ব লাগিব। কিয়নো, যেনেকৈ নাৰী জন্ম, মৃত্যু, প্ৰেৰণা, সাহস, সৌন্দৰ্য, ধৈৰ্য আদিৰ প্ৰতীক, তেনেকৈ কলুষিত, নিষ্পেষিত, অৱহেলিত, পীড়িত, অবলা, দুৰ্বলা, আৰু বিপৰ্যস্ত। ✦

তোমাৰ বিষয়ে যদি আনে ভাল কোৱাটো বিচৰা তেন্তে নিজৰ বিষয়ে কেতিয়াও নক'বা।

—পাস্কেল

উচ্চাকাংক্ষা

কল্পনা দাস, *স্নাতক দ্বিতীয় বৰ্ষ, অসমীয়া বিভাগ*

মণি.. মই কুৱাঁৰপৰা পানী আনিবলৈ আহিছো। জোনে চোতালত মেলি দিয়া ধানখিনি চপাই থকা ভনীয়েকক উদেশ্যি কৈ হাতত কলহটো আৰু পানী তোলা বাল্টিটো লৈ যাব ধৰিলে। বাট পাওতেই ভনীয়েকে চিঞৰিলে, 'জোনবা, তই অমৰদাহঁতৰ ঘৰলৈ নাযাব হ'বলা।' 'পানী আনি লওঁ, যাম। তাৰপৰাই উত্তৰ দিলে জোনে। মণিয়ে লাহেকৈ বায়েকে নুশুনাকৈয়ে ক'লে, 'সাজ লাগিলে মায়ে যাবলৈ নিদিব ৰহ্।'

হাত-মুখ ধুই আহি আকাশী ৰঙৰ চুৰিদাৰযোৰ পিন্ধি আইনাখনৰ আগত নিজকে এবাৰ চালে। প্ৰায় কুৰিৰ ডেওনা পাৰ হোৱা জোনৰ মনত বহুত আশা। তাই এইটো ভালকৈ উপলব্ধি কৰিব পাৰিছে যে তাইৰ আশাৰ এই কাপোৰযোৰে কিবা নহয় কিবা আশা পূৰণৰ বাট পোহৰাই তোলে। ক্ষন্তেক সময় বৈ পুনৰ খৰখেদাকৈ সাজি-কাচি যাবলৈ ওলাল।

প্ৰায় ডেৰ কিলোমিটাৰ বাট অমৰহঁতৰ ঘৰলৈ। গাঁৱলীয়া কেঁচা ধূলিয়ৰী বাটেদি জোনে খোজ ল'লে অমৰহঁতৰ ঘৰৰ ফালে। সময়ে সময়ে বাছ আৰু ফ'ৰ জিৰ' চেভেনকেইখনৰ বাহিৰে যান-বাহনৰ কোনো সমাগম নথকা বাটেৰে নীৰৱ হৈ আপোনমনেৰে জোন আগবাঢ়িছে। সেই নীৰৱতা ভংগ কৰি মাজে মাজে একোখনকৈ চাইকেল আহি তাইক আমনি কৰেহি। জোন এতিয়া স্নাতক মহলাৰ ছাত্ৰী। ঘৰৰ সকলো কাম-কাজ কৰিও প্ৰায় আঠ-ন কিলোমিটাৰ বাট গাড়ীৰে কলেজ কৰি বহু কষ্টেৰে পঢ়া-শুনা কৰিছে। সেইদেখি অমৰে তাইক লগ পালেই কিতাপকেইখনমান আনিবলৈ মাতি থাকে। অমৰ বেছিকৈ পঢ়া-শুনা কৰা ল'ৰা নহ'লেও অমায়িক আৰু সংস্কাৰপ্ৰেমী। তাই নিজৰ আৰু অমৰৰদৰে গাঁওখনৰ ল'ৰা ছোৱালীবোৰৰ কথা ভাবিয়েই অমৰহঁতৰ চোতাল পালেহি। প্ৰকাণ্ড লিচু গছজোপাৰ তলেদি অমৰহঁতৰ ঘৰলৈ সোমাই বৰষা বুলি মাতিলে। অমৰে ভিতৰৰপৰা মাত লগালে, 'জোন মই ভিতৰতে আছো আহ। অমৰে প্ৰথমেই খবৰ সোধাত তাই সৰু ছোৱালীৰ দৰে একপ্ৰকাৰ ডাঠিয়েই ক'লে, 'মই খবৰো নকঁও আৰু নবহোও। সি হাঁহি হাঁহি তাইক সুধিলে, 'গাৱঁৰ সকলোবোৰ ল'ৰা-ছোৱালীয়ে মোক অলপ সমীহ কৰি চলে, কিন্তু তই .... লগে লগেই তাই জোৰেৰেই কৈ উঠিল 'মই সেইবোৰ নাজানো, মোক আগতে কিতাপ দেখুৱাই লওক। 'সি' হাঁহিয়েই তাইৰ আগত তাৰ কিতাপৰ আলমাৰিটো খুলি দিলে। তাই উৎফুল্লিত হৈ ক'লে, আপুনি কিতাপবোৰ ইমান ধুনীয়াকৈ সযতনে ৰাখিছে। তাই পুনৰ তাক ক'লে, 'এটা কথা কওঁ, 'আমাৰ গাঁৱৰ পুথিভঁৰালটোৰ অৱস্থাটো এনেকুৱা যে হৈ আছে, আমি ল'ৰা-ছোৱালীবোৰ একগোট হৈ আটকধুনীয়াকৈ সজাই তুলিব নোৱাৰো জানো?' কথাষাৰ শুনি তাৰ মনটো ক'লা পৰি গ'ল আৰু হুমুনিয়াহ কাঢ়ি কৈ পেলালে, 'কি কৰিবি, গাঁৱৰ মানুহবোৰ একগোট হৈ ল'ৰা-ছোৱালীখিনিক উৎসাহ দিলে নিশ্চয় পাৰিলোহেঁতেন, কিন্তু কেইজনমানৰ বাহিৰে প্ৰায় সকলোবোৰেই নিজৰ ঘৰখনৰ কথাহে চিন্তা কৰে। গাঁওখনৰ উন্নতি হ'লে যে আমাৰ ল'ৰা-ছোৱালীবোৰৰো উন্নতি হ'ব সেইটো নাভাবে। তাই অমৰৰ কথাবোৰ একান্ত মনে শুনিছিল যদিও হতাশাত যে তাৰ মন ভাগি পৰিছে তাক ভালকৈ উপলব্ধি কৰিব পাৰিছিল। সেইবাবেই তৎক্ষণাত মনটো পাতল কৰি হাঁহি মাৰি ক'লে, 'বাৰু আমি চেষ্টা কৰিব লাগিব, কিন্তু মই এই কেইখন কিতাপ গোটালো। এতিয়া মোক দিব নে নিদিব কওঁক। মই কিন্তু লৈহে যাম।' অমৰৰ মুখত অলপ হাঁহি বিৰিঙিলে। তাইৰ হেঁপাহ দেখি নিবলৈ দিলে আৰু ক'লে সোনকালে ওভতাই দিবা কিন্তু, অমৰৰপৰা বিদায় লৈ কিতাপৰ টোপোলাটোৰ সৈতে জোন ঘৰমুৱা হ'ল। উভতি অহাৰ পথত তাইৰ মনটো উচ্চাকাংক্ষাৰে ভৰি পৰিল। ✦

বিজ্ঞানৰ যুগত দৰ্শনৰ প্ৰয়োজনীয়তা

জয়শ্ৰী কলিতা, *স্নাতক প্ৰথম বৰ্ষ*

বিজ্ঞানৰ যুগত দৰ্শনৰ প্ৰয়োজনীয়তা বা আৱশ্যকতা আছেনে? এই প্ৰশ্নৰ প্ৰকৃত সত্যতা নিৰূপন কৰিবলৈ আমি দৰ্শননো কি —তাক ভালদৰে অনুধাৱন কৰিব পাৰিব লাগিব। দৰ্শনৰ বিশাল পৰিধিৰ মাজত সোমাই দৰ্শনৰ গূঢ়তত্ব হৃদয়ঙ্গম কৰি বিজ্ঞানৰ সত্যতাক ভালদৰে নিৰূপন কৰিব পাৰি। বিজ্ঞানে মানুহৰ দৈনন্দিন জীৱনৰ আবেগ, অনুভূতি, সুখ-দুখ, আশা-আকাংক্ষা, যিবোৰ নেকি মানৱ জীৱনৰ লগত অৰ্থাৎ দৰ্শনৰ লগত অতি নিবিড় ভাবে জড়িত, তাক অধ্যয়ন কৰিব নোৱাৰে। সেইদৰে ধৰ্ম, আধ্যাত্মিকতা, আত্মা, ঈশ্বৰ, যুক্তি, অমৰত্ব আদি জীৱনৰ অপৰিহাৰ্য বিষয়সমূহ অৱশ্যে বিজ্ঞানৰ আলোচ্য বিষয়ৰ বাহিৰত। কেৱল দৰ্শনেহে এনেবোৰ বিষয়ৰ অনুসন্ধান আৰু বিচাৰ বিশ্লেষণ অবিৰতভবে কৰিব পাৰে। তথাপি বৈজ্ঞানিক অনুসন্ধান কাৰ্যত দৰ্শনে যথেষ্ট প্ৰভাৱ পেলায়। আধুনিক কালৰ বিজ্ঞান আৰু প্ৰযুক্তিবিদ্যাৰ অভূতপূৰ্ব সাফল্যই মানৱ জীৱনলৈ প্ৰচুৰ পৰিমাণে সুখ-সমৃদ্ধি আমোদ-প্ৰমোদ কঢ়িয়াই আনিছে আৰু ইয়াৰ মূলতে হৈছে দাৰ্শনিক চিন্তা-চৰ্চা আৰু বিশ্লেষণাত্মক দৃষ্টিভঙ্গী। একেদৰে মানৱ সভ্যতাৰ ক্ষিপ্ৰ উৰ্দ্ধমুখী পৰিৱৰ্তনৰ মূলতে আছে কাৰ্য-কৰণ নীতিৰ আৱিষ্কাৰ আৰু এই কাৰ্যকৰণ নীতি নিঃসন্দেহে এক দাৰ্শনিক অনুসন্ধানৰ ফল। তদুপৰি মানৱ জাতিৰ মাজত ক্ৰমবৰ্দ্ধিত ৰূপত দেখা দিয়া বৈজ্ঞানিক দৃষ্টিভংগী দাৰ্শনিক অনুসন্ধানৰ ফলশ্ৰুতি।

উল্লেখযোগ্য যে গ্ৰীক দৰ্শনৰ উৎপত্তিৰ মূলতে আছিল মানুহৰ বিস্ময়ানুভূতি। বৈচিত্ৰময় বিশ্বব্ৰহ্মাণ্ডৰ চন্দ্ৰ, সূৰ্য, আকাশ, বতাহ, ৰ'দ-বৰষুণ, ধুমুহা, খৰাং আদিৰ সৃষ্টি বা পৰিঘটনা আৰু সেইবোৰৰপৰা লাভ কৰা অভিজ্ঞতা, মানুহৰ জন্ম-মৃত্যুৰ ৰহস্যই জগতৰ সৃষ্টিকৰ্তা সম্বন্ধে গ্ৰীকসকলৰ মনত চিন্তাৰ উদ্ৰেক জন্মাইছিল। তেওঁলোকে এই ৰহস্যৰ আঁৰত কোনো দেৱ-দেৱী অথবা কোনো এক যাদুকৰী শক্তিৰ প্ৰভাৱ আছে বুলি বিশ্বাস কৰিছিল। এনেধৰণৰ চিন্তা, প্ৰতিক্ৰিয়া আৰু বিশ্বাসৰ ফলস্বৰূপেই সময়ত দৰ্শন বিজ্ঞান আৰু ধৰ্মৰ সৃষ্টি হৈছিল বুলি ভবাৰ থল আছে।

বাহ্যিক দৃষ্টিত বিজ্ঞান আৰু দৰ্শনৰ মাজত কোনো দিশতে মিল থকা যেন নালাগে। কিন্তু অন্তৰ্দৃষ্টিৰে, সুক্ষ্মভাৱে বিশ্লেষণ কৰিলে অনুমান কৰিব পাৰি বিজ্ঞানৰ কোনো এটা বস্তুৰ আৱিষ্কাৰৰ মূলতে হৈছে —দাৰ্শনিক চিন্তা চৰ্চাৰ ফলশ্ৰুতি। এভাগ অক্সিজেন আৰু দুভাগ হাইড্ৰজেন মিহলি কৰি পানী উৎপন্ন কৰিব পাৰি। ই বিজ্ঞানৰ এটা বাস্তৱ সত্য। কিন্তু দৰ্শনৰ তেনে কোনো বাস্তৱ সন্মত তথ্য নাই। তথাপি বৈজ্ঞানিক তথ্যসমূহ বা দৃষ্টিভংগীসমূহ দাৰ্শনিক চিন্তা-চৰ্চা তথা কৰ্মৰ ৰাজিৰে ফলশ্ৰুতি বুলিব পাৰি। গ্ৰীক দাৰ্শনিক এৰিষ্টলে জ্যোতিৰ্বিদ্যা, পদাৰ্থবিদ্যা আদি সকলো প্ৰকাৰৰ জ্ঞান-বিজ্ঞানকে দৰ্শন বুলি ধৰিছিল। অৱশ্যে মানুহৰ বৌদ্ধিক বিকাশ আৰু জ্ঞান-বিজ্ঞানৰ অগ্ৰগতিৰ লগে লগে যিবোৰ বিষয়ৰ সৰ্বসন্মত আৰু প্ৰামাণিক তথ্য আৱিষ্কৃত হ'ল সেইবোৰেই বিজ্ঞানৰূপে স্বীকৃতি লাভ কৰিলে। এইদৰে দৰ্শনৰপৰা ওলাই বিজ্ঞানৰূপে পৰিগণিত হোৱা বিষয়সমূহ হ'ল সমাজ বিজ্ঞান, জ্যোতিৰ্বিজ্ঞান, মনোবিজ্ঞান ইত্যাদি। মানৱ সভ্যতাৰ বিকাশৰ লগে লগে সৃষ্টি হোৱা জ্ঞান-বিজ্ঞানৰ বিভিন্ন বিষয়ৰ পিতৃ-মাতৃ স্বৰূপ হ'ল দৰ্শন।

প্ৰকৃতাৰ্থত দৰ্শন হৈছে মনঃ চক্ষু বা জ্ঞানচেক্ষু বা অন্তৰ্দৃষ্টিৰে দেখা। বিশ্বচৰাচৰৰ অন্তৰালত কি সত্য, কি চিৰন্তন অস্তিত্ব বিৰাজ কৰিছে, তাক অন্তৰ্দৃষ্টিৰে দেখা বা উপলব্ধি কৰাটোৱেই দৰ্শনৰ মূল লক্ষ্য। গতিকে দৰ্শন মানে সত্য উপলব্ধি কৰা। "Philosophy is the realization of truth." অৰ্থাৎ সত্য উপলব্ধিয়েই দৰ্শন। গতিকে ৰাইট ভ্ৰাতৃদ্বয়ে নাইবা জেৰ্ক, মাকনিয়ে

উৰাজাহাজ বা ৰেডিঅ' আৱিষ্কাৰৰ ক্ষেত্ৰত যি বৈজ্ঞানিক সত্যতা উপলব্ধি কৰিলে, সিয়েই হ'ল দৰ্শন। দৰাচলতে বৌদ্ধিক জ্ঞান আৰু সত্য উপলব্ধিৰ মাজত পাৰ্থক্য নাই। সেইদৰে সত্য বা অস্তিত্বসমূহৰ মানসিক উপলব্ধিকে জ্ঞান বোলা হয়। গতিকে বৈজ্ঞানিক তথ্যসমূহ আৱিষ্কাৰ কৰিবলৈ হ'লে প্ৰকৃত সত্য অন্বেষণ কৰিবই লাগিব। শক্তিশালী মানসিক উপলব্ধি অবিহনে বিজ্ঞানৰ তথ্য আৱিষ্কাৰ হোৱা সম্ভৱ নহয়। বিজ্ঞানৰ তথ্যসমূহ আৱিষ্কাৰৰ ক্ষেত্ৰত যি সত্যতা বা মানসিক উপলব্ধিৰ প্ৰয়োজন সিয়েই দৰ্শন। গতিকে আমি ক'ব পাৰো যে বাস্তৱ তথা সত্য উপলব্ধিয়েই হ'ল দৰ্শন। দৰ্শনৰ উৎপত্তি হৈছে মানৱ মনৰ অনুসন্ধিৎসু আৰু বিস্ময়ৰ অনুভূতিৰপৰা। প্ৰাচীন কালৰপৰা বৰ্তমানলৈকে বিজ্ঞানৰ যি ন ন আৱিষ্কাৰ হৈছে তাৰ মূলতে হৈছে —মানৱ মনৰ অনুসন্ধিৎসু আৰু বিস্ময়কৰ অনুভূতি। যিহেতু প্ৰাচীন কালৰেপৰা জাগতিক ঘটনাসমূহৰ ৰহস্য উদ্‌ঘাটন কৰিবৰ বাবে মানুহৰ মনত তীব্ৰভাৱে অনুসন্ধিৎসু বা তীব্ৰ আকাংক্ষা জাগিছিল আৰু ইয়াৰ ফলতেই দৰ্শনৰ সৃষ্টি হ'ল। যেতিয়া মানুহে অলৌকিক শক্তিৰ ওপৰত ভিত্তি নকৰাকৈ নিজস্ব বৌদ্ধিক শক্তিৰে জাগতিক ঘটনা প্ৰবাহৰ ব্যাখ্যা দিবলৈ চেষ্টা কৰিলে, তেতিয়াৰপৰাই প্ৰকৃত দৰ্শন আৰম্ভ হ'ল। প্ৰাচীন কালত আদিম মানৱে বিশ্বৰ প্ৰাকৃতিক ঘটনাসমূহ কোনো অলৌকিক শক্তিৰ প্ৰভাৱতে হৈছিল বুলি ঠাৱৰ কৰিছিল। কিন্তু সভ্যতা বিকাশৰ লগে লগে তেওঁলোকৰ প্ৰকৃত সত্যতা আৰু জ্ঞানৰ উন্মেষ ঘটিল। মানসিক বিকাশ আৰু সময়ৰ অগ্ৰগতিৰ ফলশ্ৰুতিত তেওঁলোকে ক্ৰমান্বয়ে জুইৰ আৱিষ্কাৰে কৃষি কাৰ্যৰ বাবে চকা আৱিষ্কাৰ, কৃষি সঁজুলি আৰু স্থায়ীভাৱে বসবাস কৰিবলৈ শিকিলে। ক্ৰমশঃ জ্ঞান আৰু বৌদ্ধিক বিকাশে তেওঁলোকৰ মনত দৈনন্দিন জীৱনৰ প্ৰয়োজনীয়তাৰ বিষয়ে গভীৰভাৱে উপলব্ধি কৰিবলৈ শিকালে। এইদৰেই তেওঁলোকে ন ন বস্তু আৱিষ্কাৰ কৰিবলৈ ধৰিলে। প্লেটোৰ ভাষাত ক'বলৈ গ'লে, "দৃশ্যমান জগতৰ পৰ্যবেক্ষণৰ ভিত্তিত বিশ্ব জগতৰ স্বৰূপ সম্বন্ধে যথাৰ্থ আৰু সামগ্ৰিক জ্ঞান লাভৰ বাবে কৰা এক যুক্তিসংগত প্ৰচেষ্টাই হ'ল দৰ্শন।" গতিকে বিজ্ঞান আৰু প্ৰযুক্তি বিদ্যাৰ অভুতপূৰ্ব সাফল্যৰ গুৰিতে হ'ল মানুহৰ অনুসন্ধিৎসু মন আৰু গভীৰ সত্যতা উপলব্ধি। সেয়েহে আমি দৃঢ়তাৰে ক'ব পাৰো যে বৰ্তমান বিজ্ঞানৰ যুগত দৰ্শনৰ প্ৰয়োজনীয়তা একেবাৰে নুই কৰিব নোৱাৰি। ✦

বাৰৰ জন্মকথা

সপ্তাহটোৰ Sunday ৰ পৰা Saturday লৈকে কেনেকৈ নামকৰণ কৰা হ'ল জানানে?

Sunday : সপ্তাহৰ প্ৰথম দিনটো সূৰ্যৰ নামেৰে নামকৰণ কৰা হৈছে। সূৰ্যই যিহেতু দিনটো আৰম্ভ কৰে। সেয়ে সপ্তাহৰ আৰম্ভণিও সূৰ্যৰ নামেৰে কৰা হৈছে।

Monday : লেটিন শব্দ luna, পুৰণি ইংৰাজী mona ৰ পৰা লোৱা হৈছে। পুৰণি ধাৰণা মতে মুন ছানৰ পত্নী। গতিকে ছানৰ পিছত মুনক লোৱা হৈছে।

Tuesday : যুদ্ধৰ দেৱতাক পুৰণি ইংৰাজীত Tiw কোৱা হয়। Tiw ৰ পৰা Tiwesday বা Tuesday লোৱা হৈছে।

Wednesday : Tiw ৰ পিতৃ হ'ল Woden। প্ৰাচীন জাৰ্মান সকলৰ প্ৰধান দেৱতা। Woden নাম অনুসৰি Wednesday হৈছে।

Thursday : নৰবেৰ দেৱতা থৰ (Thor) ৰ পৰা Thursday ৰখা হৈছে।

Friday : নৰছসকলৰ প্ৰেম আৰু বিবাহৰ দেৱতা ফ্ৰিগ (Frigg)। ফ্ৰিগ থৰৰ মাতৃ আৰু অ'ডেনৰ পত্নী। ফ্ৰিগৰ পৰা Friday ৰখা হৈছে।

Saturday : ৰোমানসকলৰ কৃষিৰ দেৱতা স্যাটাৰ্ন (Saturn) ৰ পৰা Saturday লোৱা হৈছে।

কৌটিলীয় অৰ্থশাস্ত্ৰ

জুমলী শৰ্মা, *সংস্কৃত বিভাগ, স্নাতক তৃতীয় বৰ্ষ*

কৌটিল্যৰ অৰ্থশাস্ত্ৰ হ'ল সম্পত্তিৰ সংৰক্ষণ আৰু শাসন প্ৰণালী সম্বন্ধীয় জ্ঞানৰ ভাণ্ডাৰ স্বৰূপ। কৌটিল্যৰ অৰ্থশাস্ত্ৰ চতুৰ্থ শতিকাৰ শেষৰফালে ৰচিত বুলি ক'ব পাৰি। এই গ্ৰন্থখন আন্তঃৰাষ্ট্ৰীয় আৰু বিদেশী শাসন-ব্যৱস্থা, সামাজিক, আৰু অপৰাধী আইন, যুদ্ধ-কলাদি গুৰুত্বপূৰ্ণ শাখাৰ সৈতে জড়িত। অৰ্থশাস্ত্ৰ সম্পূৰ্ণ মৌলিকগ্ৰন্থ নহয়। পূৰ্বাচাৰ্যসকলে ৰাজ্যলাভ কৰিবলৈ আৰু ৰক্ষা কৰিবলৈ যিমানবোৰ অৰ্থশাস্ত্ৰ ৰচনা কৰিছিল প্ৰায় সেই আটাইবোৰকে সংকলন কৰি এই অৰ্থশাস্ত্ৰখন প্ৰণয়ন কৰা হৈছে। কৌটিল্যই সৰ্বকালৰ সকলো ৰজাৰ উপযোগী কৰি গ্ৰন্থখন ৰচনা কৰিছিল। তেওঁৰ এই কাৰ্য ভাৰতীয় পৰম্পৰাসন্মত, অৰ্থশাস্ত্ৰৰ স্বৰূপ কি এই সম্পৰ্কে কৌটিল্যই গ্ৰন্থৰ শেষ অধিকৰণত কৈছে যে অৰ্থ হৈছে মানুহৰ বৃত্তি বা জীৱিকা অথবা মানৱ বসতিপূৰ্ণ পৃথিৱীয়ে অৰ্থ। সেই পৃথিৱীৰ লাভ আৰু পালনৰ উপয়েই হৈছে অৰ্থশাস্ত্ৰ। অৰ্থশাস্ত্ৰৰ মূল বিষয় হ'ল দুটা —পৃথিৱীৰ লাভ আৰু পালন সম্পৰ্কীয় উপায়। গোটেই গ্ৰন্থখন সূত্ৰদ্বাৰা নিবদ্ধ। কৌটিল্যৰ অৰ্থশাস্ত্ৰ পোন্ধৰটা অধিকৰণত বিভক্ত। এই পোন্ধৰটা অধিকৰণৰ ভিতৰত এশ পঞ্চাছটা অধ্যায় আৰু এশ আশীটা প্ৰকৰণ আছে, প্ৰথম অধিকৰণৰ নাম বিনয়াধিকাৰিকম্। ইয়াত একৈশটা অধ্যায় আৰু ওঠৰটা প্ৰকৰণ আছে। কৌটিল্যৰ মতে বিদ্যা চাৰিপ্ৰকাৰৰ। ত্ৰয়ী, বাৰ্তা, আন্বীক্ষিকী আৰু দণ্ড। দ্বিতীয় অধিকৰণৰ নাম অধ্যক্ষপ্ৰচাৰ। ইয়াত বিভাগীয় বৰমূৱীয়াসকলৰ কাৰ্য-কলাপ বৰ্ণিত আছে। কোষাগাৰ, সন্নিধাতা, সমাহৰ্তা, লেখক আদিসকলক ৰজাই কেনেদৰে পৰিচালনা কৰিব লাগে তাৰ বহুল বৰ্ণনা পোৱা যায়। এই অধিকৰণত ছয়ত্ৰিশটা অধ্যায় আৰু আঠত্ৰিশটা প্ৰকৰণ আছে। তৃতীয় অধিকৰণৰ নাম বিচাৰক সম্পৰ্কীয়। ইয়াত সৰ্বমুঠ কুৰিটা অধ্যায় আৰু ঊনৈশটা প্ৰকৰণ আছে। কৌটিল্যৰ মতে বিচাৰকক ধৰ্মস্থ বোলা হয়। এই অধিকৰণত বিচাৰকৰ কৰ্তব্য আৰু দায়িত্ব আলোচনা প্ৰসংগত ৰাষ্ট্ৰত বলবৎ কৰিবলগীয়া সকলো প্ৰকাৰ আইনৰ বিষয়ে বহুল আলোচনা কৰা হৈছে। চতুৰ্থ অধিকৰণৰ নাম হ'ল কণ্টক-সূধন। যিটোত বিবিধ প্ৰকাৰৰ বিষয়ৰ ওপৰত আলোচনা দাঙি ধৰা হৈছে। সেইবিলাক হ'ল ৰক্ষা কৱচ, বেপাৰ-বাণিজ্য, বানপানী, সমস্যা আৰু অসৎ কাৰ্যৰপৰা জনগণক ৰক্ষণাবেক্ষণ দিয়া ইত্যাদি। পঞ্চম অধিকৰণৰ নাম হ'ল যোগবৃত্ত। ইয়াত ছটা অধ্যায় আৰু সাতটা প্ৰকৰণ আছে। ৰজাৰ মন্ত্ৰীসকলৰ মাজত গঢ় লৈ উঠা বিভিন্ন ৰাজদ্ৰোহিতাৰ বিষয়ে আলোচনা কৰা হৈছে। ষষ্ঠ অধিকৰণৰ নাম মণ্ডল যোনি। এই অধিকৰত দুটা অধ্যায় আৰু দুটা প্ৰকৰণ বিদ্যমান। ইয়াত অতি আৱশ্যকীয় সাতপ্ৰকাৰ সাংবিধানিক উপাদানৰ বিষয়ে বৰ্ণনা আছে। অৰ্থশাস্ত্ৰৰ সপ্তম অধিকৰণৰ নাম ষাড়্‌গুণ্য। ইয়াত ওঠৰটা অধ্যায় আৰু ঊনত্ৰিশটা প্ৰকৰণ আছে। কৌটিল্যৰ মতে এজন ৰজাই সদায় শান্তিৰ ওপৰত মনোনিৱেশ কৰিব লাগে। ঠিক সেইদৰে অষ্টম অধিকৰণৰ নাম ব্যসনাধিকাৰ। এই অধিকৰণত এজন ৰজাই ৰাজ্যত তেওঁৰ উপস্থিতি বা অনুপস্থিতিত বিভিন্নপ্ৰকাৰৰ ব্যসনৰ বিষয়ে সুন্দৰ বৰ্ণনা আছে। ইয়াৰোপৰি এজন বিজয়ী ৰজাই কেনেদৰে তেওঁৰ ৰাজ্য আৰু শত্ৰুৰ ৰাজ্যক সন্মান দেখুৱাব লাগে তাৰ বৰ্ণনাও আছে। নৱম অধিকৰণৰ নাম হ'ল অভিযাসৎকৰ্ম। এজন বিজয়ী বা দেশজয় কৰিবলৈ ইচ্ছা কৰা ৰজাৰ শাসনপ্ৰণালী কেনে হোৱা উচিত সেইবিষয়ে এই অধিকৰণত উল্লেখ আছে। দশম অধিকৰণ সাংগ্ৰামিক নামেৰে খ্যাত। এই অধিকৰণত ছটা অধ্যায় আৰু তেৰটা প্ৰকৰণ আছে। ইয়াত যুদ্ধসম্বন্ধীয় কথাৰ প্ৰতি সজাগতা কেনে হোৱা উচিত তাৰ বৰ্ণনা আছে। একাদশ অধিকৰণ সংঘবৃত্ত নামে পৰিচিত। ইয়াত দুটা

প্ৰকৰণ আৰু এটা অধ্যায় আছে। ইংৰাজীত oligarchy যি কৌটিল্যৰ পৰিভাষাত সংঘ সেই। দ্বাদশ অধিকৰণৰ নাম আবলীয়সম্। দুৰ্বলী ৰজাই সবলীৰজাৰ অধীনৰপৰা কেনেকৈ মুক্তি পাব পাৰে তাৰ বৰ্ণনা আছে। ত্ৰয়োদশ অধিকৰণৰ নাম দুৰ্গালম্ভোপায়। ৰাজ্য জয় কৰিবলৈ কেনেকৈ জনগণৰ মাজত প্ৰথমে মতভেদ সৃষ্টি কৰিব লাগে তাৰ বৰ্ণনা আছে। চতুৰ্দশ অধিকৰণ ঔপনিষদিক। ইয়াত কৌটিল্যই, ৰজাই তেওঁৰ শত্ৰুক কেনেদৰে ধ্বংস কৰিব পাৰে তাৰ বিষয়ে উল্লেখ কৰিছে। পঞ্চদশ অধিকৰণত অৰ্থশাস্ত্ৰৰ উপপত্তিৰ বিষয়ে আলোচনা কৰা হৈছে।

গ্ৰন্থৰ অন্তত কোৱা হৈছে —

ধৰ্মমৰ্থ চ কামং চ প্ৰবৰ্তযতি পাতি চ।
অধৰ্মানৰ্থবিদ্বেষানিদং শাস্ত্ৰং নিহন্তি চ ।।

অৰ্থাৎ, এই শাস্ত্ৰৰ অভিপ্ৰায় হৈছে ধৰ্ম, অৰ্থ আৰু কামৰ প্ৰৱৰ্তন আৰু সংৰক্ষণ কৰা আৰু অধৰ্ম, অৰ্থহানি আৰু বিদ্বেষ নিৰ্মূল কৰা। ✦

ভাৰতবৰ্ষৰ বিচিত্ৰ তথ্য

? ভাৰতবৰ্ষৰ নাম ইণ্ডিয়া কিয় হ'ল?

➡ প্ৰাচীন কালত গ্ৰীক বণিকসকলে আমাৰ দেশৰ সিন্ধু নদীৰ পাৰত ব্যৱসায় কৰিবলৈ আহিছিল। তেওঁলোকে সিন্ধুক ইণ্ডাচ বুলি কৈছিল। এই ইণ্ডাচ শব্দৰ পৰাই কালক্ৰমত ইণ্ডিয়া নামটো আহিছে।

? ভাৰতৰ নাম হিন্দুস্থান কেনেকৈ হ'ল?

➡ অতীতত ইৰাণ দেশৰ লোকসকলে আমাৰ দেশৰ সিন্ধু নদীক হিন্দু নদী বুলি উচ্চাৰণ কৰিছিল। সেয়ে, সিন্ধু নদীৰ আশে পাশে থকা অঞ্চল হিন্দুস্থান নামেৰেই পৰিচিত হয়।

? আমাৰ দেশৰ নাম ভাৰতবৰ্ষ কেনেকৈ হ'ল?

➡ প্ৰাচীনকালত আমাৰ দেশৰ নাম আছিল জম্বু দ্বীপ। পুৰণিকালত এই দেশত ৰাজত্ব কৰা ভৰত নামৰ ৰজাজনৰ নামেৰেই এই দেশৰ নাম হয় ভাৰতবৰ্ষ।

? ভাৰতৰ কোনটো মন্দিৰৰ মূৰ্তি প্ৰতিবছৰে বজ্ৰপাতত নষ্ট হৈ যায় আৰু প্ৰতি বছৰেই নতুনকৈ নিৰ্মাণ কৰা হয়?

➡ কুলু উপত্যকাৰ মহাদেৱ মন্দিৰ। এই মন্দিৰৰ সন্মুখত ৰঙা ৰঙৰ এটি ৬০ ফুট ওখ মাস্তুল আছে। যি মাস্তুলটোৱে প্ৰতি বছৰেই বজ্ৰ আকৰ্ষণ কৰে আৰু মন্দিৰৰ ভিতৰৰ মহাদেৱৰ মূৰ্তিটো ভাঙি চূৰ্ণ-বিচূৰ্ণ হৈ যায়। পিচে প্ৰতি বছৰেই মহাদেৱৰ মূৰ্তি পুনৰ নিৰ্মাণ কৰি লোৱা হয়।

? কোনজন ইংৰাজ প্ৰথমে ভাৰতলৈ আহিছিল?

➡ টমাচ ষ্টিফেনচন।

কবিতা

ক'লাজ

নমী গগৈ
স্নাতক দ্বিতীয় বৰ্ষ, অসমীয়া বিভাগ

জোনাক ঃ
জোনাকৰ একা-বেঁকা আৰু
চেঁচা বতাহৰ গধূলিবোৰত
জোনাকবোৰ নামি আহিছিল
কলংখনেদি ....

বিষণ্ণ বৰষুণ ঃ
এজাক বিষণ্ণ বৰষুণে
সেউজীয়াবোৰ ধুই নিয়াৰ পিছৰেপৰা
'স্নেহালয়'ৰ ৰাধাচূড়া জোপাই
নতুনকৈ হাঁহিবলৈ শিকিছিল...
কুঁৱলি ঃ
ধোঁৱাবৰণীয়া কুঁৱলিৰ মাজত
বিৱৰ্ণ হৈ পৰি আছে
শীতৰ মসৃণ ৰাতিটো .. ..
.. .. ..
উৰঁলি যোৱা নিশাটোত
ঠিক মৰাশটোৰ দৰেই লাগিছিল
সেই চিনাকি মুহূৰ্তবোৰ.. ..
.. .. ..
ঘোপমৰা আকাশৰ তলত
হৃদয়বোৰ যেন হৈ পৰিছিল সমাধি ...
সেউজীয়া ঃ
আজি পাহাৰৰ সেউজীয়া চূড়াত
নাঙঠ হৈ উচুপি বহি থকা নাই
জোনাক ...
শৰতৰ মৃদু বতাহজাকত
বৈ অহা শীতলতাই
শেৱালিজোপা চুই যোৱাৰেপৰা
পথাৰখন সেউজীয়া হ'ল . . . ।●

অনুভৱ

মৰমী গায়ন
অধ্যাপিকা, অসমীয়া বিভাগ

হিংসাৰ ডাবানলে দহিছে হৃদয়
পাষাণ হৃদয়ে দিলে পৰিচয়
নিষ্ঠুৰ বৰ্বৰতা আৰু হত্যালুণ্ঠনৰ
ৰূপ বিভীষিকাময়।

চৌদিশে জ্বলিছে জুই
নুমুৱাব নোৱাৰা
অসূয়া-অপ্ৰীতি বিষাদ কাৰুণ্যৰে ভৰা
অসহায় বসুন্ধৰা
ৰুধিব নোৱাৰা।
বোমা বাৰুদৰ
দূষিত বায়ুৰে
পূৰ্ণ হ'ল সমগ্ৰ ধৰণী
নিৰীহ জনতাই
আঁকোৱালি ল'লে
অজান বলুকাত
নিজ নিজ সমাধি।
হে জীৱশ্ৰেষ্ঠ মানৱ
মুক্ত হ'বনে মানৱ মন
কুৎসিত-কলুষিত
স্বাৰ্থপৰ হিংসাৰ
কবলৰপৰা;
বিৰাজ হ'বনে
এই পৃথিৱীত
সুখ-শান্তি আৰু প্ৰেমৰ নিজৰা।●

এটা কবিতাৰ কাৰণেই

চন্দ্ৰানী পাল
স্নাতক তৃতীয় বৰ্ষ

এটা কবিতাৰ কাৰণেই ইমান কাতৰ হৈ দৌৰি ফুৰিছো
পাৰ কৰিছো অনিদ্ৰাৰ কত উজাগৰি ৰাতি
ভালপোৱাৰ বিষাদ, শোকৰ দাৰুণ নৈঃসৰ্গ।

গচকি আহিছো বিদ্ৰোহে ঘেৰা সেউজ বনভূমি
শংকুল গিৰিপথ, যুদ্ধক্ষেত্ৰৰ করুণ স্মৃতি

এটি কবিতাৰ কাৰণেই আঘোনৰ সোণোৱালী টৌত ওপঙি আছো
সোণাৰু ফুলৰ ডাঠ উপত্যকাত ভ্ৰমি ফুৰিছো।

কুঁৰলি সৰা ঋতুত উচুপি উঠিছো
বিদায়ৰ শোকতো দুহাত দাঙি আকাশ চাইছো

এটা কবিতাৰ কাৰণেই বৰষুণক সঁপি দিছো হৃদয়
বিদ্ৰোহীসকলক জনাইছো অভিবাদন

জোনাকত তিতি-বুৰি জিৰাইছো জলফাই বাগিছাৰ তলত

নদীক সুধিছো প্ৰিয় নাৰীৰ খবৰ
প্ৰতিজন অৰণ্যগামী যুৱকক বিচাৰিছো বেলিৰ ঠিকনা

এটা কবিতাই মোক মাটি আৰু মানুহৰ প্ৰেমিক কৰি তুলিছে
পৃথিৱীয়ে আঁকি দিছে সম্ভাৱনাৰ বিশাল আকাশ।●

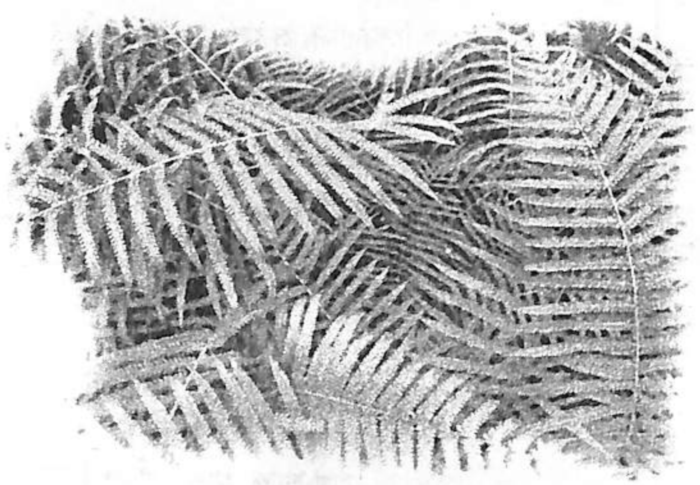

ধৰ্ষিতা সংস্কৃতিৰ মনোবেদনা

হিমাক্ষী বৰা
স্নাতক প্ৰথম বৰ্ষ

মই হেৰাই গ'লো
নিজে নিজতে
অপ-সংস্কৃতিৰ অনুকৰণৰ
অহংকাৰে পুতি পেলালে
মোৰ সমস্ত
সাংস্কৃতিক গৌৰৱ।
এদিন হয়তো
বিস্মৃতিৰ কৰাল গ্ৰাসত
ধূলিস্যাৎ হ'ব মোৰ
সমস্ত সত্তা।
এনে মৃত্যু মোৰ কাম্য নহয়,
কু-সংস্কৃতিৰ পাহাৰ খান্দি?
মোক মুক্ত কৰিব কোনে?
আপোনৰ হাতত বাৰে বাৰে
ধৰ্ষিতা হোৱাৰপৰা
ৰক্ষা কৰিব কোনে?
মই সংস্কৃতি
ইয়েই মোৰ মনোবেদনা;
মই হ'ব বিচাৰো
বৰ্তমান আৰু ভৱিষ্যৎ।
অতীতত বিলীন হোৱাৰপৰা
মোক ৰক্ষা কৰিব কোনে?●

বন্ধুত্ব

তৰালী বৰা
স্নাতক প্ৰথম বৰ্ষ, অসমীয়া বিভাগ

'বন্ধুত্ব'
যাক স্বৰ্গৰপৰা সৰিপৰা
পাৰিজাত ফুল বুলি ক'ব পাৰি,
যাক মণি-মুকুতাৰ লগত
তুলনা কৰিব নোৱাৰি
পাৰি মাথোঁ প্ৰকৃত 'বিশ্বাসত'।

কিন্তু মোৰ ক্ষেত্ৰত কিয় এনে হয়
মই ভাবিব নোৱাৰো,
যাক মই প্ৰকৃত বন্ধু হিচাপে ভাবো
সেইজনে মোক প্ৰতাৰণা কৰে।
আকৌ,
যাক বিশ্বাস কৰো
সিয়ে মোক বিশ্বাস ঘাটকতা কৰে।
হে বন্ধুসকল,
মই তোমালোকক সুধিব বিচাৰিছো
মোক এনে কি বেয়া পোৱা?
কি মই এজনী অসুন্দৰী আৰু
দুখীয়া ছোৱালী বাবে।

বন্ধুসকল, মই তোমালোকক
বিশ্বাস কৰো, ভালপাঁও,
কিন্তু তোমালোকে মোক ঘৃণা কৰা
কিয়? কিয় বাৰু .....
তোমালোকক বন্ধুত্ব পাতিবলৈ
মই এইবাবে কোৱা নাই
যাৰ বাবে ভয় কৰিছা।
তোমালোকে মোক টকা-পইচা দি
সহায় কৰিব নালাগে
নালাগে মোৰ দুখত দুখী হ'বলৈ,
মাথোঁ তোমালোকে মোক
তোমালোকৰ বন্ধু বুলি
চিনাকি দিলেই হ'ব।
তেতিয়াই মই ক'ব পাৰিম
মোৰ জীৱনৰ প্ৰতিটো আশা
পূৰ্ণ হ'ল আৰু মোৰ
জীয়াই থকা জীৱনটো ধন্য হ'ল।।●

সুদীৰ্ঘ যাত্ৰা

পাপৰি গোস্বামী
স্নাতক তৃতীয় বৰ্ষ

মৰুভূমিৰ তপত বালিচৰত
ভৰি থ'লো যিদিনা
পাহৰি গ'লো জীৱনৰ
সকলো আশা-ভৰষা
সুখৰ পম খেদি খেদি
পালোহি যে এই সু-বিশাল মৰুভূমি
এতিয়াতো পিছলৈ উভতি চোৱাৰ সময় নাই
মৃত্যু পৰ্যন্ত যাব লাগিব আনি আগুৱাই
কেতিয়া আমাৰ এই যাত্ৰাৰ অন্ত পৰে
তাৰ যে কোনো ঠিকনা নাই।●

ভগ্ন স্বপ্নৰ বিননি !!!

ফাহমিন আখতাৰ
উচ্চতৰ মাধ্যমিক দ্বিতীয় বৰ্ষ

তাই সাৰ পাইছিল,
বিহঙ্গৰ কলকলনিত
বোকা মাটিৰ মনপৰশা শীতল স্পৰ্শত
তাই বাঢ়ি আহিছিল
বাঢ়নী পানীৰ দৰে
হৃদয়ত ঠাই লৈছিল সেউজ বিশালতাই
সেউজীয়াখিনি হালধীয়া হোৱাৰ পৰলৈকে
এটি দীঘলীয়া পৰিক্ৰমা
সেই পৰিক্ৰমাত তাই ধৰ্ষিতা হৈছিল
বোকা মাটিৰ মিলনৰ ফলত সৃষ্টি হোৱা
পথাৰখনক বিষাক্ত কৰা কিছুমান পোকৰ আঘাতত।
তাই পাহৰি পেলাইছিল
সূৰ্যোদয়ৰ মনোমোহা দৃশ্য
তাইৰ ঠিকনা
ঃ এটি ভগ্ন স্বপ্নৰ বিননি।
ঃ এটি সেউজ উপত্যকাক ক'লা কৰাৰ
কৰুণ দৃশ্য, কৰুণ চানেকি।

সপোন

কাকলি বৰা
স্নাতক প্ৰথম বৰ্ষ

সপোন দেখিছানে কেতিয়াবা
সপোনত কোনোবাই ভূমুকি মাৰেনে?
হয়তো নাই বা নহয় ...
মই কিন্তু সপোন নেদেখো
জানানে বাৰু কিয়?
কাৰণ হৃদয় কোণত অধিষ্ঠিতা তুমি
মোৰ নীলাঞ্জনা।
জোনাকত তিতিছানে বাৰু কেতিয়াবা ?
সন্ধ্যা তৰাটোৰ লগত কথা পাতিছানে বাৰু কেতিয়াবা?
হয়তো নাই ।।
মই কিন্তু পাতো,
জানানে বাৰু কিয়?
কাৰণ তেওঁয়েই যে একমাত্ৰ লগৰী
মোৰ সুখৰ প্ৰতিটো পলৰ
দুখৰ প্ৰতিটো ক্ষণৰ
হয়তো তোমাৰ অবিহনে
সিয়েই মোৰ নিসংগতাৰ সাৰথি।।

এটি সভ্যতাৰ চিহ্নত যুগৰ নাম

মানালী কাশ্যপ
স্নাতক প্ৰথম বৰ্ষ

ঠায়ে ঠায়ে সিঁচৰতি
সভ্যতাৰ চিহ্ন বিচাৰি
পাহাৰ ভৈয়াম বিদাৰি
অহৰ্নিশে চলিছে অন্বেষণ
খননত দুষ্প্ৰাপ্য মূৰ্ত্তি মোহৰ
ফলকত দুৰ্গ নিৰ্মাণৰ দলিল
ধৰণীৰ বক্ষত সমাহিত
প্ৰতিভূ পূৰ্বজৰ শাণিত অস্ত্ৰ
এটি যুগে লভিলে স্বীকৃতিৰ মন্ত্ৰ
সভ্যতাই দিলে যুগৰ প্ৰতীক্ষাত!
বৰ্তমান প্ৰযুক্তি বিজ্ঞান সন্ত্ৰাস
অগ্ৰজৰ পদানুকৰণেৰে
ধাৱমান অনুজৰ যুগাগ্ৰগামী দৃষ্টিত প্ৰখৰতা
অনাদৃত ধ্বংসাৱশেষৰ স'তে কোঠালিত অংকিত
তপত ৰুধিৰৰ নৈ খনি ক্ষণ পৰিবৰ্ত্তনত কঢ়াল লাগিল
সংৰক্ষিত যাদুঘৰত স্বাক্ষৰ বহণ কৰিব এটা নতুন যুগৰ
কি নাম দিম
সন্ত্ৰাসৰ নে সভ্যতাৰ?

তেজীমলা

চাহনাজ পাৰবিন

তেজীমলা
সাৰে আছানে?
নাই সাৰে থকা নাই তুমি।
তোমাৰ যৌৱনৰ চঞ্চলতা আবদ্ধ
ঢেঁকীশালৰ কোঠাত
বন্ধ হৈ গ'ল।
শেষ হৈ গ'ল তোমাৰ,
যৌৱন-জীৱনৰ ছন্দ।
বণিক পিতাইৰ
হিয়াৰ আমঠু হৈও কিয়
মাহী আইৰ ঢেঁকীৰ চাবত
মূৰ পাতি দিলা?
বেলি লহিয়ালেই
নঙলা মুখত ৰৈ
পিতায়ে মাতিব —
'আই-তেজীমলা'
কিন্তু তুমি অসাৰ হৈ পৰি আছা
পিতাইৰ পিছফালৰ বাৰীৰ চুকত
তেজীমলা,
আকাশে-বতাহে বিয়পি পৰিছে
তোমাৰ কেঁচা তেজৰ গোন্ধ ...।

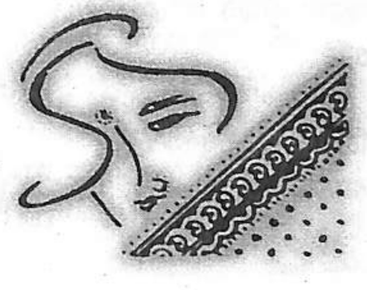

তোলৈ একলম

শিখামণি দেৱী
স্নাতক দ্বিতীয় বৰ্ষ

মৰমৰ,
কেনে আছ, কুশলে আছ ছাগে?
বহু দিন হ'ল তোলৈ নিলিখা...
তোৰ বাৰু মনত পৰেনে..
কাতিৰ নিয়ঁৰ সনা সেমেকা পুৱা শেৱালি বুটলা?
হিম চেঁচা বতাহৰ মাজেৰে মই বাৰুকৈ চাঁও,
শান্ত তোৰ দুচকু, এখন নিকা স্বচ্ছ হৃদয়
শোৱালিৰ সুবাসত মোৰ প্ৰত্যাশিত আত্মা।
ভালপোৱাৰ কীটটোৱে কলিজাৰ এফাল কুটিব লাগিছে।
সেয়ে ছাগে মই,
    তোৰ কুঞ্জকুটীৰৰ আঁৰে আঁৰে পলায়ন কৰিছো,
    ৰাখিছ নেকি মায়াৰ মৌ বাহ
    আগুৰি আগুৰি ধৰিছে অ'
তোৰ বাবে সাঁজিছো মৰমৰ ওখ দালান
    গগণ বিহাৰী তোৰ মনটো জিৰাব দে।
দুচকুত তোৰ অলেখ সপোন
    চাব খোজো সৃষ্টিৰ অনল শিখা,
সপোনবোৰ জানো দেই পুৰি নিবি?

বুকুৱেদি এসুঁতি আবেগৰ নৈ উটি যাব খোজে
কোনো আটলাণ্টিক নাইবা প্ৰশান্তলৈ
এচামুচ নীলা জানো মোক দিবি?
দুভৰি আৰু মাটিৰ শীতল যুঁজ
পৃথিৱীৰ স'তে জানো যুঁজিব পাৰিবি?
মোৰ চকুলৈ নাচাবি..
    হৃদয়ৰ কোনোবা কোণত গলিব ধ
    এণ্টাৰ্কটিকাৰ সমস্ত বৰফৰ স্তুল
নামটো ছাগে তোৰ ঠিকেই দিলে "...."
আস। কি শান্ত।।
আমনি আৰু নকৰো দে
    পুনৰ মৰমেৰে
        প্ৰান্তত
        "মই" ।

কলং

বনশ্ৰী বৰা
স্নাতক তৃতীয় বৰ্ষ

নিৰ্মল গতিৰে যাব খোজা এখন নদী
পৃথিৱীৰ খলা-বমাই তাইক বাধা দিয়ে,
তথাপিও আগবাঢ়ে তাই একাঁ-বেকাঁ হৈ
নগাৰ বুকুৰ আবেশতে বৈ আছে তাই
কলং নামেৰে
কলঙৰ বুকুৰে বাগৰে কত সপোন।
কৃষকৰো ভৰষা তাইৰ মাজতে।
বণিকৰো আশা বুকুত সাৱটি
কলকলাই বৈ যায় কলং
কিবা হেতু আনন্দত উথলি
ঢৌ তুলি নাচে তাই শিলে শিলে জপিয়াই
বুকুত জিলিকাই সৌৱা হেঙুলীয়া আভা
বাগৰি আহে কলং।
তাই কলং!
আমাৰ চিৰ পৰিচিত কলং।
বানে বাউলী কৰা কলং।
দুকুল উপচায় কৰে তাই পাৰভঙা নৃত্য,
মোহাৰি লৈ যায় সকলো,
তীক্ষ্ণ আঁচোৰ বহি ৰয় কৃষকৰ বুকুত।
শতজনৰ চকুলোৱেও তিয়াব নোৱাৰে
কলঙৰ কলিজা।
কলং সেউজীয়া
সেউজীয়া কলং।

শান্তিৰ বিপ্লৱ

কাকলি ডেকা
স্নাতক প্ৰথম বৰ্ষ

মোৰ উচ্ছাসিত বুকুত
ছুনামিৰ অশান্ত ঢৌ,
নিষ্ঠুৰ কালৰ উপহাসত
সিঁচিব নোখোজে সন্ত্ৰাসৰ দিগ্বিজয় হৰ্ষত
প্লাৱিত হোৱা ৰক্তাক্ত ধৰণীত
বিশ্ব শান্তিৰ বীজ।

আঁকিব নোখোজো বোমা-বাৰুদত
বিবৰ্ণ হোৱা নীল আকাশত
প্ৰিয় মানৱ প্ৰীতিৰ ছবি।
ৰচিব নোখোজো নিৰ্দয় অতীতক
সোঁৱৰাই অন্বেষণ কৰা কবিতাৰ কুকি।

তথাপি, মোৰ ক্ষোভিত কণ্ঠত
অনুচ্ছাৰিত স্বপ্নৰ শিল্প শব্দ
শান্তিৰ বিপ্লৱ....
কেতিয়ালৈ ব'ব শান্তিৰ নিজৰা?
হৃদয়ৰ অটলত নিঃশেষ হ'ব খোজা স্বপ্ন
কেতিয়ালৈ উজ্বলি উঠিব?
দিঠকৰ আশা ৰেঙণিত।।

সপোনৰ অসম

মুনমী বৰা
স্নাতক দ্বিতীয় বৰ্ষ

নিবিচাৰো এনে এখন অসম
য'ত সদায় প্ৰতিফলিত হয়,
    হত্যা-হিংসা-বিদ্বেষ।
বিচাৰো এখন শান্তিৰ অসম
    যি সদায় সাৰ-পাই উঠে,
এজাক নিষ্পাপ শিশুৰ হাঁহিৰ কল্‌ৰোলত
    য'ত সদায় পৰিলক্ষিত হয়
    এমুঠি শান্তিৰ মিঠা ৰ'দ।
দশোদিশে পৰিষ্ফুত হৈ ৰয় য'ত
    স্নিগ্ধ ন-পোহৰৰ জিলমিলনি।
গুলি-বোমা-বাৰুদৰ শব্দই
    ঢুকি নোপোৱা দূৰত্বত
    যাৰ অৱস্থান,
আৰু শান্তিৰ কপৌযুৰিক কৰিম আহ্বান
    সদায় বিলাই থাকে যেন
    শান্তিৰ দীঘ ছাঁ ..... ।

লিমাৰিক

নীহাৰিকা গোস্বামী
স্নাতক দ্বিতীয় বৰ্ষ

খগেনে ভাবিলে খুৰখনেদি চুলি খিনিকে কাটো
সন্মুখৰ ঘৰৰ মাজনীকে মনে-মনে মাতো
বয়স মোৰ ভাটি পায়
ৰৈ থাকিলে সময় যায়
কোৰ্টলৈ গৈ আজি বিয়াখনকে পাতো।

বিয়াৰ কথা ভাবি খগেনে চুলি খুৰাই থাকে
হাত-বাউল দি সন্মুখৰ ঘৰৰ মাজনীক মাতে
মাজনী আহি উচপ খাই
খগেনে মূৰত হাত দি চাই
মূৰত চুলি এডালো নাপায় খঙত কঁপি থাকে।

কি কৰিলো, কি কৰিলো, খুৰেৰে মই চুলি কাটিলো
তকলা মূৰেৰে মাজনীক মাতিলো
তায়ো পলাল ভয় খাই
মোৰো লাজৰ সীমা নাই
নিজৰ মূৰত নিজে মই মাধমাৰ মাৰিলো।●

গল্প

সংকল্প

ত্ৰিবেণী বৰা, *স্নাতক দ্বিতীয় বৰ্ষ, দৰ্শন বিভাগ*

ৰিক্সা!
ৰিক্সা যাবা?

কাৰৈমাৰী গাঁও, ধিং গেটৰ আগত চেকগেট যে সেইফালেদি সোমাই গৈ নামঘৰটোৰ অলপ আগত,"যাবা? অ' যাম, কিন্তু আপুনি কাৰৈমাৰী বুলি ক'লেই হ'ল ইমানবোৰ মিছাতে। নিজৰ সংৰক্ষিত আসনত বহি বগা গুটখাজাতীয় পেকেট এটা একে কামোৰতে চিঙি বিশেষ এটা ষ্টাইলত মুখত লৈ দুবাৰমান পাউদাৰজাতীয় কিবা এটা মুখেৰে উলিয়াই দি আমেজ লৈ সি ক'লে। ৰিক্সাৱালাটোৰ কথা শুনি আচৰিত নহৈ নোৱাৰিলো। সেইয়ে তাক নিৰীক্ষণ কৰি ধাৰণা এটা হ'ল যে — খুউব বেছি ১৬/১৭ বছৰৰ ল'ৰাটোৰ চেলাউৰি কোছা সৰুকালত টি.ভি.ত দেখা জনপ্ৰিয় ধাৰাবাহিক "চন্দ্ৰকান্তাৰ" "ক্ৰুৰসিং"ৰ সৈতে একেই। চকু দুটা নিচা খোৱা মানুহৰ দৰে লাল (অৱশ্যে কিছুমান নিচা নোখোৱা মানুহৰো চকু ৰঙা হয়) ফপৰীয়া ছালখন তথা কাণখনত (নিৰ্দিষ্ট সোঁকাণত) তিনিপাতকৈ ৰিং। পিন্ধনত কাৰ্গো পেণ্ট বুজিবলৈ বাকী নাথাকিল সি, "লোকেল" ল'ৰাই হ'ব। কি বাইদেউ যাবনে? কি যে ভাবি থাকে, — এইবাৰ তাৰ প্ৰশ্নত মোৰ নিৰীক্ষণ প্ৰক্ৰিয়াত যতি পৰিল আৰু লগে লগে চকা দুটাৰ লগত থকা লোহাপাতত ভৰিটো দি উঠিব ধৰোতেই — "১৫ টকা লাগিব কিন্তু, ৰেট ভাড়া, যালে যাব নাযালে নাই।" খংটো টিঙিচ্‌কৈ উঠি আহিছিলেই যদিও ৯ বছৰৰ মূৰত ঘৰলৈ অহাৰ উত্তেজনাৰ ভৰতকৈ কম আছিল, নহ'লে তাক আজি মুখেৰে একো উচ্চাৰণ নকৰি উঠি দিলো।

ৰিক্সাৰ চকা ঘূৰিব ধৰিলে, ময়ো ৰিক্সাৱালাটোৰ প্ৰসংগৰপৰা ওলাই পৰিলো আৰু বহুতদিনৰ মূৰত নিজৰ ঠাইখন দেখি চঞ্চল হৈ পৰিলো। Fast track ৰ Dark coffee colour ৰ চানগ্লাছখন সৰু-সুৰা মুকুটটোৰ দৰেই শিৰত ৰাখি উপভোগ কৰো বুলি আমেজেৰে বহি ল'লো। এসময়ৰ আমাৰ "লোকেল এৰিয়া"ৰ বৰ্তমানৰ প্ৰতিচ্ছবি। ৰেহ-ৰূপ বদলি হ'ল। কিবা এটা ভাল লাগি গ'ল। লাহে লাহে আগবঢ়াৰ লগে লগে ৰোমাঞ্চিত হৈ পৰিছো মই। বেচ ব্যস্ততা বাঢ়িল। এপাৰ্টমেণ্ট, কাপোৰৰ দোকান, Fast Food ৰ দোকান, কিতাপৰ দোকান, ম'বাইলৰ Customer care office মেডিচিনৰ দোকান, ফটোষ্টেটৰ দোকান, মুঠতে ঠাই টুকুৰাই ভৰ যৌৱন প্ৰাপ্ত গাভৰুজনীৰ দৰেই চঞ্চল, আকষৰ্ণীয় হৈ পৰিছে। তিনিখনকৈ নতুন প্ৰাইভেট কলেজ, আগৰ তিনিখন স্কুলৰ উপৰি নতুনকৈ দুখন স্কুল, পাঁচটা-ছটা Tutorial centre সঁচা কথা ক'বলৈ গ'লে ঠাইখনে সঁচাকৈয়ে এতিয়াহে পূৰ্ণতা পাইছে। কিবা এটাই কামুৰিছে, হঠাতে বহুতদিনৰ মূৰত পুৰণি বিষটোৱে আকৌ আজি ধৰিছে। চিনাকি, অতি চিনাকি এই বিষটোৰ উৎস বিচাৰি পাবলৈ বেছি দেৰি নালাগিল। চিনাকি, কিন্তু তথাপিও চিনাকিক বাধ্যত পৰি কেতিয়াবা অচিনাকিৰ দৰে আচৰণ কৰিব লগাত পৰে। কিন্তু আজি? চকুৰে নেদেখিলে কোনো বস্তুক অৱজ্ঞা কৰিব পাৰি কিন্তু তেতিয়া সেই নিৰ্দিষ্ট উৎসটোক চকুৰে দেখা যায়। তেতিয়া আৰু অৱজ্ঞা কৰা সম্ভৱপৰ নহয়গৈ। বান্ধি ৰখা মনটোৰো বান্ধ সুলকি পৰে।

ঠিকেই যদিওৱা দোকানবোৰে অঞ্চলটোক এগৰাকী মনোমোহা চঞ্চল গাভৰুলৈ ৰূপান্তৰিত কৰিলে তথাপিও মোৰ বাবে সেই নিৰ্দিষ্ট ঠাইটুকুৰাৰ নিৰ্দিষ্ট চুকটোৰ গুৰুত্ব আজিও অটুট আছে। আনৰ বাবে হয়তো ৰিক্সা ষ্টেণ্ডটো আৰু দুটা মুচী বহা ঠাই টুকুৰাৰ বিশেষত্ব বিশেষ একো নহ'ব কিন্তু মোৰ বাবে সেই ঠাই, সেই চকু আৰু সময় ৭ বাজি ৪৫ মিনিট, এক বুজাব নোৱাৰা অনুভূতি। হাজাৰ ব্যস্ততাইও মোৰ সেই নিৰ্দিষ্ট ঠাইডোখৰক সলনি কৰিব পৰা নাই। ভাল লাগি গ'ল

কিবা এটা তাৰমানে তেওঁও সলনি হোৱা নাই আশাৰ ৰেঙনি আছে। বৰ্তমানৰ পৰিস্থিতিৰপৰা উদ্ধাৰ কৰিব পাৰিম মই, কিয়নো ঠাইটুকুৰা, এই ঠাইটুকুৰা দৰকাৰ হ'লে তেওঁক আকৌ এই ঠাইটুকুৰাৰপৰাই জীৱনটো আৰম্ভণি কৰিবলৈ শিকাম। য'ৰপৰা আৰম্ভ হৈছিল — মোৰ জীৱনৰ এক নতুন অধ্যায়।

যোৱা ৯ বছৰে বান্ধি ৰখা মনটো আজি মই মুকলি কৰি দিছো। কিয়নো, মইও আজি বিচাৰো বিগত ৯ বছৰৰ বিশ্লেষণ, প্ৰতিটো মুহূৰ্তৰ বিশ্লেষণ। আজি মই অস্বস্তিত নুভুগো-শিক্ষক দিৱসত ডিপাৰ্টমেণ্টৰ মেডামে কোৱা সেই কথাষাৰ — ভাবিবাচোন, অকলশৰে থকাৰ মুহূৰ্তত তোমালোকে, বিশ্লেষণ কৰিবা নিজকে, সেই মুহূৰ্ততলৈকে জীৱনত কি পালা আৰু কি হেৰুৱালা, বিচৰা সফলতাৰ গ্ৰাফডাল নিম্নগামী হৈছেনে, উৰ্ধ্বগামী'। প্ৰকৃততে তুমি বিচৰা কি?" সেই কথাষাৰে সেইদিনা যদিও মনত দ'কৈ ৰেখাপাত কৰিছিল তথাপিও মই অস্বস্তিত ভুগিছিলো কাৰণ বিচাৰিলেও মই নিজকে বিশ্লেষণ কৰাৰ সাহসকণ গোটাব পৰা নাছিলো। কাৰণ সেই মুহূৰ্তলৈকে মই কিছুমান মোৰ আদৰ্শৰ বাহিৰত কাম কৰি পেলাইছিলো। সেয়েহে, নিজৰ স্বৰূপটো নিজে প্ৰথমবাৰলৈ স্বচক্ষে দেখাৰ কথা ভাবি আতংকিত হৈ পৰিছিলো। কিন্তু, আজি অ'তবোৰ সাহস ক'ৰপৰা গোটখালে ক'ব নোৱাৰো। হয়তোৱা সেইসময়ত মোৰ জীৱনৰ গতিক লক্ষ্য প্ৰদান, নহয়, ঠিক তেনে নহয় প্ৰকৃততে নিজৰ জীৱনটোক প্ৰকৃত গতি দিব পৰা নোৱাৰাৰ অনিশ্চয়তাত ভোগাৰ কাৰণে সাহস নাছিল কিন্তু আজি? আজি মই এক সফলনাৰী, আন দহগৰাকী নাৰীৰ ঈৰ্ষাৰ কাৰণ, এটি জনপ্ৰিয় নিউজ চেনেলৰ চিফ্ এডিটৰ মই। গতিকে, বিশ্লেষণ কৰিব পাৰি।

কৈশোৰৰপৰা যৌৱনপ্ৰাপ্ত অৱস্থাত সকলো ল'ৰা-ছোৱালীয়ে কম-বেছি পৰিমাণে চঞ্চল হয়। বিপৰীত লিংগৰ প্ৰতি আকৰ্ষিত হয়। কিন্তু সেই সময়ত মই আন লগৰীয়াবোৰতকৈ ব্যতিক্ৰম আছিলো। নগাঁও ছোৱালী স্কুলৰ শিক্ষান্ত পৰীক্ষাত ভাল ৰিজাল্ট হ'ব লগা ছাত্ৰীৰ ১০০% নিশ্চয়তাৰ তালিকাত মোৰ নমো সন্নিবিষ্ট হৈ পৰিছিল। মোৰ সকলোতকৈ বেছিকৈ মৰম কৰা প্ৰদীপ বৰা ছাৰে কোৱা কথাষাৰ আজিও ৰিণিকি-ৰিণিকি কাণত বাজি থকে। "মণি, Nine is very fine, so be careful মই ছাৰৰ কথাষাৰ নুবুজাত ছাৰে মূৰত হাত ফুৰাই কৈছিল —চোৱা মণি, যৌৱনৰ পচোৱা বতাহ বলা এই সময়ত যদি নিজকে বচাই চলিব পাৰা, তেনেহ'লে You will be the winner. গতিকে গাত বতাহ লাগিব নিদি এই জপনাখন একেজাপে সুন্দৰকৈ জাপ মাৰি যাব চেষ্টা কৰিবা"। প্ৰতিশ্ৰুতি দিয়া মতেই ছাৰৰ কথা ৰাখিছিলো। কিন্তু ছাৰৰ কথা সান্নিধ্যৰপৰা আঁতৰি অহাৰ পাচতে কথাবোৰ কিবা অস্পষ্ট হৈ পৰিছিল। তাৰফলত সকলোৰে ব্যতিক্ৰম ছোৱালীজনী বিদ্ৰোহী স্বাধীনমনা (যিটো-যোগাত্মক দিশত নহয়) হৈ পৰিছিলো কিন্তু বাকী পৰীক্ষাবোৰতো ভাল ৰিজাল্টে মোৰ বিদ্ৰোহীতাক ইন্ধন যোগাইছিল। হায়াৰ ছেকেণ্ডাৰী সুখ্যাতিৰে পাচ কৰাৰ পিচতেই মই over confident হৈ পৰিছিলো। ভাবিছিলো সকলোৰে মন্তব্য ভুল প্ৰমাণিত কৰি মই মোৰ Personal life আৰু মোৰ কেৰিয়াৰ ঠিকেই বজাই ৰখাব পাৰিছো। সেয়েহে নিজৰ ইচ্ছাৰ গৰাকী হৈ পৰিলো। নিজে যিটো ভাল বুলি ভাবিছিলো সেইটোৱে কৰিছিলো। মই নিজৰ জীৱনো নিজে বিচৰাধৰণে উপভোগ কৰিব বিচাৰিছিলো। যাতে পাচত মোৰ জীৱনত ঘটা যিকোনো ঘটনাৰ বাবে বেলেগক দোষ দিব লগাত নপৰে। মই যাতে মোৰ ভুল ক'ত কেনেকৈ হ'ল গম পাঁও। এইটো আছিল মোৰ জীৱনৰ নীতি। যাৰবাবে জীৱনত কোনো কোনো ক্ষেত্ৰত উজুটিও নোখোৱা নহয়।

B.A. 2nd yr. পূৰ্ণগতিত ক্লাচ চলি আছিল। তেতিয়াই মোৰ চিনাকি হৈছিল জ্যোতি ৰাজ কাশ্যপ নামৰ ল'ৰাজনৰ লগত। ম'বাইলৰ ৰিচাৰ্জ এখন আনিব গৈ ভাদমহীয়া গৰমতো ফেন off কৰি ৰখা বিষয়টো লৈ ঠাট্টা কৰিছিলো মই। তেতিয়া তেওঁ লাহেকৈ কৈছিল —'মই এইমাত্ৰ গা ধুই আহিছো যে, সেয়েহে। তুমি চুইচটো অন কৰি লোৱা। তিনি নম্বৰ চুইচটো, সোঁফালৰপৰা।' —কথাখিনিয়ে চুই গৈছিল মোক। অচিনাকি ছোৱালী এজনীৰ ঠাট্টাতো যিজন ল'ৰাই ইমান নম্ৰভাৱে কথাখিনি ক'লে সেই ল'ৰাজনক আৰু এবাৰ চাবৰ ইচ্ছাৰে দুদিন পাচতে আকৌ ওলাইছিলোগৈ এদিন তেওঁৰ দোকানত। অসচেতনতা নে ভগৱানৰ ইচ্ছা নাজানো মই মোৰ মাণিবেগটো তেওঁৰ দোকানত এৰি গুচি আহিছিলো। পাচত তেওঁৰ সচেতনতাৰ কাৰণেই মাণিবেগটো ঘূৰাই পালো আৰু সুকলমে ঘৰ পালোহি। ল'ৰাজনৰ প্ৰতি অদ্ভুত মৰম এটা জাগিছিল। কিন্তু মই দেখুওৱাবলৈ অপাৰগ। লাহে লাহে আমি কথা পাতিছিলো ফোনতে। কিন্তু সীমাৰ ভিতৰত, কেৱল বন্ধুত্বৰ হিচাবত। কিন্তু এদিন যেতিয়া তেওঁ প্ৰস্তাৱটো দিলে মই তেওঁক কমখন গালি পাৰিছিলোনে? সশব্দে হাঁহি দিলো। মোৰ হাঁহিত নিজৰ ভাৱত-বিভোৰ ৰিক্সাৱালাটোৱো ফপৰীয়া মুখখনত পোনপ্ৰথমবাৰলৈ হাঁহি বিৰিঙিল। মোৰ মুখলৈ চাই সি কি বুজিছে, কিয় হাঁহিলে গম নাপালো। কিন্তু, তেওঁ মোক ষষ্ঠ ইন্দ্ৰিয়ক পোনপ্ৰথমবাৰলৈ ভুল প্ৰমাণিত কৰি নিজকে পৰিচয় দিছিল। এজন দায়িত্বশীল প্ৰেমিক হিচাপে। এগৰাকী প্ৰেমিকাই নিজৰ প্ৰেমিকৰপৰা বিচৰা সকলো মৰম, গুৰুত্ব সন্মান দিয়াত তেওঁ কেতিয়াও কৃপণালি কৰা নাছিল। মোৰ মেজৰৰ অংকৰ একো আও ভাও নোপোৱা স্বত্বেও দৈনিক দহটাকৈ অংক মেমক দেখুৱাই চাইন কৰি তেওঁক দেখুওৱা, ভাল marks পালে Gift কৰা মুঠতে He is the complete package of Inspiratation তেওঁ মোৰ লাকী চাৰ্ম আছিল। তেনেহ'লে দোষ কাৰ আছিল তেওঁৰতো নাছিল। B.A 3rd yr. পৰীক্ষাৰ পাচতে এক দুৰ্বল মুহূৰ্তত নিজকে তেওঁক সমৰ্পণ কৰিছিলো কিন্তু ভবাধৰণে তেওঁৰ মৰম, গুৰুত্ব কমা নাছিল, বৰঞ্চ বাঢ়িছিলহে। জীৱনত প্ৰথমবাৰলৈ নিজৰ এনে নিকৃষ্ট কৰ্মই মোক দুৰ্বল কৰি পেলাইছিল। প্ৰকৃত উত্তৰ পোৱাৰ আগতেই মই কাকোকে নজনোৱাকৈ এদিন বান্ধবীৰ ঘৰলৈ আহো বুলি গুৱাহাটী মুখী ট্ৰেইনত উঠি আহি দুদিনৰ পাচত ক'লকতা পাইছিলোগৈ। হাতত থকা সাঁচতীয়া টকাকেইটাও কম হোৱাত পিন্ধি থকা সোণৰ চেইন ডাল আৰু আঙুঠিটো বিক্ৰী কৰি এবছৰীয়া মাছ কমিউনিকেচনৰ ডিগ্ৰী সমাপ্ত কৰি প্ৰায় দুমাহ ঘূৰা-ফিৰা কৰি ব্যক্তিগত নিউজ চেনেল এটাত যোগদান কৰিলো আৰু মোৰ অধ্যাৱসায়ৰ বলত তথা ভগৱানৰ কৃপাত সেই চেনেলৰ জনপ্ৰিয়তা সকলেৰে শীৰ্ষত আৰু মই সেই চেনেলৰ চীফ্ এডিটৰ। মাত্ৰ ওলাই আহোতে বাক সবিশেষ জনাই লিখা চিঠিখনৰ পিচত মা-দেউতা ক'লকাকতালৈ ঢপলিয়াই আহিছিল মোক ঘূৰাই নিবলৈ কিন্তু মই নগ'লো। সেইটো বিষয়ৰ কথা (মা-দেউতাহঁতে উলিওৱা নাছিল যদিও ঘৰলৈ, ঘূৰি সদায়হৈ সকলো পাহৰি নতুনকৈ জীৱনটো আৰম্ভ কৰিবলৈ জোৰ দিছিল।) বাৰ পৰা গম পাইছিলো, তেওঁ বৰ্তমান প্ৰকৃতিস্থ নহয়। দুবাৰমান বোলে বলিয়াৰ দৰে ঘৰলৈও বিচাৰি আহিছিল। কিন্তু, এতিয়া সকলো ঠিক হৈ গৈছে। মই উভতি আহিছো। তেওঁক আৰু এই যন্ত্ৰণা ভোগ কৰি থাকিব দিব নোৱাৰি। এইবাৰ তেওঁক সুস্থ কৰি লগত লৈহে উভতিম। মই সংকল্পবদ্ধ। হয়তো কষ্ট হ'ব, কিন্তু অসম্ভৱটো নহ'ব।

হঠাৎ, ৰিক্সাৰ টিলিঙাৰ শব্দত বাস্তৱলৈ ঘূৰি আহিলো। সন্মুখত গৰু পোৱালী এটি দেখি একেলেথাৰিয়ে বজোৱা টিলিঙাৰ শব্দত উভতি আহিলো বাস্তৱলৈ অ' আমাৰ বাট পাৰ হৈছিলেই তেন্তে ভাগ্যেহে, বাৰান্দালৈ চালো, বা বহি আছে। তাই গম পাইছিল নেকি বাৰু, মই আহিম বুলি, যোৱা কালি কথা পাতোতেওতো মই একা কোৱা নাছিলো। তেনেহ'লে ক'লেজৰপৰা অহাৰ সময়ত বাৰান্দাত বহি মোলৈ বৈ থকা বাজনী আজি ৯ বছৰৰ মূৰত আকৌ সেই ৰূপত বিশ্লেষণটোৰ সৈতে বাৰ বহি থকা মুহূৰ্তটো অজানিতে খাপ খাই গ'ল। ✦

মুখৰ সৌন্দৰ্যৰ লগত অন্তৰৰ সৌন্দৰ্যৰ মিল নাথাকিলে কোনো নাৰীয়েই সুন্দৰ হ'ব নোৱাৰে।

—জৰ্জ বাৰ্নাৰ্ড শ্ব'

বাস্তৱত অতীতৰ কল্পনা

জ্যোতি মণি তামুলী, *স্নাতক প্ৰথম বৰ্ষ*

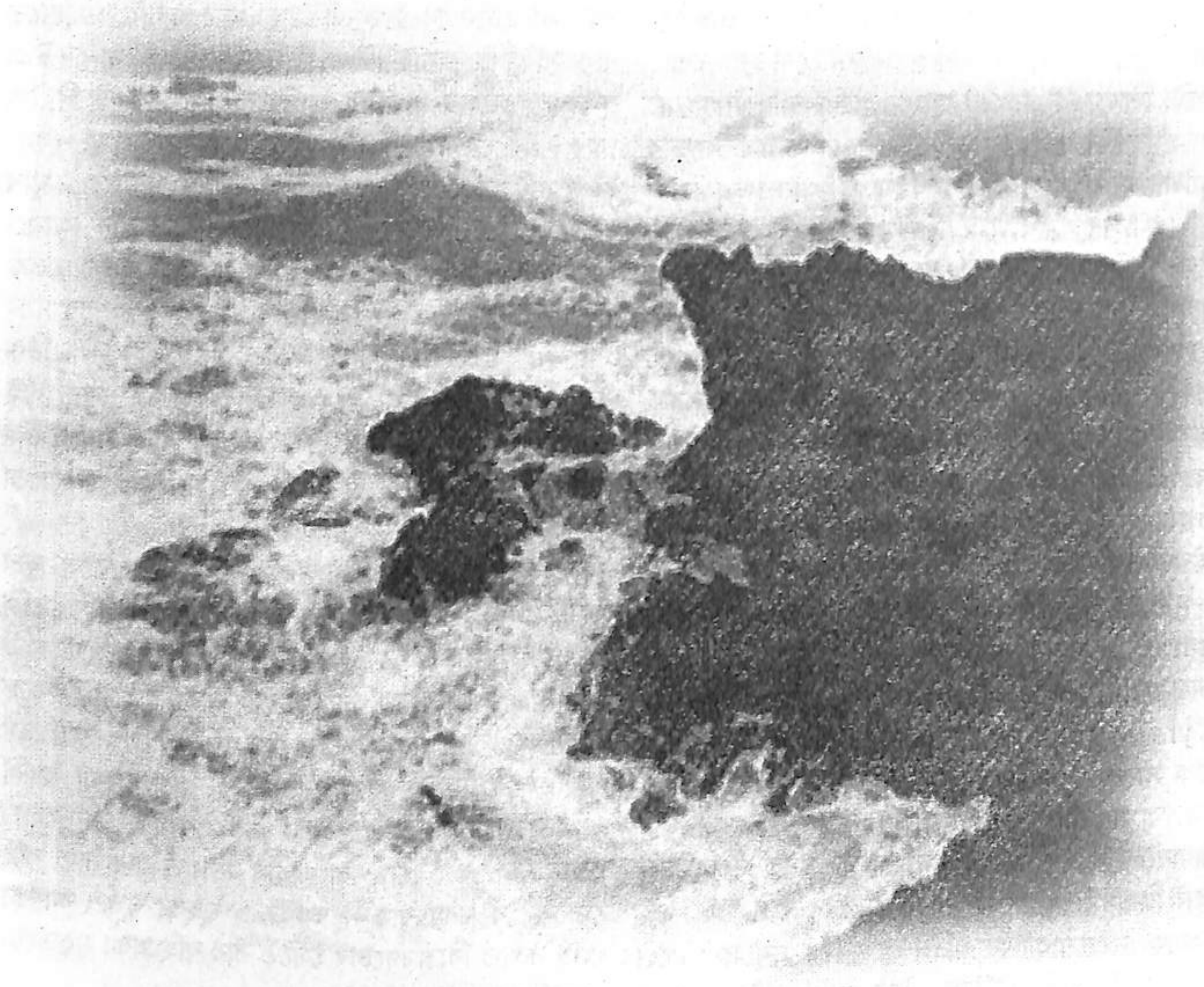

দুখন হৃদয়ৰ গুপুত কথাবোৰ ইজনে-সিজনক ক'বলৈ নাপালে প্ৰেমিক-প্ৰেমিকাৰ অন্তৰ দুখেৰে ভৰি পৰে। প্ৰেম শব্দটো আজি-কালি বৰ জটিল হৈ পৰিছে। কোনো প্ৰেমিক-প্ৰেমিকাই প্ৰেমক টকা দি, কোনোৱে বাইক দেখুৱাই প্ৰেমৰ মৰ্যদা হানি কৰে। কিন্তু প্ৰকৃত প্ৰেমে গাড়ী-টকা নিবিচাৰে, প্ৰেমৰ আচল অৰ্থ বুজি পোৱাজনেহে প্ৰেমক মূল্য দিব পাৰে।

টলষ্টয়ে কৈছিল, "য'তেই প্ৰেম ত'তেই ভগৱান"। সচাঁই প্ৰেম মানৱ জীৱনৰ মহানতা স্বৰূপ। ই দুখন হৃদয়ৰ বুজাব নোৱাৰা এক মিঠা শিহৰণ।

হীৰেণ ভট্টাচাৰ্যৰ মতে,

"প্ৰেমৰ কথাটো আৰু আনক ক'ব নোৱাৰি, নিশ্বাসৰ দৰে নিঃশব্দে যেন বিচৰি ফুৰে, শব্দ, বৰ্ণ আৰু পোহৰৰ উৎস।"

নিৰ্মল গতিৰে বৈ যোৱা জুৰিৰ কুলু কুলু শব্দই চৰাই মৌ সনা গীতে গোটেই পৰিবেশ পৱিত্ৰ কৰি তুলিছে। জুৰিৰ পাৰৰ ওখ টিলাটোত কৃষ্ণ চূড়াজোপা আতঁৰৰ পৰা মন্দিৰ সদৃশ হৈ পৰিছে। গছজোপাৰ তলখন ইমান চাফা হৈ আছে যেন কোনোৱাই তলখন মছিহে থৈছে। প্ৰতিদিনে অৰিন্দম আৰু বিজ্ঞানে কৃষ্ণ চূড়াৰ তলত আবেলি বহি ঘণ্টাৰ পাছত ঘণ্টা ধৰি কথাৰ মহলা মাৰে। অৰিন্দম সচাঁয়ে বৰ ভাল ল'ৰা। সহজ-সৰল লগতে উচ্চশিক্ষাৰ লক্ষ্য আগত ৰাখি অধ্যয়নত বৰ্তি থকা অৰিন্দম এইবাৰ ডাক্টৰ পঢ়াৰ মানসৰে হায়াৰ চেকেণ্ডৰী বিজ্ঞান বিভাগৰ পৰীক্ষা দিছে। বিজ্ঞানে অধ্যয়নত বিশেষ পাৰদৰ্শিতা দেখুৱাব নোৱাৰিলেও ভালদৰেই কৃতকাৰ্য হৈ গৈছে।

কিছুদিন পাছত সিহঁতৰ ৰিজাল্ট দিলে। অৰিন্দমে ষ্টাৰ মাৰ্কসহ হায়াৰ চেকেণ্ডৰী পাছ কৰিলে। কিন্তু ডাক্তৰ পঢ়াটো তাৰ কাৰণে কঠিন হৈ পৰিল। তাৰ ৰিজাল্টৰ দুদিনৰ পিছতে দেউতাকে কেঞ্চাৰ ৰোগত আক্ৰান্ত হৈ পৃথিৱীৰপৰা বিদায় মাগিলে। দুখৰ-বোজাক সাবটি লৈ মাকৰ কপালত জিলিকি থকা ৰঙা বেলিটো আবেলি নহওঁতেই কলীয়া ডাৱৰে ঢাকি পেলালে। নিভাঁজ বগা সাজ যোৰ পিন্ধি যেতিয়া উকা কপালখন আগত লৈ ওলাই আহে তেতিয়া অৰিন্দমে মাকক দেখি নীৰৱে চকুলো টুকে। জীৱনটো কেনেকুৱা, আহিল আৰু সংসাৰৰ মায়া-মোহ এৰি থৈ দূৰ-দূৰণিলৈ ঢাপলি মেলিলে। অজান আশংকাত অৰিন্দমৰ দুচকু সেমেকি উঠে, যেতিয়া দেউতাকৰ প্ৰতিচ্ছবি............ মাকৰ উকা কপালখনলৈ মনত পৰে। সি তাৰ বন্ধু বিজ্ঞানক প্ৰশ্ন কৰে, দেউতাকেতো তাক যোৱাৰ আগত কিবা এটা ক'ব পাৰিলেহেঁতেন?

দিনৰ পাছত দিনবোৰ কেনেকৈ যেন পাৰ হৈ যায় মাকে ভাবি আচৰিত হয়। সময়ৰ কাম সময়তে শেষ কৰা অৰিন্দমে আজি-কালি আমন-জিমনকৈ বহি থাকি সময় অতিবাহিত কৰে। মাকেও ইতিমধ্যে তাক ডাক্তৰ পঢ়োৱাৰ আশা বাদ দিছে। কাৰণ ডাক্তৰ পঢ়োৱাটো দূৰৰে কথা সিহঁতে দুবেলা-দুমুঠি যোগাৰ কৰিবলৈ বহুত চিন্তা কৰিবলগীয়া হয়। তেনেস্থলত ডাক্তৰ পঢ়ুৱাটো .....।

দিনে দিনে মাকৰ অৱস্থাটোও বেয়া হৈছে। চকুৰেও কমকৈ দেখিবলৈ লৈছে, কাণেৰে কম শুনা হৈছে, বিজ্ঞানে সিহঁতৰ অভাৱ দেখি কিছু খাদ্য সামগ্ৰী আগবঢ়ায়।

ঃ অৰিন্দম তই ইমান চিন্তা নকৰিবি। যদি তোৰ ভাগ্যত আছে তেন্তে তোৰ আশা সফল হ'বই।

বিজ্ঞানৰ সান্ত্বনা পাই অৰিন্দমে কাষতে থকা শিৱৰ ফটোখনলৈ চাই সেৱা জনালে। ভাগ্যক আগত লৈ আগবাঢ়িব পাৰি, কিন্তু টকা নহ'লে আজি-কালি একো আশা কৰিব নোৱাৰি। বিজ্ঞানে হয়তো সেই কথা বুজিব পাৰিছিল। সেয়ে সি আজি কালি অৰিন্দমক বেছি আমনি নিদিয়ে। সময়বোৰ বাগৰি তিনিটা মাহ কেনেদৰে পাৰ হ'ল সিহঁতে গমকে নাপালে। অৰিন্দমে ডাক্তৰ পঢ়া আশা সিমানতে জলাঞ্জলি দি চাকৰি বিচৰাত লাগিল। কিন্তু তাৰ ভাগ্যত চাকৰি ক'ত আছে। তথাপিও সি চাকৰি বিচাৰি ওলাল। বহুটো মন্ত্ৰী, বিধায়কৰ ঘৰত গৈ চাকৰিৰ ভিক্ষা মাগিলে। অৰিন্দমে চাকৰি নাপাই বুলি জানিও মন্ত্ৰী-বিধায়কৰ ওচৰত যোৱাৰ বাবে মাকে সদায় দুখ কৰে। টকা থকা হ'লে চাকৰিৰ বাবে ইমান তেল মাৰিব নালাগে। বহু আশাৰে ওলাই যোৱা অৰিন্দম ওভটি আহোতে মুখখন শুকাই আহে, মাজে মাজে অৰিন্দমে ঘৰত বলিয়াৰ দৰে চিঞৰি উঠে।

পুৱাৰ সূৰ্যৰ পোহৰ ক্ৰমান্বয়ে উজ্জ্বল হৈ পৰিছে। অৰিন্দমে ভিতৰৰপৰা ওলাই আহি মুক্ত আকাশৰ তলত ঠিয় হ'ল আৰু শূন্যলৈ চাই মিচিকিয়াই হাঁহিলে। এইখনেই পৃথিৱী, য'ত মানুহে জীয়াই থাকিবলৈ অকনো সাহস কৰিব নোৱাৰে। ঘড়ীৰ সময়ৰ লগত সি খোজ মিলাব পৰা নাই, তাকে ভাবি সি আকৌ বিছনাখনত শুই পৰিল।

কিছুদিন পাৰহৈ গ'ল, হঠাৎ এদিন পুৱা ঠিক ৮.০০ মান বজাত সেই অঞ্চলৰে অগাধ সম্পত্তিৰ মালিক, অভিজাত্যৰ চাপ পৰা নিৰঞ্জন বৰা সিহঁতৰ ঘৰ ওলালহি। প্ৰায় ২০ খনৰো অধিক চাহ বাগানৰ মালিক নিৰঞ্জন বৰাৰ ঘৰত পৰিয়ালৰ নামত মাত্ৰ তিনিটা প্ৰাণী। অজন্তা, নিৰঞ্জনৰ পত্নী এগৰাকী বিশিষ্ট লেখিকা।

তেওঁলোকৰ একমাত্ৰ কন্যা তৰালীয়ে এইবাৰ মেট্ৰিক দিব। নৃত্য, গীত অধ্যয়ন কোনো ফালৰ পৰাই তলত ৰাখিব নোৱাৰা তৰালীয়ে এইবাৰ সদৌ অসম ভিত্তিত আয়োজন কৰা সত্ৰীয়া নৃত্য প্ৰতিযোগিতাত প্ৰথম স্থান অধিকাৰ কৰিছে। নিৰঞ্জন বৰাই অৰিন্দমক লগ পাই পাছদিনা ঘৰলৈ মাতি পঠালে। তেখেতে নতুনকৈ আৰম্ভ কৰা পদুমণি চাহ বাগানখনত এটা কেৰাণীৰ পদ আছে। কথাষাৰ মাকক কৈ তেখেত গুছি গ'ল।

পাছদিনা ১০ মান বজাত অৰিন্দম নিৰঞ্জন বৰাৰ ঘৰ ওলালগৈ। বিৰাট অট্টালিকা সদৃশ ঘৰটোৰ টাইল্‌চ লগোৱা বাৰান্দাত থিয় হৈ কলিং বেলৰ চুইচত আঙুলি বুলালে। এগৰাকী মহিলা ভিতৰৰপৰা ওলাই আহিল। সি মহিলা গৰাকীক নমস্কাৰ জনালে। সিহঁত একে অঞ্চলৰে যদিও কোনেও কাকো চিনি নাপায়। মহিলা গৰাকীয়ে তাক নাম সুধিলে আৰু ভিতৰলৈ মাতি নিলে, হয়তো নিৰঞ্জনে অৰিন্দমৰ কথা কৈছিল। অলপ পাছতে নিৰঞ্জন বৰাই অৰিন্দমক লগ পালে আৰু ঘৰৰ সকলোৰে সৈতে অৰিন্দমক চিনাকি কৰি দিলে । বহু কম দিনৰ ভিতৰতে অৰিন্দম সিহঁতৰ মৰমৰ হৈ পৰিল। সকলোৰে তাক অৰি বুলি মাতিবলৈ ল'লে।

অৰি এতিয়া বৰ ব্যস্ত। কিন্তু চাহবাগানৰ কেৰাণীৰ কামত নহয়। সি নিৰঞ্জন বৰাৰ ঘৰৰ সকলো কামেই কৰিব লাগে। পুত্ৰহীনা অজন্তাই অৰিক নিজৰ ল'ৰাৰ দৰেই জ্ঞান কৰে। তৰালীয়েও তাৰ পিছে পিছ অৰিদা অৰিদা বুলি চিঞৰি থাকে। এদিন বাৰাণ্ডাত অৰি বহি আছিল। সি ওপৰলৈ চাই কিবা এটা ভাবি যে আছিল, সেইটো তৰালীয়ে বুজি পাইছিল, তৰালীয়ে হয়তো তাৰ দুখৰ কথা বুজিব পাৰিছিল। কাৰণ অৰিৰ মাকে সিহঁতৰ ঘৰত তাৰ বিষয়ে সকলো কথাই কৈছে। তৰালীও এখোজ দুখোজকৈ আহি তাৰ নিচেই কাষ পালেহি।

ঃ অৰিদা, কথা এটা সুধো বেয়া পাব নেকি —?

তৰালীৰ মাততহে যেন সি সম্বিত ঘূৰাই পালে, আৰু একেথৰে তৰালীলৈ চাই থাকিল। তৰালী অৰিতকৈ কেইবাবছৰো সৰু যদিও দুয়োৰে বাৰ্তালাপ ঠিক বন্ধুত্ব সদৃশ। তৰালীয়ে গম পাইছিল হঠাৎ দেউতাক ঢুকুৱাৰ বাবেই সিহঁতৰ ঘৰখন ধূলিসাৎ হৈ পৰিছিল। কথাবোৰ ক'বলৈ ধৰিও তাই থমকি ৰৈছিল।

সম্পূৰ্ণ এটা বছৰ পাৰ হোৱাৰ পাছত যেতিয়া তৰালীয়ে গম পাইছিল যে সি ডাক্তৰ হোৱাৰ বহুটো আশা মনত পুহি ৰাখিছে। তাই অৰিক বৰকৈ ডাক্তৰ পঢ়াৰ বাবে জোৰ দিলে। তৰালীয়ে অৰিক বাৰে বাৰে ক'লে, "টকাৰ কাৰণে মানুহৰ আশা জলাঞ্জলি নিদিব যদিহে একাগ্ৰতা আৰু ধৈৰ্য্য আছে অতীতৰ কল্পনা বাস্তৱত ৰূপায়িত কৰিবই লাগিব।" তৰালীৰ কথা শুনি অৰিৰ দুচকু সেমেকি উঠিল।"

ঃ"তুমি পঢ়িবই লাগিব অৰিদা আৰু ডাক্তৰ হ'বই লাগিব।"

হাইস্কুলৰ দেওনা পাৰ হোৱা মাত্ৰ এটা বছৰহে হৈছে, অৰ্দ্ধপ্ৰস্ফুটিত ছোৱালীজনীৰ কথাত অৰি খন্তেক সময় থমকি ৰৈ তাইলৈকে চাই থাকিল। সি বিজ্ঞানে কোৱা কথাষাৰ মনতে এবাৰ সুঁৱৰিছিল।

"ভাগ্যত থাকিলে এদিন ডাক্তৰ হ'বিয়েই"

পাচদিনা পুৱা তৰালীয়ে দেউতাকক অৰিৰ কথা কৈ তাক ডাক্তৰ পঢ়াবলৈ ক'লে। দেউতাকে আপত্তি কৰিছিল যদিও তৰালীৰ কথা লগতে পুত্ৰহীন অজন্তাৰ তীব্ৰ প্ৰতিবাদত ডাক্তৰ পঢ়ুৱাৰ সিদ্ধান্ত ল'লে।

পুৱাৰ কিৰণ পৃথিৱীত পৰি দুৱৰি বনত চিকমিকাই থকা নিয়ৰৰ টোপালবোৰ ক্ৰমান্বয়ে শুকাই গৈছে। সুগন্ধি ফুলৰ সুবাসেৰে তাক যেন আদৰি নিবলৈ ৰৈ আছে। মাত্ৰ দুঘণ্টাৰ পাছতেই সি দিল্লীলৈ উৰা মাৰিব। পুৱাৰ নিত্যকৰ্ম কৰি সি খুড়াক আৰু খুড়ীয়েকক সেৱা জনালে তাৰ পাছত তৰালীলৈ চাই মিচিকিয়াই হাঁহিলে। তৰালী অলপ আগবাঢ়ি আহি দুগালত চুমা খালে আৰু ভগৱানে ভালে ৰখাৰ কামনা কৰি তাক বিদায় দিলে।

অৰি ভালে ভালেই দিল্লী পালেগৈ। দিল্লী পাই সি এটা ফোন কৰিবলৈ নাপাহৰিলে। প্ৰায় এমাহ মানৰ পাছত অৰিৰ এখন চিঠি পালে। তৰালীয়ে বহু মৰমেৰে অৰিৰ চিঠিখন গোটেই ৰাতি বুকুৰ মাজতে সুমুৱাই ৰাখিলে। খুড়াকেও তালৈ চিঠি দিয়া আৰম্ভ কৰিলে। দুমাহৰ মূৰে মূৰে চিঠিৰ লগতে তালৈ টকাও পঠিয়ায়। তাৰ যাতে অলপো অসুবিধা নহয় সেই বিষয়ত খুড়াক সদায় সতৰ্ক হৈ থাকে। চিঠিৰ জৰিয়তে মাকলৈ পঠোৱা এধানি মৰম খুড়াকে আগ্ৰহৰে মাকক দিয়ে। গোটেই চিঠিখন মাকৰ সন্মুখত পঢ়ি শুনায়। মাকে আনন্দত চকুলো টুকে। প্ৰত্যেক বিহুতে খুড়ীয়েকে তালৈ পিঠা, লাড়ু, চিৰা আদি সকলো বস্তু দি পঠায় আৰু খুড়াকেও বিহুটোয়ে প্ৰতি দুইহাজাৰ টকা বেছিকৈ দিবলৈ নাপাহৰিছিল।

অৰি নিৰঞ্জন বৰাৰ ঘৰলৈ অহাৰ পাছৰ পৰাই মাকক তেখেতে ভালদৰেই চোৱা-চিতা কৰি থাকে আজি-কালি তৰালীও অৰিৰ প্ৰতি বৰ সজাগ। সি ভালপোৱা নাৰিকলৰ লাডু আৰু সান্দহ গুৰি প্ৰতি চাৰি মাহৰ মূৰে মূৰে তালৈ দি পঠায়। কেতিয়াবা তৰালী টোপনি নগ'লে অৰিৰ ফটোখন বুকুতে বান্ধি টোপনি যায়। তাই আজি কেইদিন মানৰপৰা লগৰ বান্ধবীবোৰকো অৰিৰ বিষয়ে বৰকৈ ক'বলৈ লৈছে। সেয়ে প্ৰিয়ংকা, অঞ্জলিহঁতে তাইক বৰকৈ জোকাই থাকে। যদিও অৰিৰ প্ৰতি তাইৰ দুৰ্বলতা আছিল সেইয়া কিন্তু আনৰ আগত উদঙাই দিয়া নাছিল। কাৰণ তাই অৰিতকৈ বয়সত বহুত সৰু। কিন্তু প্ৰেমে সৰু-বৰ কিয় নামানে তাই বুজিব নোৱাৰে। কেতিয়াবা কাৰোবাক অজানিতেই ভাল লাগি যায়। তৰালীয়ো তেনেকুৱাই, অৰিক লগ পোৱা তিনিবছৰ মানলৈকে তাক নিজৰ ককায়েক হিচাপে ব্যৱহাৰ কৰিছিল কিন্তু এতিয়া তাইৰ কি হৈছে তাই নাজানে।

চাওঁতেই পাঁচটা বছৰ পাৰ হ'ল। কালিলৈ অৰি আহিব। অজন্তা খুড়ীয়েকৰ ঘৰত উদ্‌লি-মুদ্‌লি। অৰি যেন সিহঁতৰ নিজৰহে সন্তান। অৰিয়ে ভালপোৱা বস্তুবোৰ বনাই সজায় থৈছে ৰাংঢালী তৰালীয়ে। পুৱা সোনকালে গা-ধুই তৰালীয়ে মণিকাঞ্চন ফুলৰ থোপা এটা দুৱাৰ মুখত ওলোমাই ৰাখিছে। কাৰণ মণিকাঞ্চন অৰিৰ বৰ প্ৰিয়। তাৰ পিছত টিভি ষ্টেণ্ডত লাগি থকা ধূলিবোৰ কোবাই থাকোতেই কলিং বেলৰ শব্দত গোটেই ঘৰ ৰজন-জনাই উঠিল। বেলৰ শব্দত উধাতু খাই যাওতেই চেণ্টাৰ টেবুলখনত উজুটি খাই তিনি লুটি খালে। ঠন ঠন শব্দ কৰি টেবুলৰ গ্লাছখন পকাত চেদেলি ভেদেলি হৈ পৰিল। আশাৰে বাহিৰলৈ ওলাই গৈ হ'কাৰটোক বাহিৰত দেখা পাই তাইৰ খং চুলিৰ আগ পালে। হ'কাৰটোৱে খবৰ কাগজৰ বিলখন তাইৰফালে আগবঢ়াই দি গুছি গ'ল। বিলখন লৈ ভিতৰ সোমাব ধৰোতেই গেটৰ সন্মুখত গাড়ী এখন ৰখোৱাৰ শব্দ শুনি ঘূৰি চালে। শকত চেহেৰা, চুটিকৈ কটা চুলি এদিনীয়া মানুহৰ দৃষ্টিৰে নিৰীক্ষণ কৰিলে হিৰ'যেন লগা মানুহজন আহি তাইৰ নিচেই কাষ পালে। প্ৰায় দুইমিনিট সময় দুয়ো সন্মুখা-সন্মুখীকৈ ৰৈ থাকি হঠাৎ অৰিদা বুলি চিঞৰি তাক সাৱটি ধৰিলে। তৰালীৰ চিঞৰ শুনি ভিতৰৰপৰা খুড়াক আৰু খুড়ীয়েক ওলাই আহিল। সি দুয়োকে সেৱা জনাই ভিতৰলৈ সোমাই যাওঁতেই দুৰ্ভগীয়া মাকক দেখা পাই সাৱটি ধৰিলে। সি ঘৰলৈ অহাৰ আগত পোৱা চিঠিখনতে গম পাইছিল মাকে পৰি সোঁ ভৰিখন ভগা কথাটো। সেয়ে মাকক দেখি তাৰ বেছি দুখ লাগিছিল। মাকে তাৰ মুখখন ওচৰলৈ টানি নি কপালতে এটা চুমা খালে, " ভগৱানে তোক সহায় কৰক"। তাৰ একাগ্ৰতা আৰু ধৈৰ্য্যৰ অভাৱ নাছিল, কিন্তু আছিল টকাৰহে। সকলোৱে তাক ভিতৰলৈ লৈ গ'ল। তৰালীয়ে তাৰ বাবে খোৱা বস্তুৰ যোগাৰ কৰিলে।

তৰালীৰ প্ৰতি অৰিৰ দুবৰ্লতা নাছিল কিন্তু কেইদিনমানৰপৰা তাইৰ চলন-ফুৰণত অৰি বলিয়া হৈ পৰিছে। হয়টো শৰতৰ পথাৰত প্ৰেমৰ আগমণ ঘটিছে। শেৱালিৰ গোন্ধ মাৰ নৌযাওঁতেই প্ৰেমৰ গোন্ধ দুয়োৰে গাত ভালদৰেই লাগিল। কথাবোৰ অৰিৰ মাকে গম পাইছিল, কিন্তু অৰিৰ মাকে তৰালীক বোৱাৰী কৰি ল'বলৈ ইচ্ছা কৰা নাছিল। কাৰণ তাই বৰ ধনী মানুহৰ ছোৱালী। তৰালীৰ ঘৰত কথাটো গম পাইছিল যদিও মাক-দেউতাকে তৰালীক বাধা দিয়া নাছিল। কম দিনৰ ভিতৰতেই সিহঁতৰ বিয়া হৈ গ'ল।

প্ৰত্যেক মুহূৰ্ততেই মৰম লগা দৃষ্টিৰে চাই থকা মাকে বোৱাৰীয়েক তৰালীক এৰি কোনো ক্ষেত্ৰতে আগনাবাঢ়ে। এতিয়া সিহঁতৰ পৰিয়ালটো বহুত সুখী।

পশ্চিম আকাশৰ ৰঙা বেলিটো যেন ক্ৰমান্বয়ে সাগৰৰ গভীৰ পানীৰ মাজত ডুব যাব ধৰিছে। হঠাৎ গোটেই পৰিৱেশটো আন্ধাৰ হৈ পৰিছে। দুয়ো মুক্ত আকাশৰ তলত থিয় হৈ ভগৱানৰ ওচৰত প্ৰাৰ্থনা কৰিলে। সিহঁতৰ ভৱিষ্যত যেন সুমধুৰ হয়। ভগৱানে যেন প্ৰকৃত প্ৰেমৰ মূল্য বুজি পায়। ✦

ডাৰৰ ভৰা আকাশ

ছায়াময়ী দেৱী, *স্নাতক প্ৰথম বৰ্ষ*

কুৰি বছৰতকৈও পুৰণি এটি আহল-বহল আলিবাট। বাটটোৰ অৱস্থা একেবাৰে জৰাজীৰ্ণ। কত যে চৰকাৰ আহিছে, কতে যে গৈছে কিন্তু অৱস্থা সেই একেই, গাড়ী-মটৰ নচলা হৈ গৈছে। পথটোৰ দুয়োকাষে দীঘল দীঘল জাৰ্মান লতাবোৰ, তাৰ মাজেদি আহল-বহল বাটটো এজোপা প্ৰকাণ্ড আঁহত গছৰ ওচৰেদি গৈ সিফালৰ হাবিত নেদেখা হৈ গৈছে। মোৰ নিচেই কাষে কাষে খোজ কাঢ়িছে বাচাপিয়ে। আগে আগে কেতিয়াবা লৰ দি, কেতিয়াবা খৰকৈ খোজ দি, চিঞৰ-বাখৰ কৰি গৈছে, বাচাপিৰ ভায়েকটো, ভনীয়েক দুজনী আৰু ওচৰৰে বান্ধৱী বিনীতা।

চ'তৰ দুপৰীয়া, বেলিটো ঠিক আমাৰ মূৰৰ ওপৰত। বাচাপি ঘাঁমিছে, কপাল আৰু নাকৰ তলৰ ঘামবোৰ তাইৰ পেককৰ (কাৰ্বি পোচাক) এটা চুকেৰে মচিছে। হয়তো কেতিয়াও ইমান বাট খাজকাঢ়ি পোৱা নাই, মোৰ পুতৌ উপজিছে। "খৰচিং ককাই এইখিনিতেই খৰিৰ ভাৰ লৈ লুটি খাই পৰিছিল" কথাটো বাচাপিৰ ভায়েকৰ মনত পৰাত সি প্ৰায়ে চিঞৰিয়েই কৈছিল, "এইখিনিতেই" আৰু চিঞৰত সকলো আচৰিত হৈ শেষত হাঁহিৰ ৰগৰ উঠিছিল। বাচাপিৰ ভায়েক মোতকৈ কেইবাবছৰৰ সৰু যদিও আমি প্ৰায় একেলগেই থাকো।

আমি আগবাঢ়ো। বাচাপিয়ে মাজে মাজে মোলৈ চাই আগবাঢ়ে। আগদিনাৰ বাবে বাটটোৰ কিছু কিছু ঠাই বোকা। পাহাৰৰ আলতীয়া মাটি সহজে নেৰায়, সেয়ে ঘৰৰপৰা অহা ঘোঁৰা গাড়ীখন আধা বাটটেই এৰি থৈ আহিছিলো। অৱশ্যে গাড়োৱান বলোৰামক ৰৈ থাকিবলৈ কৈ অহা হৈছে, "সমৰ দা, যদি বলোৰাম যায়গৈ", নাই নাই নাযায়, গ'লে কিন্তু এই ৰ'দত ইমান বাট খোজ কাঢ়ি মৰিব লাগিব" — কৈ বাচাপিয়ে সূৰ্যটোৰ ফালে চাই নাকটো কোচাই পেলালে। ময়ো বাচাপিৰ লগে লগে আকাশলৈ চাই কও মোৰ বোধেৰে আজি বৰষুণ আহিব। বাচাপি চোৱাচোন, ৰাতিৰ ডাৱৰবোৰ এতিয়াও আঁতৰা নাই। পশ্চিমত সৌৱা ক'লা মেঘ। বাচাপিয়ে ক'লে, —"আকাশৰপৰা ডাৱৰ জানো কেতিয়াবা আঁতৰে?"

মই তাইৰ চকুলৈ চাওঁ তায়ো মোৰ চকুলৈ চায়। তাই চকু ঘূৰাই দিয়ে। আমি আগবাঢ়ো।

আমি মন্দিৰ গৈ পাওঁগৈ। "যা হওঁক তেওঁ আহি পালোহি" — বাচাপিৰ মুখৰপৰা ওলাই আহিল। সকলোৰে মনত আনন্দ। সকলোৰে কপালৰ ঘাম মচিলে। বাচাপিৰ ভায়েক বনচিং মন্দিৰৰ বগৰী পাৰিবলৈ ধৰাত তাৰ ওচৰলৈ ভনীয়েক দুজনী আৰু বিনীতা লৰ দিলে। সিহঁতৰ উদ্দেশ্য মন্দিৰ ভক্তিৰ সেৱা নহয়। হেঁপাহৰ বগৰী জোপাহে।

বাচাপিয়ে চিঞৰিলে তহঁতে এতিয়া বগৰী নাখাবি দেই, নাপায় তহঁত গুচি আহ। হাত-ভৰি ধুই লহি, মন্দিৰত সেৱা জনাইহে মুখত কিবা দিবি।

বাচাপিৰ আদেশ পালন কৰি সিহঁতবোৰ সেপ ঢুকি উভটি আহিল। বাচাপিৰ আদেশ মৰ্মে আমি সকলোৱে হাত-ভৰি ধুলো। তায়ো মাহ-চাউল ধুবলৈ ধৰাত মই কুমলীয়া কলপাত এখন কাটি দিলোহি। তাই তেলৰ চাকিটো সজাই ল'লে। মই তাইৰ ফালে একেথিৰে চাই আছিলো আৰু দেখিছিলো যে, তাইৰ নিপুন হাতেৰে এই সকলোবোৰ যা-যোগাৰ অতি সহজেই কৰি নিলে। আচৰিত হ'বলগীয়া একো নাই, তাই ঘৰত কাম-বন কৰা মই আগেয়েও বহুবাৰ দেখিছো। তাই সুন্দৰ ভাবেই ঘৰৰ কামবোৰ কৰি গৈছিল। মাজে মাজে আমাৰ কোৱাৰ্টাৰলৈ আহি দুই এপদ কাম কৰি দিছিল। মাকৰ সৈতে লগ-লাগি দেউতাকৰ ঘৰ-সংসাৰখনৰ প্ৰায়বোৰ কামকে কৰিছিল, তদুপৰি নিজে স্কুলৰপৰা আহি .... যাহ, কিবোৰ যে ভাবিছো মই।

বাচাপিৰ ভনীয়েক চিংকিয়ে সকলোকে সাৱধান কৰি দিলে — মন্দিৰৰ সীমাৰ ভিতৰত কোনেও বেয়া কথা নকবি আৰু নাভাবিবিও....।

বিনীতাই আচৰিত হৈ সুধিলে—"কিয় কিবা হয় নেকি" ?

চিংকিয়ে ক'লে —'মৰিবি ৰাতি পিশাচে ধৰিব। আমি মন্দিৰৰ ভিতৰলৈ আগবাঢ়িলো।

অকণমান এটি টিঙৰ ঘৰ, ইটাৰে গথা বেৰ, ঘৰটোৰ ভিতৰ ভাগত ডম্বৰু-ত্ৰিশূলে থাহ খাই আছে। সেইবোৰ অসংখ্য মানুহৰ ভক্তিৰ চিন। মন্দিৰটিৰ চৌপাশে ডাঠ হাবি, ওখ ওখ গছ। নিজনজাল, চৰাই চিৰিকতিৰ মাত কমকৈ শুনা যায়। এই মন্দিৰটিৰ কাৰ্বি আংলং জিলাৰ ডিফু চহৰৰ হিন্দুসকলৰ লগতে অন্যান্য লোকৰ ওপৰতো প্ৰভাৱ পৰিছে বুলি বিশ্বাস অতীজৰে পৰা ডেকা-গাভৰুৰ বিয়া-বাৰু, মাক-বাপেকৰ অসুখীয়া সন্তানৰ আৰোগ্য কামনা, স্কুলৰ ছাত্ৰই গোটেই বছৰ নপঢ়ি বছেৰেকীয়া পৰীক্ষাৰ দুদিন মানৰ আগতে পাছ কৰাৰ কামনা কৰি মন্দিৰত সকলোৱে চাকি দিয়ে। পূজাৰীয়ে সকলোৰে মনৰ কামনা পূৰ্ণ হোৱাৰ মন্ত্ৰ মাতে। নানা আশা বুকুত বান্ধি মানুহবোৰ ঘৰমুৱা হয়। আমাৰ যাৰ যি কামনা মনৰ ভিতৰতে কৰা হ'ল। বাচাপিয়ে হয়তো তাইৰ অনাগত ভৱিষ্যৎ সুখময় হোৱাৰ কামনা কৰিছে। ভায়েক-ভনীয়েকেও পৰীক্ষাত পাছৰ কামনা কৰিছিল। বিনীতাই কামনা কৰিছিল তাইক যাতে ৰাতি পিশাচে নধৰক, কাৰণ তাই বেয়া কথা ভবা নাই। মই কামনা কৰিছিলো বাচাপিৰ যেন মনৰ কামনা সিদ্ধি হয়। পূজাৰ বাবে আগবঢ়োৱা মাহ, প্ৰসাদ পাই সকলোৱে আনন্দ মনেৰে আহিলো।

প্ৰসাদ খোৱাৰ পাছত চাহৰ দিহা কৰা হ'ল। চিংকি, পিংকি আৰু বিনীতাহঁতে বগৰী বিচাৰি গ'ল। পৰি থকা দুছটামান ইটা, কেইডালমান খৰি বাচাপিক দিলো, তাই কামত লাগি গ'ল। তাই জুই ফুৱাব ধৰিছিল, ৰঙা মুখখনেৰে থোকা-থুকিকৈ ক'লে —সমৰ দা, আপুনি সিহঁত কেইটাক বিচাৰি যাওঁক নহ'লে সিহঁত কেনিবা পাবগৈ। তাইৰ কথা মতে মই সিহঁতক মন্দিৰত বগৰী পাৰি থকা দেখি একো নকৈ লাহে লাহে খোজকাঢ়ি মন্দিৰৰ বাবে পেলাই থোৱা বালিৰ দ'মটোত থিয় দিলোগৈ। পাহাৰৰ দাঁতিৰ ওপৰত মন্দিৰটি, তাৰপৰা পাহাৰৰ সেউজীয়া সৌন্দৰ্য চাই মোৰ ভাল লাগিছিল (এটি হুমুনিয়াহ)। বাচাপি, মোৰ মৰমৰ বাচাপি।

এদিন অজ্ঞাতে তাইক ভাল পাইছিলো। কিন্তু, সেই ভালপোৱা অজ্ঞাতেই থাকি গ'ল। সেই বেদনা, বেদনা হৈয়ে থাকিল মধুৰ হৈ নুঠিল। বি.এ. পাছ কৰি দুই এটা টিউছন কৰি ৰংকিমী গাঁৱতে আছো। তেতিয়া বাচাপি একাদশ মানত। মই প্ৰায়ে সিহঁতৰ ঘৰলৈ যাওঁ, দেউতা নগাঁৱলৈ আহিলে সিহঁতৰ ঘৰখনেই মোৰ অকলশৰীয়া অনুভৱ দূৰ কৰে। বাচাপি ওপৰ শ্ৰেণীৰ, তাইক পঢ়া সুধিব নালাগে কিন্তু ভায়েক-ভনীয়েকহঁতক পঢ়াও।

বাচাপিয়ে সোধে "আপুনি চৰকাৰী চাকৰি এটা নিবিচাৰে কিয়?"

"চাকৰি"? আজিৰ দিনত চাকৰি পোৱাটো সহজ কথা নহয়। ও বাচাপি, মই মোৰ এই মাষ্টৰী (প্ৰাইভেট) চাকৰিটোতে সন্তুষ্ট।

"মাষ্টৰী চাকৰি কি বেয়া?"

"ওঁহ বৰ ভাল"।

"কি বেয়ানো?"

"মাষ্টৰ যাৰ ভৱিষ্যৎ বুলিবলৈ একো নাই, তাতে আকৌ প্ৰাইভেট।"

"কোনে ক'লে আমাৰ ভৱিষ্যৎ নাই বুলি?"

"কিটো আছে? কওঁকচোন।"

"এন্ধাৰ।"

"এন্ধাৰ হ'বলা বৰ ভাল?"

এন্ধাৰ বেয়া, নিশ্চয়। তাতে পোহৰ দিব পাৰিলে সি জানো বেয়া হৈ থাকিব বাচাপি।

আমি পঢ়াই-শুনাই এনে এজন ছাত্ৰ গঢ়ি তুলিম যি এদিন দেশৰ শাসন ভাৰ লৈ এন্ধাৰত পৰি থকা অভিশপ্ত সমাজক উদ্ধাৰ কৰিব। আমাৰ যি কৰ্ম, তাৰ পবিত্ৰতা আন কোনো কৰ্মতে নাই, কিন্তু তাৰ উচিত মান দিব পৰা নাই বাবে আজি আমাৰ অৱস্থা এনে হৈছে।

তাই একো নামাতে।

পঢ়া শেষ কৰি ডেৰ বছৰ ৰংকিমী গাঁৱত থকাৰ

পাছত এদিন দেউতাই মোক নগাঁৱৰ নিজৰ ঘৰলৈ বুলি লৈ অনাৰ ঠিৰাং কৰিলে। আমি থকা কোৱাৰ্টাৰটো হেনো জন-জাতিসকলৰ দখলী মাটিত, সিহঁতক লাগে। সহজে নিদিলে, জোৰকৈ হ'লেও ল'বই। গতিকে, আমি তেওঁলোকক ঘৰ এৰি দিবলৈকে ঠিৰাং কৰিলো। সেই হেতুকে আমি তাৰপৰা গুচি অহাটো খাটাং কৰি পেলালো। দেউতা মাহেকৰ মূৰত নগাঁৱৰপৰা অফিচলৈ অহা-যোৱা কৰিব। মই আহিব দিনা সকলোৱে বেজাৰ কৰিলে।

"আপুনি যায়গৈ সমৰ দা?" অকণমানি পিংকিয়ে ক'লে — চকুপানী ওলাই আহিছিল। জোৰেৰে হাঁহি এটা মাৰিবলৈ চেষ্টা কৰি তাইক চুমা এটা খাই ক'লো — এৰা পিংকি, যাওঁগৈ মাজে মাজে আহি থাকিম।

বাকীবোৰেও মুখেৰে একো মাতিব পৰা নছিল যদিও সিহঁতৰ মুখ কেইখনেই ক'ব পাৰিছিল সিহঁতে বেজাৰ পাইছে।

বাচাপিৰ মাকক মাত লগালো। মাকে ক'লে, যোৱা আহি থাকিবা।

"যাওঁ দেই বাচাপি" ।

তাই যেন কান্দিহে পেলাব, মুখৰ অৱস্থা এনে হ'ল। কোনোমতে ক'লে যাওঁক, খালি নাপাহৰিব।

তাইৰ কথাৰ সুৰত চক্ খাই উঠিছিলো। কি কৰিম মই এতিয়া? পাছত দেখা যাব, ক'লো। তোমালোকক জানো মই পাহৰিব পাৰিম, বাচাপি? তোমালোকৰ মৰমবোৰ জানো পাহৰা সহজ হ'ব। পাহৰিবলৈ চেষ্টা কৰিলেও নোৱাৰিম, যাও।

ঘৰৰ বয়-বস্তুবোৰ চাবা হে বাবুৰাম। দেউতাই বাচাপিৰ দেউতাকক উদ্দেশ্য কৰি ক'লে, মই ঘূৰি আহি থান-থিত্ লগাম, হয়তো অহা মাহত প্ৰায়বোৰ বস্তু নিবই লাগিব। মোৰ মনটো দুখত ভাগি পৰিছিল।

মই নগাঁও আহি পালোহি, ৰংকিমী গাঁৱৰ মধুৰ স্মৃতি লৈ ....।

বাচাপিহতঁৰ গাঁও এৰি অহা আজি দুবছৰ হ'ল। এই দুবছৰে বাচাপিৰপৰা বহুত চিঠি পাইছিলো। তাই প্ৰায়ে মোক মাতি পঠাইছিল.............. সমৰ দা, আপুনি এবাৰ আহিবচোন। আপুনি যোৱাৰেপৰা মোৰ ইমান অকলশৰীয়া লাগিছে। মোৰ ইমান বেয়া লাগে। .... কিন্তু, মোৰ যাবৰ কেনো উপায় নাছিল। মই আদৰ্শবাদী, গাঁও সংগঠক। পেটৰ ভাত মুঠিৰ বাহিৰে আনৰ বিষয়ে ভাবিব নোৱাৰা, বাস্তৱবাদী। তথাপি ভুৱা দি নো কিমান দিন আত্মগোপন কৰিব পাৰি? ৰোমান্সৰ যুগ গ'ল বুলি কোৱা হ'লেও, প্ৰগতিবাদী কবিয়ে অকল কৃষক-মজদুৰকে কবিতাৰ বিষয় বস্তু কৰি ল'লেও, "হাতুৰিৰ কোঁৱে কোঁবে, নাঙলৰ খোঁচে খোঁচে, তৃষা মোৰ জাগিছে প্ৰাণত" বুলি কবিতা গালেও, মানুহৰ অন্তৰৰপৰা ৰোমাঞ্চ কাহানিবা শুকাই যাব জানো? "এযুৰি ধুনীয়া চকুক" সাগৰৰ এচামুচ নীলা বুলি নভৱাকৈ থাকিব পাৰে জানো?

তথাপি মই যাব নোৱাৰো, বাচাপিৰ আহ্বানক ভুৱা দি হ'লেও নেওচিবলৈ বাধ্য হৈছিলো। দুখ জনাই উত্তৰ দিছিলো, তোমালোকৰ ওচৰলৈ যাবলৈ মোৰ খুব ইচ্ছা বাচাপি, কিন্তু কামৰ হেঁচাত যাব নোৱাৰো। চেষ্টা কৰিছো, কাহানিবা যাম নিশ্চয়।

এদিন দুখন চিঠি পালো। এখন বাচাপিৰ বিয়াৰ নিমন্ত্ৰণী পত্ৰ, বাবু খুৰাই দিছে। আৰু আনখন বাচাপিয়ে দিছে। তাই দহোকুৰিকৈ লিখিছে তাইৰ বিয়া পাতিছে, তাই অমত, তাইক ৰক্ষা কৰিব লাগে। চিঠিৰ তাৰিখ চাও, সিও বহুত পলম হৈ গ'ল। তাইক ৰক্ষা কৰাটো দূৰৰ কথা, ইতিমধ্যে তাইৰ বিয়া হৈ গ'ল। ইচ্ছা হৈছিল যেন গাৱঁৰ ডাক অনা ডাকঘৰটোক পুৰি পেলাম।

যি সময়ত বাচাপিৰ বিয়া সেই সময়ত মই নিজকে প্ৰতিষ্ঠিত কৰাত ব্যস্ত আছিলো। চাকৰি এটাৰ যোগাৰ কৰি ৰংকিমী গাৱলৈ যাম বুলি গুণাগথা কৰি থাকোতেই সেই চিঠিখন ....

মই নিৰুপায়, মাথোঁ ঈশ্বৰৰ ওচৰত প্ৰাৰ্থনা জনালো। বাচাপি যেন সদায় সুখত থাকক আৰু মোক যেন তাই এটি দুঃস্বপ্ন বুলি পাহৰি যায়।

ৰাতি বহু হ'ল। সকলো পাহৰি নিদ্ৰাদেৱীক আহ্বান জনালো। পশ্চিম আকাশত তেতিয়া ক'লীয়া মেঘ। মোৰ মনত পৰে — "আকাশৰপৰা ডাৱৰ জানো কেতিয়াবা আতঁৰে?" ✦

আশাৰ বালিঘৰ...

মহাবিদ্যালয় সপ্তাহত থিতাতে লিখা গল্প প্ৰতিযোগিতাত দ্বিতীয় স্থান প্ৰাপ্ত

ভাস্বতী গোস্বামী, *স্নাতক ১ম বৰ্ষ (অসমীয়া বিভাগ)*

...৩০ অক্টোবৰৰ ৰাতিপুৱা। নিৰিবিলিয়ে সোনকালে শুই উঠি ভনীয়েক নিমিষাৰ সৈতে শাকখিনি বুটলি বান্ধি ল'লে। দুয়ো বহুত কষ্ট কৰে, আন্ধাৰে-পোহৰে শুই উঠি শাক বুটলে। বৰষুণ দিয়াৰ বাবে শাকবোৰ ঠন ধৰি উঠিছে। নিৰিবিলিয়ে গা-পা ধুই খাবৰ বাবে কিবা এটা যোগাৰ কৰি দেউতাকক মুখ ধুবলৈ পানী এঘটি নি দিলে। বায়েকে তৈয়াৰ কৰি দিয়া ফিকা চাহৰ গিলাচটো দেউতাকৰ হাতত তুলি দিলে। নিৰিবিলিয়ে ততাতৈয়াকৈ কিবা এটা খায় শুকান ৰুটি এখন খাবৰ বাবে বান্ধি লৈ শাকৰ পাচিটো ককালত লৈ দেউতাকক মাত দি ঘৰৰপৰা ওলাই গ'ল।

নিৰিবিলিৰ বহুত আশা আছে। তাইৰ আশাবোৰ বাৰু পূৰণ হ'বনে? তাই ভাবি ভাবি নিজৰ গন্তব্য স্থান পালেগৈ। প্ৰত্যেক দিনাৰ দৰে আজিও তাই ভগৱানৰ নাম লৈ শাকবোৰত পানী চটিয়াই মুঠি মুঠিকৈ সজাই লয়। তাই ভাবে আজি বাৰু তাইৰ শাকবোৰ বিক্ৰী হ'বনে? তাইক টকাৰ প্ৰয়োজন, দেউতাকৰ ঔষধ নিবলৈ, ঘৰত লোণ, তেলৰো প্ৰয়োজন। মাক থকা হ'লে তাই আজি ইমান কষ্ট কৰিবলগীয়া নহ'ল হয়। তাইৰ চাৰি বছৰ আৰু ভনীয়েক নিমিষাৰ দুবছৰ হওঁতেই জহনী ৰোগত মাকৰ মৃত্যু হয়। দেউতাক তেতিয়াই ভাগি পৰিছিল যদিও আনৰ ঘৰত দিন হাজিৰা কৰি সিহঁতক পোহ-পাল দিছিল। কিন্তু যক্ষ্মা ৰোগে দেউতাকক আক্ৰমণ কৰাৰেপৰা সিহঁতে দেউতাকক কাম কৰিবলৈ যাবলৈ নিদিয়া হ'ল। চিকিৎসা কৰিলে ভাল হ'ব কিন্তু টকা পায় ক'ত? তেতিয়াৰপৰা তাই শাক বেচিবলৈ আৰম্ভ কৰে। দিনক দিনে দেউতাকৰ অসুখটো বাঢ়ি আহিছে, ঔষধ খালে কমি থাকে। কিন্তু আজিতো ঔষধো নাই। তাই চক খাই উঠে। এজন গ্ৰাহকে তাইক মাতি আছে, তাই অতীতৰ জগতখনৰপৰা হঠাৎ বাস্তৱলৈ ঘূৰি আহিল। গ্ৰাহকজনক দিবলগীয়া শাকখিনি দি ভগৱানৰ নাম লৈ যাত্ৰা আৰম্ভ কৰিলে।

সেইদিনা তাই খুব কান্দিছিল যেতিয়া তাই মাকৰ মৰমৰপৰা বঞ্চিত হৈছিল। এতিয়া তাইৰ এটাই আশা... তাই সদায় শাক বিক্ৰী কৰি পোৱা টকা অলপ-অলপ কৰি সাঁচি দেউতাকক ভাল কৰিব লাগে। আজি তাই বিচৰা ধৰণেই শাকবোৰ বিক্ৰী হৈছে। তাই ভগৱানৰ নাম স্মৰণ কৰিলে। তাই আজি কেইটামান টকা পাইছে। হওকতেও। দেউতাকৰ বাবে ঔষধ আৰু ঘৰলৈ লোণ, তেল নিব পাৰিব।

তাই ঘৰৰপৰা খাবলৈ অনা শুকান ৰুটিখন পানীৰে সৈতে গিলি ল'লে। ওচৰৰ টেপটোৰপৰা পানী আনিবলৈ গ'ল শাকখিনিত চটিয়াবৰ বাবে। তাই পানী লৈ ঘূৰি আহোতেই হৈছিল বিকট শব্দটো...।

দেউতাক আৰু ভনীয়েকক ওচৰৰ কোনোবাই দিলে সেই মাৰাত্মক খবৰটো। দেউতাকে কেনেবাকৈ আহি সেই ঠাই পাইছিলহি আৰু চাৰিওফালে ছাইহে দেখিলে। ইফালে-সিফালে চাই দেখিলে নিৰিবিলিয়ে লৈ অনা শাকৰ পাচিটো।

বেচেৰি নিৰিবিলি... তাই সজা আশাৰ বালিঘৰটো সাগৰৰ ঢৌৱে ভাঙি দিলে।

এনেকৈয়ে সেইদিনাযে কিমানজনৰ আশাৰ বালিঘৰ সাগৰৰ ঢৌৱে উটাই নিলে...। ✦

১০ জন জ্ঞানী-গুণীলোকৰ প্ৰথম জীৱনধাৰা

১। **ষ্টেলিন ঃ** তেওঁ প্ৰথমতে জোতা চিলাই কৰি জীৱিকা নিৰ্বাহ কৰিছিল। পৰৱৰ্তী কালত তেওঁ ৰাছিয়াৰ সৰ্বময় কৰ্তা হৈছিল।

২। **মুছোলিনী ঃ** প্ৰথমতে তেওঁ কাম কৰিছিল এজন মোদীৰ দোকানত। পাছৰ জীৱনত তেওঁ হৈ পৰিছিল ইটালীৰ হৰ্তাকৰ্তা।

৩। **হিটলাৰ ঃ** প্ৰথমতে তেওঁ ঠেলাগাড়ী এখন লৈ ৰাস্তাৰ আৱৰ্জনা পৰিষ্কাৰ কৰি জীৱিকা অৰ্জন কৰিছিল। পাছৰ জীৱনত তেৱেঁই হৈ পৰিছিল জাৰ্মানীৰ হৰ্তাকৰ্তা।

৪। **মেকডোনাল্ড ঃ** প্ৰথম অৱস্থাত তেওঁ খেতিৰ পথাৰত মজুৰি কৰিছিল। পাছৰ কালত তেৱেঁই ইংলণ্ডত তিনিবাৰকৈ প্ৰধান মন্ত্ৰীৰ পদ শুৱনি কৰিছিল।

৫। **আলৰেভিং ঃ** তেওঁ প্ৰথমতে বৃটিছৰ এক জাহাজ কোম্পানীত চাকৰি কৰিছিল। পৰৱৰ্তী কালত তেৱেঁই লাভ কৰিছিল ভাৰতৰ বৰলাটৰ পদ।

৬। **ফেৰাডে ঃ** তেওঁ আছিল এখন কলেজৰ ভৃত্য। পাছত তেওঁ হৈছিল 'ডায়নামো' আৱিস্কাৰক এক প্ৰখ্যাত বিজ্ঞানী।

৭। **টমাচ আলভা এডিচন ঃ** প্ৰথমতে তেওঁ বাতৰি কাকতৰ ফেৰী কৰি জীৱন নিৰ্বাহ কৰিছিল। পাছৰ কালত তেৱেঁই হয়গৈ এজন ডাঙৰ বৈজ্ঞানিক।

৮। **শ্যেক্সপীয়েৰ ঃ** প্ৰথম জীৱনত তেওঁ লণ্ডনৰ গ্লোব থিয়েটাৰত দৰ্শকৰ গাড়ী আৰু ঘোঁৰা ৰখীয়া হৈ জীৱিকা নিৰ্বাহ কৰিছিল। পৰৱৰ্তী কালত তেৱেঁই হয়গৈ ইংৰাজী সাহিত্যৰ এক অমৰ সাহিত্যিক, কবি আৰু নাট্যকাৰ।

৯। **নলিনীৰঞ্জন সৰকাৰ ঃ** প্ৰথমে তেওঁ কলকাতা চহৰত পুৰণা ফটা কাগজ বুটলি বিক্ৰী কৰিছিল। খাবলৈ নেপাই ফুটপাথতেই থাকিবলগা হৈছিল। পাছত তেৱেঁই এদিন কলকাতা কৰ্পৰেছনৰ মেয়ৰৰ পদ লাভ কৰাৰ উপৰি, পশ্চিমবঙ্গৰ মন্ত্ৰীত্বও লাভ কৰিছিল।

১০। **ডা° আৰ, আমেদ ঃ** প্ৰথম জীৱনত তেওঁ আছিল এখন হোটেলৰ বয় আৰু ভৃত্য। পাছৰ জীৱনত তেওঁ লাভ কৰিছিল মন্ত্ৰীৰ পদ। আনহাতে তেওঁ আছিল প্ৰখ্যাত দন্ত চিকিৎসক।

English Section

Empowerment of Women: Prospects and Hindrances

Hiran Chetry, *Department of Chemistry,*
TDC 3rd Year, Biswanath College

"When women are the advisors, the Lords of creation do not take the advice till they have persuaded themselves that it is just what they intended to do; then they act upon it and if it succeeds, they give the weaker vessel half the credit of it; if it fails, they generously give herself the whole."

– Lousia May Alcolt.

God created man and provided with Him all the wealth he had with him. However, He soon realized that there should be somebody other than 'man' to really take care of things at the latter's disposal so that they could be conserved and safely handed over to the future generations. To bring His thought into reality, He created women, bestowing on her all the qualities required to groom the personality of a man and make him successful in all walks of life. She plays the role of a mother and take care of him as a child and teaches him good habits. She gives shape to his raw imagination and also hones his intellectual skills to make him a successful, responsible and well-behaved individual so as to be able to contribute significantly to the progress of society.

Nature has carved woman and blessed her with distinct power. She is a source of strength and energy always adding something new to the society, enriching it and providing colours to otherwise dull, black and white motion picture called LIFE.

Poets, painters, writers and sculptors have tried to entrap, define or narrate her. Nonetheless, it is a matter of endless debate as to how one could portray her in 2-dimensional picture or painting or 3- dimensional sculptures. Can you think of describing her in a handful of stories or fictions? I am sure that nobody can ever do that, and that is because she has multi-dimensional potential – a blend of special power, wisdom and charisma within which there is a driving force that keeps her going on and on. Today, the woman power is being held in high esteem in recognition of great feats and distinction women have achieved in every field. And the ideal woman of our times is completely different from her classical archetypes of bygone ages. She is not satisfied with her 'male-supportive' and 'male-rearing' roles. Instead, she is fired with a great passion for carving out an independent place in the society. That's why today's women have dared to outclass men on the latter's own turf and enter the so called 'traditional male bastions' with a bang.

I would like to peep into the past when the stature of women was destroyed. They were treated as chattel in the early Roman society. In France, they were termed as half-soul creatures

responsible for the destruction of society. The Chinese considered them as 'Devil's soul'. Japanese men preferred to live unmarried lives. Before the advent of Islam, Arabs buried their daughters alive considering them as a sign of disgrace. The country of the Vedas and the Upanishad, India, was also in the same queue of the countries where women were always ill-treated. Before the arrival of British, the condition of women in India was really miserable. They were deprived of all their rights. Their limits were bounded by the men and it was within the four walls of a house. They were exploited morally, physically, mentally and sexually. They were considered as 'item' or 'inanimate objects'. The 'purdah pratha', 'sati-system' and 'dowry system' were anchored very deep in society. Education of a girl child was considered 'sin' in that society the male-gominds society In this way deprived women of their due place. Most men view themselves as being the superior life form in society. They justify this belief by saying that they are stronger and more capable; thus, making them more qualified for the more important role in society. They place themselves on the pedestals and force women to believe in their own inferiority to men and their incapability to excel educationally, politically, economically and domestically. But the truth is that women have advanced in all those there were many great pioneers like Raja Ram Mohan Roy, Ramakrishna and Lord Bentick. Who have fought against these evil systems of society and paramhansa rescued women.

If we peep into the Vedic and pre-Vedic period we can see an 'opposite scenaro. In these eras women were comparatively free to decide what they wanted to do. Who among us could deny the fact that it was by virtue of strong will-power, presence of mind and courage that Sati Savitri was able to bring Satyavan back to life by her clever argument with Yamaraj? Similarly, it was by virtue of her self sacrifice that Sati Ansuya made herself immortal. Even epics like the Ramayana and the Mahabharata have praised women for their self-sacrifice. When we talk about the Ramayana, we just talk of Sita who, no doubt, holds a highly respectful position in our society. Similarly, Kunti faced many problems alone but always taught her sons to follow the path of truth and honesty.

Our history bears evidence to the fact that women in the past demonstrated unique leadership ability. Razia Sultana, Rani Lakshmibai, Sarojini Naidu and Indira Gandhi are motivating examples of women's power. Earlier, many women were able to demonstrate the leadership qualities only on their home fronts, God has gifted women with compassion, tender-heartedness, caring nature and concern for others. These are very positive signs which imply that women can be leaders. Though some women have shown their mettle, a large number of them have to sharpen their leadership qualities in various ways. In order to help women to be in limelight, they need to be empowered. Therefore, empowerment of women is a prerequisite to transform a developing country into a developed country.

In Shakespear,s works, many female characters are portrayed as being manipulated, if not controlled outright, by the men in their lives as fathers, uncles, suitors, husbands. Therefore, Shakespeare's works appear to send mixed signals regarding the notion of female empowerment. Empowerment has multiple, interrelated and interdependent dimensions – economic, social, cultural and political. It can be understood in relation to resources, perceptions, relationship and power. But what does women empowerment mean? Women empowerment generally has five components : firstly, women's sense of self worth; secondly, their right to have and determine choices; thirdly, their right to have access to opportunities and resources; fourthly, their right to have the power to control their own lives, both within and outside home; and lastly, their ability to influence the direction of social change to create a just social and economic order– nationally,

internationally and universally.

Educational attainment and economic participation are the key constituents in ensuring the empowerment of women. Educational attainment is essential for empowering women in all spheres of society, for without education of comparable quality and content given to boys and men, updated with existing knowledge and relevant to current needs, women will not be able to have access to well paid formal sector jobs and advance with men. The economic empowerment of women is a vital element of strong economic growth in any country. Empowering women enhances their ability to influence changes and to create a better society.

In additionto educational and economic empowerment, changes in women's mobility and social interaction and changes in intra-household decisionmaking are necessary. Slight improvement in women's involvement in household decisionmaking in male headed household, on such issues as credit, the disposal of household assets, children's, education and family healthcare can work wonders. Traditionally, gender-based divisions persisted in intra-household decision–making. Women basically decide on food preparation and men make the financial decision. Women are one of the greatest assets in our society. They are equal to men in all respects. 'A woman is the full circle within her is the power to create, nurture and transform'. Today, women are emerging as leaders in a growing range of fields. Be it aeronautics, space, medicine, engineering, law, politics, education, business – you just name the profession and they are there, All that is needed in today's world is their empowerment.

In India, the empowerment process has already begun. We are now witnessing a steady improvement in the enrolment of women in schools, colleges and even in professional institutes. Their health status is better as compared with that in the previous decades. In this decade, women are entering into the job market in increasing numbers. They are showing their skill even in non-traditional sectors like police, defence, media, administration and research fields. Twenty-six laws have been enacted so far to protect women from various crimes. The recent law on the protection of women against domestic violence satisfies the long pending demand of the women activists. In the political field, reservation for women is a significant move put forward towards their political empowerment. When the thirty-three per cent reservation for women in Parliament becomes a reality, women's voice will be heard in the highest forum of democracy. That day, women of India are expected to reach the zenith on their power.

Let us see how women have succeeded in realising their strength in every field across the globe.

The very apt example we can cite is from the field of politics. The names those come to our mind as pioneers in this regard are : the former Prime Minister of India Indira Gandhi; the President of Congress Parliamentary Party as also the chairperson of the rulling UPA Alliance at the centre, Mrs. Sonia Gandhi; The speaker of the Lok Sabha Mrs Meira Kumar, the pre-Democratic leader of Pakistan, Benazir Bhutto; Dr. Condaluzza Rice, the US National Security Advisor, the first woman to ever occupy such sensitive position in US politics and also first African-American woman in the US. politics; Dr. Angela Drathea Merkel, first woman chancellar in German history since it became a new nation state in 1871; Aung son Suu kyi, the pre-democracy leader of Myanmar; Chandrika Kumaratunga, Begum Khaleda Zia, Sheikh Hasina a wazed Mrs. Christina Fernandez de Kirchner etc. are a few among those women who are occupying dignified position in the field of politics. Women today have turned out to be successful entrepreneurs. The recent example is Ms. Kiran Mazumdar who has taken up biotechnology and efficiently in running her business successfully. Two other striking names in this regard are those of Ms. Indra Noagi and

The Silent Valley Movement

Sangeeta Choudhuri
First Semester student of PG Diploma in Natural Resource Management
Nowgong Girls' College

1st prize, All Assam Essay competition, organised by Nowgong Girls' College in collaboration with UNDP

INTRODUCTION :
During the 1970s and 1980s, various environmental movements were launched in India to protect the natural resources of the country. The movements were mainly started by the people living in the surrounding areas, because their whole livelihoods depend on those natural resources. These livelihoods are primarily responsible for cropping up of some of the famous environmental movements like Chipko, NBA of India and Green Belt Movement in Kenya. The Silent Valley Movement is a similar kind of movement started in the year 1973 to save Silent Valley forest and its resources.

PHYSIOGRAPHICAL BACKGROUND OF SILENT VALLEY :
The rock formation is of Archaean age and consists predominatly of Nilgiri Gneiss and its metamorphic variations. The gneiss is finely foliated and is composed of quartz, feldspar and mica.

TERRAIN :
The terrain is generally undulating with steep escarpments and many hillocks. The elevation ranges from 900 m to 2300 m above the mean sea level with the highest peak at 2383m (Anginda peak).

WATER SOURCES :
A perennial river named Kunthipuzha passes though the western side of the Silent Valley, from north to south direction finally merging into Bharathapuzha. The main tributaries of this river are Kunthancholapuzha, Karingathodu, Madrimaranthode, Valiaparathodu and Kummathanthode. All the major tributaries of Kunthipuzha originate from the upper slopes of the eastern side of the Valley.

FOREST TYPES :
Based on champions and Seth's classification, 12 forest types are found in the Silent Valley National Park. They are as follows :

1. Southern Hill Top Tropical Evergree forest
2. West Coast Tropical Evergreen Forest
3. Cane Brakes
4. Wet Bamboo Brakes
5. West Coast Semi Evergreen Forests
6. West Coast Secondary Evergreen Dipterocarpus Forests
7. Nilgiri Sub Tropical Hill Forests
8. Reed Brakes
9. South Indian Tropical Hill Savannah Woodland
10. Southern Montane Wet Temperate Forests
11. Soputhern Montane Wet Shrub
12. Southern Montane Wet Grassland

BIODIVERSITY :
The recorded biodiversity in Silent Valley National Park includes 1000 species of flowering plants, 34 species of mammals, 292 species of birds, 31 species of reptiles, 22 species of amphibians, 13 species of fishes, 500 species of butterflies and moths.

BACKGROUND OF THE MOVEMENT :
The Silent Valley Movement, the movement to save the natural resources of the regions, was divided into two phases; in the first phase, the Movement began to protect the Silent Valley (area under the National Park) and on the second phase the Movement began to protect the buffer zones of the Valley.

It was the remote little Valley about which even the people in Kerela were hardly aware, though it triggered off the fiercest environmental dispute that the country has ever known. It all began with the proposal first mooted by the British in 1928 to build a dam across the Kunthi River and create a reservoir behind it in the Silent Valley and then use the trapped water to generate electricity. The dam which would be 130 metres high was ..... to be built between two hillocks in a natural gorge through which the river runs. That, however, was dropped by the British.

In independent India the Kerala State Electricity Board (KSEB) started work in 1958. A study and survey of the area was conducted and a hydroelectric project of 120 MV costing Rs. 17 crore was proposed by the Kerala State Electricity Board. In 1973, the Board decided to implement the Silent Valley Hydro-Electric Project (SVHEP) centered on a dam across the Kunthipuzha River. The resulting reservoir would flood 8.3 km² of virgin rain forest.

But, owing to shortage of funds the proposal was delayed till 1976. By then, a large number of big trees had already been felled. It was the practice of the dam builders to remove the big trees in the area, which would be submerged once the natural flow of the river was trapped. In 1976, the Kerala State Electricity Board announced plans to begin dam construction.

BEGININGS OF THE MOVEMENTS :
After the announcement of imminent dam construction the Valley became the focal point of 'Save Silent Valley', India's fiercest environmental movement of the decade. Because of concern about the endangered lion-tailed macaque, the issue was brought to public attention. Romulus Whitaker, founder of the Madras Snake Park and the Madras Crocodile Bank, was probably the first person to draw public attention to the small and remote area. The Save Silent Valley Movement was initiated with a missionary zeal by non-government organizations, the scientific community and conservation activists in the 1970s.

In 1977 the Kerala Forest Research Institute carried out an Ecological Impact study of the Silent Valley area and proposed that the area be declared a Biosphere Reserve. In 1978, Smt. Indira Gandhi, the then Prime Minister of India, approved the project, with the condition that the State Government should take necessary safeguards.

Also in that year the IUCN (Ashkhabad, USSR, 1978) passed a resolution recommending protection of Lion-tailed Macaques in Silent Valley and Kalakkad and the controversy heated up.

The poet actist Sugathakumari played a big role in the Silent Valley protest and her poem 'Marathinu Stuthi' (Ode to a Tree) was the opening song/prayer of most of the 'Save the Silent Valley' campaign meetings. Dr. Salim Ali, eminent ornithologist of the Bombay Natural History Society, visited the Valley and appealed for cancellation of the Hydroelectric Project.

Dr. M.S. Swaminathan, the renowned Agricultural Scientist and the then Secretary to the Department of Agriculture, visited the Silent Valley area and suggested that 389.52 km² including the Silent Valley (89.52 km²), New Amarambalam (80 km²), Attappadi (120 km²)

in Kerala and Kunda in Tamil Nadu (100 km^2) reserve forests, should be developed into a National Rainforest Biosphere Reserve, with the aim of 'Preventing erosion of valuable genes from the area.'

Dr. V. S. Vijayan, now Director of the Coimbatore-based Salim Ali Centre for Ornithology and Natural History (SACON), Dr. M. Balakrishnan and Ms. Dilnavaz Variava who was the coordinator of the Mumbai-based Save Silent Valley Committee, all have contributed in saving the Silent Valley.

Mr. J.C. Daniell, Honorary Secretary of the Bombay Natural Society (BNHS), which led the upcountry campaign against the project through its members including Dr. Salim Ali and Mr. Zafar Futehally had also contributed in this direction.

ACTION :

In January 1980 the Hon. High Court of Kerala lifted the ban on clear cutting, but the then Prime Minister of India requested the Government of Kerala to stop further works in the project area until all aspects were fully discussed. In December, the Government of Kerala declared the Silent Valley area, excluding the Hydroelectric Project area, as a National Park.

In 1982 a multidisciplinary committee with Prof M. G. K. Menon as chairman, was created to decide if the Hydroelectric Project was feasible without any significant ecological damage. Early in 1983, Prof. Menon's Committee submitted its report. After a careful study of the Menon report, the Hon. Prime Minister of India Mrs. Indira Gandhi, decided to abandon the Project. On October 31, 1984 Indira Gandhi was assassinated and on November 15, the Silent Valley forests were declared as a National Park, without creating any buffer zone as was recommended by expert committees and scientists.

The Silent Valley National Park was achieved after a decade-long fight by environmenalists and the people of Kerala against the Silent Valley hydel project. Because of their high level of education and awareness Keralites were ahead of the rest of India in grasping the issue who realized that electricity can be generated in many ways, but if a species is once destroyed its potential for benefitting mankind is lost forever.

SCENARIO OF THE MOVEMENT :

The Silent Valley, declared a National Park in 1984, comprises only 89.52 square k.m. of reserved forest land. Ten months later, on September 7, 1985 the Silent Valley National Park was formally inaugurated and a memorial at Sairandhri to Indira Gandhi was unveiled by Shri Rajiv Gandhi the then Prime Minister of India. On September 1, 1986 Silent Valley National Park was designed as the core area of the Nilgiri Biosphere Reserve. Since then, a long-term conservation effort has been undertaken to preserve the Silent Valley ecosystem.

The boundaries of the Silent Valley National Park were fixed in 1914 on the basis of administrative and legal considerations while the natural habitat of the variety of flora and fauna in the region extends much beyond the area earmarked as the Park.

If human encroachment and development activities were allowed in the surrounding region it would spell doom for the National Park, as pointed out by the environmental activists and government agencies.

By realizing the importance of the buffer zone, the government declared the 148 sq.km. of forest land from Manarkkad and Nilambur South Divisions as Buffer zone. Though the buffer zone was under the control of the National Park, its present status of reserve and vested forest remains. This means that the rules of the National Park do not apply here. Therefore, the Kerala State Electricity Board decided to develop

another hydel power station known as Pathrakadavu hydel project at the buffer zone.

But the project failed to get the EIA clearance. During January to May 2003 a rapid Environmental Impact Assessment (EIA) was carried on by the Thiruvananthapuram-based Environmental Resources Research Centre and its report was released in December, stating that the forest loss due to the project would be just .2216 km^2, apart from the 7.4 km approach road and land to be acquired for the powerhouse in Karapadam.

But a rapid Environmental Impact Assessment (EIA) carried out in 2004 in an area of 5 km radius of the proposed project site proved that the actual impact would not be as minimal or as simple as was made out by official sources. The most important objection raised by the environmental groups was that any development activity in the Silent Valley region would destroy the fragile ecological balance of the region and eventually would spell doom for the National Park. The significance of Silent Valley is that it is an 'ecological island' with a relatively undisturbed evolutionary history of at least 50 million years manifested in a high degree of floral and faunal endemism. Rare and endangered new biological species were discovered from the region making it a hot spot for the biologists worldwide.

The government-sponsored EIA report also brought to light the ecological significance of the Pathrakkadavu region. It found 381 species of flowering plants in the proposed PHPP region of which 55 were endemic to Western Ghats; seven were categorized as rare by the IUCN. The EIA enlisted 23 species of mammals, 79 species of birds, 22 species of reptiles, 14 species of amphibians, 18 species of fishes (of them 10 found not even in the Silent Valley) and 43 species of butterflies in the region. The report pointed out that of all these species, 20 per cent were endemic to the Western Ghats. Finally, on 6 June 2007, the 147.22 km^2 Silent Valley buffer zone was fomally approved by the Kerala Cabinet. The Cabinet also sanctioned a 35 member staff to protect the area and two new forest stations in Bhavani range at Anavai and Thudukki. The zone is aimed at checking the illicit cultivation of ganja, poaching and illicit brewing in areas adjacent to the Silent Valley and help long-term sustainability of the protected area.

CONCLUSION :

This type of movement of people to protect the environment from degradation is gaining momentum. After the Silent Valley Movement, there are other anti-hydel movements which have proved that the peoples' intensity to save environment, bio-diversity, ecosystem etc. is more than to get the electricity.

The best example of this type of movement which is going on in our country against hydel power dam is the movement to protect the Ganga River in which hydel power dam is being constructed. In Assam, we can cite the example of the movement against the construction of Pagaladia Dam.

In the Silent Valley Movement, we have seen that the unity of the people to save the environment was the major cause for the success of the Movement. Apart from this, educational awareness also brought the success.

Moreover, the tribal people also supported the movement in order to protect their cultural heritage, apart from their livelihood, which is linked very much with the forest.

Thus it is crystal clear from the above discussion that people's participation and awareness is the key to the success of any movement on the earth. ✦

Problems of Modern Education System and Its Possibilities

Boney Devi Das
T.D.C. Third Year

Education plays an important role in the life of a nation. The character of a nation depends to a large extent on the quality of education provided in the schools and colleges. The importance of education is particularly great for India, the majority of whose population is illiterate and uneducated. Although India became free over 62 years ago, the government has failed to give education each and everybody.

Our present education system is not good. Education needs particular attention in the villages where facilities are completely lacking at present. Unless we can educate the masses in the villages through programmes of adult education as well as through opening of new schools for the young people, there can be no educational progress and change in the outlook of the people.

The Community Development Blocks have already provided the facilities like establishment of reading rooms in towns and villages but the official staff is not enterprising enough to undertake the constructive work seriously. Another problem is the absence of adequate rural electrification which is already having its impact on the life of the villagers. The facilities provided by science and technology should be fully utilised for educating the minds of the masses and spreading noble ideals of nationalism which is also lacking to a great extent. A good deal is still left to be done. Our educationists should help in creating an atmosphere for real education rather than simply creating controversies on flimsy issues The public mind should not be diluted on unconstructive controversies but employed in activities which are useful for the betterment of the economic well being of the citizens.

One of the major defects in our education pattern is the present system of examination. Examinations expect the students to write down in the examination halls answers to academic questions which have little relevance to practical problems of life. They do not at all test the real ability of the students; they only test his or her capacity to cram and remember facts and figures.

In some foreign countries, a complete record of a student is maintained not only in respect of his or her academic work but also in respect of his or her general behaviour, personality, commonsense, participation in extra-curricular activities, hobbies, manners, sportsman spirit, proficiency in sports, enthusiasm, selflessness and such other virtues and traits. But in our examination system the only item which gets attention is the students mastery over the books and the capacity to cram and remember.

Examinations today have been reduced to a farce. A lot of evil has crept into this system. The test of man's learning has been transformed to a battle among the students. Cramming and choice of seective questions are the short-cuts to success in examinations. Adoption of unfairmeans has become very common in examination halls Invigilators are threatened at knife point if they obstruct the adoption of unfair means. Though the answer papers are examined by different teachers, some teachers just give a cursory glance over the papers and award marks by counting the number of pages written. The mood of teacher and his whims determine the marks more than the material written within. Selective studies and choice of topics from the examination point of view have undermined the validity of this system.

Another problem is the delay in declaing the results of examinations which cause a great harm in the career of the students. Owing to the delay in giving out the results many students lose the opportunity to study in the best centers of education outside the state.

In this condition the government should play an important role in the development of education. it should take an active role in establishing schools, colleges, libraries etc and correct the its in the prevailing system of educations. It should pay the salaries of the teachers in time to avoid strikes and fix a particular time and date for supplying books to schools and colleges, because delay in supplying of books cause a great harm to students. The government should also provide free books and other implements of education to poor students. Most of these facilities are working to a great extent for which our education system is not in a good shape.

If these problems are not removed then our education system can never come to a good position. The problem of unemployment is also regarded as one of the main problems of education. So the government should take an active role in this field so that the candidate, may get his or her job according to his or her ability.

We can conclude that if these problems are not solved immediately, the situation will deteriorate and the student lose faith in education. Our education system needs to be reformed so as to become a real test of a student's all round personality it should not merely be a test of his or her dreaming for bookish knowledge. ✦

Important Branches of Science

- Which branch of science deals with the study of plants?
  Ans : Botany.
- What are the three specialized branches of Botany?
  Ans : Horticulture, agriculture and forestry.
- What is cryogenics?
  Ans : It is a branch of physics which deals with the production, control and application of very low temperature.
- Which branch of biology deals with the study of cells?
  Ans : Cytology. Major advances have been made possible in this field by the development of electron microscopes.
- What is bioengineering?
  Ans : It is the application of exgineering to biology and medicine.
- Name the art in acrobatic feats are performed?
  Ans : Acrobatics. It refers to the performance of difficult physical acts.
- What is ecology?
  Ans : Ecology is a branch of biology. It is the study of the relationship among organisms and environments in which they live, including all living and nonliving comports.

Chipko : The Movement For Conservation of Environment

Himadri Hazarika

1st Semester student of PG Diploma in Natural Resource Management

Nowgong Girls' College

INTRODUCTION :

The Chipko Movement registers an important success story in the fight to secure women's rights in the process of local community development through forestry and environmental protection. This movement is regarded as a socio-ecology movement also.

BACKGROUND OF THE CHIPKO MOVEMENT :

Uttarakhand (Uttar Pradesh) is a hilly, mountainous region with very steep slopes and thickly covered forests (with important resources like timber, honey, medicinal herbs, resin-extraction and gum.) It is rich in water resources and its fertile soil supports these prosperous resources and help the local people in leading a self sufficient life.

The British government controlled the northern hill districts of India in the nineteenth century. During this period (1815-1947), Uttarakhand was divided into two contiguous but distinct sociopolitical units, The nominally independent chiefdom of Tehri Garhwal and the British administered Kumanun Division. Agriculture dominated both the regions in that eighty-percent of the total farm largely with the help of family labour. For cattle rearing and for livelihood assets, the villagers highly depended on the forest resources for fodder, fuel wood agricultural implements, building materials, timber, medicines and water.

THE BEGINNING :

The Chipko Movement was officially begun on the 24th April 1973 by some Sarvodaya workers (all male) at Mandal of Chamoli district. The organizers had already been active in the field of social reconstruction for the previous 13 years.

No one knows when this movement actually began. However, in the 1970 s the conflict for the prevention of illegal felling of forest trees seemed to have heightened most. In the 1970s, an organized resistance to the destruction of forests spread throughout India and came to be known as the Chipko Movement. The name of the Movement comes from the word 'embrace', as the villagers hugged the trees, and prevented the contractors from felling them, this is locally called Angwal. The Chipko Movement was based on the Gandhian philosophy of peaceful resistance to achieve the goals. It was a strong uprising against those people, who were destroying the natural resources of the forests and disturbing the whole ecological balance.

The original 'Chipko Movement' was started around 260 years back i.e. in the early part of the eighteenth century in Rajasthan by the Bishnoi community. The first Chipko action took place spontaneously in April. 1973 in the village of Mandal in the upper Alakananda valley of Uttaranchal and over the next five years it spread throughout many districts of Uttaranchal Himalayas. The Chipko Movement of 1973 was

one of the most famous actions among these. It was sparked off by the government's decision to allot a plot for felling 2500 ash trees from a forest area in the Alakananda valley to a sports goods company (to the Simon Company) in Allahabad to make Tennis rackets. This angered the villagers because their similar demand to use wood for making agricultural tools had been earlier denied. With encouragement from a local NGO (non-governmental organization), DGSS (Dasoil Gram Swarajya Sangh), the women of the area, under the leadership of an activist, Chandi Prasad Bhatt (founder of the Chipko Movement), went into the forest and formed a circle around the trees preventing the men from cutting them down. Thus at Mandal village of Chamoli district, in the upper Alakananda valley of Garhwal, first Chipko action was started.

OBJECTIVES OF THE MOVEMENT :

The main objectives of this movement are

a) Saving the forest resources from the grass-root level ; and

b) Conservation of natural resources and understanding of welfare at global level;

DIFFERENT APPROACHES/ACTIVITIES :

The Chipko Movement, which is concerned with preservation of forests and maintenance of the ecological balance in the sub-Himalayan region, is a social or women movement. The different approaches led by the various common people are given below,

APPROACHES OF ENVIRONMENTAL CONSERVATION :

In 1974, in spite of DGSS's protests about 2500 trees of Reni forest were auctioned by the Forest Department. The DGSS planned to launch the Chipko Movement there. However, the local bureaucracy played the trick and managed to make the area devoid of local men as well as activities of the DGSS. To the utter surprise of everybody, 27 women of Reni village successfully prevented about 60 men from going to the forest to fell the marked trees. This was the first major success of the Chipko Movement. It is after this incident that attempts were made to project it as a women's movement. After this incident, the Reni investigation Committee was set up by the up Government and on its recommendations 1200 sq. km. of river catchment area was banned from commercial exploitation. After Reni, in 1975, the women of Gopeshwar, in 1978 of Bhyudar Valley (threshold of valley of Flower), of Dongary-Paitoli in 1980, took the lead in protecting their forests.

APPROACHES OF ECONOMIC DEVELOPMENT :

The villagers of Uttaranchal highly depended on forest resources. They used forest resources for food, fodder, timber materials for construction of households and different tools. Depending on these forest resources, They could rear their cattle without much difficutty. In 1964, Chandi Prasad Bhatt founded a small cooperative of artisans called the Dashauli Gram Swarajya Sangh (DGSS, later called DGSM). Its aim was to generate local employment through the promotion of weaving, bee keeping, herb collection and other cottage industries that would use forest produce without harming the forest. In this way, economic development would go hand and hand with conservation and ecology.

WOMEN EMPOWERMENT :

One of Chipko's most salient features was the mass participation of women villagers. Women were directly affected by environmental degradation and deforestation and, thus, got connected with the issues easily. Women have led the first movement against deforestation, because they spent a large part of each day in the forest looking for fuel and fodder. The incidence inspired several other women, who in 1970s launched similar movements in different parts of India. It is really surprising that the women of that age were better aware about the deforestation and its future consequences.

ENVIRONMENT AND CIVIC EDUCATION :
The Chipko Movement gained momentum under Sunderlal Bahuguna, an eco activist, who spent his whole life persuading and educating the villagers, to protest against destruction of the forests and the Himalayan Mountains by the government.

MOBILIZING PEACE :
The Chipko Movement was totally based on the Gandhian philosophy of peaceful resistance, spread by Sunderlal Bahuguna, to conserve the forest resources from the Sports Game Company. To protect the trees, the villagers embraced the trees but never fought with the Company contractors.

PATTERN OF PARTICIPATION :
The Chipko Movement is the result of hundreds of decentralized and locally autonomous initiatives. Its leaders and activists are primarily village women, acting to save the means of subsistence of their communities e.g., Gaura Devi, Amrita Devi, Sudesha Devi, Bachni Devi etc. Men are involved, too, and some of thesm have given wider leadership to the movement such as Sunderlal Bahuguna, Dhoom Singh Negi, Raturi Ghanasyam, Indu Tikekar Gobind Singh Rawat and Shamsher Singh Bisht.

A BRIEF DESCRIPTION OF SOME OF THE PROMINENT LEADERS OF THE CHIPKO MOVEMENT AND THEIR INITIATIVES :

Chandi Prasad Bhatt, Raman Megasessey Award winner, the founder of the Chipko Movement, who fostered locally-based industries based on the conservation and sustainable use of forest wealth for local benefit.

Gaura Devi, the birth of the Chipko Movement was the head of the Mahila Mandal. She mobilized village women for the movement when Company men marched to cut the trees.

Sunderlal Bahuguna, Padmabhu-shan winner for his contribution in the Chipko Movement. He enlightened the country and the world about the movement and its success and environmental impact.

Dhoom Singh Negi, who with Bachni Devi and many other village women saved trees by hugging them in the Chipko 'embrace'. They coined the slogan, "What do the forests bear? Soil water and pure air".

Girda (Girish Tewari), sparker of the movement inspired the movement in the Kumaon region with the Uttarakahand Sangharsh Vahini (USV).

Ghanasyam Raturi was a Chipko poet, whose songs echo throughout the Himalayas of Uttar Pradesh.

Indu Tikekar, a doctor of philosophy, whose spiritual discourses throughout India on the ancient Sanskrit scriptures and on comparative religion have stressed the unity and oneness of life and put the Chipko Movement in this context.

Amrita Devi, offering her head before the Maharajas servants and enchanted :– "seir santhe runkh raheb, to bhee sastojan" (it is till a small price to pay if at the cost of my head the tree is saved).

Beside these devotes of various common people, Sudesha Devi, Bachni Devi, Govind Singh Rawat, Shamsher Singh Bisht also played a significant role in the Chipko Movement.

IMPACT :
Environmentally, ecologycally and economically the Chipko Movement was a success story. The impact of the movement has not only been confirmed to the national level but it has spread globally.

Though the Chipko Movement emerged out of protest against deforestation in the Himalayas, the demonstration later influenced the environmental debate by putting people at the centre of the whole issue. It went beyond the immediate goal of saving trees to face the complex inter-linkages between environment and development.

As a diverse movement with diverse experiences, strategies and motivations, Chipko inspired environmentalists both nationally and globally and contributed substantially to the emerging philosophies of eco-feminism and deep ecology and fields of community-based conservation and sustainable mountain development.

As a movement of the Himalayan peasantry against commercial forestry, Chipko was active from 1973 to 1981. Thereafter, it has faded away in the hills, but its echoes and resonances can still be picked up in places far distant from its original home.

IMPLICATION IN TODAY'S CONTEXT :
In the present day context, solution to environmental problems lies in the re-establishment of a harmonious relationship between man and nature.
From the above discussion, it is shown that the Chipko is not only an environmental movement but also a grass-root movement of participation of common people based on the principles of empowerment and informed decision making.

CONCLUSION :
Mountains are important sources of water, energy, minerals, forests and agricultural products and areas of recreation. They are storehouses of biological diversity, home to endangered species and an essential part of the global ecosystem. Therefore, the development of the mountains has to be viewed in a holistic manner, encompassing economic development, technological improvement, environmental protection and human resource development.

The Chipko is totally based on Gandhian process and women were the backbone in this movement, Therefore it touches the emotions of men and women in the different Party of the world. Therefore, globally it has a vital demand for the conservation of forest resources. ✦

- ***'The essence of being human is that one does not seek perfection'***
  - George Orwell
- ***If you can't excel with talent, triumph with effort.***
  - Dave Weinbaum
- ***Attend well to your character, and your reputation will look out for itself.***
  - John Crystal
- ***Silence and modesty are very valuable qualities in the art of conversation.***
  - Montaigne
- ***It's not the load that breaks you : its the way you carry it.***
  - Winston Churchill

Objects of Human Pursuit in Indian Philosophy

Sanchita Bora
Lecturer, Dept. of Philosophy, Nowgong Girls' College

One of the distinguishing features of Indian philosophy is that it has given the foremost place to Value. In other words, Indian philosophy is, after all ,Value-Philosophy. Indian tradition is value-centored. "The whole standpoint which looked upon Reality as *Saccidananda (Existence-Consciousness-Bliss)* might be called the standpoint of Reality as Value. It showed that there were three dimensions of reality, the dimension of existence, the dimension of consciousness and the dimension of bliss or value" Indian Philosophy speaks of two functions of knowledge : theoretical and practical The theoretical function reveals the existence of some object where the practical function helps in the attainment of some purpose in life and "The results of these two functions of knowledge are respectively what we mean by fact and value".

Purusartha is the word in Indian philosophy for that which is value for the finite individual. In its general expression it may be taken to signify human ends or objects of human pursuit. The Indian tradition recognizes four ends to be pursured. They are *Kama* or pleasure, *Artha* or wealth, *Dharma* or righteousness and *Moksa* or liberation. The concept of *purusartha* has undoubtedly been quite conspicuous by its presence in almost the entire history of Hindu thought. The various Hindu thinkers have agree that are certain ends or objects that are universally desired and sought. But sometimes they differ among themselves as to which of these is to be accorded the highest status in life. "Though the term 'value' is primarily used for the ends that are sought, often the means to their attainment are also, by courtesy, called so" *(Vedanta Paribhaa, VIII)*[3]

The goal of life, according to Hinduism, is two-fold : prosperity and highest bliss. Prosperity consists of righteousness, wealth and pleasure. These three are called three objects of human pursuit. They are to be pursued in the first two stages of life, life of the student and life of the householder. The next two stages. of life the anchorite and life of the renouncing individual are to be devoted to the achievement of summum bonum and they consist in attaining liberation.

KAMA OR PLEASURE :

The Sankrit word *Kama* is synonym for desire. It generally means the desire for pleasures of sex and aesthetic experiences. *Kama* is the principle of enjoyment. In actual life, enjoyment is closely related to the activity of the senses. Man has certain innate urges in common with lower animals, but man combines in his nature not only the instinctive urges of animal life but also a higher spiritual principle. His native capacity of conscious reflection and inner determination, when directed towards certain ends like sex-desires and food, can divest them of their animal character and transform them into pursuits worthy of human nature. The very qualifying word *human* in human pursuit or human end suggests that it does not mean those ends or objects which both man and lower animals seek in common. Indian philosophy favours the beliefs that a Kama-oriented life implies some possibility of a return to the life of self-sufficiency and self-satisfaction. It is to be brought about by means of self-restraint and practice. It is wrong to say that Indian philosophy enjoins suppression of desires and passions. Rather it stresses the need for self-determination so that the agent can claim to be autonomous and free in the performance of all his actions.

Kama stands for psychological value. It is recognized as a psycho-biological force lying at the heart of creation Kama as a cosmic force has been mentioned in the Rigveda. It is the force for the continuation of the race. "The living beings are bound to follow their nature" *(Bhagavadgita, III.33) Kama* represents the biological mechanism of procreation. The debt that we owe to our ancestor can be cleared only through procreations. *Kama* is mentioned and accepted as a principle of enjoyment in various contexts in Indian literature. The *Puranas, laws* of Manu, *Kamasutra* of Vatsayana etc. have claimed concrete setting as well as divine origin for science of love.

ARTHA OR WEALTH :

Literally the word *Artha* means 'thing, object, and substance'. It stands for economic value. Like *Kama, Artha* is also sought not only by man, but by all sentient creatures also. But man seeks them knowingly while other creatures do so instinctively. It comprises the whole range of tangible objects that can be possessed, enjoyed and lost. *Artha* is required in daily life for the upkeep of the household, raising of a family and discharge of religious duties. The word *Artha* connotes 'the attainment of riches and worldly property, advantage, profit, wealth and also result. Most commonly, wealth signifies 'that which can be perceived'. It is an object of the senses. "The term bundles together all the meanings of (i) the object of human pursuit (ii) the means of this pursuit, and (iii) the needs and the desire suggesting this pursuit (Zimmer H, Philosophie of India, 36)

Both pleasure and wealth lead to worldly pleasures. But Indian philosophy adopts a liberal outlook on the demands of the lower self. When *Kama* and *Artha* are subordinated to the higher ends, they become transformed and integrated in the wider sphere of spiritual life. The *Mahabharata,* an encyclopedia of Indian thought and culture, categorically declares that everything centres round wealth. "Wealth is the chief among these three (pleasure, wealth and righteousness) for the practice of morality and enjoyment of pleasure depend on it", (Kautilya, *Arthasastra,* Bk I ch. 7)

DHARMA OR RIGHTEOUSNESS :

Etymologically, Dharma means 'that which supports' right activity or duty, i.e activity which is the result of a good will. The *dharama* is derived from the verb root dh. The term *dharma* has been translated into English as equivalent to merit, duty, virtue, religion etc. Metaphysically, *dharma* signifies the essential nature of a thing. Broadly speaking, *dharma* has been used in three different senses: (i) it stands for the moral law conceived as constituting the eternal moral order of the universe, (ii) the principle of duty and (iii) satisfaction of sensuous desires *(kamya-karma).* "*Dharma* consists in leading a life of duty, living in harmony and peace, with development of character and refinement of soul" [5](Mahadevan, T. M. P. Outlines of Hinduism, p.67) *Dharma* is a regulative principle, which should govern all our activities and pursuits.

No doubt, wealth and pleasure are human ends; but they become ends of man only in so far as they promote virtue of *dharma.* The instinctive dispositions are common both to the animals and the human beings. Those who can not make *dharma* the rule of their actions are no better than the animals. In the scheme of human ends, *Kama and Artha* are minor ends. They are not intrinic values, they become ends of man only in so far as they promote virtue of *Dharma.* Again *dharma* is the system of

injunctions and prohibitions which are necessary for the harmonious ordering of the various elements in the life of the community. With the development of character, it consists in leading a life of duty living in harmony and peace. The *Mahabharata* says, '*Dharma* is unconditional in appeal. Therefore, one should not abjure *dharama*, either for the sake of pleasure or out of fear or avarice, or even life is in danger".

MOKA OR LIBERATION :

"The inuring mind will necessarily ask. "Why should I do my duty ?" Duty cannot be an end in itself"[6] (Mahadevan, T.M.P. Outlines of Hinduism, p.68) *Moksa* or liberation *marks* the consummation of *Dharma*, The term *Moksa* has been derived from the verb root *Moksh*, which means to be free from'. It signifies the state of perfection. It is the spiritual value. Franklin Edgerton has accepted a distinction between the ordinary norms (*kama, Artha and Dharma*) and the extraordinary norm. (*Moksa*) *Moksa* the supreme end of life, is liberation from the bondage of *karma*, from the circle of birth and rebirth (*sansara*) *Moksa* is Universally accepted as the highest end. Primarily, all the systems of Indian philosophy except *Carvaka*, accept *moksa* as the highest value So, Indian Philosophy has been rightly called the *moka-sastra* (the science of liberation) Dr. S. N. Dashupta rightly called *Moksa* as 'the pivot on which all the systems of Indian philosophy revolve'.

"If any single conception can be taken to distinguish Indian philosophy from the Western, it is the conception of *Moksa....*"[7] (A. K. Lad, A Comparative Study of the Concept of Liberation in Indian. p.1) *Moksa* refers not to a new state to attained but is the realization what has always been the case. It is realizing what has always been one's innate nature. *Moksa* connotes a state of freedom from bondgae. The *Bhagavadgit* suggest a golden solution to strain liberation that action should be done with the spirit of non attachment to fruits. On the other hand, the concept of *Moksa* identifies the concept of spiritual perfection. "In the very process of striving for perfection one has to shed his egoistic desires and antisocial tendencies by living a peaceful social life"[8] (Gopalan, S. Hindu Social Philosophy.p232).

It is the value-sense which distinguishes man from the other animals and makes him unique. All these values-*Kama* (pleasure), *Artha* (wealth), *Dharma* (righteousness) and *Moksa* (liberation) refer to the human self as the agent (*karta*) and the enjoyer (*bhokta*) *karma* and *Artha* represent the needs of our emotional, impulsive self, while *Dharma* and *Moksa* reflect self-determination. *Karma* and *Moksa* a values *per se* whereas *Artha* and *Dharma* are valuable only as a means to *kama* and *Moka* respectively. The Hindu view holds that values live in end through man and his life. Human life is purposive and it implies ideals and values sought by him. Every man is faced with the challenge of the Good (*S'reyas*) and the Pleasant (*Preyas*).

Indian philosophy always sets before human beings a welfare state. The Hindu thinkers proposes a truly juristic view of life. Regarding the pleasures and values of earthly life the attitude of Indian philosophy is a realistic one. "To us the most striking feature of ancient Indian civilization is its humanity. Our second general impression of ancient India is that her people enjoyed life, passionately delighting both in the things of the senses and the things of the spirit"[9] (Basham, A.L. The Wonder That Was India,p.9). It is true that a civilized society or a cultured nation can continue its existence with a positive attitude towards moral and social values. Value is of such a nature that any outlook of life and the universe involves some phase of it. There is no hard and fast line between ethics and social philosophy in Indian tradition. *Purusathas* are conceived with reference to the need of the harmonious functioning of society.

The serious issue of our age is that the recent economic. social, technological developments have not guaranteed human

dignity. It is being forgotten that there is a spiritual spark inherent in every human being. There arises a tendency to build a contra - culture as opposed to the world of values and norms created by society, culture and heritage. It alienates one individual from the other. The agonizing question is how can be values regenerated? A turn towards spiritualism is the greatest need of this hour. It is only spiritualism which can save the suffering humanity. Here arises the need of *purusarthas*. ✦

Endnotes :

1. Maitra S. K. 1966. *Outlines of a Emergent. Theory of Values in Radhkrishnan*, S & Muirhead, J. H. (ed) *Contemporary Indian Philosophy*. S. Chand & Company Ltd. Ram Nagar, New Delhi-55, p.385
2. Hiriyanna M. Philosophy of Values in Bhattacharyya, H (ed) 1983. The Cultural Heritage of India Vol. III, The Ranakrishna Mission, Institute of Culture Calcutta, p 645
3. Ibid, p 646
4. Zimmer, H 1953 Philosophies of India. Routledge and Kegan Paul Ltd. Broadway House, 68-74 Carter Lane London, E.C. 4, p. 36
5. Mahadevan, T.M.P. 1960. Outlines of Hinduism. Chatana Ltd. Bombay, p. 67
6. Ibid, p.68
7. Lad, A. K. 1967. A Comparative Study of Liberation in Indian Philosophy. Giridharlal Keshavdas, p1
8. Gopalan, S. 1979. Hindu Social Philosophy. Wiley Eastern Ltd. 4835/24. Ansari Road. Dariyaganj. New Delhi - 110002, p.232
9. Basham, A. L. 1959. The Wonder. That Was India, (Grove Press, Inc. New York, p 9) as quoted in Devaraja N. K. 1967. The Mind and Spirit of India, Motilal Banarsidass, Varanasi,p.10 FF

❑ ***I cannot teach you violence, as I do not myself believe in it. I can only teach you not to bow your heads before any one even at the cost of your life.***

❑ ***In the attitude of silence the soul finds the path in a clearer light, and what is elusive and deceptive resolves itself into crystal clearness. Our life is a long and arduous quest after Truth.***

❑ ***One needs to be slow to form convictions, but once formed they must be defended against the heaviest odds.***

❑ ***Strength does not come from physical capacity. It comes from an indomitable will.***

- Mahatma Gandhi

Global Financial Crisis

Pinky Borah
T.D.C. 3rd year, Political Science Department

The world has been ruling under an unprecedental financial crisis in since September 15, 2008. This has shaken not only the US economy but the global economy has been brought to a virtual standstill.

The financial crisis on wall street has had its repercussions for Indian corparates and the subsidiaries of failed blue-chip investment fanks. The current crisis in the global markets should, however, farce us to introspect into the limitations of the free market economy model. A glance at the current global financial crisis will tell us the some fundamentals, which free markets take for granted, just do not always work, even in the must sophisticated financial markets such as the us. It is very important for financial institutions that they continue to work in the core area of business. Excessive lever age and greed to make money may create havoc for such institutions. In India, there is an ever-growing demand for greater deregulation and rightly so, while this is required, we need to exersice restraint and build a regulatory framework for the eonomy at a much faster rate. Further, we need to pause to ensure that we do not get carried away with blind faith in the doctrine between economic growth and economic freedom. ✦

- ***Always aim at complete harmony of thought and word and deed. Always aim at purifying your thoughts and everything will be well.***
- ***As long as you derive inner help and comfort from anything, keep it.***
- ***Freedom is not worth having if it does not include the freedom to make mistakes.***
- ***Happiness is when what you think, what you say, and what you do are in harmony.***

- Mahatma Gandhi

हिन्दी विभाग

संगीत एक गुरुमुखी विद्या है

मानाली काश्यप, *स्नातक प्रथम वर्ष*

प्रत्येक कार्य में निपुणता हासिल करने के लिए यों तो किसी भी व्यक्ति को अनेक प्रकार की समस्याओं का सामना करना पड़ता है, परंतु यहाँ मेरा अभिप्राय संगीत शिक्षण के क्षेत्र में आनेवाली केवल उन समस्याओं से अवगत कराना है, जो किसी पुरुष शिक्षार्थी की अपेक्षा केवल लड़कियों को ही पेश आती है।

यह सही है कि स्वतंत्रता-प्राप्ति के पश्चात् संस्थागत अथवा विद्यालयीन शिक्षण-विधि में संगीत का प्रचार प्रसार तीव्र गति से होने से संगीत अब केवल नवाबों या बादशाहों की धरोहर नहीं है, यह जन-सामान्य की कला बन गई है जिन्हें संगीत की शिक्षा विरासत में ही प्राप्त होती और यह विद्या हासिल करने के लिए उन्हें किसी अस्वाभाविक कठिनाई का सामना नहीं करना पड़ा। आधुनिक युग की संस्थागत शिक्षण-प्रणाली के अंतर्गत जिस तरह संगीत का प्रचार जन-सामान्य में ही रहा है, उसमें संगीत का परम्परागत शास्त्रीय रुप सुरक्षित रख पाना सम्भव नहीं, क्योंकि संगीत एक श्रव्य कला अथवा गुरुमुखी विद्या है। इसके लिए गुरु-शिष्य का व्यक्तिगत सम्बंध या कदम-कदम पर गुरु का मार्ग-दर्शन एक तरह से अनिवार्य है। घंटो प्रतिदिन गुरु की देख-रेख में अभ्यास कुशल व्यवहार व गुरु के प्रति असीम श्रद्धा-भाव रखकर पाई जानेवाली यह कला चालीस, पैंतालीस या पचास मिनट के एक पीरियड में सम्भव नहीं हो सकता। संगीत की सही शिक्षा के लिए जबतक किसी योग्य गुरु की शरण में बैठकर 'सुर' सीखा न जाए, तबतक इसकी गहराईयों में उतरना मुमकिन नहीं। संगीत के मर्म तक पहुँचने के लिए अथवा गुरु की अपार कृपा का पात्र बनने के लिए शिक्षार्थी को निम्नलिखित समस्याओं का सामना करना पड़ता है। किसी उदारचित गुरु का आशीर्वाद प्राप्त होना तो पूर्वजन्म के अच्छे कर्मो की सूरत में ही हो सकता हैं।

पुराने जमाने की बात और थी जब छोटे अथवा बड़े सभी शिष्यों से गुरु का नाता व व्यवहार अपने बच्चों के समान होता था और शिष्य भी नि:संकोच व बेखौफ होकर शिक्षा ग्रहण करते तथा गुरु की सेवा में लीन रहते थे। गुरु का कुशल अध्यापन, प्रोत्साहन व अथाह प्रेम सदैव शिष्य का पथ-प्रदर्शक रहता था और शिष्य भी अपने कुशल व्यवहार, अनवरत साधना व गुरु के प्रति असीम श्रद्धा-भाव से शिक्षा ग्रहण करते थे। परंतु आज जन-सामान्य में बढ़ती हुई तबदिली, संकीर्ण दृष्टिकोण व अविश्वसनीयता की भाँति ही कलाकार भी अपनी वह छवि कायम नहीं रख पा रहे हैं, जिसके लिए वह पूज्य माना जाता था और राजा-माहाराजाओं के दरबार में ऐसे प्रतिष्ठित कलाकारों का स्थान अद्वितीय ...... स्थान धुँधला पड़ चुका है और, इस बात के लिए बदलते सामाजिक ढाँचे के साथ-साथ कुछ सीमा तक जिम्मेदार वे स्वयं भी हैं।

किसी भी प्रकार की विपरीत भावनाओं के रहते हुए किसी भी कला का विकास सम्भव नहीं हो सकता। संगीत कला का जन-सामान्य और विशेषकर महिलाओं में प्रचार व प्रसार-हेतु हमें ऐसी तुच्छ भावनाओं से ऊपर उठना होगा तथा गुरुजनों को उदार-चित्त होकर आधुनिक युग में प्राप्त सुविधाओं का सदुपयोग करके इस दिव्य कला को प्रगतिशील बनाना होगा। तभी हम सांगीतिक परम्परा को भविष्य में और समृद्धिशाली बनाने की आशा कर सकते हैं। ✦

गुरु और शिष्य

◆ डिम्पी दास

अज्ञान के अन्धकार से ज्ञान के प्रकाश में लाने वाले को गुरु कहते हैं ? गुरु के बारे में गीता में लिखा है :

गुरुर्ब्रहमा, गुरुर्विष्णु, गुरुदेवो महेश्वर : ।
गुरुदेव परंब्रह्म तस्मै श्री गुरुवे नम : ।।

गुरु का दर्जा सृष्टि में सर्वोच्च है। कबीर दास जी गुरु को परमात्मा से भी बड़ा मानते हैं। इस प्रकार वे एक कदम और आगे बढ़ गये हैं। जैसे अग्नि की संगति मे ईंधन खत्म हो जाता है उसी प्रकार अभिमान के उत्पन्न होते ही शिष्यता खत्म हो जाती है। गुरु के बीस के साथ ही शिष्य का एक मिलकर शिष्य को इक्कीस बनाता है अर्थात्र शिष्य का अस्तित्व तो गुरु पर ही निर्भर है इसिलिए गुरु का स्थान सर्वोच्च था, है और रहेगा। शिष्य के सम्बन्ध में एक संत फरमाते हैं।

गुरुसिखा गुरु की आँख से गुरु के कान से सुनता है।

वह ही कार्यकर्ता है गुरु सिखा, जो जो सतगुरु कहता है।

गुरु तो सम्पूर्ण होता है, जीवन्त शिक्षक होता है, शिक्षार्थी तो शिष्य होता है इसलिए शिष्य को ही सीखना है। सीखने के लिए अहंकार शून्य होना आवश्यक है। यह अवस्था जितनी जल्दी बन जाए, उतना ही बेहतर है, अन्यथा समय किसी को क्षमा नहीं करता इतिहास शायद हमें भी क्षमा न कर पाये। अत: शिष्य को गुरु की सभी बातों का सम्मान करना चाहिए क्योंकि:

गुरु कुम्हार शिष्य कुम्भ है, गढ़ि गढ़ि काढ़े खोट।
अन्दर हाथ सहार दे बाहर बाहै चोट।। ◆

हिन्दी सुभाषित सहस्र

विश्व के सर्वोत्कृष्ट कथनों और विचारों का ज्ञान ही संस्कृति है ।
—मैथ्यू अर्नाल्ड

संसार रूपी कटु-वृक्ष के केवल दो फल ही अमृत के समान हैं ; पहला, सुभाषितों का रसास्वाद और दूसरा, अच्छे लोगों की संगति ।
—चाणक्य

सही मायने में बुद्धिपूर्ण विचार हजारों दिमागों में आते रहे हैं । लेकिन उनको अपना बनाने के लिये हमको ही उन पर गहराई से तब तक विचार करना चाहिये जब तक कि वे हमारी अनुभूति में जड न जमा लें ।
—गोथे

आयुर्वेदस्य विकशनम्

सञ्जिता सिंह, *अध्यापिका, संस्कृतो विभाग*

आयुषो वेद आयुर्वेद इति शास्त्रसचास्य व्युत्पन्नोर्थ:। आयुच्च तावत् वैयशास्त्रकृतां मतेन नावत् -

शरीरेन्द्रियसत्वात्मसंयोग:। शरीरोन्द्रिय सत्वात्मसंयुक्त जीवितम् एव आयुसंज्ञया अभिधीयते। वेदच्छ क्षानम। अतो यस्य शास्त्रस्य क्षानेन स्वस्थजीवनस्य सुचना भवति तदेव शास्त्रम आयुर्वेद:। पक्षान्तरेण जीवन धारणस्य ज्ञानं, कला वा. विज्ञानं वा नाम आयुर्वेद:। महामतिना सुश्रुतेनाप्युक्तम - आयुरस्मिन विधतेऽनेन वाऽयुर्विन्दतीत्यायुवेदे : ।। एवस्य शास्त्रस्य क्षानलाभेन आयु: जीवितं वा विधते लभ्यते इति। अस्य शास्त्रस्य प्रयोजनमुक्तम भगवता चरकेन चरकसंहितायाम्। प्रयोजनमनुद्दिरच न मन्दोऽपि प्रविर्न्तेत इति कथितमस्ति। अत आयुर्वेदशास्त्रस्य प्रयोजनं स्पष्टभाषया व्यक्तीक्रियते -स्वस्थास्य स्वास्थयरक्षणम आनुरस्य च विकारप्रशमन इति। स्वास्थयं च तावत वायुपिन्तकफानां धातुत्रयाणां जीवदेहे साम्यावस्था। प्रकुविता: धातव: दोषत्वेन पर्यवस्यन्ते। औषधप्रयोसेन दोषनिवृन्तिपुर्वकम् धातुसाम्यता रक्षणम आयुर्वेदशास्त्रस्य प्रयोजनम् इति।

वेदचतुष्टयेषु आयुर्वदशास्त्रम अथर्ववेदेन संबदधम्। अन्ये वेदत्रया: आमुष्मिकफलमात्रवेदिन: अर्थर्ववेदस्तु आमुष्मिकैहिकयो: उमययोरनुरुपं प्राधात्यम् आवहति। ऐहिकसुखस्य प्रथमं शर्त तावत् निशमचतवम्। अनोऽथर्ववेदे आयुसम्बन्धिनो व्याख्या प्रभुततया उपलम्यते। तेन शास्त्रमिदम् आयुर्वेदस्य उपाङ्गत्वेनाप्याभिधोयते अयुर्वेदो न केवलं निरामयत्वप्रदायकोऽपि तु त्रिवर्ग साधक इति च कथ्यते। उक्त् च चरकसंहिता याम् - धर्मार्थकाम-मोक्षाणामारोग्यं मुलमुन्तमन आयुवेद: शक्षवत् इति च धारणा प्रकटी क्रियते चरकसंहितायाम्। उक्तं तावत -

सोऽयमायुवेद: भक्षवतो निर्दिरयते, अनादित्वात् भावस्वभावनित्यात्वाच्च। अस्य शक्षवत: शास्त्रस्य प्रथमो वेन्ता भगवान स्वयम्थु इति निगद्यते। ब्रह्मण: सकाशात् दताप्रजापतिसस्थ महत: शास्त्रस्य ज्ञानं लब्धवान। दक्षप्रजापते : दम्रनास्त्रत्यनामभाजिनौ अक्ष्विनौ अस्य शास्त्रस्य वेन्तारौ अभवताम्। तत:परम् इन्द्र पुरन्धरो ज्ञाता अभवत अस्य शास्त्रस्य।

मर्न्यलोकं तु एकदा व्याधिविनि मुत्कम् आसीद इति कथ्यते। कालविशोषे व्याधय: साक्षात् विध्नस्वरुपा इव प्रादुमु ता:। ब्रह्मचर्यव्रसादोनां वाधकाऽभवन व्याथय इति। तदा पुव्यकर्माण त्रृषयो व्याधि विमदेनोपायान अचिन्तयन्। निष्कर्षस्तु तावद् अभक्त् आर्युवेदश्च ज्ञानप्राप्ति:। तत्पाप्तये श्रृषिप्रोक्तोभरदबाज: सहस्ताक्षभवनम् अगच्छत्र। सह स्राक्षाद इन्द्रात निखलं शास्त्रम् अधिगम्य पुन: हिमालयस्य पाददेशे प्रत्यागच्छत्। प्रत्यागम्य च नावशेषं सर्वमपि इन्द्रप्रदन्तम् आयुर्वेद ज्ञानं त्रऽषिषु अकथयत्। एवं दैवं शास्त्रं भर्त्यम् आविवेश।

चरकसंहितामतेन आयुर्वेदशास्त्रस्य प्रथमो ग्रन्थकर्ता अग्निवेश:। परम्परामतेन तु कैलाशकारको वैयशजतन्त्र इनि च देवादिदेवमहादेवबिशाचितं ग्रन्धब्दचम आसीत्। न केवल भववत: शिवस्य अपि ब्रहणो, विष्पोध प्रत्येकस्य स्वकीया साहिता आसीद इति कथ्यते। शिवपुत्रेण देवसेनापतिना कान्र्तिकेयेनापि वाहटग्रन्थ इत्याख्यं तन्त्राविशोषं रचितम् इति फच्यते।

एष इतिहास:। लौकिक साहित्ये तु अष्टाहिङ्गकस्य आयुर्वेदशास्त्रस्य नामोच्चारणमात्रेण आचायेत्रयं स्मर्यते। ते क्रमेण - चाक सुश्रुतो वाग्भटध।

चरको न केवलं वैध आयुवेद शास्त्ररय कर्ता वा आसीत अपितुमनीषी विशेष आसीत्। परम्परामतेन

सर्पराजस्य अनन्तनागस्य अवतारश्चरक । केचन विद्वांसः चरको महावैयकरण पतग्जलिधच एकोएविदतीय इति मतं पोषयन्ति। चरक इति पदेन च भ्रममानः कोऽपि सुच्यते। निष्कर्षस्तावत विचरणं भ्रमनं वा कृत्वा एव योजतानां व्याधीनामुचारः करोति स्म तादृशः कोऽपि वैय आसीत् चरक । तस्थ विक्षवास आसीत् - देहो मनध परस्परसन्नद्धे। सस्थतायाः हेतोः देहो मनसम् अपेक्षते मनधदेहम्। देहमनसोः सापेक्षतवम् अंगलभाषायाः कथनविशो षरुपेण अस्माभिः बहुधा श्रुयते - (Diseases are psycho -Somatic) इति।

अपरो वैधप्रवरः सुक्षुतः। महाभारते सुक्षुतं विचबामित्रस्य पुत्रविशोषरुपेण उल्लिख्यते। सुश्रुतः काशीराजस्य दिवोदास स्य शिष्यः। सुश्रुतस्य ख्याति जम्बुदपीपं भारतवर्षम अतिक्रम्य कम्बोडिया प्रभृतिपु देशोषु अपि विस्तृता आसीत इति कथ्यते। सुश्रुतो धन्वन्तरिस्तम्प्रदायस्य अनुगत आसीद इति कथ्यते।

वागभटस्तु जीवकनामकात कस्मादपि बौद्धभिर्श्रोः सकाशात आयुवेदे ज्ञेननं लब्धबान इनि। चीनदेशीयात्रिपिटक मतेन जीवक अग्निवेशस्य सहपाठी आसीन। एतेन बौधदाऽपि समान्तरलगत्या नियमित तया आयुवेदस्य चर्चा अकुर्बन इति तश्यस्य प्रकाशः संजायते। एतेषाम उल्लिखितानां वैघानां प्रागम्भयविषये उक्तम -

– निदाने माधवः श्रेष्ठः सूत्रस्थाने तु वागमटः।
विमाने सुश्रुतः श्रेष्ठः चरकस्तु चिकित्सि तें।।✦

हिन्दी सुभाषित सहस्र

पृथ्वी पर तीन रत्न हैं - जल, अन्न और सुभाषित। लेकिन मूर्ख लोग पत्थर के टुकडों को ही रत्न कहते रहते हैं।
— संस्कृत सुभाषित

मैं उक्तियों से घृणा करता हूँ। वह कहो जो तुम जानते हो।
— इमर्सन

किसी कम पढे व्यक्ति द्वारा सुभाषित पढना उत्तम होगा।
— सर विंस्टन चर्चिल

बुद्धिमानो की बुद्धिमता और बरसों का अनुभव सुभाषितों में संग्रह किया जा सकता है।
— आईजक दिसराली

— मैं अक्सर खुद को उद्दत करता हूँ। इससे मेरे भाषण मसालेदार हो जाते हैं।

सुभाषितों की पुस्तक कभी पूरी नही हो सकती।
— राबर्ट हेमिल्टन

ईश्वर अल्लाह तेरो नाम

माधवी कुमारी शर्मा

एक गाँव था रतनगढ़। रमेश इसी गाँव का एक नन्हा सा बालक था। इस गाँव में सब धर्म के लोग मिल जुल कर रहते थे। इस गाँव का नारा था 'हिन्दू मुस्लिम भाई-भाई'। हिन्दुओं की होली में मुसलमानों की दाढ़ियाँ रंगती थी और मुसलमानों के ईद में हिन्दुओं के घर में सेवईयाँ पकती थी। इसी माहौल में पल बढ़ कर बड़े हुए रमेश और नाजिया। दोनों में बहुत गहरी दोस्ती थी। ईद में जब तक नाजिया रमेश को सेवई नहीं खिला देती थी तब तक खुद भी कुछ नहीं खाती थी तथा रमेश के दिवाली की पटाखों में आधा भाग नाजिया का जरुर होता था। तब उस गाँव में संचार के साधन बहुत कम थे। इसीलिए शहर की बुराइयाँ रतनगढ़ में कम ही पहुँचती थी। कुल मिला कर एक खुशहाल गाँव था रतनगढ़।

धीरे-धीरे समय बीता, भारत विभाजन का समय आया। परन्तु रमेश नाजिया की दोस्ती बरकरार थी। भारत विभाजन की खबर रतनगढ़ गाँव में भी उड़ते-उड़ते पहुँची। एक तो संचार के साधन का अभाव, दूसरा थे अनपढ़। रतनगढ़ के वासी अफवाहों को सच मानने लगे। बीच-बीच मे खबर आती थी। अमुक गाँव में हिन्दुओं ने मुसलमान के घर जलाए, अमुक गाँव मे मुसलमानों ने हिन्दुओं को काटा। ऐसी खबर सुनकर गाँव के हिन्दू-मुसलमान एक-दूसरे से बात करने से घबराने लगे।

एक दिन रतनगढ़ खबर पहुँची कि जो जितने मुसलमानों को काटेगा उसे उतने ही इनाम मिलेंगे। खबर सुनकर नाजिया के पिता अनवर बेग क्रोध में आगबबूला हो गए और उन्होंने अपने तरफ से हिन्दुओं को काटनेवाले के लिए इनाम की घोषणा कर दी। दरअसल उन्हें कुछ शरारती तत्वों ने भड़काया था।

रतनगढ़ में ऐसी घोषणा विश्वास लायक नहीं थी। परन्तु यहाँ तो उल्टी गंगा बह रही थी। रमेश के पिता घोषणा सुनते ही सचेत हो उठे और उन्होंने फैसला किया कि वे लोग आज रात ही मुसलमानों की बस्ती पर हमला करेंगे। उन्होंने घर जाकर भी ये बात बताई। ये बात सुनकर रमेश के कान खड़े हो गए। उसका भोला मन ये मानने को तैयार ही नहीं था कि नाजिया को गाँव छोड़ना पड़े। वह भागा-भागा पंकज के घर गया और अपने सारे नन्हें दोस्तों को खेत में इकटठा किया और कहा-'अगर तुम लोग अपने दोस्तों को खोना चाहते हो तो हाथ पर हाथ रखे बैठे रहो, नहीं तो कुछ करो'। फिर सब नन्हे-मुन्नो ने मिलकर योजना बनाई।

शाम को जब गाँव के सारे हिन्दू मर्द, मुसलमान बस्तियों की तरफ बढ़े तो ये देखकर अवाक रह गए कि उन्हीं के छोटे बेटे-बेटी, भाई-भतीजे उनका रास्ता रोके खड़े थे। सभी ने प्यार से बच्चों को समझाया कि वे सामने से हट जाए, और कहा – 'हमलोग दुश्मनों को मारने जा रहे हैं, पर बच्चे नहीं हटे। बच्चों का कहना था 'पहले हमें मारो फिर मुसलमानों को'।

हिन्दुओं ने बच्चों को डराया धमकाया, पर बच्चे किसी तरह नहीं हटे। वे आज मुसलमानों के लिए जान भी देने को तैयार थे। ये सब नजारा देखकर अनवर बेग हैरान रह गए, उनके आँखों से आँसू बह निकले। उन्होंने सब भाई बन्धुओं के साथ जाकर हिन्दुओं से क्षमा मांगी। हिन्दुओं को भी अपनी गलती समझ में आई और उन्होंने भी अपनी तरफ से मुसलमानों से माफी मांग ली।

अब जहाँ पहले नफरत थी वहीं आँखो में प्यार था। इधर हिन्दू, मुसलमान गले मिल रहे थे उधर बच्चों की टोली गा रही थी 'ईश्वर अल्लाह तेरो नाम'। ✦

संसद

विजय प्रसाद सिंह
अध्यक्ष, हिन्दी विभाग, नगाँव गर्ल्स कोलेज

पुरखो की गादी कमाई
साक्षी हैं पन्ते, टहनियाँ, लताएँ
चिड़ियों के कलरव, रँभाती गायें
सड़को की मिट्टी ---
मिट्टी में मिले गिट्टी, पत्थर, पिच्
अन्ततोगत्वा वही सड़क
जो संसद तक जाती है ।
संसद पर फहराता निरंगा
निरन्तर गतिशीलता का
मंत्रमूचक
संसद की कठपुतलियाँ
पाँच वर्षों तक
हाकी, क्रिकेट, सतरंजी खेलों में
अनमोल समय बिताती हैं।
मिट्टी की सोंधी महक
उन्हें भाती नहीं
पर अनके पुरखों की
सरसों के तेल से पुष्ट
पुट्ठे, घुट, तेज-तर्रार
आँखों की चमक
बदरंगी काले चश्मों की
आवश्यकताएँ बे-तुक।
आज की कठपुतलियों के लिए
मिट्टी के रंग
मिट्टी की महक,
कोई वजूद नहीं रखती।
शायद उन्हे पता नहीं
मिट्टी की सड़क
और संसद का सम्बन्ध
अटूट है।
मिट्टी ही न रही
तो संसद कहाँ से रहेगा?
सौ करोड़ आबादी की
जिज्ञासाएँ स्तब्ध
उन सतरंजी खेलों में --
बेसुध कठपुतलियाँ
मनमौजी स्टाइल
गम नहीं उन्हें --
दुनिया कितनी छोटी
और मानव कितना बौना हो गया है
हर करतूत छिपी नहीं रहती
दृष्टि के परदे पर। ✦

प्रदूषण

अंचल कुमारी राय

बंद करो प्रदूषण को,
वरना हो जाओगे बरबाद,
सारी दुनिया को ये,
कर देगा सत्यनाश।
गाड़ी के धुएँ से,
हो जाते हैं वायु दूषित,
कचरों को पानी में फेंकने पर,
हो जाते हैं जल प्रदूषित।
पेड़-पौधों की कटाई से,
हो जाती है हरियाली कम,
ऐसे स्थान में रहकर,
घुटने लगता है हमारा दम।
वायु को दूषित करेंगे,
पेड़-पौधों की काटेंगे,
तब नहीं रहेगी यह दूनिया
और नहीं रहेगे यह संसार। ✦

आतंकवाद

(हिन्दी साहित्य सम्मेलन, तेजपुर द्वारा आयोजित श्रीमती उषा टीबड़ेवाल न्यास स्वरचित कविता प्रतियोगिता-२००९ में प्रथम पुरस्कार से पुरस्कृत कविता)

श्रद्धा रानी डेका
स्नातक, प्रथम वर्ष

बन्द करो ये गोली-बारी
अत्याचार और हिंसा सारी,
लोगों का यह रक्त बहाना,
बन्द करो आतंक मचाना।

झांको खुद में तुम एकबार।
तुम भी हो मानव, मत बिसार।
हो तुम भी बेटे किसी माँ के,
और भाई किसी बहन के,
...तो क्यों फैलाते आतंकवाद,
रोती मानवता जार-जार।

उगने दो सूरज को, होने दो नया सवेरा
जीने दो मनुष्य को करने दो उन्हें बसेरा
खिलने दो फूलों को,
लहराने दो फसलों को।
प्यारे-से इस विश्व में मानव को स्वतंत्र विचरने दो।
सीखो तुम सबसे करना प्रेम।
कर सको तो,
करो अपनी मातृभूमि की रक्षा।
छोड़ो, अब छोड़ो नर संहार
फैलाओ केवल खुशी-प्यार। ✦

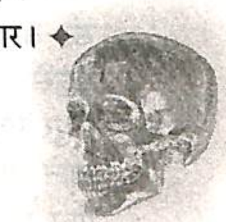

कलंग

माधवी कुमारी शर्मा

कितना शीतल कितना निर्मल,
कितना ये प्यारा है।
इसके किनारे पर बसा,
ये कालेज हमारा है।
लहराती और बलखाती,
इस नदी की धारा है।
प्रकृति ने सारी सुन्दरता
इसके किनारे उतारा है।
सबकुछ है इसके पास
फिर भी दुर्भाग्य का मारा है।
लोगों ने इस नदी को
कूड़े कचरे से संवारा है।
आओ हम सब मिलकर
इसे फिर से सुन्दर बनाएंगे।
कितना भी कष्ट हो,
अब यही हमारा नारा है। ✦

हिन्दी भाषा की अवहेलना

रानी कौर
स्नातक द्वितीय वर्ष

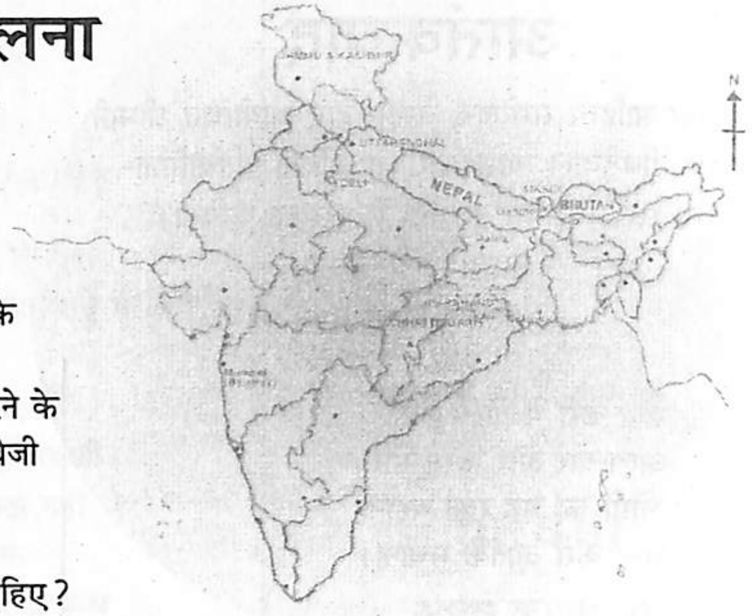

आज हमारा देश आजाद है। फिर भी हमारा देश पूरी तरह आजाद नहीं है। आज भी हम अंग्रेजों के अधीन हैं। आज भी हमारे देश के लोग नेता, अभिनेता जानी मानी हस्तियाँ अपने शौक पूरा करने के लिए विदेश जाते है घूमते हैं, अपने बच्चों को अंग्रेजी शिक्षा देते हैं। ऐसा क्यों? क्या हमारे देश की शिक्षा अच्छी नहीं है? क्या हिन्दी भाषा को उतना सम्मान नहीं दिया जाता, जितना मिलना चाहिए? अंग्रेजी को क्यों हिन्दी से आगे रखा जाता है। हम अपने बच्चों को अंग्रेजी की शिक्षा के लिए अधिक जोर देते हैं। उसे अंग्रेजी में पढ़ाते हैं। अंग्रेजी में बोलने के लिए कहते हैं। अंग्रेजी का महत्व हिन्दी से अधिक क्यों? आज भी हम किसी को 'thanks' कहते हैं। लेकिन धन्यवाद नहीं कहते हैं। 'please' कहते हैं लेकिन 'कृपा करो' नहीं कहते हैं। ऐसा क्यों? हमारी हिंदी की बोल चाल में भी अंग्रेजी शब्द का अधिक प्रयोग किया जाता है।

हम कैसे कह सकते हैं कि हमारा देश आजाद है जबकि आज भी हम अधीन हैं। हमें हिंदी भाषा को उन्नत करना होगा। उसे अंग्रेजी की तुलना में अधिक महत्व देना होगा। तभी हमारा देश पूरी तरह आजाद हो सकेगा। ✦

कचौड़ी और रसगुल्ला

संगीता कुमारी पासी
उः माः द्वितीय वर्ष

कहे काचौड़ी रसगुल्ले से,
क्यों फिरता है फूला-फूला?
तू क्या है, बस इक छोटा सा
छेने का मीठा गोला।
यह सुनकर रसगुल्ला बोला,
तुम भी क्या हो बहना कचौड़ी,
दाल भरी है तुममें थोड़ी।
बाकी सब है मिर्च-मसाला,
कूट-कूटकर तुममें डाला।
खाने वाला खा तो जाए,
सी-सी करके अपना जीभ जलाए।
मुझसे क्या मुकाबला तेरा
मधुर मधुर रस होता मेरा।
खाने वाला खाता जाए,
फिर भी उसका मन ललचाए। ✦

বাংলা বিভাগ

দেবী

সংগীতা সরকার

দুর্গো পুজো ত্রসে গেছে। লোকের অন্তরে। আনন্দের সীমা নেই। বিশেষ করে বাঙালিরা যেন প্রতি বছ্র এই পুজোর অপেক্ষায় থাকে। আমাদেরও আনন্দ — উল্লাসের সীমা নেই। প্রতিবার পুজোতে মা, বাবা, ভাই এবং আমি নন্দীপুর গ্রামে কাকাবাবুর বাড়িতে যাই। সেখানে কাকাবাবুর বিশাল বাড়ি। বাড়ির সামনে ফুলের বাগান, পেছনে একটি পুকুর, আমবাগান, জামবাগান ইত্যাদিতে পরিপূর্ণ। কাকাবাবুর বাড়িতে গেলে আমার আদর আহ্লাদের সীমা থাকে না। কাকাবাবুর দুই ছেলে। দাদারাও আমায় খুব আদর করে। কাকাবাবুর বাড়িতে যাওয়ার প্রধান আকর্ষণ হল ওঁর বাড়ির পারম্পরিক দুর্গো পুজো। গত বৎসর পুজোতেও আমরা সবাই গিয়েছিলাম সেখানে পুজো দেখতে এবং এক বিশেষ অভিজ্ঞতা অর্জন করেছিলাম যা ভোলার নয়।

পুজোর আয়োজনে পাড়ার অনেকেই সেখানে কাজ করতে আসত। তাদের মধ্যেই দেখতে পেয়েছিলাম সেই ছোট্ট মেয়েটিকে। মেয়েটি কাকাবাবুর বাড়ির পুকুর পাড়ের ঘাস কাটতে এসেছিলো। সরু সরু পা নিয়ে হামা-গুড়ি দিয়ে ঘাস কাটছিল। কাকাবাবু পুকুরে স্নান করতে গিয়ে মেয়েটিকে দেখেন। কাকাবাবুর মনে কৌতূহল জন্মে। কারণ তিনি আগে কখনো মেয়েটিকে দেখেননি। কাকাবাবু ওকে জিজ্ঞেস করলেন, “কে তুই?” মেয়েটি সংকুচিত মনে উত্তর দিল, “আমি আন্না”।

কাকাবাবু ঃ তা তুই এখানে কি করছিস, থাকিস কোথায়?

আন্না ঃ আমি ঘাস কাটতে আইছি। বোস পাড়ায় থাকি।”

কাকাবাবু ঃ তুই অ্যতে কষ্ট করে ঘাস কাটছিস কেন, ঘরে কেউ নেই?

আন্না ঃ কাম না, করলে মা খাইতে দিব না। ঘরে আমার দুইটা দাদা আছে।

কাকাবাবু ঃ মা খেতে দেবে না!

কাকাবাবু অবাক হয়ে তাকিয়ে রইলেন।

আন্না ঃ আমার লিগা নাকি সংসারে সব কষ্ট। বাড়িতে দুইটা গরু আছে। এল্লিগা ঘাস কাটতে আইছি। আমার গায়ে বলে ডাইনিয়ে ভর করছিল। অনেক ওঝা ফকির দেখাইসে। কিন্তু কোন কাম হয় নাই।

আন্নাকে কেউ কোন দিন ওর কথা জিজ্ঞেস করেনি; কাকাবাবু জিজ্ঞেস করাতে ওসব কথা একশ্বাসে বলছিল। আমিও পুকুরে জল আনতে গিয়ে সব কথাই শুনেছিলাম। আমরা বুঝতে পারি ওর পায়ে পলিও হয়েছিল। আচমকা আকাশে কালো ঝড় এল। ও আবার কাল আসবে বলে ঘাস নিয়ে বাড়ি চলে যায়। পরের দিন আমি সকাল থেকেই উৎসুক হয়ে বসে থাকি ওর জন্য। কখন ও আসবে, কখন ওর কথা শুনতে পাব। ওর দেখা নেই। বিকেলে আমি ঠাকুর-বাড়ির সামনে পুজোর আয়োজন দেখতে যাই। সেখানে কিছু বাচ্চা খেলা করাইছিল। কিছুদুরে দেখি আন্না বসে বসে ওদের খেলা দেখছে। মুখে হাসি নেই। গায়ে একটা ছেঁড়া জামা, কাকাবাবুও এসেছিলেন ওখানে। ওঁকে দেখে জিজ্ঞেস করেন,“রাত হয়ে আসছে, তুই কি করছিস, বাড়ি যাবি না? কিছু সময় চুপ থকে মেয়েটি জবাব দিল, “মা দাদাগো লিগা কাপড় কিনতে গেছে।”

কাকাবাবু ঃ আর তোর জন্য কিনেছে?

আন্না ঃ নাই, কইছে, তর নতুন কাপড়ের দরকার কি? তুই আবার কোন ঠাকুর দেখতে যাবি।

কাকাবাবু গুম করে থাকেন। আমিও হতবাক, পরের দিন আমরা সবাই পুজোর কাপড় কিনতে বাজারে যাই। কাকাবাবু দেখি নয়-দশ বছরের মেয়ের মাপের একটি জামা কেনেন।

পুজো বেশ আনন্দ ফূর্তিতেই কেটে গেল,

আন্নার কথা বেমালুম ভুলে গেলাম। এর পর আমাদের বাড়ি ফেরার পালা। দশমীর পরদিন আমরা বাড়ি এসে পৌঁছলাম। বাড়িতে একদিন হঠাৎ আন্নার কথা মনে পড়ে। নিজেকে নিজে ধিক্কার দিই। ওর কথা এত মন দিয়ে শুনছিলাম আর ওকেই এভাবে ভুলে গেলাম! ওর জন্য এখন মন ছট-ফট করছে। কলেজে গিয়েও ক্লাসে মন দিতে পারছি না। আন্নার নিষ্পাপ সরল মুখটাই দেখতে পাছি।

একদিন কলেজ থেকে ফিরে এসে কাকাবাবুকে ফোন করি। ওর খোঁজ নিয়ে জানতে পারি ও পুজোর পর একদিন এসেছিল সেই ঘাস নিতে। কাকাবাবু ওকে পুজোতে না আসার কারণ জিজ্ঞেস করলে জানতে পারলেন যে, একদিন ঘাসনা আনাতে ওর মা ওকে গরু দেখাশোনার কাজে লাগিয়ে দেয়। কাকাবাবুর নাকি ওর মার সাথে কথা হয়েছে। ওরা মেয়ে জন্মদানকে অভিশাপ বলে মনে করে। আন্না নাথাকলেই ওরা বেশি খুশি। আমার ফোন করা সার্থক হলো, যখন জানতে পেলাম কাকাবাবু আইন-সংগত ভাবে ওকে গ্রহণ করেছেন। কাকিমাও খুব-খুশি তাঁক একটি। কন্যা সন্তান চেয়েছিলেন। তাঁদের আশা পূর্ণ হল। আমি কাকাবাবুকে আন্নাকে নিয়ে আমাদের বাড়ি আসতে বলেছি। কাকাবাবু বলেছেন তিনি দেবীকে নিয়ে আমাদের বাড়ি আসবেন। দেবীর আগমনে আন্নার আগমন ঘটেছিল বলে কাকাবাবু আন্নার নামাদেন "দেবী"। ✦

পৃথিৱীৰ উল্লেখযোগ্য যুদ্ধসমূহ

এশ বছৰীয়া যুদ্ধ :	ইংলণ্ডৰ তৃতীয় এডৱাৰ্ডে ফ্ৰান্সৰ সিংহাসন দাবী কৰাৰ ফলত ইংৰাজ আৰু ফৰাচীসকলৰ মাজত যিখন যুদ্ধ হৈছিল, সেই যুদ্ধখন ১৩৩৮ চনৰ পৰা ১৪৫৩ চনলৈকে প্ৰায় এশ বছৰ কৰিছিল। সেই কাৰণেই এই যুদ্ধক এশ বছৰীয়া যুদ্ধ বোলা হয়।
আমেৰিকাৰ স্বাধীনতা যুদ্ধ :	আমেৰিকা আছিল বৃটিছ উপনিবেশ। জৰ্জ ওৱাছিংটনৰ নেতৃত্বত আমেৰিকাই বৃটিছৰ বিৰুদ্ধে যুদ্ধ ঘোষণা কৰে আৰু বৃটিছক পৰাজিত কৰি স্বাধীনতা লাভ কৰে। এই যুদ্ধ আৰম্ভ হৈছিল ১৭৭৬ চনত আৰু শেষ হৈছিল ১৭৮৩ চনত।
নীলনদৰ যুদ্ধ :	১৭৯৮ চনত লৰ্ড নেলচনৰ অধীনত ইংৰাজ নৌবাহিনীয়ে ফৰাচী নৌবাহিনীক পৰাজিত কৰে আৰু ভূমধ্য সাগৰ অঞ্চলত আধিপত্য বিস্তাৰ কৰে।
টাফালগাৰৰ যুদ্ধ :	১৮০৫ চনৰ এই যুদ্ধত লৰ্ড নেলচনৰ নেতৃত্বত ইংৰাজ নৌবাহিনীয়ে স্পেইনৰ সন্মিলিত নৌবাহিনীক পৰাজিত কৰে। তাৰ ফলত নেপোলিয়নে ইংলণ্ড আক্ৰমণৰ যি পৰিকল্পনা কৰিছিল, সেয়া ব্যৰ্থ হয়।
ওৱাটাৰলুৰ যুদ্ধ :	এই যুদ্ধত নেপোলিয়ন ইংৰাজ বাহিনীৰ হাতত পৰাজিত আৰু বন্দী হয়। ইংৰাজ বাহিনীৰ সেনাপতি চাৰ আৰ্থাৰ ওৱেলচ্লিৰ হাতত পৰাজিত হোৱাৰ পাছত নেপোলিয়নক চেন্ট হেলেনা দ্বীপত নিৰ্বাসন দিয়া হয় আৰু তাতেই তেওঁৰ মৃত্যু হয়।
আমেৰিকাৰ গৃহ যুদ্ধ :	(১৮৬১-৬৫) আব্ৰাহাম লিঙ্কনৰ নেতৃত্বত আমেৰিকাৰ উত্তৰৰ ৰাজ্যবোৰে দক্ষিণৰ ৰাজ্যবোৰ পৰাজিত কৰি আমেৰিকাক এখনি সংযুক্ত যুক্তৰাষ্ট্ৰৰূপে গঢ়ি তোলা হয়।
চীন-জাপান যুদ্ধ :	১৮৯৪-৯৫ চনত জাপানে চীনক পৰাজিত কৰি কোৰিয়া আৰু ফৰমোচা দখল কৰে।
প্ৰথম বিশ্বযুদ্ধ :	(১৯১৪-১৯১৮) বৃটিছ আৰু মিত্ৰশক্তি ফৰাচী, আমেৰিকা আৰু বেলজিয়ামে জাৰ্মানী আৰু তাৰ মিত্ৰশক্তিক পৰাজিত কৰে।
দ্বিতীয় বিশ্বযুদ্ধ :	(১৯৩৯-১৯৪৫) মিত্ৰশক্তিয়ে (ইংলণ্ড, ফ্ৰান্স, আমেৰিকা যুক্তৰাষ্ট্ৰ, ৰাছিয়া) জাৰ্মানী, জাপান আৰু ইটালীক পৰাস্ত কৰে।

মৃত্যুঞ্জয়

সুস্মৃতি জানা

গ্রীষ্মকাল। আকাশে-বাতাসে গরম হাওয়া। আগুনের লেলিহান শিখায়যেন চোখ-মুখ ঝলসে যাবে। এমন সময় মেদিনীপুরের দুটো ছোট শহর ঘাটাল ও দিশপুরের মধ্যে দাঙ্গাবেধে যায়, দাঙ্গার কারণটা অবশ্য যে খুব বড়তা নয়। কিন্তু তা ক্রমশ ভয়াল থেকে ভয়ঙ্কর হতে থাকে, ঘাটালের চৌধুরি পরিবার মানে বিখ্যাত জমিদার দিবাকর চৌধুরির বাড়িতে এক অতি প্রাচীন ও বিশাল কালী মন্দির ছিল। এক ভিখাবি পাশের গ্রাম থেকে এই গ্রামে এসে পড়ে। ক্ষুধা-তৃষ্ণার তাড়নায় মন্দিরে প্রবেশ করে। পূজারিটি তাকে খাদ্যবস্তু বা জল দেওয়ার আগে পরিচয় জানতে চায়, কারণ তাকে দেখে পূজারির মনে হয়েছিল সে অন্যগ্রামের মানুষ। মুসলমান জেনে তাকে তাড়িয়ে দেয় এবং লাঠিয়ালদের ডেকে তাকে মন্দিরের বাইরে নিয়ে গিয়ে প্রহার করে, বেচারি মনের দুঃখে ও সমস্ত গায়ে ব্যথা নিয়ে কোনমতে উঠে সামনের বটগাছের গোড়ায় বসে। কিন্তু হা ভগবান! সেখানেও একই বিপত্তি। খানিকবাদে পূজারি তাকে ওখানেদেখে পুনরায় লাঠিয়ালদের ডাকে। এবার মারের পরিমাণ এতই বেশি হয়েছিল যে সেই স্থানেই তার মৃত্যু ঘটে। এই খবর লোক মারফৎ দিশপুর নামক গ্রামটিতে পৌঁছানো মাত্র ওখানকার লোক রাগে ফেটে পড়তে চায়তারা তৎক্ষণাৎ একজোট হয়ে জনা পঁচিশেক লোক নিয়ে ঘাটাল গ্রামে আসে এবং পূজারির অনুসন্ধান করে। একে-ওকে জিজ্ঞেস করে পূজারির বাড়িতে হাজির হয় এবং তৎক্ষণাৎ তাঁকে ভাতের থালা থেকে উঠিয়ে প্রচন্ডভাবে প্রহার করতে থাকে। প্রহারের চোটে পূজারি মারা যান, তাঁর স্ত্রী এবং বাচ্চাছেলে বাধা দিতে এলে তাদেরকেও মেরে ফেলে। এর মধ্যে গ্রামের অন্যান্য লোকেরাও পূজারির বাড়ির সামনে হাজির। তারপর সে কী যুদ্ধ! যেন একদল আর এক দলকে হত্যা করতে নাপারা পর্যন্ত শান্তি পাচ্ছিল না।এইখানে বলে রাখা ভাল ঘাটাল গ্রামটি হিন্দুদের ও দিশপুর মুসলমানদের গ্রাম ছিল। তারা এর ওর গ্রামে হয়তো কোনও সময় যেত, তবে তেমন কোনও সম্ভাব ছিল। বিষয়টা হ'ল সম্ভাব নাথাকা সত্ত্বেও ভিখারিটি কেন গিয়েছিল ঐ মন্দিরে? কারণ ঐ গ্রামের সব বাড়ির দরজা বন্ধ ছিল। আর ও জানতো ওর জাতিকে ওই গ্রামের বাকিরা ঘৃণার চোখে দেখে, হয়তো মন্দিরের পূজারি দয়ালু হতে পারেন।

এ তো গেল গোড়ার কথা; অর্থাৎ দুই গ্রামের মধ্যে সাম্প্রদায়িক দাঙ্গার মূল কারণ। এই ঘটনার পর থেকে এক গ্রামের মানুষ অন্য গ্রামটির কোন মানুষকে তাদের গ্রামের আশে-পাশে দেখলেই গলা কেটে হত্যা করতো, কিংবা তার দুটো চোখ অন্ধ করে দিতো। এমনই নৃশংস হয়ে পড়েছিল দুটো গ্রাম। দুই গ্রামেই কার্ফু-জারি হয়ে গেল। এমনই পরিস্থিতে ঘটে গেল সেই অবিশ্বাস্যকর ঘটনাটা। নলিন, এক হিন্দু রাতের অন্ধকারে গা বাঁচিয়ে শহুরের দিকে রওনা হচ্ছিল। শহরে তার পরিবারের অর্থাৎ বৃদ্ধবাবা ও মা হাসপাতালে গুরুতর অসুস্থ অবস্থায় ভর্তি আছেন। এমন সময় সে এক কান্নার সুর শুনতে পায়। কেউ যেন করুণভাবে কাঁদছিল। যেন সমস্ত হারানোর বেদনা তাকে গ্রাস করেছিল। কান্নার উৎস অনুসন্ধান করতে গিয়ে দেখে এক বুড়ি, পুরো গা কালো কাপড়ে ঢাকা, করুণভাবে কাঁদছেন। দুহাত দিয়ে মুখ ঢেকে রেখেছেন। নলিন তাকে তার কান্নার কারণ জিজ্ঞেস করাতে প্রথমে কিছু বলতে অস্বীকার করেন। পরে নলিন তাঁকে অভয় দিলে তিনি বলেন যে তাঁর নাম জাহানারা। তাঁর দুই ছেলে ও স্বামী হিন্দুদের হাতে মারা গেছে। তিনি কোনওমতে প্রাণ বাঁচিয়ে এসেছেন। তখন নলিনের নিজের মায়ের মুখটা মনে পড়ে যায়। সে দৃঢ় সংকল্পবদ্ধ হয় যে সে ঐ বৃদ্ধাকে রক্ষা করবেই। নিজের শেষ রক্তবিন্দু পর্যন্ত বিসর্জন দিয়ে দেবে, কিন্তু

তাকে এই কাজ করতে হবেই। সে বৃদ্ধাকে বলে যে সে তাঁকে শহরে পৌঁছে দেবে। তিনি নিউয়ে তার সঙ্গে। যেতে পারেন শহরে। নলিন তাঁকে নিয়ে নৌকোয় ওঠামাত্র আরো দুজন লোক ওঠে। তারা হিন্দু এখন নলিন। খুব বিপদে পড়লও ভাবলো কীভাবে বাঁচাবে বৃদ্ধাকে। ইতিমধ্যে বৃদ্ধা পুরো গা নলিনের দেওয়া মতো লালপাড় সাদা শাড়িতে ঢেকে ফেলেছিলেন। ঐ দুই যাত্রী জিজ্ঞেস করে, ঐ বৃদ্ধা কে। নলিন বলে তার মা। কিন্তু খানি ক্ষণক পরে জানতে পারে যে ও তার মা নয় কারণ, ওদের দুজন অর্থাৎ নলিন ও জাহানারার কথোপকথন তারা শুনতে পেয়ে গিয়েছিল। তখন তারা শহরের প্রায় কাছাকাছি। ঐ দুজন নলিন ও বৃদ্ধার (জাহানারার) ওপরে আক্রমণ করে। ছোট নৌকা, তায় প্রবল ধস্তাধস্তি। একজন জলে পড়ে যায়। মাঝি এদিকে ভয় পেয়ে পুরো শাদা হয়ে গেছে। নলিন ও লোকটার মধ্যে প্রবল ধস্তাধস্তি ও তারপর ঐ লোকটা নলিনকে ছুরি মেরে দেয়, নলিনও উল্টেছুরি মারে। ছুরিটা অবশ্য নিজে পেট থেকে খুলে নিয়েই মারে। মরতে মরতে মাঝিকে অনুরোধ করে বৃদ্ধাকে শহরে যেন কোন নিরাপদ জায়গায় পৌঁছে দেয় এবং তাঁর বাবা-মার কাছে তার মৃত্যুর খবরটা দিয়ে দেয়। হাসপাতালের নামটাও বলে দেয়। এইভাবে এক হিন্দু যুবক নিজের প্রাণ দিয়ে দেয় এক মুসলমান বৃদ্ধার প্রাণ বাঁচাবার জন্য। মৃত্যুর মধ্য দিয়েই সে হয়ে উঠে মৃত্যুঞ্জয়। ✦

ভাৰতবৰ্ষৰ উল্লেখযোগ্য যুদ্ধসমূহ

কলিঙ্গ যুদ্ধ ঃ	২১৬ খ্ৰীঃত মহামতি অশোকে কলিঙ্গ দেশ আক্ৰমণ কৰে আৰু জয়ী হয়। এই যুদ্ধৰ ভয়াবহতা দেখি জীৱনত আৰু কেতিয়াও যুদ্ধ নকৰাৰ সিদ্ধান্ত কৰে। পৰৱৰ্তী জীৱনত বৌদ্ধ ধৰ্ম গ্ৰহণ কৰে আৰু আজীৱন ধৰ্ম প্ৰচাৰত ব্ৰতী হৈ থাকে।
তৰাইনৰ প্ৰথম যুদ্ধ ঃ	১১৯১ চনত তৰাইন নামৰ ঠাইত পৃথ্বিৰাজ চৌহান আৰু মহম্মদ ঘোৰীৰ মাজত এই যুদ্ধ হৈছিল। যুদ্ধত পৃথ্বিৰাজ চোহান জয়ী হয়।
তৰাইনৰ দ্বিতীয় যুদ্ধ ঃ	১১৯২ চনত একেঠাইতে পৃথ্বিৰাজ চোহান আৰু মহম্মদ ঘোৰীৰ মাজত পুনৰ যুদ্ধ হয়। এই যুদ্ধত মহম্মদ ঘোৰী জয়ী হয়।
পানিপথৰ প্ৰথম যুদ্ধ ঃ	১৫২৬ চনত পানিপথ নামৰ ঠাইত হোৱা যুদ্ধত বাবৰে ইব্ৰাহিম লোদীক পৰাস্ত কৰি ভাৰতত মোগল সাম্ৰাজ্য প্ৰতিষ্ঠা কৰে।
পানিপথৰ দ্বিতীয় যুদ্ধ ঃ	১৫৫৬ চনত হোৱা এই যুদ্ধত আকবৰৰ সেনাপতি বৈৰামখাঁৰ হাতত হিমু পৰাজিত হয় আৰু ভাৰতত হিন্দুৰ ৰাজত্ব স্থাপনৰ আশা নিৰ্মূল হয়।
তালিকোটাৰ যুদ্ধ ঃ	হুছেইন নিজাম ছাহৰ নেতৃত্বত বিজাপুৰ, বিদাৰ, আমেদনগৰ আৰু গোলকুণ্ডাৰ সম্মিলিত বাহিনীয়ে বিজয়নগৰৰ ৰাম ৰাজক পৰাজিত কৰে। ১৫৬৪ৰ পৰা ১৫৬৫ চনলৈ হোৱা এই যুদ্ধৰ পাছত বিজয় নগৰত হিন্দু ৰাজত্বৰ অৱসান ঘটে।
হলদিঘাটৰ যুদ্ধ ঃ	হলদিঘাটত ১৫৭৬ চনত এই যুদ্ধ হৈছিল আকবৰৰ সেনাপতি মানসিং আৰু মেৱাৰৰ ৰাণা প্ৰতাপ সিংহৰ মাজত। এই যুদ্ধত ৰাণা প্ৰতাপ পৰাজিত হয়।
পলাশীৰ যুদ্ধ ঃ	১৭৫৭ খ্ৰীঃত ইংৰাজ সেনাপতি লৰ্ড ক্লাইভৰ লগত বঙ্গ, বিহাৰ আৰু উৰিষ্যাৰ নৱাব চিৰাজুদৌল্লাহৰ যুদ্ধ হয়। এই যুদ্ধত নৱাবৰ সেনাপতি আছিল মীৰ্জাফৰ। মীৰ্জাফৰৰ বিশ্বাসঘাতকতাৰ ফলত লৰ্ড ক্লাইভ জয়ী হয় আৰু ভাৰতত বৃটিছ সাম্ৰাজ্য প্ৰতিষ্ঠাৰ পথ সুগম হয়।
পানিপথৰ তৃতীয় যুদ্ধ ঃ	১৭৬১ খ্ৰীঃত এই যুদ্ধত আমেদ ছাহ আবদালিয়ে মাৰাঠাসকলক পৰাজিত কৰে। এই যুদ্ধই মোগল সাম্ৰাজ্য পতনৰ পথ সুগম কৰি তোলে আৰু বৃটিছৰ শাসনৰ বাবে সুবিধা কঢ়িয়াই আনে।

সৌন্দর্যেয় অভিশাপ

◆ দীপিকা পাল, স্নাতক তৃতীয়বর্ষ

শিবসাগর সেও নিবাসী বিজয় সেনগুপ্তের একমাত্র কন্যা পায়েল, দেখতে যেমন সুন্দর তেমনি শান্ত ও সুশীল। পায়েল সবেমাত্র মাধ্যমিক পরীক্ষায় দ্বিতীয় বিভাগে পাশ করে কলেজে ভর্তি হয়েছে। কিছুদিন কলেজে যাবার পর প্রতিবেশীরা তার বাবাকে বলতে লাগল সুন্দরী মেয়ে, পথ-ঘাট ভাল নয়, কখন কে তাকে কি বুঝিয়ে শুনিয়ে কোথায় নিয়ে যায়। তখনতো আপনার সম্মানে হানি ঘটবে. আর আপনারমেয়ের বিয়ের কি চিন্তা, আপনার মেয়ের সাথে বিয়ে দেবার জন্য অনেক ভালঘরের ছেলের বাবারা প্রস্তুত। সেনগুপ্তবাবু সকলের কথাশুনে একটু ভয় পেয়ে গেলেন, তাই তিনি নিজেই মেয়েকে কলেজে দিয়ে এবং নিয়ে আসতেন। এইভাবেই সে উচ্চমাধ্যমিক প্রথমবর্ষের পরীক্ষায় পাশ করে দ্বিতীয় বার্ষিক পরীক্ষায় ভর্তি হল। কিছুদিন পর আবার পায়েলের বাবাকে পাড়ার একজন এসে বলল, আপনি তো মেয়েকে দিয়ে এবং নিয়ে আসেন। কলেজের সময়টুকু কি করে তা তো আপনি খবর রাখেন না। ওই সময় কিছু উল্টো-সিধে করে বসবে, তখন আর মেয়েকে বিয়ে দিতে হবেনা। সেনগুপ্ত বাবু তখন থেকেই পায়েলের কলেজ যাওয়া বন্ধ করেদিলেন, এবং সেই সঙ্গে তার পড়াশুনাও বন্ধ হয়ে গেল। পায়েল মা-বাবাকে অনেক বলল, কিন্তু তার ঘরে বসে কান্না ছাড়া কিছু উপায় ছিল না। সে আর উচ্চ মাধ্যমিক পাশ করতে পারল না। এইভাবে পায়েল ঘরে বসে নিস্তব্ধে মায়ের সাথে কাজ করে যেত, তার স্বপ্ন ছিল পড়া-শুনা করে কিছু না কিছু চাকরি করবে, মা-বাবাকে দেখবে, কিন্তু তার স্বপ্ন স্বপ্নই থেকে গেল।

অনেক ভাল ঘর থেকে পায়েলের বিয়ের সম্বন্ধ আসতে লাগল। অবশেষে অগ্রহায়ন মাসে ২১ তারিখ তার বিয়ে ঠিক হল। ছেলের নামছিল নিলয় চৌধুরী, স্বর্গীয়া ধীরেশ চৌধুরীর দ্বিতীয় ছেলে। নিলয় দিল্লিতে বেঙ্কের ম্যানেজার। তার বড় ভাই সজয় স্ত্রীও মাকে নিয়ে শিলংএ থাকে, বিয়ের দিন উপস্থিত হল। সকলে খুব-খুশি। বিয়ে বাড়ি চারদিকে হৈ চৈ শুরু হয়ে গেল, সবাই এদিকে ওদিকে ব্যস্ত। আর পায়েল কলেজ বন্ধ হবার দিন থেকে আজ পর্যন্ত শুধু কেঁদেই কাটাল। কেহই তার মনের কথা বুঝতে পারল না। অনেক ধুম ধাম করে বিয়ে হল, বিয়ের পর পায়েলকে নিয়ে নিলয় দিল্লি চলে গেল। সপ্তাহ পর পর পায়েলের সাথে তার মা বাবার ফোনে কথা হয়, এবার পায়েলের মা-বাবার চিন্তা-দূর হল।

কিন্তু এদিকে পায়েল দিল্লি যাবার পর-আস্তে-আস্তে তার ফোন খুব কম আসে। পায়েলের স্বামী নিলয় রোজ মদ খেয়ে, জুয়া খেলে বাড়ি এসে পায়েলকে খুব অত্যাচার করে, কখনো বা তাকে ঘর থেকে বের করে দেয়, এমন অনেক রাত তাকে দর্জার বাইরে কাটাতে হয়েছে। কখনো নিলয় রাতে এমনকি তিন চারদিন ধরে ঘরে আসত না, পায়েল কিন্তু তা নিঃশব্দে সহ্য করে, সে তা মা-বাবাকে কিছু বলে না কষ্ট পাবে বলে। পায়েলের অভিবাবকরা ভেবেছিল পায়েলকে একজন সুপাত্রের হাতে সমর্পন করেছে্ন কিন্তু নিলয় তার নামের অর্থ পরিবর্তন করে দিল। নিলয় অর্থ ঘর কিন্তু সে ঘরবাধার উপযুক্ত মানুষ হয়ে ওঠেনি। প্রায় দুবছর হয়ে গেল পায়েল শিবসাগর আসেনা এরই মধ্যে তার একটি ছেলেও হল।

এদিকে পায়েলের কাকার মেয়ের বিয়ে ঠিক হয়েছে। সকলে তাকে ও তার বড়কে বিয়েতে আসার জন্য বলল। নিলয় অনেক বার আসবে না বলল, কিন্তু অনেক জোরাজুরির পর শেষপর্যন্ত বিয়ের দিন তারা ফ্লাইটে এসে শিবসাগর পৌঁছাল। বিয়ের দিনকটি ভালই গেল। কিন্তু নিলয় আর বেশি দিন থাকতে পারবে না, কারণ তার কাজের অনেক ক্ষতি হচ্ছে। এই পর্যন্ত

পায়েল কেউকে কিছুই বলল না, যেন কিছু বলার জন্য তার বুক ফেটে যাচ্ছে। শেষপর্যন্ত পায়েল নিলয়ের যন্ত্রনা সহ্য করতে না পেরে যাবার দিন কাকা বাবুকে সব কিছু বলে ফেলল। বিকেল বেলা তারা ফ্লাইটে চলে যায়। নিলয় আবার ফ্লাইট ছাড়া চলতে পারে না, নিলয়ের সুন্দর মুখের পিছনে এই ভয়ঙ্কর চেহেরার কথাশুনে সকলের মাথায় যেন আকাশ ভেঙে পড়ল।

কিছুদিনের মধ্যেই পায়েলের বাবা, কাকা এবং অন্য কয়েকজন বুদ্ধিমানলোক সঙ্গে নিয়ে দিল্লি পৌঁছাল। সুবিধা বুঝে পায়েল ঘর থেকে কিছু না নিয়ে শুধু একটি রক্ত মাখা শাড়ী পরে পুলিশ থানায় এসে উপস্থিত হল। সেখানে তার বাবা, কাকারাও উপস্থিত ছিল। সেখানে পায়েল নিলয়ের নামে রিপোর্ট করল এবং তাকে ডিভোর্স দেবে বলে সিদ্ধান্ত নিল। পুলিশ নিলয়কে ধরে থানায় নিয়ে আসে এবং নিলয় পালেয়ের পায়ে হাতে ধরে রেহাই পেল। পায়েল তাকে ডিভোর্স দিয়ে ছেলেকে নিয়ে শিবসাগর চলে এল। পায়েল এখন নিস্তব্ধ হয়ে তার ছেলেকে নিয়ে ঘরে বসে পড়ল। পায়েল কিন্তু পায়েলের মত ঝঙ্কৃত হবার সুযোগ পায়নি। পায়েলের কাকা এখন ভাবেন যে যদি তিনি পায়েলকে পড়া-শুনা করতে দিতেন তবে হয়তো তাঁদের এই দিন দেখতে হতনা। ✦

কোন দেশক কি বুলি কোৱা হয়

? কোন দেশক প্ৰাচ্যৰ পেৰিচ বোলা হয়?
✓ চীনৰ চাংহাই বন্দৰক প্ৰাচ্যৰ পেৰিচ বোলা হয়।
? কোন দেশক পিৰামিডৰ চহৰ বোলা হয়?
✓ কাইৰোক।
? নিষিদ্ধ নগৰী কোনখন?
✓ লাচা
? আকাশলঙ্ঘী মহানগৰ কোনখন?
✓ নিউইয়র্ক
? বগা হাতীৰ দেশ কোনখন?
✓ থাইলেণ্ড
? কোনখন দেশক চিৰবসন্তৰ দেশ বোলা হয়?
✓ চুইজাৰলেণ্ড।
? সমুদ্ৰৰ বন্ধু দেশ কোনখন?
✓ গ্ৰেট বৃটেইন।
? সোণালী উলৰ দেশ কোনখন?
✓ আষ্ট্ৰেলিয়া।
? পৃথিবীৰ মুধচ বুলি কোন দেশক কোৱা হয়?
✓ পামিৰ মালভূমি।
? ভূ-স্বৰ্গ কোন ঠাইক বোলে?
✓ কাশ্মীৰক।
? কোন ঠাইক ডার্ক কন্টিনেন্ট বোলা হয়?
✓ আফ্ৰিকা
? কোন দেশ নীল নদীৰ দান?
✓ মিচৰ
? কোন দেশক সূৰ্যোদয়ৰ দেশ বোলা হয়?
✓ জাপানক
? আটাইতকৈ জাকজমকতাপূৰ্ণ চহৰ কোনখন?
✓ ওৱাছিংটন।
? নিৰ্জন ঠাই ক'ত?
✓ চাইবেৰিয়াত। প্ৰতিবৰ্গমাইলত ১জন লোকে বাস কৰে।
? পৃথিবীৰ ভিতৰত সৰ্বাধিক বৃষ্টিপাত হোৱা ঠাই?
✓ চেৰাপুঞ্জীৰ মৌচিমৰাম। (মেঘালয়)
? পৃথিবীৰ ভিতৰত আটাইতকৈ কম পৰিমাণে বৃষ্টিপাত হোৱা ঠাই কোনখন?
✓ মিছৰ।
? সৰ্বাধিক ভূমিকম্প হোৱা ঠাইৰ নাম কি?
✓ জাপান।

ত্যাগ

◆ ঝুমা সূত্রধর, স্নাতক তৃতীয় বর্ষ

কোনো একটি গ্রামে হরিনাথ নামে একজন দরিদ্র লোক বাস করতেন। তাঁর পরিবার বলতে তিনি এবং তাঁর স্ত্রী সন্ধ্যা। তাঁরা যেমন ধনের দিক দিয়ে দুঃখিত ছিলেন, তেমনি মনের দিক দিয়েও দুঃখিত ছিলেন। কেননা তাঁদের সন্তান বলতে কেউ ছিল না। দীর্ঘদিন পর ঈশ্বরের কৃপায় তাঁদের এক পুত্র সন্তান হয় এবং সেই সঙ্গে পত্নী সন্ধ্যারও মৃত্যু হয়। পুত্রটির নাম মদন। পিতা হরিনাথ মদনকে অত্যন্ত স্নেহ করতেন। তাঁর কিছু একটা হলে তিনি অত্যন্ত অস্থির হয়ে উঠতেন এবং তাঁর মনের মধ্যে নানা ধরনের ভয়ের সৃষ্টি হত। কেননা হরিনাথ জীবনে পান নি কিছুই পেয়েছেন শুধু দুঃখ । মদনকে বিদ্যালয়ে পাঠানো হল। হরিনাথের আত্মীয় স্বজন বলতে সব বাংলাদেশেই ছিল। অনেক দিন ধরে হরিনাথের মন আত্মীয় স্বজনকে দেখার জন্য চঞ্চল হয়ে উঠে ছিল। এবং দেশে যাবার জন্য সংকল্পও করলেন। এ কদিন হঠাৎ পুত্র মদন এবং তিনি দেশে গিয়ে উপস্থিত হলেন। সেখানে গিয়ে সবার সঙ্গে সাক্ষাৎ করে হরিনাথ তাঁর এক দূরসম্পর্কের ভাই সামনাথের সঙ্গে সাক্ষাৎ করেন। তার অবস্থা অনেক ভালো ছিল। তার অনেক জমি জমা ছিল এবং সেই জমিতে অনেক কৃষক দের দিয়ে কৃষিকার্যের কাজ সম্পন্ন হত। সামনাথ হরিনাথের দরিদ্রতার কথা শুনে মদনকে তার এখানে রেখে আসতে বলে। হরিনাথ প্রথমে একটু দ্বিধাবোধ করলেন। পরে মনে মনে কল্পনা করলেন মদনেরও ভবিষ্যত উজ্জ্বল করতে হলে, তাকে একজন সৎ ব্যক্তি হিসেবে সমাজে প্রতষ্ঠিত করতে হলে তাকে সামনাথের কাছেই রেখে যাওয়া ভাল হবে। তাই সামনাথের কথায় সম্মতি দিয়ে তিনি অশ্রুপূর্ণ নয়নে মদনকে রেখে চলে আসেন। প্রথমে কয়েকদিন সামনাথ মদনকে আদর-যত্ন করেন। পরে ধীরে ধীরে মদন বড় হতে থাকলে সামনাথের আদর-যত্নও তার প্রতি কমতে লাগল। সামনাথের মদনের প্রতি ভালবাসা যে দুই দিনের ছিল তা কে জানত? আসলে মদনকে এখানে রাখার পেছনে সামনাথের একটা উদ্দেশ্য ছিল। সামনাথ চেয়েছিল তার কৃষি কার্যে মদন যেন তাকে সাহায্য করে। কৃষি কার্যে অনভ্যস্ত মদন তার এরূপ অবস্থার জন্য মনে পিতাকে দোষারূপ করত। মদন সর্বদাই দুঃখিত থাকত। মদন একবার ভাবে পিতাকে পত্রের দ্বারা তার উপর সামনাথের অত্যাচারের কথা জানিয়ে দেবে। কিন্তু পরক্ষণেই চিন্তা করে বৃদ্ধ পিতাকে তার অবস্থার কথা জানিয়ে সে তার পিতাকে একমাত্র কষ্ট ছাড়া আর কিছুই দিতে পারবে না। তাই সে নিজে সামনাথের অত্যাচারের বিরুদ্ধে প্রতিবাদ করে এবং সামনাথ তাকে বাড়ি থেকে তাড়িয়ে দেয়। সামনাথের বাড়ি থেকে তাড়া খেয়ে সে প্রথমে রাস্তায় রাস্তায় ঘুরে বেরিয়ে কাটায়। অবশেষে একটি ছোট্ট মুদির দোকানে আশ্রয় নিয়ে কোনমতে থাকতে থাকে। কিন্তু অভাগা মদনের এই আশ্রয়ত নিরাশ্রয়ে পরিণত হয়ে পড়ে। এদিকে পিতা হরিনাথ পুত্র মদনকে দেখার জন্য চঞ্চল হয়ে দেশে আসেন। আবার আশ্রয়হীন ক্ষুধার্ত মদনে ঘুরতে ঘুরতে ক্রমশ দুর্বল হয়ে একদিন হঠাৎ রাস্তায় পড়ে যায়। এমন সময় সেই রাস্তা দিয়ে পিতা হরিনাথ মদনকে দেখার জন্য যাচ্ছিলেন। হঠাৎ তার দৃষ্টি মদনের উপর পড়ায় তিনি ছুটে গিয়ে নিজের দুই বাহু দিয়ে মদনকে জড়িয়ে ধরে 'কী হল? কী হল?' বলে চীৎকার করে ওঠেন। মদনে তার পিতার দিকে এক দৃষ্টিতে তাকিয়ে বলতে লাগল—

"কেন বাবা তুমি আমাকে ছেড়ে চলে গেলে, এই পৃথিবীতে তুমি ছাড়া আপন আমার যে কেউ নেই। আমি যে বড় একা। বড় একা।" এইবলে মদন তার প্রিয় এই পৃথিবী থেকে চিরবিদায় নিয়ে চলে যায়। বৃদ্ধ পিতা হরিনাথও পুত্রের এরূপ করুণ বেদনাময় পরিণতি দেখে প্রাণ ত্যাগ করেন। ✦

শিলঙের অপূর্ব সৌন্দর্যের দৃষ্টিপাত

◆ সুনীতা পাল

২০ ডিসেম্বর ২০০৮ সনের দিনে এক শুভ মুহূর্তে আমরা রওনা হলাম শিলঙের উদ্দেশ্যে । গুয়াহাটী পার হয়ে আমাদের গাড়ী চলল শিলং পথে। আমার মন অত্যন্ত খুশি শিলঙের সুন্দর রূপ আমি দেখতে পাব। কিন্তু, হ্যাঁ শিলং পাবার আগে পথে আমি অনেক সৌন্দর্য দেখতে পেয়েছি এ সমস্ত কিছুকে আমি আমার মনের খাতায় গেঁথে রাখলাম। যাত্রাপথে আমরা সাই বাবার মন্দির দর্শন করে পাহাড়ের আঁকাবাঁকা পথ পেরিয়ে যাচ্ছি শিলং। আমরা যখন ৫০০০ ফুট উচ্চতাতে উঠেছি তখন আমি জানালা থেকে মুখ বের করে দেখলাম, ছেড়ে আসা রাস্তা-ঘর,বাড়ি গুলো যেন একসঙ্গে কতগুলো বিন্দুর মতন দেখা যাচ্ছে এবং তা দেখে আমার সমস্ত শরীরে কাটা দিয়ে উঠেছে। তারপর শিলং পাবার অল্প সময় আগে একটি বিশাল নদী পার হলাম; নদীটির নাম 'বরপানী' যেখান থেকে বিদ্যুৎ উৎপন্ন হয়। এইরকম আমরা ত্রসে পৌছালাম শিলঙের সৌন্দর্যময় মিষ্টি ভূমিতে।

আমরা গ্রেন্ড হোটেল এলাম এবং মুখ-হাত ধুয়ে নিয়ে সেদিন সেখানে বিশ্রাম করলাম, যখন রাত্রি হলো তখন জানালার পাশে ত্রসে দেখি চারপাশের পাহাড়ের গায়ে যেন তারার মালা গাঁথা রয়েছে, শিলঙের এই অপূর্ব দৃশ্য আমার ক্লান্ত দেহকে সতেজ করে তুলেছে। পরের দিন কিছু খাবার গ্রহণ করার পরেই আমরা শিলং দেখাব জন্য যাত্রা শুরু করলাম, শিলঙের প্রসিদ্ধ স্থান লেক্, এলিফেন্ট ফলস্, পিক্, বিদন-বিসপ, চিড়িয়াখানা, পোলো গ্রাউণ্ড এবং পুলিস বাজার এই সমস্ত দর্শন করলাম। আর আমার অনেক ভালো লেগেছে সেখানের লোকেদের ব্যৱহার দেখে, তাঁদের চাল-চলন এবং শিক্ষার পারদর্শিতাক দেখে। সেখানে থাকাবস্তায় ২৫ ডিসেম্বর এর দিন আএল, যেদিন তাঁদের আনন্দের সীমা থাকে না। কারণ তাঁরা ছিলেন জাতিতে খাসিয়া এঁরা ক্রীসমাসকে খুব আনন্দে উপভোগ করেন, যেভাবে আমরা শারদীয় উৎসব উপভোগ করি। আমরা ও সেদিন চার্চে গিয়েছিলাম।

পরের দিন আমরা সবাই চললাম চেরাপুঞ্জি দর্শন করতে, সেটি মৌসিনরামে পড়েছে। সেখানে অনবরত বৃষ্টি হয় এবং ঠাণ্ডার প্রকোপ অতি মাত্রায় বেশি, আমাদের সেখানে খুব ভাল লাগে তার পরে সেখানে অৱস্থিত রামকৃষ্ণ মিশনের মন্দিরেও আমরা যাই তবে সেইস্থানটি নাসপতি এবং কমলার জন্য বিখ্যাত। এমন সুন্দর আকর্ষনীয় স্থান দেখে আমার অনুভব হয়, ভাবি জীবনেৱ অগ্রগতিতে ভ্রমণ খুব উপকারে আনে।

শিলং ছেড়ে আসার সময় আমার মন অশান্ত হয়ে পড়েছিল কিন্তু তা, সাময়িক — কারণ ঘরে ফিরে আসার আনন্দেও আমার মন ভরে ওঠে এবং তাই সমস্ত সৌন্দর্যের রূপের ছবিকে নিয়ে ছুটে এলাম আমার সেই পরিচিত পরিবেশে — আমার আদরের বাড়িতে। ✦

At the age when Bengali youth almost inevitably writes poetry,
I was listening to European classical music.
- Satyajit Ray

আশা

পলি কর

আশা কত না যে করলাম
সব কি সফল হয়
স্বপ্ন কত না যে দেখলাম
সব কি সত্যি হয়?

জীবন পথে চলতে গেলে
কত কাঁটার উপর চলতে হয়
তবু কি মানুষেৱ জীবন থামে?
কত নতুন আশা কত নতুন স্বপ্ন
সত্যি হবে না বলে ;
নিরাশ হয়ে লাভ আছে কি?
পুরানো দিনকে ভুলিয়ে —
জীবনের পথে এগিয়ে চল। ✦

মা

সুনীতা পাল

আমি এলাম তোমার কোলে
তোমার ছায়ায়, তোমাৰ মায়ায়
মানুষ হব বলে।
তোমার রক্তকণায় মিশে আমি জন্মেছি —
জন্ম হয়ে মা তোমাকেই দু-চোখে দেখেছি।
আমায় মানুষ করাতে তোমার কত শত ক্লেশদান
আমার প্রতি পদে তুমিই থাকো আশ্রয়দান
জন্ম তোমার কোলে।
তোমার আঁচলের ছায়াতে
দিয়িছে শান্তি আমায়
হয় নি কখনো জীবনে ক্লান্তি,
তোমার মমতার বাণীতে
বুঝিয়ে দিয়েছ আমায়
হয় নি কখনো জীবনে ভ্রান্তি।
আমি এলাম তোমার কোলে
মানুষ হব বলে, ...। ✦

তোতা কাহিনী

জয়শ্রী দত্ত

একটি তোতা কিনেছিলাম
নাম তার শাহজাহান
সন্ধ্য হলেই গলা ছেড়ে
দিত সে আজান।
আদর করে শিখাই তারে
কেষ্ট নাম ধর
অমনি সে ডেকে উঠত
আল্লা হো আকবর।
কি বিপদ, হিন্দুর ঘরে
বে আদব সে পাখি
শাহজাহান পালটে নাম
বিষ্ণুপদ রাখি।
অভিমানে সে কয় না কথা
খায় না ছাতু লঙ্কা
মরেই যাবে এই ভয়েতে
জাগল মনে শঙ্কা।
মা তখন বলল ডেকে
শাহাজাহানই থাকুক
কৃষ্ণ যিনি আল্লা ও তিনি
যা খুশি সে ডাকুক।
দিন গড়িয়ে বছর গেল
রইল শাহজাহান
ভুলল না সে আল্লা নাম
কিংবা সে আজান।
সন্ধ্যে হলেই শাহজাহান
ডাকে খোদার ডাক
মা তখন ঠাকুর ঘরে
বাজায় কাঁসের শাঁখ। ✦

নীরবতা

ৰাখী দেৱনাথ

পড়িতেছি পড়ব
জীবন নদীর মধ্যে
গড়িতেছি গড়ব
নানা বাধার মধ্যে।
কি রং দেখাবে আমার জীবন
কি হব কি করব
আছে বহুত আশা —
এসেছি যখন যাবইবা কখন
নাই সময়ের ঠিক
তবু কিসের জন্য চাইছি
অল্পসময়ের ধন।
কিসের জন্য আমরা করি
অন্যের সাথে বিবাদ
সুন্দর দেহটি থাকবে পড়ে
যখন প্রাণ পাখি যাবে উড়ে। ✦

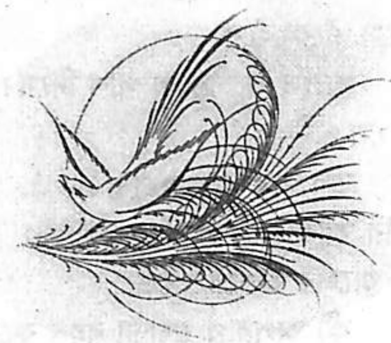

পাখি

পলি কর

পাখি, পাখি, তোমার যে কত আনন্দ
সারাদিন তুমি আকাশে উড়ে বেড়াও
সকাল না বিকাল দিন না দুপুর
কোথায় যে উড়ে বেড়াও
কাকে তুমি সন্ধান কর
কিছু জানে না এই আমার মন।
তোমাকে দেখে যে
কত আমার আনন্দ হয়
কাউকে বোঝাতে পারি না আমি,
তুমি সারাদিন উড়ে বেড়াও
তাতে কি আমার সুখ আছে
কিন্তু দেখতে যে ভাল লাগে তোমাকে
জীবন চলে যেমন
যখন তুমি উড়ো
তুমি না উড়লে হয়ে যায়।
তোমার জীবন শেষ? ✦

কলং

সুস্মৃতি জানা

ছোট্ট এক নদী,
নাম তার কলং।
চলে সে এঁকেবেঁকে,
গার্লস কলেজের পাশ দিয়ে।
ছোট্ট সে নদী,
তবু তার কত রূপ!
সাঁকোর আকাশের তারা, যখন তার
সমস্ত জলের ওপরে পড়ে;
কী অপরূপ শোভা বহন করে।
সকালের সূর্য তার সমস্ত শোভাকে করে
উজ্জ্বল, প্রাণবন্ত।
ছোট্ট সে নদী,
কিন্তু বয়ে চলেছে অনন্ত কাল,
বহন করছে সভ্যতার ক্রমবিবর্তনের ইতিহাস।
মানুষের ঘৃণা, ভালোবাসা, সুখ-দুঃখর
সাক্ষী হয়ে,
সে কেঁদেছে, সে হেসেছে।
তার অশ্রু দেখেনি কেউ,
তার হাসি শোনেনি কেউ,
তবু, তবু সে অসমের মানুষের সুখ-দুঃখের সাথী,
তাই তো আজও সুখের দিনে, দুঃখের দিনে,
মানুষ এই কলংপারে আসে, বসে,
মুক্ত বাতাস সেবন করে, প্রাণ ভরে শ্বাস নেয়।

রক্তাক্ত এই সভ্যতার মাঝে,
মানুষ শুধু শান্তির বাণী খোঁজে।
মানুষ পেতে চায় মুক্ত বায়ু,
সুস্থ জীবন,
আর চায় শান্তিপূর্ণ জীবন।
মানুষের সাথে সাথে কলংও
বোধ হয় অপেক্ষা করছে,
অপেক্ষা করবে।
কবে হবে এর শেষ?
শেষ হবে তো ? ✦

অন্যান্য

২০০৮-০৯ বৰ্ষৰ
আন্তঃ জিলা ভলিবলৰ নিৰ্বাচিত ছাত্ৰীসকল

বাঁওফালৰপৰা বহি — শিখাৰাণী বৰদলৈ (স্নাতক ২য় বৰ্ষ), মীৰা বড়ো (স্নাতক ১ম বৰ্ষ)
বাঁওফালৰপৰা থিয়হৈ — জায়েদা খাতুন, সুনীতা বালাৰী, ফৰিদা বেগম

নন্দিতা ৰয় (উচ্চতৰ মাধ্যমিক ১ম বৰ্ষ)

ভাৰতী শইকীয়া (স্নাতক তৃতীয় বৰ্ষ)

মালবিকা বৰা (স্নাতক ১ম বৰ্ষ)

এমি বেগম (স্নাতক ১ম বৰ্ষ)

২০০৮-০৯ বৰ্ষৰ গুৱাহাটী বিশ্ববিদ্যালয় দ্বাৰা আয়োজিত আন্তঃ মহাবিদ্যালয় পাঞ্জা প্ৰতিযোগিতাত (তেজপুৰ কলেজ) অংশ গ্ৰহণ কৰি স্থান লাভ কৰা ছাত্ৰীসকল

মীৰা বড়ো (স্নাতক ১ম বৰ্ষ)
স্বৰ্ণপদক

মালবিকা বৰা
স্বৰ্ণপদক, চেম্পিয়ন অব চেম্পিয়নচ্

ভাৰতী শইকীয়া (স্নাতক ৩য় বৰ্ষ)
স্বৰ্ণপদক

ফৰিদা বেগম (স্নাতক ১ম বৰ্ষ)
ৰূপৰ পদক

২০০৮-০৯ বৰ্ষৰ শ্ৰেষ্ঠ ছাত্ৰী খেলুৱৈ

ঝান্সী বাগলাৰী

২০০৮-০৯ বৰ্ষৰ সাধাৰণ সম্পাদিকা

বিমজিম বৰা

২০০৮-০৯ বৰ্ষৰ সাংস্কৃতিক সম্পাদিকা

মণিষা হাজৰিকা

মহাবিদ্যালয়ৰ অন্যান্য প্ৰতিভাবান ছাত্ৰীসকল

Naimisha Bhuyan
Kuntala Hazarika Merit Award 2006

Gurpeet Kour
Kuntala Hazarika Merit Award 2007

Monalisha Kathorpi
Malati Bora Merit Award 2007

Muktaram Gayan Merit Award 2008
Mamoni Begum

শ্ৰদ্ধাৰাণী ডেকা
সদৌ অসম ভিত্তিত আয়োজিত হিন্দী কবিতাত
প্ৰথম পুৰস্কাৰপ্ৰাপ্ত (উষা টীবড়েৱাল ন্যাস বঁটা)

ত্ৰিবেণী বৰা
বছৰৰ শ্ৰেষ্ঠ সাহিত্য বঁটা

কলেজ সপ্তাহ উপলক্ষে আয়োজিত
সমাজ সেৱা বিভাগৰ চাফাই অভিযানত ছাত্ৰীসকল

মহাবিদ্যালয়ৰ ৰাষ্ট্ৰীয় পৰ্যায়ৰ আলোচনা চক্ৰৰ একাংশ দৃশ্য

ৰাষ্ট্ৰীয় পৰ্যায়ৰ আলোচনা চক্ৰৰ স্মৃতিগ্ৰন্থ উন্মোচনী সভাত
ড° দুলাল চন্দ্ৰ গোস্বামী, অধ্যক্ষা ড° অজন্তা দত্ত বৰদলৈ আৰু বি. জি. ভাৰ্গিজ

মহাবিদ্যালয়ত অনুষ্ঠিত হোৱা বিভিন্ন অনুষ্ঠান সমূহৰ একাংশ ছবি

প্ৰাক্তন ছাত্ৰী সংস্থাৰ দ্বাৰা আয়োজিত নাটক কৰ্মশালাত অংশগ্ৰহণ কৰা ছাত্ৰীসকলৰ দুটি দৃশ্য

কলেজ সপ্তাহ উপলক্ষে আয়োজিত আৰ্ট এণ্ড ক্ৰাফ্‌টৰ প্ৰদৰ্শনীৰ এক মুহূৰ্ত

কলেজ সপ্তাহ সমাৰোহৰ মাৰ্চ পাষ্টৰ দৃশ্য

মুখা-মুখি

নাট্যকাৰ, নাট পৰিচালক, কবি ৰফিকুল হুছেইনৰ সতে আলোচনী সম্পাদিকা নমী গগৈ আৰু ত্ৰিবেণী বৰা

* প্ৰশ্ন ঃ নাটক আপোনাৰ প্ৰাণ। নাটক অবিহনে আপুনি জীয়াই থাকিব নোৱাৰে। সৰ্বসাধাৰণে সহজতে বুজিব পৰাকৈ নাটক সম্পৰ্কে দুআষাৰ ক'ব নেকি?

☆ উত্তৰ ঃ আমাৰ জীৱনৰ জটিল অন্তৰ্যাত্ৰাৰ গোপন (হিডেন) দ্বন্দ্ব সংঘাত যি নাটকত সৰল চিত্ৰায়ণৰ মাজেদি দৰ্শকৰ সমুখত সহজকৈ উপস্থাপন কৰিব পাৰি, সেই নাটকেই বোধহয় সৰ্বসাধাৰণৰ নাটক, ব্যক্তিগত ভাবে মই এই ধাৰণাত বিশ্বাসী।

* প্ৰশ্ন ঃ নাটক জীৱন নহয়। জীৱন নাটক নহয়। নাটক জীৱনৰ প্ৰতিফলনহে। নাটক, আমাৰ জীৱনৰ স'তে কেনেদৰে জড়িত বুলি আপুনি ভাবে বাৰু?

☆ উত্তৰ ঃ জীৱনৰ ট্ৰেঞ্চপাৰেণ্ট্ ট্ৰেঞ্চফমেছনেই হ'ল নাটক। ই বাস্তৱ জীৱনৰ সুক্ষ্ম উচ্ছাৰণ হৈয়ো এক ধৰণৰ মেক্ বিলিভ কান্ড। এক ধৰণৰ শৈল্পীক ইল্যুছন। জীৱনো যিহেতো এক ধৰণৰ বিভ্ৰম বা ইল্যুছনেই। সবাৰোপৰি কিন্তু নাটক লাৰ্জাৰ দেন লাইফ বুলি মই গভীৰ আন্তৰিকতাৰে বিশ্বাস কৰো।

* প্ৰশ্ন ঃ নাটক কলা হৈও বিজ্ঞান। বৰ্তমান ইয়াত গণিতেও ভূমুকি মাৰিছে। নাটক আৰু জীৱনত কেতিয়াও Repetation নহয়। গতিকে নাটক বাৰু বৰ জটিল বিষয় নেকি?

☆ উত্তৰ ঃ জীৱনৰ বহুস্তৰীয়(মাল্টিডায়মেনছনেল) জটিলতা আৰু ৰসহ্যময়তাক এক ধৰণৰ নতুন অৰ্থৰে সজাই তোলা নাটক হ'ল একেবাৰে জীৱনমুখী সৰল কলা (Art)।

* প্ৰশ্ন ঃ আমি সকলোৱে জানো যে, আপুনি এজন সুলেখক হোৱাৰ উপৰি সুকবিও। আপোনাৰ চিন্তাধাৰা, মানসিকতা, পাণ্ডিত্যপূৰ্ণ প্ৰকাশ 'শৰবিদ্ধ আকাশ' আৰু 'অন্যান্য'ই যি সমগ্ৰ অসমতে আলোড়নৰ সৃষ্টি কৰিছিল, আমাৰ মাজৰ অধিক সংখ্যকেই সেইসমূহ লেখনি স্পৰ্শ কৰি চোৱাৰো সৌভাগ্য ঘটা নাই। গতিকে আপুনি বাৰু আপোনাৰ বিখ্যাত কাব্যগ্ৰন্থ 'শৰবিদ্ধ আকাশ'ৰ বিষয়ে অলপ ক'ব নেকি?

☆ উত্তৰ ঃ মোৰ প্ৰথম আৰু এই পৰ্যন্ত একমাত্ৰ কাব্য

সংকলন 'শৰবিদ্ধ আকাশ' ১৯৭৯-৮৫ চনৰ অসমৰ সেই 'অস্তিত্ব ৰক্ষাৰ' তীব্ৰ ৰাজনৈতিক সন্ধিক্ষণৰ বহু মানৱীয় ধ্বংশ, হত্যা, আতংক, হতাশা আৰু শূন্যতাৰ এক দীঘলীয়া বিষাদ আৰ্তিৰ এলানি খণ্ডিত ক'লাজ বুলি মই ভাবো। যাৰ প্ৰতিটো আখৰতে হয়তো লাগি আছিল বিধ্বস্ত মানৱিকতাৰ জুই, ধোঁৱা ছাই আৰু বহু নিৰ্যাতিত মানুহৰ পোৰা মঙহৰ গোন্ধ। 'শৰবিদ্ধ আকাশ' মোৰ নিজস্ব ধাৰণাত মানৱীয় বিশ্বাস, আস্থা, আৰু প্ৰেমৰ এলানি ভগ্ন ভাস্কৰ্য মাথোন।

*** প্ৰশ্ন ঃ ১৯৭৯-১৯৮৫ চনৰ অসমৰ ওপৰেৰে পাৰ হৈ যোৱা ৰাজনৈতিক ধুমুহাৰ দলিল স্বৰূপ 'শৰবিদ্ধ আকাশ'। সাম্প্ৰতিক আপোনাৰ আগন্তুক কবিতা পুথিখনৰ বিষয়ে জনাব নেকি?**

☆ **উত্তৰ ঃ** হয়। এই বছৰৰ আগন্তুক গ্ৰন্থমেলাৰ বতৰতে মোৰ প্ৰথম কাব্যগ্ৰন্থ (১৯৮৪ চনতে প্ৰকাশিত) 'শৰবিদ্ধ আকাশ' ৰ পাচত প্ৰায় সুদীৰ্ঘ চাবিছ বছৰৰ বিৰতিত গুৱাহাটীৰ অন্যতম গ্ৰন্থ প্ৰকাশন আঁক-বাকৰ জৰিয়তে প্ৰকাশ পাব মোৰ দ্বিতীয়খন কাব্যগ্ৰন্থ 'বিষাদ বসন্ত'। বজাৰত ওলালে তোমালোকে পঢ়িবা নিশ্চয়।

*** প্ৰশ্ন ঃ বিগত পঁচিশ বছৰ ধৰি আপুনি নাট্যচৰ্চাৰ স'তে জড়িত। এই সুদীৰ্ঘ সময় চোৱাৰ নাট্য অভিজ্ঞতা সম্পৰ্কে চমুকৈ (থোৰতে) আমাক জনাব নেকি?**

☆ **উত্তৰ ঃ** এই সুদীৰ্ঘ অভিজ্ঞতাৰ বহু নিৰ্মাণৰ আনন্দ আৰু ভঙা-গঢ়াৰ বিষাদ ইমানেই বিশাল আৰু আয়তন সমৃদ্ধ যে, চমু বা থোৰতে ক'বলৈ গ'লে, অভিজ্ঞতাৰ সেই ছবিবোৰ ধূসৰ হৈ পৰিব। তথাপিও এই বিষয়টোকে আধাৰ কৰি 'সাদিন' কাকতত মই মাজে মাজে লিখি থকা মোৰ 'থিয়েটাৰী গল্প' আৰু অন্যান্য কাকত আলোচনীত মাজে মাজে লিখি থকা মোৰ ভ্ৰমণ জীৱনৰ ডায়েৰী 'জীৱনৰ সুঁহুৰি' তথা 'যাত্ৰা অন্তৰ্যাত্ৰা'ত অনেক কথাই লিখা হৈছেই। সেই লেখাসমূহ যদি কোনো প্ৰকাশকে ভৱিষ্যতে গ্ৰন্থ আকাৰে কেতিয়াবা প্ৰকাশ কৰে, তোমালোকে নিশ্চয় বিস্তৃত ৰূপত সেই বিষয়ে পঢ়িবলৈ পাবা।

*** প্ৰশ্ন ঃ এতিয়া আকৌ নাটকৰ বিষয়ে। নাটক কৰিবলৈ আপুনি কাৰপৰা কেনেকৈ অনুপ্ৰেৰণা পাইছিল? নাটকতেই জীৱনটো সমৰ্পণ কৰিম বুলি কেতিয়াৰপৰা দৃঢ়প্ৰতিজ্ঞ হৈ পৰিছিল?**

☆ **উত্তৰ ঃ** এই ক্ষেত্ৰখনলৈ অহাতোও মোৰ এক ধৰণৰ নাটকীয় আকস্মিকতা বা ক'ব পাৰা এক ধৰণৰ ড্ৰেমেটিক কো-ইঞ্চিডেন্টেহে। এই সৃজনশীল ক্ষেত্ৰখনত মই কিন্তু গজালি মেলিছিলো কবিতাৰ মাজেদিহে। মোৰ মাজুজন দাদা আছিল মঞ্চ নাটকৰ আলোক শিল্পী। এদিন হঠাৎ মই তেওঁৰ হাতত হাত থ'লো। বচ, আৰু চিৰদিনৰ বাবে গুচি আহিলো এই ক্ষেত্ৰখনলৈ। আনকি চৰকাৰী চাকৰিও এদিন ইস্তফা দিছিলো হেলাৰঙে।

*** প্ৰশ্ন ঃ নাটকতে জীৱনটো সমৰ্পণ কৰি আপোনাৰ অনুভৱ? কেতিয়াবা বাৰু এই ক্ষেত্ৰত কিবা অসুবিধাৰ সৃষ্টি হৈছে নেকি? যাৰ বাবে কোনো মুহূৰ্তত নিজৰ চূড়ান্ত সিদ্ধান্তৰ বাবে নিজৰ ওপৰতে প্ৰচণ্ড খং জাগে?**

☆ **উত্তৰ ঃ** আচলতে জীৱনটোৱে এখন এবষ্ট্ৰেক্ট ড্ৰামা। ইয়াত আৰু সমৰ্পণৰ প্ৰশ্ন ক'ত? নাটকো আচলতে জীৱনৰে অনুবাদ। অন্য অৰ্থত জীৱনৰ অনুসৃষ্টি (ট্ৰেঞ্চক্ৰিয়েছ্ন) ইয়াত আৰু খং বাগৰ কি প্ৰশ্ন আছে? আচলতে এই নাট্যশিল্পটোকৈলে মই প্ৰতিক্ষণ বৰ আনন্দৰে উদ্‌যাপন কৰো জীৱনৰ বহু অনাৱিষ্কৃত সত্য সুক্ষ্মভাবে পুনৰাবিষ্কাৰ কৰাৰ এক ৰং বৰ্ণৰ অনুশীলনৰে। মজা লাগে বৰ।

*** প্ৰশ্ন ঃ আপোনাৰ 'কৌৰৱ পাণ্ডৱ' আৰু 'দৈৱকী' লোক নাট্যৰ আংগিক প্ৰয়োগ কৰি ৰচনা কৰা দুখন সফল নাট। নাটক দুখনত ওজাপালিৰ প্ৰয়োগ সম্পৰ্কে অলপ বহলাই ক'ব নেকি?**

☆ **উত্তৰ ঃ** 'থিম'এ দাবী কৰা মতে ওজাপালিৰ শৈলী মই মোৰ কেৱল 'কৌৰৱ পাণ্ডৱ' নাটকতহে প্ৰয়োগ কৰিছো। প্ৰয়োজন সাপেক্ষে অন্যান্য লোক আংগিকো তাত নিশ্চয় ব্যৱহাৰ কৰাৰ থ'ল আছে। তুমি কোৱাৰ দৰে মোৰ দৈৱকী নাটকখন কিন্তু কোনো চৰ্তেতে লোক আংগিকৰ নাটক নহয়। ই নাগৰিক জীৱনৰ এলানি যান্ত্ৰিক খণ্ড চিত্ৰহে। য'ত যুক্তিহীনভাবে কেৱল আংগিকৰ

বাবেই লোক আংগিক জাপি দিলে হয়তো অযথা ফৰ্চফুলি ইম্প'জ কৰাহে হ'ল হয়।

*** প্ৰশ্ন ঃ সাম্প্ৰতিক আধুনিক অসমীয়া নাটকৰ সুস্থ সমালোচনাৰ অভাৱ আপুনি অনুভৱ কৰেনে?**

☆ **উত্তৰ ঃ** এশ ভাগ কৰো। এই দিশটোত অসমৰ মঞ্চ ক্ষেত্ৰত এক ভয়ানক খৰাং অৱস্থা চলি আছে। এই অৱস্থাৰ জৰুৰী পৰিৱৰ্তনৰ সাংঘাটিক প্ৰয়োজন হৈ পৰিছে। অন্যথা আমি নাট্যকৰ্মীসকলে আমাৰ সৃষ্টি, আমাৰ নাট প্ৰযোজনাসমূহৰ ইতিবাচক — নেতিবাচক দিশসমূহৰ এক মাইক্ৰ'এনাটমিকেল এনালাইচিছ বিশেষকৈ (টেকনিকেল অথবা লিটাৰেল) উভয় দিশতে কাহানিও নাপাম। এতিয়া এই প্ৰসংগত বিভিন্ন কাকত, আলোচনী যি সকল স্বয়ং ৰিপৰ্টাৰ নামধাৰীসকলে এই 'কৰ্মবোৰ' চলাই আছে সি না ভিউজ না ৰিভিউজ। বিপৰীতে ক'ব পাৰি ই এক প্ৰকাৰ অতি স্থুল নিউজ ৰিপৰ্টিং মাথোঁ। এইবোৰৰ কোনো অৰ্থ নাই।

*** প্ৰশ্ন ঃ দৈৱকী-নাটকৰ জৰিয়তে আপুনি অপেচাদাৰী নাট্য আন্দোলনৰ সূচনা কৰিছিল। বৰ্তমানৰ নাটক যি পৰ্যায়ত উপনীত হৈছে, এই ক্ষেত্ৰত আপোনাৰ সেই প্ৰচেষ্টাৰ অৰিহণা কিমান দূৰ বুলি ভাবে? লগতে আৰু এটা কথা, বৰ্তমানৰ পৰিস্থিতিলৈ চাই নাটকৰ ভৱিষ্যৎ আপুনি কেনে বুলি ভাবে?**

☆ **উত্তৰ ঃ** ভৱিষ্যতকলৈ মই কোনো ক্ষণতে ব্যস্ত নহওঁ। এই বৰ্তমানতে যদি আমাৰ নিজা নিজা নাট্যচৰ্চাৰ পৰিগাঁথনি (ইন্‌ফ্ৰাষ্ট্ৰক্‌ছাৰ) টো ডিপ্ৰুটেদ হয়, ভৱিষ্যত এনেও সুন্দৰ হ'ব। আনহাতে তুমি ভবাৰ দৰে মোৰ দৈৱকী নাটকখনে কোনো নাট্য আন্দোলনৰ সূচনা কৰা নাছিল। খুব বেচি হয়তো ক'ব পাৰা মোৰ উল্লেখিত নাটখনে অসমীয়া নাট্যশিল্পক কিছু এনৰিছড কৰাত কিঞ্চিৎ বৰঙণি যোগাইছিল ছাগে।

*** প্ৰশ্ন ঃ মণিপুৰৰ ৰতন থিয়ামে বিশ্বাস কৰে যে, নাটক কেৱল সংলাপ, সংগীত, অভিনয় বা উপস্থাপনৰ উৎকৰ্ষই নহয়, বৰং সমাজৰ ভৱিষ্যতকলৈ প্ৰশ্ন কৰাৰ উপযুক্ত মাধ্যম। কিন্তু সাম্প্ৰতিক কালৰ নাটকত সামাজিক সচেতনতা প্ৰায়ে লক্ষ্য কৰা নাযায়। প্ৰায় ভাগ নাটকতে কাৰিকৰী চমক সৃষ্টিৰে দৰ্শকক আকৰ্ষণ কৰা দেখিবলৈ পোৱা যায়। এই ক্ষেত্ৰত আপুনি কি ভাবে ?**

☆ **উত্তৰ ঃ** কাৰিকৰী চমক সৃষ্টি থিয়ামৰ নাটকতো কম নহয়। তেখেতৰ নাট্য দৰ্শনত এক অতি শক্তিশালী আবেদন আছে, ঠিকেই কিন্তু প্ৰযোজনাৰ বাজেট অতিকৈ অভিজাত আৰু বিলাস বহুল। বিপৰীতে হাবিব তনবীৰ বা বাদল চৰকাৰৰ নাট্য প্ৰয়োজনাসমূহ অতি শক্তিশালী আবেদনৰ হৈয়ো সাংঘটিকভাবে এক সৰল শৈলীৰে সম্পৃক্ত। আনহাতে তুমি কোৱাৰ দৰে অসমৰ বাণিজ্যিক থিয়েটাৰ (ভ্ৰাম্যমান) ত অৱশ্যে এই চমক সৰ্বস্বতা প্ৰায়ে দেখিবলৈ পোৱা যায়। এমেচাৰী মেজাজৰ বহু নাটকত চ'চিয়েল কমিটমেণ্টৰ ছবিবোৰ কেৱল চমক সৰ্বস্বতাৰ বিপৰীতে প্ৰায়ে দেখিবলৈ পোৱা যায় দেখোন। তাকে যেনিবা কোনো কোনো নাট প্ৰয়োজনা শৈল্পীকভাবে উচ্চস্তৰীয় অথবা মাত্ৰা বিশিষ্ট নহ'ব পাৰে।

*** প্ৰশ্ন ঃ বৰ্তমান সময়ত অসমত ভালেমান অপেছাদাৰী নাট্যদল গঢ়ি উঠিছে। এই নাট্যদলসমূহে অসমত যি নাট্য পৰিমণ্ডল গঢ়াৰ প্ৰয়াস চলাইছে, সেই সম্পৰ্কে আপুনি কি ভাবে?**

☆ **উত্তৰ ঃ** কোনো কোনো নাট্যগোষ্ঠীয়ে সঁচা অৰ্থতে কিছুমান ভাল কংক্ৰিট ৰ্বৰ্ক কৰি আছে। এই কথা অৱশ্যে আমাৰ সকলো নাট্যগোষ্ঠীৰ ক্ষেত্ৰতে সমানে জেনেৰেলাইজ কৰা নাযায়। বহু নাট্যগোষ্ঠীৰ কাম-কাজসমূহ চাই প্ৰায়ে ধাৰণা হয়, তেওঁলোকৰ নাট্যকৰ্মৰ প্ৰতি এক উৎসৰ্গকৃত মন আছে, সদিচ্ছা আছে কিন্তু কামৰ গুণগত স্কীলটো নাই যেন।

*** প্ৰশ্ন ঃ কিহৰ ওপৰত ভিত্তি কৰি এখন বিশেষ নাটকক আপুনি ভাল নাটক বুলি ক'ব বিচাৰিব বা ভাবে?**

☆ **উত্তৰ ঃ** যি অৰ্থত অৰুণ শৰ্মাৰ বিশেষকৈ কুকুৰনেচীয়া মানুহ আৰু পুৰুষ অথবা মুনীন ভূঞাৰ জৰৌৰুৱা পৰজা, আলী হাইদৰৰ একাংগীগ্ৰস্থ বেদনা, মোহন ৰাকেশৰ আষাড় কা একদিন, লেহেৰু কি ৰাজহংস বা আধে অধুৰে, গিৰিশ কাৰ্ণাডৰ হয় বদন,

মনোজ মিত্ৰৰ বাঞ্চাৰামেৰ বাগান, বাদল সৰকাৰৰ পাগল ঘোঁৰা, মনু ভাণ্ডাৰীৰ মহাভোজ, বিজয় টেণ্ডুলকাৰৰ ঘাঁচিৰাম কটোৱাল, হাবিব তনবীৰৰ চৰণ দাস চোৰ, আগ্ৰা বাজাৰ অথবা হেইনৰিখ ইবচেনৰ এন. এনিমি. অফ দ্য পিপ'লক ভবা যায়, সেই অৰ্থতে।

*** প্ৰশ্ন ঃ বৰ্তমান অসমত ভ্ৰাম্যমান থিয়েটাৰত উপযুক্ত নাট্যকাৰৰ অভাৱ ঘটিছে বুলি প্ৰায় শুনা যায়। এইক্ষেত্ৰত আপোনাৰ অভিমত কি ?**

☆ **উত্তৰ ঃ** ভ্ৰাম্যমান থিয়েটাৰৰ মই অৱশ্যে নিয়মীয়া (Regular) দৰ্শক নহওঁ। তদুপৰি এই ক্ৰমশঃ প্ৰদুষিত থিয়েটাৰ মাধ্যমটোৰ প্ৰতি মোৰ একপ্ৰকাৰ চূড়ান্ত অনিহা তথা বিতৃষ্ণাই আছে। নাটকৰ নামস্থূলৰুচিৰ বেপাৰ কৰা এই গণিকা সদৃশ থিয়েটাৰ মাধ্যমটো অসমীয়া জাতিয়ে এক সন্মিলীত প্ৰতিবাদী জাগৰণৰ মাজেদি এক প্ৰকাৰ বন্ধই কৰি দিব লাগে। অন্যথা এই নাটকৰ নামত চলা অৰাজকতাবোৰে আমাৰ নাট্যমনস্ক দৰ্শকৰ নাট্যৰুচি বোধৰ শ্মশান যাত্ৰা ঘটাব আৰু সমাজ জীৱনত থকা নাটকৰ বিশাল গণমুখী চৰিত্ৰটোৰে মৃত্যু ঘটিব এদিন।

*** প্ৰশ্ন ঃ যোৱা শতিকাৰ পঞ্চাশৰ দশকৰ পাচৰ পৰা অসমীয়া মঞ্চনাটকত বিভিন্ন সম্পৰীক্ষা চলি আহিছে। অৰুণ শৰ্মাৰ আহাৰ নাটকত মঞ্চ কৌশলৰ অভিনৱ পৰীক্ষা ঘটিছে। নাটকৰ মঞ্চৰ অধিক পৰীক্ষা-নিৰীক্ষা সম্পৰ্কে আপোনাৰ ধাৰণা কি?**

☆ **উত্তৰ ঃ** সম্পৰীক্ষাই এটা ক্ৰীয়েটিভ আৰ্ট ফৰ্মলৈ এক ধৰণৰ মবিলিটি আনে। কিন্তু সেই সম্পৰীক্ষা চলাওতে সি যুক্তিহীন ভাবে উদ্ভট (এবট্ৰেক্ট) ৰূপ ল'ব নালাগে। যি দশক সমাজক তাৰ গিমিকৰ অৰ্থহীন প্ৰাচুৰ্যতাই ভয় খুৱাই। বিপৰীতে সেই সম্পৰীক্ষা বা এক্সপেৰিমেণ্টটোত থাকিব লাগিব এক গ্ৰহণযোগ্য জীৱনমুখী গতিশীলতা। এটা এক্সট্ৰা অৰডিনেৰি এনাৰ্জী বা ফুৱেল।

*** প্ৰশ্ন ঃ এখন সফল নাটকৰ আঁৰত মঞ্চৰ গুৰুত্ব কোন খিনিত?**

☆ **উত্তৰ ঃ** মঞ্চমুখী নাট্য উপস্থাপনত সাধাৰণতে এক শক্তিশালী সাহিত্য (Text), শক্তিশালী দলীয় অভিনয় আৰু কলা সন্মত বং বৰ্ণৰ কাৰিকৰী (টেক্নিকেল) সহযোগিতাৰ এক সুষম ৰসায়ণত। এই গুৰুত্বসমূহ সোমাই থাকে।

*** প্ৰশ্ন ঃ অসমীয়া নাটকৰ ভৱিষ্যত সম্পৰ্কে আপোনাৰ ধাৰণা কেনেকুৱা?**

☆ **উত্তৰ ঃ** নাই নাই, জ্যোতিষিৰ দৰে মই ভৱিষ্যত দ্ৰষ্টা হব নিবিচাৰো। শক্তিশালী আত্মবিশ্বাস আৰু শ্ৰমসমৃদ্ধ সৃজনশীল মননেৰে এক অন্তৰ্মুখী আন্তৰিক তাগিদাৰে কাম কৰি গ'লেই আমি আমাৰ অসমৰ নাট্য ক্ষেত্ৰখনত নিশ্চয় এটা ভাল ভৱিষ্যতৰ সূৰ্যোদয় দেখিবলৈ পাম।

*** প্ৰশ্ন ঃ অসমত দৰ্শক সৃষ্টিৰ বাবে এটি নাট্য আন্দোলনৰ প্ৰয়োজন আছে বুলি আপুনি ভাবেনে?**

☆ **উত্তৰ ঃ** জীৱনমুখী আৰু শক্তিশালী সামাজিক আবেদনৰ নাটকে দৰ্শক সৃষ্টি কৰিবই। এই ক্ষেত্ৰত সুকীয়া আন্দোলনৰ প্ৰয়োজন ক'ত?

*** প্ৰশ্ন ঃ বৰ্তমান সময়চোৱা, অসমীয়া ভাষা-সাহিত্য-নাটকৰ খৰাং যুগ বুলি অভিহিত কৰিব খোজে নেকি? যদি খোজে, ইয়াৰ কাৰণ?**

☆ **উত্তৰ ঃ** সামগ্ৰিক অৰ্থত কথাটো হয়। নানান দৃষ্টিকোণৰপৰা ধাৰণাটো বহু পৰিমাণে সত্য হ'লেও আংশিকভাৱে হয়তো কিছু সজীৱ সৃষ্টিও নিশ্চয় হৈ আছে। বিশ্ব পৰিস্থিতিৰ অনেক পৰিপ্ৰেক্ষিতত মাজে মাজে অৱশ্যে শিল্প কলা-সাহিত্যৰ সৃষ্টি সমূহত এনে খৰাং ৰূপ প্ৰত্যক্ষ কৰা যায়। ইয়াৰ স'তে এখন দেশ তথা ৰাজ্যৰ অনেক আৰ্থ-সামাজিক তথা ৰাজনৈতিক ভাবে সৃষ্ট বাতাবৰণৰ কথাও জড়িত হৈ থাকে। যিটো কথাৰ অতি সুন্দৰ প্ৰতিফলন ঘটিছিল বিশ্বযুদ্ধত ভাগি চুচুৰ্মে হৈ পৰা ইটালীৰ আৰ্থ-ৰাজনৈতিক ধ্বংসস্তূপৰ মাজত নিৰ্মিত বাৰ্টুলুচিৰ সেই মহাকাব্যিক চলচিত্ৰ, 'বাইচাইকেল থেফ্‌ট'ত।

*** প্ৰশ্ন ঃ সঠিক দিশৰে দৰ্শকৰ ৰুচিবোধ সলনি কৰা যায় কি দৰে, বিশেষকৈ নতুন চামৰ?**

☆ **উত্তৰ ঃ** আমাৰ সৃষ্টি কৰ্মৰ মূল আবেদনটোত যেতিয়া একধৰণৰ শক্তিশালী গ্ৰহণযোগ্যতা থাকিব, তেতিয়াই নিশ্চয় দৰ্শক, বিশেষকৈ তৰুণ সমাজৰো ৰুচিবোধৰ পৰিৱৰ্তন ঘটিব বুলি আশা কৰা যায়।

*** প্ৰশ্ন ঃ এমেচাৰ থিয়েটাৰৰ ভৱিষ্যত ভ্ৰাম্যমান থিয়েটাৰৰ তুলনাত আৰু পৰিপূৰক ভাবে ভ্ৰাম্যমানৰ ভৱিষ্যত এমেচাৰৰ তুলনাত কি হ'ব পাৰে বুলি ভাবে?**

☆ **উত্তৰ ঃ** কোনো কাৰো স্বয়ম্ভু ভৱিষ্যত দ্ৰষ্টা হ'ব নোৱাৰে। স্বকীয় সৃষ্টিৰ পোতন গভীৰ হ'লে, কোনো কাৰো প্ৰতিবন্ধক হ'ব নোৱাৰে ।

*** প্ৰশ্ন ঃ আপোনাৰ প্ৰিয় কেইখনমান গ্ৰন্থ, উপন্যাস, কবিতা, নাটক, চিনেমাৰ নাম?**

☆ **উত্তৰ ঃ** অনেক আছে। নিৰ্দিষ্ট কৰিবলৈ অলপ অসুবিধা। তথাপি মোৰ কাব্যচৰ্চাৰ ক্ষেত্ৰত এলিজাবেথ ড্ৰুৰ পয়েট্ৰিখন আজিও মোৰ এক অন্তৰংগ হাতপুথি। শেহতীয়াকৈ পঢ়া অন্য ভাষাৰ দুই এক হৃদয়স্পৰ্শী উপন্যাসৰ কথা বাদ দিও অসমীয়া সাহিত্যৰ এখন মাইলষ্টন'ন উপন্যাস ৰীতা চৌধুৰীৰ 'দেওলাংখুই' আৰু পুৰবী বৰমুদৈৰ 'শান্তনু কুল নন্দন' খন পঢ়ি মই হাইলি ইম্প্ৰেছড্। নাটকৰ ক্ষেত্ৰত প্লে ডাইৰেকশ্যনৰ টেক্নিকেল বুক হিচাপে প্ৰধানকৈ এড্‌গাৰ উইলশ্যনৰ 'দ্য থিয়েটাৰ এক্সপেৰিয়েঞ্চ' আৰু আলেকজেণ্ডাৰ ডীন তথা ল'ৰেঞ্চ কাৰাৰৰ 'দ্য ফাণ্ডামেণ্টেলচ অফ প্লে ডাইৰেক্টিং' তথা শেহতীয়াকৈ পঢ়া চলচিত্ৰৰ নিৰ্মিতি কলাৰ টেক্নিকেল গ্ৰন্থ, জেমছ ম'নাক'ৰ 'হাউ টু ৰীড এ ফিল্ম'খন ক'ব পাৰা মোৰ অতিকৈ প্ৰিয় গ্ৰন্থ এই মুহূৰ্তত।

*** প্ৰশ্ন ঃ কবিতা, নাটক, সংগীত তথা চলচিত্ৰৰ মাজত কেনেধৰণৰ সম্পৰ্ক আছে বুলি আপুনি ভাবে?**

☆ **উত্তৰ ঃ** এটা পৰিপূৰক সম্পৰ্ক অৰ্থাৎ, এক ধৰণৰ ৰেচিপ্ৰ'কেল ৰিলেশ্যনচীপ থাকে বুলি মই গভীৰ ভাবে বিশ্বাসী যি নাটকত কবিতা, চিত্ৰকলাত ভাস্কৰ্যকলা, সংগীতৰ ব্যঞ্জনা অথবা বাঞ্ছিত পৰিমাপত চলচিত্ৰীয় ভাৱনাৰ অনুপস্থিতি ঘটে অথবা একে কথাই কবিতা, চলচিত্ৰ, সংগীত, চিত্ৰকলা বা ভাস্কৰ্য কলা আদিতো নঘটে সি কিন্তু শিল্প হৈয়ো প্ৰকৃত অৰ্থত সুষম অৱয়ৱে এক শৈল্পীক মূৰ্তিমানতো (কংক্ৰীতনেছ) নাপায়। উল্লেখিত প্ৰতিটো মাধ্যমতে মই বিশ্বাস কৰো এইবোৰৰ এক সুষম আৰু আনুপাতিক ৰসায়ণ (বেলেঞ্চড কেমিষ্ট্ৰি) ঘটিবই লাগিব।

*** প্ৰশ্ন ঃ নগাঁৱত আপুনি নাটকৰ স'তে এসময়ত ছয়বছৰ কাল প্ৰায় একেৰাহে অতিবাহিত কৰিছিল? সেই সময়ত আপোনাৰ সতীৰ্থ আছিল নাট্যকাৰ, অভিনেতা, নাটপৰিচালক অজিত বৰঠাকুৰ সহিতে আন বহুতো। নগাঁৱৰ নাট্যচৰ্চাৰ বিষয়ে তথা নগাঁৱৰ বিষয়ে আপোনাৰ অনুভৱ?**

☆ **উত্তৰ ঃ** হয়, ১৯৯১ চনৰপৰা প্ৰায় ছয়বছৰ কাল মই নগাঁও চহৰৰ কচলুখোৱাত থাকি নাট্যকৰ্মী অজিত বৰঠাকুৰৰ স'তে হাতে হাত মিলাই বৰ সক্ৰিয়ভাৱেই নাট্যচৰ্চা কৰিছিলো। সেই সময়ত আমাৰ এখন নিয়মিয়া নাটকৰ স্কুল আছিল। নাম দিছিলো 'মঞ্চ শিল্প'। এতিয়াও আছে কিছু নিষ্ক্ৰীয় ৰূপত। বৰ আনন্দৰে অজিতে, ময়ে সেই স্কুলখন চলাই নিয়মিয়াকৈ আমি দুয়ো নাট্যচৰ্চা কৰাৰ উপৰি প্ৰশিক্ষাৰ্থীৰ ফীজেৰে পেটৰ ভাতমুঠি উলিয়াইছিলো। অজিত বৰ পাৰাৰফুল নাট্যকৰ্মী। এতিয়াও পাৱাৰফুল তেওঁ। সেই সময়ত মই নগাঁও চহৰৰ অগ্ৰণী শিল্পকলাচাৰ অনুষ্ঠান কল্লোল, কিশলয়, আমোলাপট্টি, নাট্যমন্দিৰ, নাট্যচ'ৰা আদিৰ স'তে অতি ঘনিষ্ঠভাবে জড়িত হৈ আধুনিক নাটকৰ অনেক সম্পৰীক্ষা চলাই বৰ আনন্দিত হৈছিলো। মোৰ ধোৱাঁ, দৈৱকী আদি নাটকসমূহ নগাঁৱৰ নাট্যমঞ্চত মঞ্চস্থ কৰি শ শ দৰ্শকৰ আদৰণি শুভেচ্ছা পাইছিলো। মহান চিত্ৰকৰ প্ৰণৱদা (প্ৰণৱ বৰুৱা)ৰ নিবিড় সান্নিধ্য, সংগীত শিল্পী দীপদা, মানস হাজৰিকা, মুকুলদা, নৌচাদকাহতঁৰ যথেষ্ট মৰম আদৰ পাইছিলো। সেই সোণবৰণীয়া স্মৃতিৰ ঢৌ আজিও মোৰ মনৰ কেন্‌ভাছত অনেক ৰং ৰেৰে আঁকা আছে অমলিন ৰূপত।

*** প্ৰশ্ন ঃ তৰুণ নাট্যকাৰ, নাট পৰিচালক, অভিনয় শিল্পী**

তথা নাটকৰ কাৰিকৰী শিল্পীসকললৈ আপোনাৰ পৰামৰ্শ?

উত্তৰ ঃ মই নিজেই দেখোন আমাৰ এই নাট্যপাঠশালাৰ এজন নিম্ন বুনিয়াদিৰ ছাত্ৰ। পৰামৰ্শ দিয়াৰ ধৃষ্টতা মোৰ নাই। বিপৰীতে আছে মোৰ চৌপাশৰ এই তৰুণ-তৰুণী নাট্যকৰ্মীসকলৰ হাতে-হাতে ধৰি সতীৰ্থ সুলভতাৰে এই বিশাল নাট্যক্ষেত্ৰখনত কিছুসৃষ্টিশীল কাম কৰি যোৱাৰ এক প্ৰবল আৰু আন্তৰিক হাবিয়াস। চেমুৱেল বেকেটৰ ৱেটিং ফৰ গড'ৰ সেই পভেল আৰু এষ্ট্ৰাগ'ণৰ দৰে মোৰো যেন প্ৰতিক্ষণ অপেক্ষা, 'আহক, এক উৎসৰ্গীকৃত হৃদয়েৰে নিভাঁজ সৰল মন এটা লৈ এই নাট্যক্ষেত্ৰখন সজীৱ আৰু সগৰ্ভা কৰিবলৈ মোৰ তৰুণ-তৰুণী নাট্যকৰ্মীসকল ওলাই আহক আৰু আমি আটায়ে আমাৰ এই ক্ষেত্ৰখনৰ সমস্ত অভাৱক এক শক্তিলৈ ৰূপান্তৰ ঘটাই আগবাঢ়ি যাও অন্য এখন শক্তিশালী ভৱিষ্যতৰ নাট্যক্ষেত্ৰ গঢ়ি তুলিবলৈ।

* প্ৰশ্ন ঃ নাটক সম্পৰ্কত আপোনাৰ বৰ্তমান তথা ভৱিষ্যতৰ পৰিকল্পনাৰ বিষয়ে অলপ জনাব নেকি?

উত্তৰ ঃ আছে। এই বিষয়ত অনেক সপোন, অনেক পৰিকল্পনা আছে। থোৰতে এই মুহূৰ্তত বিশেষ একো নজনাওঁ। ভবামতে এদিন কামত আগবাঢ়িব পাৰিলে নিশ্চয় সেই যাত্ৰাৰ সংবাদ তোমালোকে পাবা। তোমালোকো নিশ্চয় হ'ব লাগিব মোৰ সেই বৰ্ণাঢ্য যাত্ৰাৰ সক্ৰিয় সতীৰ্থ।

* প্ৰশ্ন ঃ ধন্যবাদ দাদা। শেষত আপোনাৰ সকলোবোৰ পৰিকল্পনা, আশাই যাতে বাস্তৱ ৰূপ পাই, এয়ে আমাৰ শুভকামনা।

☆ উত্তৰ ঃ ধন্যবাদ। তোমালোক আটাইলৈ মোৰ আন্তৰিক প্ৰীতি শুভেচ্ছা যাঁচিলো।

থোৰতে —

☆ জন্ম ঃ- বোধহয় ১৯৫৫ চনৰ ডিচেম্বৰ '৩১।

☆ প্ৰিয় ৰং ঃ- মই ৰং মুগ্ধ মানুহ। কোনো ৰঙেই মোৰ অপ্ৰিয় নহয়। প্ৰতিটো ৰঙৰে যিহেতো আছে এক নিজস্ব সৌন্দৰ্য, এক লিৰিকেল সাংগীতিক ব্যঞ্জনা, কবিতাৰ উত্তাপ।

☆ প্ৰিয় খাদ্য ঃ- সকলো ধৰণৰ পাহাৰীয়া তথা ভৈয়াম বসতি জনগোষ্ঠীমূলীয় খাদ্য মোৰ ভীষণ প্ৰিয়।

☆ প্ৰিয় গীত ঃ- জোনাক ৰাতিৰ নিজান আকাশত উৰি উৰি যেতিয়া বালিঘোঁৰা চৰাইয়ে বিনাই। কেতেকীয়ে মাতে।

☆ প্ৰিয় গীতিকাৰ ঃ- জলপ্ৰপাত।

☆ প্ৰিয় ঋতু ঃ- যেতিয়া প্ৰেমত পৰো।

☆ প্ৰিয় শব্দ ঃ- ভালপোৱা।

☆ প্ৰিয় কবিতা ঃ- চুমা

☆ প্ৰিয় কবি ঃ- হৃদয়

☆ স্মৰণীয় দিন ঃ- অহা নাই এতিয়াও। অপেক্ষা কৰিছো। খুৱ সম্ভৱ মোৰ মৃত্যুৰ দিনটোৱে হ'ব মোৰ ভীষণ ভাবে এক অমলিন স্মৰণীয় দিন।

☆ প্ৰিয় নাটক ঃ- জীৱন। মাথোঁ জীৱন

☆ প্ৰিয় সংলাপ ঃ- তোমাক ভাল পাওঁ। ভাল পাওঁ ।

☆ আদৰ্শ নাট্যকাৰ ঃ- মই নিজেই। ✦

প্ৰশ্নোত্তৰ শিতান

প্ৰশ্নসমূহ

(ক) নগাঁও ছোৱালী কলেজক মধ্য অসমৰ নাৰী শিক্ষাৰ উৎকৰ্ষ সাধনৰ কেন্দ্ৰৰূপে গঢ় দিবলৈ কি কি পদক্ষেপৰ প্ৰয়োজন বুলি আপুনি ভাবে?

(খ) নগাঁও ছোৱালী কলেজত সাহিত্য চৰ্চাৰ উপযুক্ত পৰিৱেশ থকা সত্বেও ছাত্ৰীসকল এইক্ষেত্ৰত আশা কৰা ধৰণে আগবঢ়া নহয় কিয়?

(গ) নগাঁও ছোৱালী কলেজত ছাত্ৰী আৰু অধ্যাপক-অধ্যাপিকাৰ মাজত কিমান দূৰ মধুৰ সম্পৰ্ক আছে বুলি আপুনি ভাবে?

উত্তৰসমূহ

মঞ্জু জয়ছোৱাল, উপাধ্যক্ষ

(ক) পঠিত অধ্যায়সমূহৰ সম্ভাৱিত প্ৰশ্নসমূহৰ ওপৰত আলোচনা কৰি মাহিলি এটাকৈ পৰীক্ষা পতাৰ আয়োজনৰ ব্যৱস্থা কৰিব লাগে। পৰীক্ষাৰ উক্ত প্ৰগতি প্ৰতিবেদনত অধ্যক্ষাৰ মন্তব্য আৱশ্যক। ইয়াৰ ফলত ছাত্ৰীসকলৰো অনুভৱ হ'ব যে, অধ্যক্ষাও ছাত্ৰীসকলৰ ফলাফলৰ প্ৰতি চিন্তিত আৰু সচেতক।

(খ) ছাত্ৰীসকলৰ সাহিত্যৰ প্ৰতি অনুৰাগ কম পৰিলক্ষিত হোৱাটো এটা প্ৰধান কাৰণ। উপযুক্ত পৰিৱেশ থকা স্বত্বেও ছাত্ৰীসকল এই ক্ষেত্ৰত আগুৱাই যাব পৰা নাই। অৱশ্যে ইয়াৰ বাবে আমাৰ বৰ্তমানৰ শিক্ষা পদ্ধতিও কম জগৰীয়া নহয়। কাৰণ য'ত সংক্ষিপ্ত প্ৰশ্নসমূহ কেৱল 'হয়' বা 'নহয়' ৰ যোগেদি উত্তৰ দিয়া হয়, বাক্য সংৰচনাৰ বাবে পৰ্যাপ্ত সময় পোৱা নাযায়। সেয়ে সাহিত্যৰ প্ৰতি অনুৰাগ ক্ষীণ পৰিলক্ষিত হয়। বিজ্ঞান আৰু প্ৰযুক্তি বিদ্যাৰ যুগত সৃজনশীলতাৰ গতি হ্ৰাস হোৱাটো পৰিলক্ষিত হয়।

(গ) এই মহাবিদ্যালয়ৰ অধ্যাপক-অধ্যাপিকাসকল ছাত্ৰীসকলৰ প্ৰতি সহৃদয়। ছাত্ৰী আৰু অধ্যাপক-অধ্যাপিকাসকলৰ মাজত মধুৰ সম্বন্ধ বিৰাজমান। তেখেতসকলে ছাত্ৰীসকলক নিজৰ সন্তানৰ দৰে মৰম তথা অনুশাসনত ৰাখি পথ প্ৰদৰ্শনৰ ভূমিকা পালন কৰে।

✦✦

বিজয় প্ৰসাদ সিংহ, মুৰব্বী অধ্যাপক, হিন্দী বিভাগ

(ক) (১) গুণগত শিক্ষা পদ্ধতিৰ যোগেদি ছাত্ৰীসকলৰ বৌদ্ধিক, মানসিক আৰু শাৰীৰিক জ্ঞানৰ প্ৰসাৰ।
(২) মাহিলি ১টাকৈ পৰীক্ষা পাতি মূল্যায়ণৰ ব্যৱস্থা।
(৩) ছাত্ৰীসকলৰ বাবে বৰ্তমান যুগৰ সৈতে ফেৰ মাৰিব পৰাকৈ বাণিজ্য শিক্ষাৰ ব্যৱস্থা কৰা।
(৪) বৃত্তিমুখী শিক্ষাৰ দিশত ছাত্ৰীসকলক অনুপ্ৰাণিত কৰা।

(খ) কেৱল পৰীক্ষাত উত্তীৰ্ণ হোৱাটোৱেই ছাত্ৰীসকলৰ লক্ষ্য হোৱাটো দুৰ্ভাগ্যজনক। Text Book ৰ জ্ঞানতকৈ Note Book ৰ জ্ঞানৰ যোগেদি ছাত্ৰীসকলে নিজৰ প্ৰতিভা বিকাশৰ পথ বাছি লোৱাটো হতাশাৰ আন এটা কাৰণ। ভাষা ও সাহিত্যৰ সীমিত জ্ঞান ছাত্ৰীসকলৰ জীৱনৰ চানেকি হ'ব নোৱাৰে।

(গ) ছাত্ৰী আৰু অধ্যাপক - অধ্যাপিকাৰ মাজত মধুৰ সম্বন্ধ যে সুদূৰ প্ৰসাৰী ইয়াত কোনো দ্বিমত নাই।

✦✦

ত্ৰিবেণী বৰা, স্নাতক তৃতীয় বৰ্ষ (দৰ্শন বিভাগ)

(ক) পদক্ষেপ আটাইবোৰেই গ্ৰহণ কৰা হৈছে বুলি মই ভাবো। অধ্যক্ষা মহোদয়া, উপাধ্যক্ষা মহোদয়া, অধ্যাপক-অধ্যাপিকা তথা কৰ্মচাৰীসকলে উক্ত উদ্দেশ্যত সফল হ'বলৈ অলপো ত্ৰুটি কৰা পৰিলক্ষিত নহয়। কিন্তু, মই ব্যক্তিগতভাৱে এইটো অনুভৱ কৰো যে — প্ৰাইভেট কলেজত যিদৰে উপস্থিতিৰ হাৰ কমিলে, পৰীক্ষাত মাৰ্কছ কমিলে, তথা ফাইনেলৰ কাৰণে বাচনি কৰা হয়, তেনেধৰণৰ কিবা এটা কৰিলে ভাল হ'ব যেন বোধ হয়। কিন্তু উক্ত বিষয় কেইটাৰ ক্ষেত্ৰত কলেজ কৰ্তৃপক্ষই পদক্ষেপ লৈছে যদিও আৰু অলপ কঠোৰতাৰ প্ৰয়োজন বুলি মই ভাবো। গাৰ্জেন মিটিং তথা প্ৰতিযোগিতাবোৰত অংশগ্ৰহণ কৰাটো বাধ্যতামূলক কৰিলে আৰু বেছি ভাল হ'ব যেন লাগে।

(খ) মই ভাবো, তেওঁলোকে হয়তো এতিয়াও নিজকে উপলব্ধি কৰিব পৰা নাই। তেওঁলোকৰ ভিতৰত সুপ্ত হৈ থকা অদম্য প্ৰতিভাক এতিয়াও চিনিব পৰা নাই। তেওঁলোকে সচেতনভাৱে লক্ষ্য কৰিলে বুজিব পাৰিব যে — অলপমান চেষ্টা, অধ্যৱসায়ৰ বিনিময়ত তিনি বছৰৰ অন্ততঃ এইখন মঞ্চই তেওঁলোকক এক সুস্থ, উন্নত, নৈতিক জীৱন উপহাৰ হিচাপে প্ৰদান কৰিব।

(গ) প্ৰশ্নটো সুধিলা বাৰু, কিন্তু অৰ্থহীন নহয়নে ? আমি এটা পৰিয়াল, নহয় জানো? য'ত সকলোৱে এজনে আনজনৰ লগত আবেগেৰে, মৰমেৰে, ঐক্যৰে বান্ধ খাই আছো। ইয়াতকৈ বেছি একো ক'ব নোৱাৰিম, তথা এই বিষয়ে ভবাৰ ধৃষ্ঠতা মই কৰিবও নোৱাৰো অন্ততঃ নিজৰ ক্ষেত্ৰতে, এইবিষয়টোৱেই মোক বেছিকৈ আকৃষ্ট কৰে। গতিকে মই অনুভৱ কৰো যে, এই পৰিয়ালে সকলোকে কেৱল দিবলৈহে বিচাৰে বিনিময়ত প্ৰতিদান কিন্তু একো নিবিচাৰে।

✦✦

বিনোদ গোস্বামী, প্ৰবক্তা, অৰ্থনীতি বিভাগ

(ক) নগাঁও ছোৱালী মহাবিদ্যালয়ে ইয়াৰ প্ৰতিষ্ঠা বছৰ ১৯৬২ চনৰপৰা এতিয়ালৈ মধ্য অসমৰ নাৰী শিক্ষাৰ ক্ষেত্ৰত বিশেষ ভূমিকা পালন কৰিছে। ইয়াৰ প্ৰাক্তন ছাত্ৰীসকলে বিভিন্ন দিশত পাৰদৰ্শিতা দেখুৱাবলৈ সক্ষম হৈছে, শতাধিক শিক্ষাৰ লগত জড়িত হৈ, এই মহাবিদ্যালয়ৰ আদৰ্শ পৰৱৰ্তী প্ৰজন্মলৈ কঢ়িয়াই

নিছে। পৃথিৱীখন দ্ৰুতগতিত পৰিৱৰ্তন হৈছে। বিভিন্ন বিষয়ত শিক্ষাৰ চাহিদাৰ সৃষ্টি হৈছে। নৈতিক উৎকৰ্ষ সাধনাৰ লগতে ছাত্ৰ-ছাত্ৰীক ভৱিষ্যত জীৱনত স্বাৱলম্বী কৰি তোলাটোও শিক্ষাৰ উদ্দেশ্য হ'ব লাগে আৰু সমসাময়িক শিক্ষানুষ্ঠানসমূহে তেনে শিক্ষাৰ সুবিধা শিকাৰুসকলক দিয়াটো জৰুৰী। এইক্ষেত্ৰত আমাৰ মহাবিদ্যালয়ে পদক্ষেপ লৈছে —কম্পিউটাৰ শিক্ষা, আৰ্ট এন্ড কাৰ্ফটৰ শিক্ষা আৰু POST GRADUATE DIPLOMA COURSE IN NATURAL MANAGMENT (PGNRM) দৰে পাঠ্যক্ৰম সন্নিৱিষ্ট কৰি। এইখিনি যথেষ্ট নহয়। বিভিন্ন ধৰণৰ আধুনিক শিক্ষা, যেনে — BBA, MASS COMMUNICATION, TOURISM, MANAGEMENT ইত্যাদি পাঠ্যক্ৰমৰ ব্যৱস্থা কৰিব লাগে। আমাৰ ছাত্ৰীসকলৰ বিভিন্ন দিশত ৰুচি আছে, কিন্তু সঠিক দিক্ নিৰ্ণয়ৰ অভাৱত তেনে ৰুচিবোধ পেছাদাৰী ৰূপান্তৰ নহয়। আমি ছাত্ৰীসকলৰ ৰুচিসমূহ চিনাক্ত কৰি, উক্ত দিশত আগবাঢ়ি যাবলৈ প্ৰেৰণা আৰু সমল যোগান ধৰিব লাগিব। খেলাৰ প্ৰতি আগ্ৰহী ছাত্ৰীৰ বাবে সু-উপযোগী stadium, নৃত্য গীতত আগ্ৰহী ছাত্ৰীৰ বাবে নৃত্যৰ গীতৰ প্ৰশিক্ষণৰ ব্যৱস্থা, সাহিত্য বিষয়ত আগ্ৰহী ছাত্ৰীৰ বাবে সাহিত্য সংগঠন ইত্যাদি থাকিব লাগে।

(খ) অতি পৰিতাপৰ বিষয় এই যে এই মহাবিদ্যালয়খনি অসমৰ সাহিত্য জগতত সুখ্যাতি অৰ্জন কৰা বহুকেইগৰাকী পণ্ডিত প্ৰবৰ যেনে — মহেশ চন্দ্ৰ দেৱ গোস্বামী, যোগেন্দ্ৰ নাথ ভূঞা, ইদ্ৰিছ আলী, অপূৰ্ব শৰ্মা, প্ৰভাত বৰা, ৰাজেন শইকীয়া, আদিৰ কৰ্মভূমি স্বত্তেও ছাত্ৰীসকল সাহিত্য চৰ্চাত আশা কৰা ধৰণে আগবঢ়া নহয়। (অৱশ্যে দুই-একে এই ক্ষেত্ৰত যথেষ্ট সুনাম কাঢ়িয়াই আনিছে।) ইয়াৰ কাৰণ হিচাপে উল্লেখ কৰিব পাৰি—
ক) ছাত্ৰীসকলৰ মাজত আধুনিক লাহ-বিলাহৰ জীৱন জাপনৰ মানসিকতা গঢ় লৈ উঠা,
খ) দ্বিতীয় আৰু প্ৰধান কাৰণ হৈছে ভ্ৰাম্যমান দূৰভাষ যন্ত্ৰৰ লগত একমিয়তা গঢ়ি উঠা। গল্প, কবিতা পঢ়ি আনন্দ অনুভৱ কৰাতকৈ বাৰ্তালাপত সময় খৰচ কৰি অধিক আনন্দ অনুভৱ কৰে।

(গ) আমাৰ মহাবিদ্যালয়ৰ অধ্যাপক-অধ্যাপিকা আৰু ছাত্ৰীৰ মাজত সুসম্পৰ্ক আছে। অৱশ্যে দুই এক ছাত্ৰী শিক্ষক-শিক্ষয়ত্ৰীৰ আঁৰে আঁৰে থাকিব বিচাৰে, তেওঁলোকৰ শ্ৰেণী কোঠাতো মন নব'হে, উপস্থিতো নাথাকে। তেনে ছাত্ৰীৰ প্ৰতি শিক্ষক-শিক্ষয়ত্ৰীৰ স্বাভাৱিকতে আগ্ৰহ নোহোৱা হয়। অৱশ্যে কিছুমান আমাৰ তৰফৰ পৰাও অসোঁৱাহ থাকিব পাৰে। ছাত্ৰীসকলে নিজৰ শিক্ষাগুৰুসকললৈ ভয় কৰা বা সংকোচ কৰা উচিত নহয়। পাঠ্যক্ৰমৰ কিবা বিষয় বুজাত অসুবিধা হ'লে বিনা সংকোচে তেওঁলোকৰ ওচৰ চাপিব লাগে। লগতে ভৱিষ্যত জীৱনত সংস্থাপন লাভ কৰিবলৈ তেওঁলোকে কি কি পদক্ষেপ বৰ্তমান অৱস্থাত ল'ব লাগিব এই বিষয়ে শিক্ষাগুৰুসকলৰ অভিজ্ঞতাৰ সহায় ল'ব লাগে।

✦✦

শ্ৰীহিমাক্ষী বৰা, স্নাতক দ্বিতীয় বৰ্ষ (শিক্ষা বিভাগ)

(ক) নগাঁও ছোৱালী কলেজ মধ্য অসমৰ এখন উন্নত নাৰী শিক্ষাৰ কেন্দ্ৰ। এই মহাবিদ্যালয়ত শিক্ষালাভৰ বাবে এটা সুন্দৰ পৰিৱেশ থকা স্বত্তেও ইয়াৰ ফলাফল অন্য মহাবিদ্যালয়ৰ তুলনাত কিছু পৰিমাণে পিছপৰি ৰৈছে। দেখা যায় যে, উচ্চতৰ মাধ্যমিক পৰীক্ষাত ভাল নম্বৰ পাই বিভিন্ন বিষয়ত মেজৰ সহকাৰে অধ্যয়ন কৰা ছাত্ৰীসকলৰ ফলাফল স্নাতক পৰীক্ষাত আশানুৰূপ নহয়, স্নাতক পৰীক্ষাত লাভ কৰা নম্বৰৰ হাৰো খুৱেই কম। ইয়াৰ বাবে দায়ী ছাত্ৰী, বিশ্ববিদ্যালয়ৰ মূল্যাংকণ পদ্ধতি নে কলেজৰ পৰিৱেশ, এইটো চিন্তনীয় বিষয়। ছাত্ৰীৰ অধ্যয়নৰ প্ৰতি আগ্ৰহীনতা কি কাৰণে গঢ় লৈ উঠিছে এই বিষয়ত কলেজৰ অধ্যাপকসকলে ছাত্ৰীৰ সহযোগত প্ৰয়োজন অনুসৰি বিশেষজ্ঞৰ পৰামৰ্শ লৈ এক পৰিৱেশ গঢ়ি তোলাটো প্ৰয়োজন। যি পৰিৱেশত কলেজৰ ছাত্ৰীৰ প্ৰতিভা কেৱল পৰীক্ষাত উত্তীৰ্ণৰ বাবে ব্যৱহৃত

নহে ভাল আৰু উন্নত ফলাফলৰ বাবে ব্যৱহৃত হ'ব। ইয়াৰ উপৰি দেখা যায় যে বহুমুখী প্ৰতিভাৰ বিকাশে ছাত্ৰীৰ মাজত উপযুক্ত গুৰুত্ব নাপায়। মহাবিদ্যালয় সপ্তাহ সমাৰোহত বিভিন্ন প্ৰতিযোগিতাত ছাত্ৰীসকলৰ যোগদান অতিকৈ সেৰেঙা হয়। খেল-ধেমালিয়েই হওক বা সাংস্কৃতিক প্ৰতিযোগিতাই হওক, যোগদানকাৰী নগণ্য অংশটোৰো প্ৰদৰ্শন মুঠেই আশাব্যঞ্জক নহয়। আজিৰ নিবনুৱা সমস্যাৰ দিনত অকল পঢ়া-শুনাই কোনো সংস্থাপন দিব নোৱাৰে। গতিকে পঢ়া-শুনাৰ উপৰি বিভিন্ন দিশত নিজৰ নিজৰ ৰুচি অনুযায়ী গুৰুত্ব দি চৰ্চা কৰিব পৰা পৰিৱেশ এটা কলেজত গঢ়ি তোলাটো অতি প্ৰয়োজনীয়। বৰ্তমান সময়ত কলেজৰ ল'ব লগীয়া আন এটা পদক্ষেপ হৈছে ছাত্ৰী জিৰণি কোঠাৰ মেৰামতি। ছাত্ৰী জিৰণি কোঠাটো আছে যদিও ইয়াত আসনৰ অভাৱত ছাত্ৰীসকল বিভিন্ন ঠাইত ঘূৰি ফুৰা দেখা যায়। যিয়ে পাঠদানৰ লগতে অন্য কিছুমান দিশতো ক্ষতি কৰিছে। আনকি অন্য মানুহৰ চকুটো ই দৃষ্টিকটুভাৱে দেখা দিছে। গতিকে এই দিশসমূহত কলেজ কৰ্তৃপক্ষই দৃষ্টি নিক্ষেপ কৰাৰ অতি প্ৰয়োজন। আনহাতে মহাবিদ্যালয়ৰ পুথিভঁৰালটো উন্নতমানৰ যদিও ইয়াৰ আৰু উন্নত কৰাৰ থল আছে। মুঠৰ ওপৰত আমাৰ মহাবিদ্যালয়ত বহুখিনি সুবিধা থকা সত্বেও সামগ্ৰিক উন্নয়নৰ বাবে বহু অভাৱ পূৰাব লগা আছে।

(খ) নগাঁও ছোৱালী কলেজত সাহিত্য চৰ্চাৰ উপযুক্ত পৰিৱেশ থকা স্বত্তেও ছাত্ৰীসকল এই ক্ষেত্ৰত আশাকৰা ধৰণে আগবঢ়া নহয়। ইয়াৰ প্ৰধান কাৰণ হিচপে ক'ব পাৰি ছাত্ৰীসকলৰ মাজত সাহিত্য-চৰ্চাৰ অভাৱ। আজিৰ এই প্ৰযুক্তি বিদ্যাৰ যুগত যুৱ-মানসিকতাৰ ওপৰত এক ছাপ পৰিছে যিয়ে ভাবিবলৈ বাধ্য কৰাইছে সাহিত্য চৰ্চা কৰিনো কাৰ কি লাভ হ'ব? আজিৰ যুৱ প্ৰজন্মই ভৱিষ্যতৰ সংস্থাপনৰ আশাত বিভিন্ন বৃত্তিমুখী শিক্ষালাভ কৰিবলৈ তৎপৰ হোৱাৰ বাবে সাহিত্য চৰ্চা পিচপৰি ৰৈছে। গতিকে কলেজ কৰ্তৃপক্ষইও সাহিত্য চৰ্চাৰ বাবে এনে এটা পৰিৱেশ গঢ় দি তুলিবলৈ চেষ্টা কৰিব লাগে, যিয়ে ছাত্ৰীসকলক শিকাব পাৰে যে সাহিত্য চৰ্চাকো এক সংস্থাপনৰ দৰে ব্যৱহাৰ কৰিব পৰা যায়।

(গ) নগাঁও ছোৱালী কলেজত ছাত্ৰী আৰু অধ্যাপক অধ্যাপিকাৰ মাজৰ সম্পৰ্ক অতি মধুৰ বুলি মই ভাবো। কাৰণ কলেজত প্ৰথম ভৰি দিয়েই মই যিকেইগৰাকী অধ্যাপক-অধ্যাপিকাক লগ পাইছিলো তেওঁলোক প্ৰত্যেকেই অতি মৰমেৰে কলেজৰ নীতি-নিয়মবোৰ শিকাই দিছিল। কোনো বিষয় নুবুজিলে তেওঁলোকে অতি সুন্দৰকৈ বুজাই দিয়ে। মুঠৰ ওপৰত আমাৰ কলেজত ছাত্ৰী আৰু অধ্যাপক-অধ্যাপিকাৰ সম্পৰ্ক নিজ সন্তান আৰু পিতৃ-মাতৃৰ সম্পৰ্কৰ দৰে অতি নিবিড়। ইয়াৰ উপযুক্ত উদাহৰণ স্বৰূপে মই ক'ব খোজো যে, এই মহাবিদ্যালয়ত নাম ভৰ্তি কৰাৰ দুসপ্তাহ পাছতেই মোৰ দেউতাৰ বিয়োগ ঘটিছিল। তেতিয়া মই অধ্যাপক-অধ্যাপিকাসকলৰ লগত ভালদৰে চিনাকিয়েই হোৱা নাছিলো। কিন্তু সেই সময়ত তেওঁলোকক মই মোৰ ঘৰত দেখা পোৱাটো মোৰ বাবে আছিল কল্পনাৰো অগোচৰ। ইয়াৰ পৰাই মই ক'ব বিচাৰো যে এই সম্পৰ্ক, পিতৃ-মাতৃৰ লগত নিজৰ কন্যাৰ দৰেই ই এক মধুৰ সম্পৰ্ক।

✦✦

কল্পনা দাস, স্নাতক তৃতীয় বৰ্ষ (অসমীয়া বিভাগ)

(ক) প্ৰকৃত নাৰী শিক্ষা প্ৰদানত সাফল্যমণ্ডিত এই মহাবিদ্যালয়ত নাৰী শিক্ষাৰ উৎকৰ্ষ সাধনৰ উদ্দেশ্যেই বিভিন্ন ধৰণৰ পাঠ্যক্ৰম বহিৰ্ভূত আন কিছুমান প্ৰশিক্ষণৰো ব্যৱস্থা কৰা পৰিলক্ষিত হয়। মন কৰিবলগীয়া এই সমূহ পাঠ্যক্ৰমৰ অৱস্থিতি যিমান উৎসাহজনক এইবোৰৰ পৰিচালনা প্ৰক্ৰিয়া কিন্তু সিমানে নিৰুৎসাহজনক। ফলত অধিকসংখ্যক ছাত্ৰীয়ে বিষয়সমূহৰ প্ৰতি অনিহা প্ৰদৰ্শন কৰে। গতিকে মই এই

পাঠ্যক্ৰমৰ প্ৰতি আকৰ্ষিত হোৱাকৈ ছাত্ৰীসকলক উৎসাহিত কৰাটোহে প্ৰয়োজন অনুভৱ কৰিছো আৰু সময় সাপেক্ষে পৰিসীমা প্ৰসাৰ কৰাটো বাঞ্ছনীয়।

(খ) সঁচাই, নগাঁও ছোৱালী কলেজৰ প্ৰাকৃতিক পৰিৱেশক অতিৰঞ্জিত কৰি প্ৰকাশ কৰিবৰ প্ৰয়োজন নাই। চিৰসেউজীয়া, শান্তিময়, আৰু ছাৰ-বাইদেউসকলৰ অকুণ্ঠ স্নেহ, উৎসাহৰ এই পৰিৱেশৰ মাজতো ছাত্ৰীসকলৰ সাহিত্যনুৰাগ আশা কৰা যেন নালাগে। অধিকসংখ্যক ছাত্ৰীয়েই হয়তো কেৱল আনুষ্ঠানিক শিক্ষাৰ ডিগ্ৰীধাৰী হোৱাতেই সন্তুষ্ট, তেওঁলোকে নিজৰ প্ৰতিভাক বিকশিত হোৱাৰ সুযোগ দিব নোখোজে। এইটোৱেই একমাত্ৰ কাৰণ হিচাপে ল'ব নোৱাৰিলেও, অন্যতম এটা কাৰণ হিচাপে গণ্য কৰিব পাৰি।

(গ) আপোনাৰ তৃতীয় প্ৰশ্নৰ উত্তৰ মোৰ ফালৰপৰা সঠিক নহ'ব নেকি? কাৰণ কিছুমান ছাত্ৰীৰ মাজত অধ্যাপক-অধ্যাপিকাৰ দূৰত্ব ইমান বেছি যে কল্পনা কৰিব নোৱাৰি আৰু আন কিছুমান ছাত্ৰীৰ ক্ষেত্ৰত সেই সম্পৰ্কৰ গাঢ়ত্ব অনুভৱেৰে ঢুকি নোপোৱাৰ নিচিনা। তথাপি স্বীকাৰ কৰিব লাগিব আমাৰ মহাবিদ্যালয়ৰ প্ৰতিগৰাকী অধ্যাপক-অধ্যাপিকাই ছাত্ৰীসকলে বিচৰা ধৰণে সহায় কৰিবলৈ বন্ধুত্ব সুলভ আচৰণেৰে সুপ্ৰস্তুত হৈ থাকে।

✦✦

মনোজ কুমাৰ চুতীয়া, প্ৰবক্তা, শিক্ষা বিভাগ

(ক) নগাঁও ছোৱালী কলেজক মধ্য অসমৰ নাৰী শিক্ষাৰ উৎকৰ্ষ সাধনৰ কেন্দ্ৰৰূপে গঢ়ি তুলিবলৈ কেতবোৰ গুৰুত্বপূৰ্ণ পদক্ষেপ গ্ৰহণ কৰা দৰকাৰ। ইয়াৰ ভিতৰত —

(১) উপযুক্ত, বাস্তৱিক তথা ভৱিষ্যতদৰ্শী পৰিকল্পনা গ্ৰহণ আৰু ইয়াৰ যথোপযুক্ত ৰূপায়ণ।

(২) স্বচ্ছ, নিকা আৰু পাৰস্পৰিক বিশ্বাসযোগ্য প্ৰশাসনীয় ব্যৱস্থা গ্ৰহণ।

(৩) মহাবিদ্যালয় কৰ্তৃপক্ষ, শিক্ষক-কৰ্মচাৰী, অভিভাৱক, স্থানীয় সমাজ তথা শিক্ষাৰ্থীসকলৰ মাজত সু-সমন্বয় সাধন।

(৪) বৰ্তমান চাহিদা পূৰণ কৰিব পৰাকৈ সময়োপযোগী আধুনিক বিষয়ৰ নৱসংযোজন।

(খ) সাহিত্যকৰ্ম সকলোৰে চৰ্চাৰ বিষয় নহয়। ইয়াৰ বাবে প্ৰচুৰ অন্তৰ্দৃষ্টি, বিশ্লেষণাত্মক ক্ষমতা, বিস্তৃত আৰু সামগ্ৰিক দৃষ্টিভঙ্গী, সুক্ষ্ম পৰ্যবেক্ষণ, কঠোৰ শ্ৰম আৰু একান্ত সাধনাৰ প্ৰয়োজন। আমাৰ মহাবিদ্যালয়ত সাহিত্য চৰ্চাৰ উপযুক্ত পৰিৱেশ থাকিলেও মুষ্টিমেয় দুই-একেহে ইয়াৰ সাধনা অব্যাহত ৰাখিছে। গৰিষ্ঠসংখ্যক শিক্ষাৰ্থীয়েই সাহিত্য চৰ্চাৰ প্ৰতি অনুৰাগী নহয়। ইয়াৰ কাৰণ হয়তো সাহিত্য চৰ্চাৰ বাবে থাকিব লগা মেধাৰ অভাৱ বা উক্ত কৰ্মৰ প্ৰতি তেওঁলোকৰ অনিহা।

(গ) নগাঁও ছোৱালী কলেজত শিক্ষক-সম্প্ৰদায় আৰু শিক্ষাৰ্থীসকলৰ মাজত যথেষ্ট সুসম্পৰ্ক আছে। অৱশ্যে ইয়াত শিক্ষাৰ্থীসকল যেন কিছু সংকোচবোধত থাকে তেনে অনুভৱ হয়। তেওঁলোকে তেওঁলোকৰ মনৰ ভাৱ-অনুভূতি বা সমস্যাসমূহ মুকলিকৈ ব্যক্ত নকৰে বা সংকোচ কৰে। মই ভাবো শিক্ষাৰ্থীসকলে সংকোচ আৰু হীনমন্যতা পৰিহাৰ কৰি মুকলি মনেৰে তেওঁলোকৰ সমস্যাসমূহ ব্যক্ত কৰিবলৈ আগবাঢ়ি আহিব লাগে। তেনে ক্ষেত্ৰত শিক্ষক-শিক্ষয়ত্ৰীসকলেও তেওঁলোকক নিশ্চয়কৈ সহায়ৰ হাত আগবঢ়াব।

✦✦

গীতাশ্ৰী বৰা, স্নাতক তৃতীয় বৰ্ষ (অসমীয়া বিভাগ)

(ক) নগাঁও ছোৱালী কলেজক মধ্য অসমৰ নাৰী শিক্ষাৰ উৎকৰ্ষ সাধনৰ কেন্দ্ৰ ৰূপে গঢ় দিবলৈ হ'লে কলেজৰ ছাত্ৰীসকলক আদি কৰি শিক্ষক-শিক্ষয়িত্ৰীসকলে কিছু নতুন পদক্ষেপ গ্ৰহণ কৰাতো বাঞ্চনীয়। নগাঁও ছোৱালী কলেজত শিক্ষাৰ পাঠ্যক্ৰমৰ লগতে, বাধ্যতামূলক কম্পিউটাৰ শিক্ষা, পৰিৱেশ অধ্যয়ন, কথিত ইংৰাজী শিক্ষা আদিৰ ব্যৱস্থা কৰিব লাগে। তেতিয়াহে নগাঁও ছোৱালী কলেজৰ ছাত্ৰীসকলে বৰ্তমান সময়ৰ লগত খোজ মিলাই যাব পৰিব আৰু ভৱিষ্যতে দেশৰ সু-নাগৰিক হিচাপে নিজকে প্ৰতিষ্ঠা কৰিব পাৰিব।

(খ) নগাঁও ছোৱালী কলেজত সাহিত্য চৰ্চাৰ উপযুক্ত পৰিৱেশ থকা স্বত্তেও ছাত্ৰীসকল এইক্ষেত্ৰত আশা কৰা ধৰণে আগবঢ়া নহয়। ইয়াৰ কাৰণ হিচাপে ক'ব পাৰি যে ছাত্ৰীসকলে সময়ৰ শৰ সময়ত মাৰিব পৰা নাই। স্নাতক বৰ্ষৰ ছাত্ৰীসকলে প্ৰথম বৰ্ষ বা দ্বিতীয় বৰ্ষৰ পৰীক্ষাৰ ৰিজাল্ট দিয়াৰ পাছতহে দ্বিতীয় বৰ্ষ বা তৃতীয় বৰ্ষৰ অধ্যয়ন আৰম্ভ কৰে বা শ্ৰেণী কক্ষলৈ আহে। কিন্তু তেতিয়া তেওঁলোকে বাৰ্ষিক পৰীক্ষাৰ বাবে নিজকে প্ৰস্তুত কৰিবলৈ অতি কম সময়হে পায়। ইয়াৰ উপৰিও শিক্ষক-শিক্ষয়িত্ৰীসকলে তেওঁলোকৰ বহুমূলীয়া সময় খৰচ কৰি শ্ৰেণীত পাঠদান কৰে। কিন্তু আমাৰ ছাত্ৰীসকলে তাৰ মূল্য বুজি নাপাই শ্ৰেণী কক্ষত উপস্থিত নাথাকে।

সেয়ে নগাঁও ছোৱালী কলেজৰ ছাত্ৰীসকল আশা কৰা ধৰণে আগবঢ়া নহয়।

(গ) নগাঁও ছোৱালী কলেজত ছাত্ৰী আৰু অধ্যাপক-অধ্যাপিকাৰ মাজত এক নিবিড় সম্পৰ্ক আছে বুলি ক'ব পাৰি। তেওঁলোকে ছাত্ৰীসকলক নিজৰ সন্তানৰ দৰে সকলো সময়তে মৰম-চেনেহ কৰাৰ লগতে উপযুক্ত দিহা-পৰামৰ্শ প্ৰদান কৰি আহিছে। কলেজত অনুষ্ঠিত হোৱা বিভিন্ন ধৰণৰ প্ৰতিযোগিতাসমূহ, বাৰ্ষিক খেল-ধেমালি, নাটক, আলোচনী, বক্তৃতা প্ৰতিযোগিতা আদিয়ে এই সম্পৰ্ক দৃঢ় কৰাত সহায় কৰিছে।

নগাঁও ছোৱালী কলেজ সম্পৰ্কে চলোৱা এক সমীক্ষাত ভিন্নজনৰ অভিমত ঃ

'নগাঁও ছোৱালী কলেজ' নাৰী শিক্ষাৰ এক সুন্দৰ প্ৰতিষ্ঠান। এই প্ৰতিষ্ঠানটোক 'মধ্য অসমৰ নাৰী শিক্ষাৰ উৎকৰ্ষ সাধনৰ কেন্দ্ৰ'ৰূপে গঢ় দিবলৈ প্ৰয়োজন হোৱা পদক্ষেপ, সাহিত চৰ্চাত নগাঁও ছোৱালী কলেজ আৰু কলেজৰ শৈক্ষিক পৰিৱেশ আদি প্ৰাসংগিক কিছুমান প্ৰশ্ন লৈয়ে আমি লগ কৰিছিলো কলেজৰ উপাধ্যক্ষ, প্ৰবক্তা আৰু ছাত্ৰীসকলক। তেখেতসকলৰ অভিমতসমূহ সম্পাদিত ৰূপত প্ৰকাশ কৰা হ'ল।

— সম্পাদিকা

✦✦

প্ৰাচীৰৰ সেউজীয়া সুবাস

২০০৮-০৯ বৰ্ষৰ প্ৰাচীৰ পত্ৰিকা প্ৰতিযোগিতাত
প্ৰতিটো বিভাগৰ শ্ৰেষ্ঠবুলি বিবেচিত হোৱা লেখাসমূহ —

প্ৰাকৃতিক অমংগল আৰু নৈতিক অমংগল
(Natural Evil and Moral Evil)

ত্ৰিবেণী বৰা, *দৰ্শন বিভাগ, স্নাতক দ্বিতীয় বৰ্ষ*

যিবিলাক প্ৰাকৃতিক ঘটনাই মানুহৰ অহিত সাধন কৰে, সেইবিলাকক প্ৰাকৃতিক অমংগল বোলা হয়। এইবিলাক অমংগল মানুহৰ ইচ্ছা-অনিচ্ছাৰ ওপৰত নিৰ্ভৰ নকৰে। এই প্ৰকাৰ অমংগল প্ৰাকৃতিক নিয়মৰ ওপৰত নিৰ্ভৰশীল। ভূমিকম্প, ঘূৰ্ণিবতাহ, বিধ্বংসী বানপানী, দুৰ্ভিক্ষ ইত্যাদি প্ৰাকৃতিক অমংগল মানুহৰ দুখদুৰ্দশাৰ অন্যতম কাৰণ। এই অমংগলবিলাক মানুহৰ সুখ-শান্তিৰ বিহস্বৰূপ। আমি প্ৰাকৃতিক অমংগলক আংশিকভাৱে নিয়ন্ত্ৰণ কৰিব পাৰো, কিন্তু সম্পূৰ্ণ নিয়ন্ত্ৰণ কৰিব নোৱাৰো কাৰণে আমি এইবোৰ অমংগলৰ কাষত সদায় নিজকে অসহায়বোধ কৰো।

নৈতিক নিয়ম ইচ্ছাকৃতভাৱে লংঘন কৰিলে যি অমংগল হয়, তাকে নৈতিক অমংগল বোলা হয়। নৈতিক অমংগল বুলি ক'লে কৰ্মকতাৰ ভাল-বেয়াৰ জ্ঞানও ইচ্ছাৰ স্বাধীনতাৰ কথা মানি ল'ব লাগে। চোৰ কৰা, মিছা কথা কোৱা আনৰ অনিষ্ট কৰা, মানুহক হত্যা কৰা ইত্যাদি নৈতিক অমংগল।

প্ৰাকৃতিক আৰু নৈতিক অমংগলৰ পাৰ্থক্য হ'ল প্ৰাকৃতিক অমংগল মানুহৰ ইচ্ছাৰ ওপৰত নিৰ্ভৰ নকৰে আৰু সেইকাৰণে প্ৰাকৃতিক অমংগলৰ কাৰণে কাকো দায়ী কৰা নাযায়। কিন্তু নৈতিক অমংগল ব্যক্তিৰ স্বেচ্ছাকৃত। সেইকাৰণে নৈতিক অন্যায়ৰ কাৰণে কৰ্মকৰ্তাক দায়ী কৰিব পাৰি।

দ্বিতীয়তে, প্ৰাকৃতিক অমংগল অনৈচ্ছিক কাম, আমাৰ কামনা প্ৰসূত নহয়। সেইকাৰণে প্ৰাকৃতিক অমংগলক আমি ন্যায় বা অন্যায় বুলি ক'ব নোৱাৰো — ইয়াৰ কোনো নৈতিক বিচাৰ নচলে। আনহাতে, নৈতিক অমংগল মানুহৰ ইচ্ছা নিৰ্ভৰ কাৰণে ইয়াৰ নৈতিক বিচাৰ কৰি ইয়াক বেয়া কামৰ অন্তৰ্ভুক্ত কৰা হয়।

তৃতীয়তে, প্ৰাকৃতিক অমংগল প্ৰাকৃতিক নিয়মত ঘটে। সেইকাৰণে এই অমংগলক আমি ইচ্ছা কৰিলেই ৰোধ বা নিয়ন্ত্ৰণ কৰিব পাৰো।

প্ৰাকৃতিক অনিষ্ট মানে ভৌতিক অনিষ্ট। এই অনিষ্ট মানৱ ইচ্ছাৰ পৰিৱৰ্ধিতৰ বাহিৰত। এই অনিষ্ট প্ৰাকৃতিক নিয়মৰ ক্ৰিয়াৰ ওপৰত নিৰ্ভৰশীল। এনে

অনিষ্টই মানৱৰ অমংগল ঘটায়। ই সমাজৰ শান্তি আৰু সুখ ভংগ কৰে। এইবোৰে মানুহৰ অভাৱ পূৰণত ব্যাঘাত জন্মায়। এইবোৰে মানুহৰ জীৱনলৈ দুখ কঢ়িয়াই আনে।

নৈতিক অমংগল সৃষ্টি হয় নৈতিক নিয়মৰ ইচ্ছাকৃত লংঘনৰ ফলত। ই প্ৰাকৃতিক অনিষ্ট বা ভুল নামৰ অমংগলতকৈ বেলেগ। প্ৰাকৃতিক অনিষ্ট অনৈচ্ছিক, নৈতিক অমংগল ঐচ্ছিক। প্ৰাকৃতিক বা বৌদ্ধিক অমংগলৰ বাবে মানুহ দায়বদ্ধ নহয়। কিন্তু নৈতিক অমংগলৰ কাৰণে মানুহ দায়বদ্ধ। ভুল বা বৌদ্ধিক অমংগল যিহেতু শুদ্ধ বৌদ্ধিক জ্ঞানৰ অভাৱৰ বাবে সংঘটিত হয় সেয়ে ই দণ্ডনীয় বা নিন্দনীয় নহয়।

যেতিয়া ইচ্ছাকৃতভাৱেই অশুদ্ধ কৰ্ম হয় তেতিয়াই অমংগল সংঘটিত হয়। অতিশয় স্বাৰ্থপৰভাৱে এনে অমংগল ঘটায়। মানুহে যেতিয়া নিজৰ ব্যক্তিগত মংগলৰ কথা ভাৱে, সামূহিক মংগলৰ কথা নাভাৱে তেতিয়াই মানুহ নৈতিক অমংগলত জড়িত হয়।

মানুহে সভ্যতাৰ জখলাত আৰোহণ কৰা বুলি যিমানেই দাবী কৰিছে, সিমানেই হত্যা-হিংসা বৃদ্ধি পোৱা হেতুকে সেইবোৰ নিয়ন্ত্ৰণ কৰাৰ বাবে তেওঁলোকৰ প্ৰচেষ্টাবিলাকো সমানেই নিন্দনীয় হৈ পৰিছে।

৩০ অক্টোবৰ ২০০৮ । এই অভিশপ্ত দিনটোতে মহানগৰীৰপৰা একে সময়তে নিৰুদ্দিষ্ট হ'ল বহু লোক। দৰাচলতে দাউ-দাউকৈ জ্বলি ছাইত পৰিণত হ'ল তেওঁলোক। এই অভিশপ্ত দিনটোৰ পৰিকল্পনাৰ আঁৰত কোন ব্যক্তি জড়িত আছিল, কাৰ হিংসাত্মক মনোভাৱৰ বাবে একে সময়তে বহু লোক নিঠৰুৱা হ'ল — এই বিষয়ে যদিও শীৰ্ষ নেতৃবৰ্গই প্ৰথমে জোৰ তদন্তৰ ঘোষণা কৰিছিল পাচত সকলোবোৰ ফুটুকাৰ ফেনত পৰিণত হ'ল। গতিকে সেই দিনটোৰ বাবে আমি শীৰ্ষ নেতৃবৰ্গক পোনপটীয়াকৈ দায়ী নকৰিলেও পৰোক্ষভাৱে বা আওপকীয়াকৈ তেওঁলোক বিস্ফোৰণ সংঘটিত কৰা ব্যক্তিজনৰ সমানেই দোষী নহয়নে? বিস্ফোৰণৰ আঁৰত যি ব্যক্তি বা যি সংগঠনেই জড়িত নাথাকক কিয় সকলো জানি বুজিও ভয়াবহ দৃশ্যসমূহ নিজ চকুৰে প্ৰত্যক্ষ কৰাৰ পাচতো তেওঁলোকে ইয়াৰ উচিত ব্যৱস্থা গ্ৰহণ নকৰিলে কিয়? প্ৰত্যেকবাৰেই দুৰ্ঘটনা এটি হৈ যোৱাৰ পাচত দুদিনমানলৈ ধৰ্ণা, সমদল, বন্ধ, প্ৰতিবাদ ইত্যাদি এক গতানুগতিক ঘটনা। কিন্তু এইবিলাক নকৰি নেতৃবৰ্গই নিজৰ বিচাৰ বুদ্ধিৰে তেওঁলোকৰ নৈতিকতাৰ পৰিচয় দিবলৈ অপাৰগ কিয়? এনেক্ষেত্ৰত সেই ঘটনাৰ বাবে নৈতিক দায়িত্ব কোনে স্বীকাৰ কৰিব? প্ৰত্যেক বাৰেই শাসন ব্যৱস্থাৰ নিয়ন্ত্ৰক বুলি বাচি যাব নেকি?

আলোচ্য বিষয়টোলৈ যদি আমি লক্ষ্য কৰো, তেনেহ'লে ৩০ অক্টোবৰৰ ঘটনাৰ বাবে বিস্ফোৰণকাৰীজন তথা আমাৰ নেতৃবৰ্গৰ দ্বাৰা নৈতিক অমংগল সাধিত হৈছে। কিয়নো দুয়োজন কৰ্তাই ইচ্ছা কৰা হ'লে এই অমংগল বোধ কৰিব পাৰিলেহেঁতেন। কিন্তু তেওঁলোকে তেনে নকৰিলে আৰু নৈতিক নিয়মসমূহক ইচ্ছাকৃতভাৱে লংঘন কৰিলে। দুয়োজনেই নিজৰ ব্যক্তিগত, ঘৃণনীয় স্বাৰ্থৰ বাবে সামূহিক স্বাৰ্থক (কল্যাণমূলক) জলাঞ্জলি দিলে।

বানপানী অসমৰ এটি জ্বলন্ত সমস্যা। এই সমস্যা সমাধানৰ যিমানেই চেষ্টা কৰা হৈছে সিমানেই ইয়াৰ ভয়াবহতা বৃদ্ধি পাইছে। আবতৰীয়া দিনতো বানপানীয়ে মানুহক জুৰুলা কৰাৰ দৃষ্টান্ত দুৰ্লভ নহয়। বানপানী যিহেতু প্ৰাকৃতিক ভাবে সৃষ্ট গতিকে ই মানুহৰ দুখ-দুৰ্দশাৰো অন্যতম কাৰণ হিচাপে পৰিগণিত হৈ আহিছে। ইয়াক আমি আংশিকভাৱে নিয়ন্ত্ৰণ কৰিব পাৰো কিন্তু সম্পূৰ্ণ ৰূপে নিয়ন্ত্ৰণ কৰিব নোৱাৰো বাবে এই অমংগলৰ ওচৰত আমি অসহায়বোধ কৰো।

We have been mainly occupied with the consideration of the moral life in its positive aspects as a development towards goodness and perfection of character and social activity. We must now dwell for a little on its morel shady aspects. Man's life is not a simple struggle towards virtue and holiness : it is quite as often a lapsing into vice and sin. This aspect we have on the whole neglected ; and we must now give a little consideration to it.

Each man's moral life may, as we have

sun be regarded as a universe in itself. This universe may be a broad one or a narrow one. In the case of the majority of men it is sufficiently narrow to exclude many human interests. This narrowness is a source of confliet. It cause the individual good to appear to be in opposition to the general good of humanity. It implies that moral evil arose from man's discovery of his own 'power' of self control and self assertion in opposition to the universal.

But there is such a thing as natural evil i-e, evil that is independent of human volition and results form the uniform operation of natural laws. Though, we condemn moral wickedness or evil, we never pass moral judgement upon physical phenomena like earthquakes, volcanic eruption, hurricans, excessive rain, draught etc. Which cause so much suffering to man. "Such phenomena have no doubt often been regarded as visitations on men for their moral experiences; but by themselves they are wholly characterless. "Natural evil, therefore, is non-moral.

(সহায়ক গ্ৰন্থ)

1. ˚গিৰীশ বৰুৱা, নীতিশাস্ত্ৰ
2. ড° জ্যোৎস্না ভট্টাচাৰ্য্য, নীতিবিজ্ঞান
3. Phanibhushan Chaterji, Principles of Ethics
4. Prof. Mackenzie, 'A Manual of Ethics'.

অবৈধ

◆ ত্রিবেণী বৰা, স্নাতক দ্বিতীয় বৰ্ষ, দৰ্শন বিভাগ

চৰিত্ৰসমূহ ঃ

স্বৰ্ণপ্ৰভা ঃ- সহজ সৰল মাতৃ, বয়স ৪২ (পুৰুষৰ লাঞ্ছনাৰ দিন)

ৰিতু ঃ- স্বৰ্ণপ্ৰভাৰ জীয়েক, বয়স ২০

পিংকি ঃ- ৰিতুৰ বান্ধবী, বয়স ২০

প্ৰদীপ ঃ- স্বৰ্ণপ্ৰভাৰ স্বামী, ৰিতুৰ দেউতাক (এই চৰিত্ৰৰ উল্লেখহে থাকিব, মঞ্চত দেখা নাযাব)

মঞ্চ নিৰ্দেশনা ঃ

(স্বৰ্ণপ্ৰভা বৰাৰ চোতালৰ সৈতে থকা ঘৰৰ একাংশ। ঘৰটোত এখন দৰ্জা থাকিব, দুখন খিৰিকি থাকিব । দৰ্জা আধা খোলা আধা বন্ধ অৱস্থাত থাকিব। চোতালৰ একাষে এজোপা তুলসীৰ গুৰিত মাটিৰ টিপ এটাৰ লগতে এগছি গছা থাকিব। তাৰোপৰি দুটা টাবত দুজোপা নাৰ্জিফুল থাকিব, ঘৰৰ বাৰাণ্ডাৰ দৰে ঠাইখনত সমান্তৰালকৈ। চোতালত কাপোৰ শুকাবলৈ এডাল ডাঁৰ থাকিব। আঁৰ কাপোৰ আঁতৰাৰ লগে লগে বাহিৰত কাকো দেখা নাযাব। যদিও অলপ পাচতে ৰঙা চুৰিদাৰ পৰিহিতা ৰীতুৱে তিতা চুলি মেলি ডাঁৰডালৰ ওচৰলৈ আহিব ধোৱা কাপোৰ মেলিবৰ বাবে)

ৰীতু ঃ (নিজক উদেশ্য) মা ভাত খাবলৈ (দুপৰীয়া) পামহি বুলিছে। আজি ইমান দিনৰ মূৰত মামাৰ ঘৰলৈ গৈছে, ইমান সোনকালে যে এৰি নিদিয়ে খাটাং। তথাপিও, এবাৰ ফোন কৰি সোধো, যদি নহাটোৱে হয়, আজি ৰুটী ভাজিকে খাওঁ। পিংকিতো আহিবই, মিলিজুলি বনালেই হ'ল। সেই চেগতে মই তাইৰ নোটখিনিও বিচাৰি দিম। (কথাখিনি কৈ কৈয়ে ৰীতু ভিতৰত সোমায়)

ৰীতু ঃ (ম'বাইলটো হাতত লৈ নাম্বাৰ ডায়েল কৰে) হেল্ল' মা, কি আহি পাবাহি জানো তুমি? ভাত ৰান্ধিব এলাহ লাগিছে, সেইয়ে তুমি নাহা যদি আজি ৰুটী ভাজিকে খাওঁ, পিংকিও আহিব আজি। (অলপ সময় মৌন হৈ) অ' মামী আৰু আইতাই যদি ইমানকৈ জোৰ কৰিছে দুপৰীয়া ভাত খাই আহিলেও হ'ব। ঠিক আছে, ৰাখো, তুমি ভালকৈ আহিবা। (ফোনৰ লাইন কাটি ভিতৰলৈ যাব খোজে হঠাৎ কিবা এটা পৰাৰ দৰে) (পুনৰ নাম্বাৰ ডায়েল কৰে) আমাৰ মেডামকো ফোনটো কৰি জনাওঁ যে মই তেওঁলৈ অপেক্ষাৰত। গতিকে তেওঁ তেওঁৰ দুচকীয়া বাহনখনত উঠি আহিবহে লাগে। (ফোনটো কাণতলৈ) অ'ই আহিবৰ মন নাই নেকি? তই কেইটাত টাইম দিছিল হা? এইখিনি আহি পাওতে তোক ওপৰিঞ্চি ২০ মিনিট লাগে ন? কি কি ক'লি? আৰু ১০ মিনিট? নহ'ব নহ'ব। আৰু ৫ মিনিটৰ ভিতৰত আহি নাপালে কথা বিষম হ'ব কিন্তু। (লগে লগে লাইন কাটি দি ৰীতুৱে দুৱাৰখন ভালকৈ মেলি দি ভিতৰত সোমায়, ঘৰৰ ভিতৰৰপৰা মৃদু সংগীতৰ সুৰ ভাহি আহে)

পিংকি ঃ (চোতালত চাইকেলখন থৈ) মেডাম, আজি বৰ ৰোমাণ্টিক মুডত যেন পাইছো। (নিজকে উদেশ্যে)

(অলপ চিঞৰিয়ে), অ'ই ৰীতু, ৰীতু, কি হ'ল দুৱাৰ খন ধোপাং পাংকৈ খুলি ভিতৰত কি কৰি আছ? তহঁতৰ ইয়াত যিহে চোৰ আধ্যাই পেলাব এইফালে। (চেণ্ডেলযোৰ খুলিব ধৰোতেই, ৰীতু ওলাই আহে, মুখত কৃত্ৰিম খঙৰ আভা)

ৰীতু ঃ কি অ' মেমনী, আহি পালি। আহোতে পিচে কেইটা ষ্টেচনত ৰ'লি? ব'ল ব'ল চৰজি কাটি থোৱা আছে। আটাও মাৰি থোৱা আছে, চুৰিদাৰযোৰ সলাই মোক সহায় কৰি দে।

পিংকি ঃ (খুলিবলৈ ধৰা চেন্দেল আকৌ পিন্ধিব লৈ) অ' আজি তেনেহ'লে মোক বিনা পইচাৰ cook হিচাপে পাবলৈ ইচ্ছা কৰিছ তেনে নহ'ব, মই যাও দেই ।

ৰীতু ঃ (লগে লগে পিংকিৰ হাতত থাপ মাৰি ধৰি) নহয় অ' মেইন (Main) কথা কি জান চব ৰেডি মাত্ৰ তই বনাই দে, মই সেই সময়তে তোৰ নোটখিনি বিচাৰি দিওঁ আৰু যদি তোক নোট নালাগে, তেনেহ'লে যা আৰু। (মুখত দুষ্টামিৰ ভাব লৈ)

পিংকি ঃ কি হ'ল নোট নালাগিব মোক? আজি নোট লৈহে উভতিম, আৰু ইমানদূৰ আহিছো, একো নোখোৱাকৈ যাম বুলি ভাবিছ। (গপচত চেন্দেলযোৰ খুলি ভিতৰত সোমায়, পিচে পিচে ৰীতু) (সংগীতৰ ভলিউম বাঢ়ে)

(কোঠাটোৰ বৰ্ণনা — দুখন খিৰিকিত দুখন ফুলাম গুলপীয়া ৰঙৰ পৰ্দা, এখন বিচনা, (বিচনা চাদৰ পাৰি থোৱা থাকিব) এটা আলমাৰী, এখন কাঠৰ চকী আৰু পঢ়া টেবুলখন)

ৰীতু ঃ (পঢ়া টেবুলখন বিচাৰি থাকে) (ভোৰ ভোৰাই থাকে) ক'ত গ'ল বাৰু নোটখিনি? এনেকৈনো নোহোৱা হ'ব লাগেনে? এতিয়া শেষ, এবাৰ আলমাৰীত বিচাৰিম, সিদিনা মায়ে সুমুৱাই থোৱা কিতাপৰ লগতে কিজানি আছে। যদিহে তাতো নেপাওঁ তেনেহলে নিজৰখিনিকে ফটোষ্টেট কৰি দিব লাগিব, উপায়তো নাই। (আলমাৰীৰ খোলে ৰীতুৱে)

ৰীতু ঃ (পকাখনতে লেপেটা কাঢ়ি ৰীতুৱে কিতাপ বিচাৰি আছে) (নিজক উদেশ্যি) এইখন কি অ' ডায়েৰীচোন, কভাৰটো এতিয়াও ইমান সুন্দৰ হৈ আছে, 91 ৰে ডায়েৰী। (আলমাৰী দুৱাৰ এখনতে ভেজাদি পঢ়িবলৈ আৰম্ভ কৰে।)

পিংকি ঃ (ৰীতুৰ ওচৰত থিয় হৈ থাকে) দুবাৰমান মাতিও মাত-নোপোৱাত গাত হেঁচুকি দিয়ে। অ'ই ইমান মন দি কি পঢ়িছ? নোটহে বিচাৰিব আহিছিলি তই, পঢ়াত ধৰিলি যে?

ৰীতু ঃ (খপজপাই উঠি) কি ? কি কৈছ? (ক্ষোভত ফোপাবলৈ ধৰে)

পিংকি ঃ কি হৈছে তোৰ? কি হৈছে হা? ইমানকৈ ফোপাইছ কিয়?

ৰীতু ঃ (ডায়েৰীখন আগবঢ়াই দি) (অলপসময় এজনীৰো মুখত মাত নাথাকিব) (ৰীতুৱে চলচলীয়া চকুজুৰীয়ে একেথৰে ফেনখনলৈ চাই থাকিব)

পিংকি ঃ (ডায়েৰীখন জপাই থৈ) ৰীতুৰ সোঁহাতখনত খামুচি ধৰে।

ৰীতু ঃ (ফেঁকুৰি ফেঁকুৰি কান্দিব ধৰে) কান্দি কান্দিয়ে কয়- এইয়া কি পিংকি, তাৰমনে মোৰ দেউতা জীয়াই আছে। তেনেহ'লে মাৰ বগা সাজৰ অৰ্থ কি? মোক কিয় দেউতা সৰুতেই ঢুকাল বুলি কৈছিল? জান পিংকি, মোৰ তেতিয়া মনত গোন্ধাইছিল, যেতিয়া মায়ে এডমিছ্‌ন ফৰ্মত দেউতাৰ নাম আৰু মাৰ নাম দুয়োটাতে নিজৰ নামকে লিখিব দিছিল। তাৰমানে, মই মাৰ চৰিত্ৰৰ সম্বন্ধে যি ভাবিচিলো সেইয়া সঁচা। কিন্তু নিজৰ জীয়েকৰপৰা লুকুওৱাৰ অৰ্থ কি? মোৰ অস্তিত্ব কি? তাৰমানে মই অবৈধ, মাৰ অবৈধ সন্তান। (কান্দি কান্দি পিংকিৰ বুকুত সোমাই পৰে)

পিংকি ঃ (ৰীতুৰ মূৰত হাতফুৰাই) অধৈৰ্য্য নহ'বিচোন। তোক সঁচা কথা নোকোৱাৰ আঁৰত খুড়ীৰ কিবা অসুবিধাও থাকিব পাৰে। এনেকৈ একো নজনাকৈ তই খুড়ীৰ চৰিত্ৰত সন্দেহ কৰিব নোৱাৰ। তেনে চৰিত্ৰৰ হোৱা

হ'লে খুড়ীক আজি গাঁৱৰ ৰাইজে ইমান সন্মান নিদিলেহেঁতেন। চব কথা গাৰ জোৰেৰে নহয়।

ৰীতু ঃ (পিংকিৰ হাতখন আচাৰি)মই নাজানো, মই আজি একো নাজানো, মোক মোৰ প্ৰশ্নৰ উত্তৰ আজি মায়ে দিব লাগিব।

(স্বৰ্ণপ্ৰভাৰ প্ৰৱেশ) — (চিএৰি) কি উত্তৰ দিব লাগে? কচোন, আজি মই সকলো প্ৰশ্নৰ উত্তৰ দিম তোক। সকৰে পৰাই নিজে নাখাই, নিজে নিপিন্ধি, খুৱৰা- পিন্ধোৱাৰ পুৰস্কাৰ দিছ এইয়া।

ৰীতু ঃ (চিএৰিয়ে) মা, নিজৰ দোষ ঢাকিবলৈ ইমছনেলি ব্লেকমেইল কৰাৰ প্ৰয়োজন নাই। যি সুধিছো তাৰ উত্তৰ দিয়া, নহ'লে এতিয়াই মই ঘৰ এৰি ওলাই যাম।

স্বৰ্ণপ্ৰভা ঃকি কৈছ তই (জোৰেৰে ৰীতুৰ গাত চৰ সোধাই) ঘৰৰপৰা ওলাই যাবি। যা ওলাই যা। উত্তৰ কেইটাও শুনি যা। জীৱনৰ আচল সময়খিনি অকলেই পাৰ কৰিলো, এতিয়া তই এৰি যাও বুলিছ যা, বাধা নিদিও (কান্দিবলৈ ধৰে) (অলপ সময়ৰ পাচতে বিচনাত বহে আৰু চকুপানী মচি ক'বলৈ ধৰে) মই তেতিয়া বি.এ. পাছ কৰি ওচৰৰে স্কুলখনত সহ-শিক্ষয়িত্ৰী হিচাপে সোমাইছিলো, তেতিয়াই চিনাকি হৈছিল তোৰ দেউতাৰৰ লগত। প্ৰথম চিনাকিয়েই এদিন গভীৰ প্ৰেমৰ ৰূপ পাইছিল। ঘৰৰপৰা অহা হাজাৰ বাধা-বিঘিনি অতিক্ৰম কৰি ইয়াত তেওঁৰ লগত সংসাৰ কৰিছিলো। লাহে-লাহে তেওঁৰ প্ৰকৃত স্বৰূপটো জানিব পাৰিলো। এক বছৰ বাগৰিল। বহুত কথাই বুজিলো - শিকিলো। তোৰ দেউতা প্ৰদীপ বৰা আছিল এজন লম্পট, জুৱাৰী, ভণ্ড মানুহ। কিন্তু সকলো জানি- শুনিও উভতিবলৈ মোৰ কোনো পথ নাছিল। ইতিমধ্যে তই মোৰ গৰ্ভত স্থিতি লৈছিলি। এদিন মোক এৰি থৈ মানুহটো ক'ৰবালৈ গুচি গ'ল। বহুত বিচাৰ খোচাৰ কৰাত গম পালো তেজপুৰত বেলেগ এগৰাকীৰ লগত সংসাৰ কৰিছে। মইও গাঁৱৰ ৰাইজ মাতি আনি সকলো বিৱৰি কৈ নিজৰ সিদ্ধান্তৰ বিষয়ে কোৱাত হয়ভৰ দিলে। তেতিয়াৰপৰাই মই এই সাজত আৰু তোক এই বিষয়ে কোৱা নাছিলো, কাৰণ মই ভাবিছিলো বয়সৰ দিশৰপৰা পৰিপক্ক নোহোৱা এই কথা ক'লে তই পঢ়া-শুনা কৰাত অসুবিধা পাবি। কিন্তু আজি মই বাধ্য হ'লো ...... (কথাখিনি কৈ ফেঁকুৰি উঠে)

ৰীতু আৰু পিংকি ঃ (দুয়োজনীৰে চকুলো বাগৰি আহে)

পিংকি ঃ (আগবাঢ়ি আহি) নাকান্দিবচোন খুড়ী। ৰীতুক ক্ষমা কৰি দিয়ক। অকস্মাতে গম পোৱাৰ বাবে তাই এনে আচৰণ কৰিছিল। নিজৰ জী বুলি এইবাৰলৈ ক্ষমা কৰকচোন খুড়ী আৰু চাবলৈ গ'লে ভালেই হ'ল দিয়কচোন, আপোনাৰো মনৰ পৰা বোজা এটা আঁতৰিল।

ৰীতু ঃ (মাকৰ ওচৰত আঁঠু কাঢ়ি) (কান্দি কান্দি) অ' মা মোৰ ভুল হৈ গ'ল। এইবাৰৰ কাৰণে ক্ষমা কৰা। মই প্ৰমিজ কৰিছো মা, জীৱনত এনে কোনো কাম নকৰো যাৰবাবে তোমাৰ শিৰ সমাজৰ আগত নত হয়। তুমি বিচাৰৰ দৰেই মই প্ৰশাসনীয় বিষয়া হ'ম।

পিংকি ঃ (স্বৰ্ণপ্ৰভাৰ হাতত ধৰি) কিন্তু মই কি হ'ম খুড়ী?

স্বৰ্ণপ্ৰভা ঃ(দুয়োজনীকে সাবটি ধৰি) তোমালোক ভৱিষ্যতে যিয়েই নোহোৱা, কেৱল সমাজৰ প্ৰতিনিধি হিচাপে নিৰপেক্ষভাৱে থাকি পুৰুষৰ দ্বাৰা শোষিত সকলো নাৰীকে ন্যায় প্ৰদান কৰিবলৈ চেষ্টা কৰিবা। আৰু সেই লম্পটবিলাকক এনে শাস্তি দিবা যাতে আন দহজনৰ কাৰণে সেইটো আদৰ্শ হয়। হ'বনে? (সোঁ হাতখন আগবঢ়াই দি)

ৰীতু আৰু পিংকি ঃ (স্বৰ্ণ প্ৰভাৰ গালত চুমা যাঁচি) দুয়োজনীয়ে নিজৰসোঁহাতখন স্বৰ্ণপ্ৰভাৰ হাতত দি। থিক আছে।

(আঁৰ কাপোৰ পৰে)

(২০০৮ -০৯ বৰ্ষৰ কলেজ সপ্তাহ সমাৰোহৰ একাংকিকা নাটৰ পাণ্ডুলিপি প্ৰতিযাগিতাত দ্বিতীয় স্থান প্ৰাপ্ত)

একাংকিকা নাট

আধুনিকতাৰ শিকলি চিঙি

◆ ভাস্বতী গোস্বামী, স্নাতক প্ৰথম বৰ্ষ, অসমীয়া বিভাগ

চৰিত্ৰসমূহ ঃ

মিচেচ কাকতিঃ মাজনীৰ মাক। এগৰাকী আধুনিক মহিলা।
মাজনী ঃ মিচেচ কাকতিৰ জীয়েক।
অমলা ঃ বন কৰা ছোৱালী।
আলহী ঃ ৰমেন আৰু মাক।
প্ৰতিৱেশী ঃ দুগৰাকীমান মহিলা আৰু দুজনী ছোৱালীও।

(এটা কোঠা ভালদৰে সজোৱা থাকে, কোঠাটোত পাৰ্টিচন এখন দি সিফালে সৰু বিচনা এখনেৰে আন এটা কোঠা হ'ব। তাত মাজনী বহি থাকিব আমন-জিমনকৈ আৰু মাজে-মাজে আইনাখনত নিজৰ চুলিখিনি চাব দুখ মনেৰে। মাকে কাষতে চেলোৱাৰ এযোৰ পিন্ধি ওলাই আহিব, জীয়েকলৈ চাই মাজনী হ'লনে? বুলি কৈ সন্মুখৰ ৰুমলৈ ওলায়, মাজনীয়ে টপ-পেন্ট এযোৰ পিন্ধি অখজা পোৱাৰ দৰে ইফালে-সিফালে টানি টপটো থিক কৰে।)

মিচেচ কাকতি ঃ মাজনী পিন্ধা হ'লনে তোমাৰ?

মাজনী ঃ (টপ পেণ্টযোৰ পিন্ধি দুখ মনেৰে ওলাই আহে) মা, মোক তুমি কিয় জোৰ কৰি মই বেয়া পোৱা কাপোৰবোৰ পিন্ধিবলৈ দিছা? নিজকে ভাও দিবলৈ ওলোৱা বহুৱাৰ দৰে লাগিছে। মই চাদৰ-মেখেলা পিন্ধিয়ে ভালপাও, নতুবা শাৰী এখনকে দিয়া, তাকে পিন্ধি ওলাও, আৰু মোৰ দীঘল চুলিখিনিও কটাই পেলালা। মই যি বেয়া পাঁও তুমি মোক তাকেই কৰিবলৈ দিছা।

মিচেচ কাকতি ঃহ'ব হ'ব দিয়া মাজনী, মই জানো নহয়, আজিৰ ল'ৰাই কি বিচৰে? এতিয়া মন মাৰি নাথাকিবা। বিদেশত থকা ল'ৰা, তুমি গাঁৱলীয়া হৈ ওলালে পচন্দ কৰিবনে? যোৱা, যোৱা মুখখনত অলপ প্ৰসাধন সানি ভালকৈ থাকা।

মাজনী ঃ মই সেইবোৰ সানিব নোৱাৰো দেই। সেইবোৰ নাসানিলে কোনোৱেই যদি মোক পচন্দ নকৰে নাই। মোক পঢ়িবলৈ দিয়া, মই নিজৰ ভৱিত নিজে থিয় দিব পাৰিম। মই চাকৰি কৰিম চাই থাকা, মই চাকৰি পামেই।

মিচেচ কাকতি ঃ আলহী পাব হ'লহি, তুমি কথাৰে চেপচেপাই থাকিবানে? (মৰমেৰে) যোৱা, যোৱা অ' মাজনী, বিদেশত থকা ল'ৰা এটা পোৱা কম ভাগ্যৰ কথানে? ময়ো তোমাৰ জহতে এবাৰ হ'লেও আমেৰিকাখন চাব পাৰিম, ওচৰ-চুবুৰীয়া মিতিৰ-কুটুম্বৰ আগতো.... (কথাখিনি ক'বলৈ নেপালে, বন কৰা ছোৱালীজনী সোমাই আহে)

অমলা ঃ (মাজনীৰ ওচৰত আহি) বাইদেউ, মাংসখিনি নমালো এতিয়া কি কৰিম?

মিছে কাকতি ঃ তই যে এতিয়া মাজনীৰ ওচৰত সুধিবলৈ আহিছ, মই কোৱামতে কৰগৈ যা। মাজনীক এতিয়া পাকঘৰলৈ নেমাতিবি।

অমলা ঃ সকলোবোৰ বাইদেউৱেহে বনাইছে, মই মাত্ৰ যোগাৰ কৰি দিছো। সেয়ে বাইদেউক সুধিবলৈ আহিছিলো।

মাজনী ঃ সকলোখিনিটো হ'লেই অমলা, তই মাত্ৰ বাচন- বৰ্তনবোৰ ধুই মছি থ। (এনেতে গাড়ীৰ হৰ্ণ বাজি উঠে আৰু গাড়ীৰ দৰ্জা খোলা— জপোৱাৰ শব্দ হ'ব)

মিছে কাকতি ঃ মাজনী আহা, তেওঁলোক আহিছে। আগবঢ়াই আনোগৈ, লাজ নকৰিবা, স্মাৰ্ট হৈ থাকিবা, (মাজনী লাজত তলমূৰ কৰে আৰু মাকৰ লগত আগুৱাই যায়।)

ৰমেনৰ মাক ঃ নমস্কাৰ, মিচেচ কাকতি, ভাল নহয় আপোনালোকৰ?

মিচেচ কাকতি ঃ নমস্কাৰ, হয় আছো আৰু আহক, আহক, (মাক, জীয়েকৰ পিচে পিচে মাক, পুতেক সোমায় আহে) বহককচোন, বহক, (জীয়েকক দেখুৱাই) এয়া মোৰ ছোৱালী মাজনী, কটনত এম. এ. পঢ়ি আছে। (মাজনীয়ে সেৱা কৰিব যাব খোজা দেখি মাকে ইংগিতেৰে নমস্কাৰ দিবলৈ কয়) তাই নমস্কাৰ জনায়। আৰু এয়াই আপোনাৰ ল'ৰা ৰমেন নহয় জানো?

ৰমেন ঃ হয়, ময়ে ৰমেন।

মিচেচ কাকতি ঃ তুমি কেতিয়া আহিলা আমেৰিকাৰপৰা, কেইদিন মান থাকিবা চাগে?

ৰমেনৰ মাক ঃ সি তিনি মাহৰ চুটি লৈ আহিছে। এইবাৰ বিয়া-পাতি ছোৱালীও লগত লৈ যাব, সেয়ে সোনকালে বিয়াখন পাতি দিব পাৰিলেই হয়।

মাজনী ঃ আপোনালোকে কথা পাতক, মই চাহ আনো (মাজনী উঠিব ধৰে)

মিচেচ কাকতি ঃ মাজনী তুমি ব'হাচোন, অমলা আছে নহয়, তাই আনিব ৰ'বা, মই তাইক কৈ আহো (মাকো উঠিব ধৰে, তেনেতে ৰমেনৰ মাকে মাত দিয়ে)

ৰমেনৰ মাক ঃ যোৱা মাজনী, তুমিয়েই কৰি আনাগৈ যোৱা, তোমাৰ ৰন্ধা-বঢ়াৰ কথা শুনিহে আছো, আজি খাবলৈ আহিছো, চাবলৈ আহিছো আৰু মোৰ বোৱাৰী কৰি নিবলৈও আহিছো। আমাৰ ৰমেনে যি বিলাক ভাল পায় সেইবোৰ গুণ তোমাৰ গাত আছে আই। সি থাকেহে আমেৰিকাত, তাৰ মনটো একেবাৰে আমাৰ পলাশনী গাঁৱৰ হৈ আছে। তাৰ দীঘল চুলিৰ ছোৱালী, বৰ ভাল লাগে হেনো, (কথা কোৱাৰ লগে লগে ৰমেনৰ মাকে মাজনীৰ কটা চুলিখিনি চায় আৰু মাজনীয়েও তাইৰ হাতখনে কটা চুলিখিনি চুই চায় আৰু আধাতে ৰৈ যায়।) আমাৰ অসমীয়া ছোৱালীবোৰে চাদৰ-মেখেলা নিপিন্ধাই হ'ল, সি চাদৰ মেখেলাহে ভাল পায়। ছোৱালীয়ে প্ৰসাধন কৰি ওলালে সি দেখিবই নোৱাৰে। সি কি কয় জানা সেইবোৰ সানিলে বান্দৰীও বোলে সুন্দৰী হয়। (মাজনী মিচিক্‌কৈ হাঁহি-মাৰি ভিতৰলৈ সোমাই, মিচেচ কাকতিৰ মুখখন ক'লা পৰে)

মিচেচ কাকতি ঃ (বহাৰপৰা উঠি ৰমেনৰ মাকৰ হাতত ধৰি উচুপি উঠে, আৰু খোঁকা-খুঁকি মাতেৰে কয়) মোক ক্ষমা কৰি দিয়ক বাইদেউ, মোৰ বৰ ভুল হৈ গ'ল।

ৰমেনৰ মাক ঃ আপোনাৰ কি ভুল হ'ল? কিয় ক্ষমা কৰিব লাগে, আমাক ক'লেহে জানিব পাৰো।

মিচেচ কাকতি ঃ মোৰ ছোৱালী আপোনালোকে বিচৰা ধৰণৰেই । মইহে তাইক জোৰ কৰি তাই ভাল নোপোৱা কামবোৰ কৰাইছো। তাইক আধুনিক কৰিবলৈ বিচাৰি তাইৰ দীঘল চুলিকোছা কটাই পেললো। (কৈ কান্দি উঠে)

ৰমেনৰ মাক ঃ নাকান্দিব কাকতি, মানুহৰ ভুল হয়েই। আমি আপোনাৰ ছোৱালীৰ কথা সকলো জানিয়েইতো আহিছো বোৱাৰী কৰি ল'বলৈ। আমাৰ দূৰ সম্পৰ্কৰ বোৱাৰী এজনী আপোনালোকৰ চুবুৰীৰে। তাইৰ মুখতে মাজনীৰ কথা সকলো জানি ইয়ালৈ আহিছো। আমি আজি আঙুঠিয়েই পিন্ধাম বুলি ভাৱি, সকলো যোগাৰ লৈ আহিছো।

(এনেতে মাজনী চাহৰ ট্ৰে আৰু অমলাই খোৱা বস্তুৰ ট্ৰে লৈ সোমায় আহে আৰু সকলোৰে আগত যতনাই দিয়ে)

মাজনী ঃ চাহ খাওক।

মিচেচ কাকতি ঃ মাজনী, দেৱীৰ দৰে শাহু পাবা, আগতে এখেতকে সেৱা এটি জনাই লোৱা। (মাজনীয়ে সেৱা কৰে)

ৰমেনৰ মাক ঃ হ'ব আই হ'ব, তুমিও মোৰ লক্ষ্মী বোৱাৰী হ'বা। তোমাৰ কথা আমি জানো। এতিয়া ভিতৰলৈ গৈ কাপোৰ সাজ-সলাই আহা। আমি চাহ খাও। (চাহ খাবলৈ ধৰে, মাজনী ভিতৰলৈ যায়)

ৰমেন ঃ (মিচেচ কাকতিলৈ চাই) এইবোৰ চাগৈ মাজনীয়ে বনাইছে নহয়নে?

মিচেচ কাকতি ঃ হয় বোপা, তাই ঘৰত থকা সময়খিনিতে নানা তৰহৰ বস্তু বনায়, মানুহক খুৱাইও বৰ ভাল পায়। গোটেই দিনটো তাই কিবা নহয় কিবা এটা কৰি ব্যস্ত থাকে। অমলাক পঢ়ায়, গান নিজেও গায় অমলাকো শিকাই। ৰন্ধা-বঢ়া কৰিবলৈকো অমলাক শিকাইছে, ফুলনিখন যে দেখিছা, সেইবোৰ তাই ৰোৱা ফুল। বোপা মই তাইক আধুনিকতাৰ নামত বহুৱা সজাই নিজেও সাজিলো, তোমালোকৰ আগত হাঁহিয়াতৰ পাত্ৰ হ'লো। তাই মোৰ একেবাৰে বিপৰীত, সৰুৰে পৰা। একেবাৰে দেউতাকৰ নিচিনা। দেউতাকেও এইবোৰেই ভাল পাইছিল। মইহে আধুনিকতাৰ এই পঙ্গু সমাজখনত থাকি উটি-ভাঁহি গৈছিলো। তাইকো টানি আনিব খুজিছিলো। তোমালোকেহে আজি মোক নতুনকৈ চাবলৈ শিকালা বোপা। এতিয়া তোমালোক বহা ময়ো কাপোৰ যোৰ সলাই আহো (ভিতৰলৈ যাবলৈ উঠাত ৰমেনৰ মাকে ক'লে)।

ৰমেনৰ মাক ঃ আপুনি বেয়া নাপায় যদি আমি আঙঠিটো আনুষ্ঠানিকভাৱেই পিন্ধাও বুলি ভাবিছো। আপুনি ওচৰ-চুবুৰীয়া যি খিনিক পাৰে মাতি দিয়ক। আমি গাড়ীৰপৰা বস্তুবোৰ নমায় আনো। (ৰমেনে গাড়ীৰপৰা কেইবাটাও টোপোলা আনি থয়হি। ৰুমটোত অমলা আৰু ৰমেনৰ মাকে মানুহ বহিব পৰাকৈ পাটি পাৰি দিয়ে। মাজনীয়ে পাটৰ কাপোৰ এযোৰ পিন্ধি চুলি খিনি বান্ধি সোমাই আহে)।

ৰমেনৰ মাক ঃ মাজনী আহা, ইয়াতেই বহা। ৰমেনৰ মাকে তাইক সৰু-দলিছা এখন পাৰি দিয়ে। (মাজনী তলমূৰকৈ বহি থাকে) ৰমেনৰ মাকে তাইলৈ চাই হাঁহি মাৰি কয়, মাজনী, তুমি চুলিখিনিৰ বাবে দুখ কৰি আছা নহয়, চিন্তা নকৰিবা। তোমাৰ চুলিখিনি আকৌ আগৰ দৰেই হ'ব। বিয়াৰ পাছত মইয়ে বাৰু তোমাৰ চুলিৰ যত্ন ল'ম। (ৰমেনে মাকলৈ চাই হাঁহি মাৰে)

ৰমেন ঃ মা, তেতিয়া মইহে যত্ন ল'ব লাগিব নেকি? (ৰমেনৰ কথাত তিনিও হাঁহে) তেনেতে মিচেচ কাকতি হাতে বোৱা এযোৰ ধুনীয়া চাদৰ মেখেলা পিন্ধি, মুখখন ধুই প্ৰসাধন নাইকিয়া কৰি সোমাই আহে আৰু তেওঁৰ পিছে পিছে দুই গৰাকীমান মহিলা আৰু ছোৱালী দুজনী সোমায়)।

ৰমেনৰ মাক ঃ আইসকল বহক দেই (বুলি পাটিখন দেখুৱাই) সকলো বহে। এতিয়া আমি কামখিনি আগুৱাই নিও (মিচেচ কাকতি ভিতৰৰপৰা টোপোলা দুটা আনি জীয়েকৰ ওচৰত থয়)

মিচেচ কাকতি ঃ এতিয়া আপোনালোকে কামখিনি আগবঢ়াই নিয়ক, মই ভিতৰত অকণমান খোৱাৰ যোগাৰ কৰো (বুলি কৈ ভিতৰ সোমায়)।

ৰমেনৰ মাক ঃ আইসকল, আপোনালোকে উৰুলি দিয়ক (লগে লগে সকলোৱে উৰুলি দিয়ে) ৰমেনৰ মাকে মাজনীৰ হাতত মিঠাইৰ টোপোলা তুলি দি নমাই থয়। তেনেকৈ কাপোৰৰ টোপোলাটোও

হাতত দি নমাই আৰু ৰমেনলৈ চাই কয়, আঙঠিটো তয়ে পিন্ধায় দে। (ৰমেনে আঙঠিটো পিন্ধায়, মাকে মাজনীৰ শিৰত আৰু কপালত সেন্দুৰ দিয়ে। মাজনীয়ে মাকে দি যোৱা টোপোলা দুটা এটা এটাকৈ শৰাই লৈ মাক আৰু ৰমেনক সেৱা জনায়, আটায়ে উৰুলি দিয়ে। মাজনীৰ মাকে চকুৰ পানী মচি-মচি সোমাই আহি আটাইকে ভিতৰলৈ মাতি লৈ যায়। তেতিয়া অমলা আহি লাহে-লাহে বস্তুবোৰ সামৰি থাকে) ওচৰৰ মহিলা কেইগৰাকীয়ে মুখ মচি কোনোৱাই তামোল চোৱাই ওলাই আহে, লগত মিচেচ কাকতিও।

প্ৰতিৱেশী মহিলা ঃ আমি যাও দিয়া মাজনীৰ মাক, দুখ নকৰিবা, ইমান এখন ভাল ঘৰ পালা। ল'ৰা-ছোৱালীৰ সুখেইতো আমাৰো সুখ, নহয় জানো? মাজনী যেনেকুৱাই ভাল ছোৱালী, ল'ৰাও তাই উপযুক্তকেই পালে।

মিচেচ কাকতি ঃ আপোনালোকে আশীৰ্বাদ কৰিব বুলি কৈ তেওঁলোকক আগবঢ়াই দিয়ে। ভিতৰৰপৰা ৰমেন, মাক আৰু মাজনী ওলাই আহে। মিচেচ কাকতিও আহি তেওঁলোকৰ ওচৰত ৰয়। (ৰমেনে মাকৰ ফালে চায় কয়)

ৰমেন ঃ মা, আজিয়েই কৰ্ট মেৰেজৰ কামখিনি কৰিলে ভাল হয়। ভিছা, পাচপৰ্ট, আদি উলিয়াবলৈ সময় লাগিব নহয়?

ৰমেনৰ মাক ঃ ও কথাটো মিছা নহয়, (ৰমেনৰ মাকে মিচেচ কাকতিলৈ চাই) ব'লক আমি আটায়ে গৈ কৰ্টৰ কামখিনি কৰি সিহঁতৰ যোৱাৰ বাবে প্ৰয়োজনীয় কাগজখিনি উলিওৱাত সহায় কৰো।

মিচেচ কাকতি ঃ ব'লক, মাজনী আহা মা, (বুলি কৈ আটাইয়ে গাড়ীৰ ওচৰলৈ যায়। গাড়ী যোৱাৰ শব্দ হয়।)

(যৱনিকা পৰে)

(২০০৮-০৯ বৰ্ষৰ কলেজ সপ্তাহ সমাৰোহৰ একাংকিকা নাটৰ পাণ্ডুলিপি প্ৰতিযোগিতাত প্ৰথম স্থান প্ৰাপ্ত)

পৃথিৱীত সৰ্বপ্ৰথম
কি, কেতিয়া আৰু ক'ত প্ৰচলন কৰা হয়

? পৃথিৱীৰ ক্ষুদ্ৰতম অভিধান ক'ত প্ৰকাশিত হৈছে?

➯ পৃথিৱীৰ সৰ্ববৃহৎ আৰু সুবিখ্যাত অভিধান অক্সফোৰ্ড ইংলিছ ডিক্সনেৰী। ১২টা খণ্ডৰ ১৬,৪০০ পৃষ্ঠাৰ এই অভিধানখনি মাত্ৰ দুটা খণ্ডত প্ৰকাশ কৰিছে লণ্ডনৰ এজন গ্ৰন্থ প্ৰকাশকে। এই ক্ষুদ্ৰতম অভিধানৰ লগত দিয়া হয় এখনি মেগ্নিফাইং গ্লাচ।

? কাৰ মৃত্যুত সৰ্ববৃহৎ অন্ত্যেষ্টিক্ৰিয়া সম্পন্ন কৰা হৈছিল?

➯ তামিলনাডুৰ মুখ্যমন্ত্ৰী চি, এন আন্নাদুৰাইৰ মৃত্যুত। ১৯৬৯ চনৰ ৬ ফেব্ৰুৱাৰীত সম্পন্ন কৰা সেই অন্ত্যেষ্টিক্ৰিয়া অনুষ্ঠানত উপস্থিত হৈছিল (পুলিছৰ হিচাপমতে) ১ কোটি ৫০ লাখ মানুহ।

? প্ৰথম নলজাতক শিশুৰ (টেষ্ট টিউব চাইল্ড) জন্ম ক'ত আৰু কেতিয়া হৈছিল?

➯ লুই ব্ৰাউন (২.৬ কে. জি)। চিজাৰিয়ান প্ৰসৱ হয় ১৯৭৮ চনৰ ২৫ জুলাইত। ইংলণ্ডৰ ওল্ডহাম জেনেৰেল হস্পিটেলত লেছলি ব্ৰাউনে শিশুটিৰ জন্ম দিয়ে।

? বিজ্ঞাপন জগতৰ প্ৰথম বিজ্ঞাপনটি কি আছিল?

➯ পৃথিৱীত প্ৰথম বিজ্ঞাপনটিৰ সন্ধান পোৱা গৈছে মিছৰত। প্ৰায় তিনি হেজাৰ বছৰৰ আগতেই পেপিৰাচ কাকতত প্ৰকাশিত বিজ্ঞাপনটি পোৱা গৈছে মিছৰৰ পিৰামিডৰ ভিতৰত। তাত লেখা আছিল 'এজন ক্ৰীতদাস পলাই গৈছে ৰাজগৃহৰ পৰা। যিজনে তাক ধৰাই দিব পাৰিব, তেওঁক প্ৰচুৰ টকাৰে পুৰস্কাৰ দিয়া হ'ব।'

? দীৰ্ঘস্থায়ী অৱৰোধ ক'ত ঘটিছিল?

➯ আটাইতকৈ দীৰ্ঘস্থায়ী অৱৰোধৰ ঘটনাটি ঘটিছিল চেণ্টাৰ ম্যুৰ নামৰ ঠাইত। তুৰ্কী সেনাপতি মৌলা ইচমাইলে ২৬ বছৰ ধৰি চেণ্টা চহৰখনি ঘেৰাও কৰি ৰাখিছিল। দ্বিতীয় মহাসমৰত ৮৮০ দিন ব্যাপী নাৎচি বাহিনীৰ দ্বাৰা লেনিনগ্ৰাড অৱৰোধ কৰি ৰখা হৈছিল (৩০ আগষ্ট, ১৯৪১ চনৰপৰা ২৭ জানুৱাৰী, ১৯৪৪ চনলৈকে)। সেই অৱৰোধৰ সময়ত নগৰখনি ৰক্ষা কৰিবলৈ গৈ প্ৰাণ বিসৰ্জন দিছিল প্ৰায় ১৫ লাখ নৰ-নাৰীয়ে।

? ভাৰতত মুদ্ৰাৰ প্ৰচলন কেনেকৈ আৰম্ভ হ'ল?

➯ এচিয়া মহাদেশত সৰ্বপ্ৰথমে মুদ্ৰাৰ প্ৰচলন আৰম্ভ কৰিছিল ইৰাণৰ সম্ৰাটে। সেই মুদ্ৰা আছিল এচিয়া মাইনৰৰ মুদ্ৰা আৰু লিডিয়া মুদ্ৰাৰ অনুৰূপ মোহৰ যুক্ত। ড° ব্যাশমৰ মতে — ইৰাণৰ মুদ্ৰাৰ অনুকৰণতেই ভাৰতত প্ৰথমেই প্ৰচলন কৰা হৈছিল তাম্ৰমুদ্ৰা।

সম্পাদিকাৰ প্ৰতিবেদন

সাধাৰণ সম্পাদিকাৰ প্ৰতিবেদন

নতুন প্ৰাণৰ ন চকুযুৰিত দীপ্তি ঢালি লৈ পৃথিৱীখন নকৈ চোৱাৰ মানসেৰে যিসকল মনিষীৰ অক্লান্ত প্ৰচেষ্টাৰ ফলত শিক্ষা সংস্কৃতিৰ প্ৰাণকেন্দ্ৰস্বৰূপৰ নগাঁও ছোৱালী মহাবিদ্যালয়খন গঢ় লৈ উঠিল, সেইসকল মনিষীক প্ৰতিবেদনৰ আৰম্ভণিতে শ্ৰদ্ধাৰে স্মৰণ কৰিছো।

নগাঁও ছোৱালী মহাবিদ্যালয়ত নামভৰ্তি কৰা দিনৰে পৰা সাধাৰণ সম্পাদিকাৰ পদত উপবিষ্ট হৈ মহাবিদ্যালয়খনৰ বাবে কিবা এটা কৰাৰ বাসনা মনতে পুহি ৰাখিছিলো। কিন্তু মই নাজানো এইক্ষেত্ৰত মই কিমানদূৰ আগবাঢ়ি যাব পাৰিলো তথাপিও ছাত্ৰী-বান্ধৱী, বাইদেউসকলে মোক যোগ্য বিবেচিত কৰি এই গুৰু দায়িত্ব অৰ্পণ কৰিলে তেওঁলোককৈ হিয়াভৰা মৰম তথা শ্ৰদ্ধা জ্ঞাপন কৰিলো।

নগাঁও ছোৱালী মহাবিদ্যালয়ত নামভৰ্তি কৰাৰ দিনৰে পৰাই মহাবিদ্যালয়ৰ ছাত্ৰী একতা সভাৰ সাধাৰণ সম্পাদিকাৰ আসনখন অলংকৃত কৰাৰ এটি সপোন দেখিছিলো। ২০০৭ চনত আপোনালোকৰ উৎসাহ আৰু সহায়ত মই নগাঁও ছোৱালী মহাবিদ্যালয়ৰ সাধাৰণ সম্পাদিকাৰ দায়িত্ব গ্ৰহণ কৰিছিলো। যিসকল ছাত্ৰীয়ে মোক এই গুৰুত্বপূৰ্ণ দায়িত্বভাৰ ল'বলৈ সুবিধা দিলে তেওঁলোকক মই কৃতজ্ঞতা জনাইছো। মোৰ কাৰ্যকালৰ প্ৰথম পদক্ষেপতে সকলো ছাত্ৰীৰ সহযোগত মহাবিদ্যালয়ৰ বাৰ্ষিক সপ্তাহ সমাৰোহ পতা হয়। তাৰ পাছতে নৱাগত আদৰণী সভা, শংকৰদেৱৰ তিথি আদি অনুষ্ঠানসমূহ উলহ-মালহেৰে উদ্‌যাপন কৰা হয়।

ছাত্ৰ সমাজেই হৈছে ভৱিষ্যতৰ দেশ গঢ়োতা। নিজকে সু-নাগৰিক হিচাপে পৰিচয় দিবলৈ হ'লে তেওঁলোকে ছাত্ৰ অৱস্থাৰ পৰাই অনুশীলন কৰা উচিত। দেশ এখনক উন্নতিৰ পথত আগুৱাই নিবলৈ হ'লে আগুৱাই নিয়া সমাজখনো সুস্থ হ'ব লাগিব। জাতি তথা দেশ এখনক আগুৱাই নিবলৈ হ'লে ছাত্ৰ-ছাত্ৰীয়ে অধ্যয়নৰ যোগেদিয়েই নিজকে পৰিপূৰ্ণ কৰি তুলিব লাগিব। কিন্তু আজিৰ যুৱ সমাজত দেখা দিয়া উশৃংখলতা, যুৱ মানসিকতাবোৰে যাতে জীৱনলৈ ধ্বংস মাতি আনিব নোৱাৰে। সেই বিষয়ে তেওঁলোক সজাগ হ'বৰ হ'ল। জীৱনলৈ আহিব পৰা যিকোনো দুৰ্যোগকে সাহসেৰে আকোঁৱালি লৈ সু-নাগৰিক হ'বলৈ ছাত্ৰীসকলক সবিনয়ে নিবেদন জনালো।

ছাত্ৰী একতা সভাৰ সমূহ কাৰ্যসূচী সাফল্যমণ্ডিত কৰাৰ ক্ষেত্ৰত বিশেষ পৰামৰ্শদাতা আমাৰ মহাবিদ্যালয়ৰ অধ্যক্ষা ড° অজন্তা দত্ত বৰদলৈ বাইদেউ প্ৰমুখ্যে কলেজৰ সমূহ শিক্ষক-শিক্ষয়িত্ৰীৰ ওচৰত মই চিৰ কৃতজ্ঞ। লগতে নগাঁও ছোৱালী মহাবিদ্যালয়ৰ ছাত্ৰী একতা সভাৰ সদস্যা সকলক আৰু আমাৰ মহাবিদ্যালয়ৰ ছাত্ৰী নিবাসৰ ন-পুৰণি ছাত্ৰীসকললৈ মই বিশেষভাৱে কৃতজ্ঞতা জনাইছো।

কাৰ্যকালৰ ভিতৰত ভুল-ত্ৰুটি হোৱাটো তেনেই স্বাভাৱিক। তাৰবাবে সকলোৰে ওচৰত ক্ষমা বিচাৰিছো।

সৰ্বশেষত মহাবিদ্যালয়ৰ সৰ্বাঙ্গীণ উন্নতি আৰু মহাবিদ্যালয়ৰ ছাত্ৰীৰ উজ্বল ভৱিষ্যত কামনা কৰি মোৰ প্ৰতিবেদন সামৰিলো।

- ৰিমঝিম দাস
সাধাৰণ সম্পাদিকা
নগাঁও ছোৱালী মহাবিদ্যালয়

সাংস্কৃতিক সম্পাদিকাৰ বাৰ্ষিক প্ৰতিবেদন ২০০৭-০৮ শিক্ষাবৰ্ষ

প্ৰতিবেদনৰ আৰম্ভণিতে নগাঁও ছোৱালী কলেজৰ ছাত্ৰীসকলে মোক সাংস্কৃতিক সম্পাদিকা পদৰ বাবে যোগ্য বিবেচনা কৰি তেওঁলোকৰ সেৱা কৰিবলৈ সুবিধা দিয়াৰ বাবে আন্তৰিক ধন্যবাদ জ্ঞাপন কৰিছো। নিৰ্বাচনৰ সময়ত দিয়া প্ৰতিশ্ৰুতি নিষ্ঠাৰে পালন কৰিবলৈ চেষ্টা কৰিছিলো যদিও সময়-সুবিধাৰ অভাৱত যিখিনি অপূৰ্ণ থাকি গ'ল, তাৰবাবে মই সকলোৰে ওচৰত ক্ষমা প্ৰাৰ্থী।

মোৰ কাৰ্যকালত বিভাগীয় সম্পাদিকাসকলৰ সহায়-সহযোগত সৰস্বতী পূজা, শংকৰদেৱৰ তিথি আদি বছেৰেকীয়া উৎসৱবোৰ উৎসাহ-উদ্দীপনাৰে পালন কৰিছিলো। কলেজ সপ্তাহত প্ৰায়বোৰ ছাত্ৰীয়ে যোগদান কৰিছিল। সংগীত শিল্পী ৰূপম বৰাক নিমন্ত্ৰণ কৰি আনি বিচিত্ৰ অনুষ্ঠান অনুষ্ঠিত কৰা হৈছিল। আবেলিলৈ কলেজৰ ছাত্ৰীৰ দ্বাৰা পৰিৱেশিত একাঙ্কিকা নাটখনে দৰ্শকৰপৰা প্ৰশংসা পাইছিল। কলেজৰ আটাইতকৈ আদৰৰ নৱাগত আদৰণী সভা উৎসাহ উদ্দীপনাৰে পালন কৰা হৈছিল। আদৰণী সভাত সভাপতি, নিৰ্দিষ্ট বক্তা আৰু সমজুৱাসকলৰপৰা দিয়া বহুমূলীয়া ভাষণে সভাৰ সৌষ্ঠৱ বঢ়োৱাৰ লগতে শিক্ষাৰ্থীসকলক জ্ঞানৰ সমল যোগাইছিল।

এইক্ষেত্ৰত কলেজৰ সমূহ ছাত্ৰীলৈ শুভেচ্ছা জ্ঞাপন কৰিছো। লগতে অধ্যক্ষা মহোদয়া, শিক্ষাগুৰু, কৰ্মচাৰীবৃন্দলৈ শ্ৰদ্ধা জ্ঞাপন কৰিছো আৰু মোৰ কাৰ্যকালৰ ভিতৰত অজানিতে কৰা ত্ৰুটি-বিচ্যুতিৰ বাবে ক্ষমা বিচাৰিছো। সেইদৰে সংগীত সম্পাদিকা, সাংস্কৃতিক আদি সকলোৰে যি ত্যাগ আৰু দায়িত্ব সহকাৰে তেওঁলোকৰ নিজ নিজ বিভাগত কুশলতাৰে কাৰ্যনিৰ্বাহ কৰিলে সেয়া নিশ্চয়কৈ প্ৰশংসনীয়। প্ৰত্যেকটো বিভাগতে প্ৰত্যেকজন নিৰ্দিষ্ট বিভাগীয় শিক্ষাগুৰুৱে যি সহযোগিতা আগবঢ়ালে তাৰবাবে আমি ছাত্ৰী একতা সভাৰ প্ৰত্যেক গৰাকী বিভাগীয় সম্পাদিকাৰ লগতে সাংস্কৃতিক সম্পাদিকা হিচাপে মই তেখেতসকলৰ ওচৰত কৃতজ্ঞ।

- মল্লিকা হাজৰীকা
সাংস্কৃতিক সম্পাদিকা

সংগীত সম্পাদিকাৰ প্ৰতিবেদন

প্ৰতিবেদনৰ আৰম্ভণিতে মোৰ পৰম শ্ৰদ্ধাৰ অধ্যক্ষা মহোদয়া, উপাধ্যক্ষা, মোৰ বিভাগৰ তত্ত্বাবধায়ক মহোদয় / মহোদয়া, আমাৰ মহাবিদ্যালয়ৰ মণিমানিক্য খচিত, প্ৰতিষ্ঠিত শিক্ষাগুৰু সকল আৰু সমূহ কৰ্মকৰ্তাগণৰ শ্ৰীচৰণ কমলত নৈবেদ্য বিহীন মোৰ এই অপূৰ্ণ শৰাই স্বৰূপ শিৰ অৰ্পণ কৰিলো। লগতে মোৰ অতিকৈ মৰমৰ বান্ধৱী, সহপাঠী প্ৰমুখ্যে মহাবিদ্যালয়খনৰসমূহ ছাত্ৰীকে মোৰ আন্তৰিক মৰম তথা কৃতজ্ঞতা জ্ঞাপন কৰিলো।

মই সঙ্গীত সম্পাদিকা হিচাপে বিগত ইং ২০০৭ চনৰ পৰা ২০০৯ চনলৈকে দুটা বৰ্ষ সুকলমে শেষ কৰাৰ নেপথ্যতে আছে মোৰ অতিকৈ শ্ৰদ্ধাৰ বিভাগীয় তত্ত্বাবধায়কসকল আৰু ছাত্ৰী একতা সভাৰ বান্ধৱী তথা বিষয়ববীয়া গণ।

আৰু আমাৰ মহাবিদ্যালয়ৰ আনসমূহ শিক্ষক-শিক্ষয়িত্ৰীবৃন্দ আৰু কৰ্মচাৰীবৃন্দক তেওঁলোকৰ অকৃত্ৰিম সহায়-সহযোগিতাৰ বাবে কৃতজ্ঞতাৰ শৰাই আগবঢ়ালো।

যদিও মই বিগত দুটা বৰ্ষত মহাবিদ্যালয়খনৰ সংগীত বিভাগত কোনো বিশেষ উত্তৰণ ঘটাব পৰা নাছিলো তথাপি মহাবিদ্যালয়খনত সময়ে সময়ে অনুষ্ঠিত হৈ থকা অনুষ্ঠানবোৰক পূৰ্বৰ তুলনাতকৈ কোনো ফালেদিয়েই হেয় প্ৰতিপন্ন হ'বলৈ দিয়া নাছিলো। মই এনে এখন মহাবিদ্যালয়ৰ সংগীত সম্পাদিকাৰ বিষয়বাব চলাবলৈ পায় সঁচায়ে পৰম কৃতাৰ্থ হৈছো।

শেষত একান্ত শ্ৰদ্ধাৰে মোৰ প্ৰতিবেদন সামৰিছো।

'জয়তু নগাঁও ছোৱালী কলেজ।'

ধন্যবাদেৰে —

- **শ্ৰীঅঙ্কুৰীমা চুতীয়া ফুকন**

সঙ্গীত সম্পাদিকা, ২০০৭-০৯ বৰ্ষ

নগাঁও ছোৱালী কলেজ আলোচনী

Published by the Principal, Nowgong Girls' College, Nagaon (Assam)
Printed by : Gigabytes Press & Publication, Milanpur, Nagaon (Assam)